

**Alberto Vázquez-Figueroa, *Tuareg*
2004 by Alberto Vázquez-Figueroa**

Alberto Vázquez-Figueroa

Tuareg

Traducere și note de Dan Munteanu Colan și Eugenia Alexe Munteanu
POLIROM 2005

Alberto Vázquez-Figueroa s-a născut la Santa Cruz de Tenerife, în 1936. Familia sa a fost deportată în Africa, în 1937, din motive politice. A fost instructor de scafandri. A urmat cursuri de jurnalism, devenind, în 1962, corespondent al mai multor ziare de prestigiu, precum *Destino* și *La Vanguardia* și, mai târziu, al televiziunii spaniole în punctele cele mai fierbinți ale globului. A vizitat peste o sută de țări și a fost martor, printre altele, al războaielor și revoluțiilor din Guineea, Ciad, Congo, Republica Dominicană și Guatemala. A publicat peste patruzeci de romane, multe dintre ele dedicate ținuturilor și populațiilor exotice, dintre care amintim: *Pământ virgin*, *Tuareg*, *Iguana*, *Bora Bora*, *Ochii tuaregului*, *AU în țara minunilor*, *în derivă*, *Abanos*, *Manaos*, *Ocean*, *Yăiza*, *Câinele*, *Viracocha*, *Noii zei*, seria *Cienfuegos*, *Ordalia otrăvii*, *Apa făgăduinței*, piesa de teatru *Cârciuma celor Patru Vânturi*.

Nouă dintre romanele sale au fost adaptate pentru marele ecran și este unul dintre cei mai citați autori spanioli din lume.

Roman pasionant, *Tuareg* (1980) a fost tradus în peste douăzeci de țări, aflându-se ani de zile pe lista de bestselleruri în Germania și S.U.A. și depășind trei milioane de exemplare vândute. Una dintre cele mai stranii populații de pe pământ, tuaregii sunt un neam mândru care se conduc după un cod moral diferit de cel al arabilor. Ei sunt adevărați fii ai deșertului și nu au rivali în ceea ce privește supraviețuirea în cele mai aspre condiții. Personajul principal, nobilul Gacel Sayah, respectând legea sfântă a ospitalității, adăpostește într-o zi doi fugari din nord. Ceea ce Gacel nu știe este că tocmai această ospitalitate îl va târî în mijlocul unor întâmplări tragice, în anul 1984, romanul *Tuareg* a fost ecranizat, cu Mark Harmon și Luis Prendes în rolurile principale.

. ...-ṭṭatf» i i sft'Kig* .>..qiî*M daure el ; gram

„Allah este mare! Lăudat fie Allah!

Cu mulți ani în urmă, când eram tânăr și picioarele mă purtau zile de-a rândul pe nisipuri și bolovănișuri fără să simt oboseala, într-o bună zi s-a întâmplat să aflu că fratele meu mai mic se îmbolnăvisese și, cu toate că *jaima*¹ mea se afla la trei zile de drum de a lui, dragostea mea pentru el a fost mai tare decât lenea și am pornit la drum fără frică, căci, așa cum v-am spus, eram tânăr și în putere, iar sufletul meu nu se temea de nimic.

Să fi fost pe la amurgul zilei a doua, când în cale mi-a apărut o întindere cu dune foarte înalte, la o jumătate de zi de drum de mormântul Sfântului Omar Ibrahim, așa că m-am cățărat pe una din ele, încercând să zăresc vreo așezare omenească unde să cer găzduire; dar cum n-am văzut nici una, am hotărât să mă opresc acolo și să petrec noaptea adăpostindu-mă de vânt.

Foarte sus pe cer trebuie să fi fost luna dacă nu cumva, spre nenorocirea mea, Allah o fi vrut ca acea noapte să fie fără lună -, când mă trezi un țipăt atât de neomenesc, că-mi îngheță sângele în vine și mă făcu să mă ghemuiesc, cuprins de groază.

1. Cort folosit de popoarele nomade din nordul Africii.

Așa stăteam când se auzi din nou țipătul acela înspăimântător, după care urmară atâtea bocete și vaiete, încât mi-am zis că-i un suflet chinuit în iad, ce reușise să străbată pământul cu urletele lui.

Dar deodată am auzit că cineva scormonea în nisip; la scurt timp, zgomotul acela dispăru, ca să se audă mai departe, și tot așa, în cinci sau șase locuri diferite, în vreme ce continuau acele bocete sfâșietoare, iar eu mă făcusem ghem și tremuram de frică.

Nu s-au sfârșit însă aici chinurile mele, pentru că îndată s-a auzit o respirație greoaie, cineva mi-a aruncat câțiva pumni de nisip în ochi și, să mă ierte strămoșii mei, dar m-a cuprins o spaimă atât de cumplită, că am rupt-o la fugă de parcă mă urmărea însuși Saitan, demonul izgonit cu pietre. Și uite-așa, picioarele mele nu se mai opriră până nu se lumină de ziuă, iar în spatele meu nu se mai vedeau marile dune.

Am ajuns la casa fratelui meu, și vrerea lui Allah a fost ca el să se simtă mult mai bine, așa încât să poată asculta povestea nopții mele de groază, și pe când i-o istoriseam la lumina caldă a focului, așa cum v-o spun vouă acum, un

vecin mi-a explicat ce mi se întâmplase și mi-a povestit ceea ce îi istorisise tatăl său.

Și grăi așa:

«Allah e mare! Lăudat fie Allah!

Se zice că acum mulți ani, două familii puternice, Zayed și Atman, se urau cu atâta înverșunare, iar sângele unora și al altora se vărsase de atâtea ori, încât și-ar fi putut vopsi în roșu nu numai veșmintele, ci și toate animalele, până la moarte.

Și cum ultimul care murise era un tânăr din familia Atman, aceasta era dornică de răzbunare.

3

Întâmplarea face că printre dunele unde ai înnoptat tu, nu departe de mormântul Sfântului Omar Ibrahim, se afla o *jaima* a familiei Zayed, dar toți bărbații muriseră și acolo nu mai locuiau decât o mamă cu fiul ei, în bună pace, căci, până și în familiile ce se urăsc de moarte, să ataci o femeie este socotit un lucru josnic.

Dar iată că într-o noapte apărură dușmanii lor și, după ce o legară de mâini pe biata mamă, care gemea și plângea, îi luară copilul, cu gândul să-1 îngroape de viu într-una din dune.

Strânse erau legăturile, dar se știe că nimic nu e mai puternic decât iubirea de mamă, și biata femeie izbuti să le rupă, dar când ieși afară, plecaseră toți și nu văzu decât un șir nesfârșit de dune înalte, așa că alergă de la una la alta, scormonind ici și colo, plângând și strigând, știind că fiul ei putea să se sufoce dintr-o clipă în alta și că ea era singura care-1 putea salva.

Și așa se făcu dimineață.

Iar ea continuă încă o zi, și încă una, pentru că, în milostivirea Lui, Allah îi dăruise binecuvântarea nebuniei, ca astfel, nemiînțelegând câtă răutate zace în oameni, să sufere mai puțin.

Și nu s-a mai știut niciodată nimic de acea nefericită femeie, și se zice că noaptea sufletul ei rătăcește printre dune, nu departe de mormântul Sfântului Omar Ibrahim, și-și continuă căutările și planșetele, și așa trebuie să fie, de vreme ce tu, care ai dormit acolo fără să știi, te-ai întâlnit cu ea.

Lăudat fie Allah cel milostiv, care ți-a îngăduit să ieși cu bine din asta și să-ți urmezi călătoria, pentru ca acum să te întâlnești cu noi la lumina iubitoare a focului».

Lăudat fie!

4

Sfârșindu-și istoria, bătrânul a suspinat adânc și, întorcându-se spre cei mai tineri, care ascultau pentru prima oară vechea poveste, a grăit așa:

— Vedeți dară cum ura și luptele dintre familii nu duc la nimic altceva decât la spaimă, nebunie și moarte, și adevărul este că în anii mulți cât am luptat alături de ai mei împotriva dușmanilor noștri din nord, familia Ibn-Aziz, n-am văzut nimic bun care să le îndreptățească, fiindcă jafurile unora se plătesc cu jafurile celorlalți, iar morții fiecărei părți n-au preț, ci, asemenea unui lanț, trag după sine noi morți, iar corturile rămân lipsite de brațe puternice și copiii cresc fără să audă glasul tatălui lor.

Preț de câteva minute nimeni n-a vorbit, căci trebuiau să mediteze asupra învățăturilor ce se desprindeau din istoria pe care bătrânul Suilem tocmai o povestise și n-ar fi fost frumos să le uite imediat, fiindcă pentru asta nu merita să deranjeze un bătrân atât de venerabil, ce-și pierdea ceasuri de somn și se obosea pentru ei.

În cele din urmă, Gacel, care auzise acea veche poveste de multe ori, a făcut un gest cu mâna cum că era timpul să meargă cu toții la culcare și s-a îndepărtat singur, ca în fiecare noapte, să verifice dacă animalele fuseseră adunate, dacă sclavii îi îndepliniseră poruncile, dacă familia se odihnea în pace și dacă tihna pusese stăpânire pe micul lui „imperiu” alcătuit din patru corturi din păr de cămilă, o jumătate de duzină de *sheribe*¹ din împletitură de trestie, un puț, două palmieri și câteva capre și cămile.

Apoi, tot ca în fiecare noapte, se urcă încet pe vârful dunei înalte ce-i apăra așezarea de vânturile

1. Țarc sau colibă din trestie, unde se adăpostesc vitele.

4

dinspre răsărit și, la lumina lunii, privi ceea ce rămăsese din acel imperiu: o nesfârșită întindere pustie, zile și nopți de mers printre nisipuri, stânci, munți și pietre peste care el, Gacel Sayah, domnea în mod absolut, căci era unicul *inmouchar*¹ stabilit acolo și, de asemenea, stăpânul singurului puț cunoscut.

Îi plăcea să se așeze pe acea culme, să-i aducă mulțumiri lui Allah pentru miile de binefaceri pe care adesea le revărsa asupra lui: frumoasa familie cu care îl fericise, sănătatea sclavilor săi, starea bună a animalelor, fructele palmierilor și pentru suprema favoare de a fi făcut să se nască nobil printre

nobilii puternicului popor Kel-Talgimus, Poporul Vălului, neîmblânziții *imohagi*, pe care ceilalți muritori îi cunosc sub numele de tuaregi.

Nu se afla nimic la miazăzi, la răsărit, la miazănoapte sau la apus; nimic care să pună hotar influenței lui Gacel Vânătorul, ce se îndepărtase încetul cu încetul de centrele locuite, pentru a se statornici în cea mai retrasă zonă a deșertului, acolo unde se putea simți pe deplin singur cu animalele sale sălbatice, fugarele *addax*?

ce se ascundeau în câmpie zile întregi, mufloni din munții cei înalți separați de mări de nisip, măgari sălbatici, porci mistreți, gazele și nesfârșite stoluri de păsări migratoare.

Gacel fugise de înaintarea civilizației, de influența invadatorilor și de exterminarea fără deosebire a animalelor nisipurilor, și era știut, pe toată întinderea Saharei, că ospitalitatea lui Gacel Sayah nu avea seamăn de la Tombuctu

1. Războinic tuareg dintr-o familie nobilă.

2. Antilopă de culoare cenușiu-deschis, cu coarne în spirală, ce trăiește în regiunea sahariană.

5

până la malurile Nilului, cu toate că furia lui se abătea asupra caravelor de sclavi și a „vânătorilor nebuni” ce îndrăzneau să se aventureze pe pământurile lui.

— Tata m-a învățat, spunea el, să nu omori decât o gazelă, chiar dacă turma fuge și îți trebuie trei zile s-o ajungi. Eu mă refac după trei zile de drum, dar nimeni nu redă viața unei gazele moarte inutil.

Gacel fusese martor când „francezii” exterminaseră antilopele din nord, muflonii din cea mai mare parte a Atlasului, frumoasele *addax* din *hamada*¹, de cealaltă parte a întinsei *sekia*² care cu mii de ani în urmă fusese un râu cu multă apă, și de aceea alesese acel colț cu câmpii pietroase, nisipuri nesfârșite și munți sfidători, la paisprezece zile de drum de El-Akab, pentru că nimeni în afară de el nu râvnea la cel mai neospitalier colț din cel mai neospitalier deșert.

Rămăseseră în urmă pentru totdeauna vremurile glorioase când tuaregii luau cu asalt caravane sau îi atacau urlând pe militarii francezi și se duseseră, de asemenea, zilele de jafuri, lupte și moarte când alergau ca vântul pe întinderile de pământ, mândri de porecla lor de „bandiți ai deșertului” și „stăpâni” ai nisipurilor Saharei din sudul Atlasului până la malurile Ciadului.

Uitate fuseseră și războaiele fratricide și incursiunile despre care bătrânii păstrau amintiri atât de plăcute și îndepărtate, și aceia erau anii amurgului neamului *imohag*, fiindcă unii dintre cei mai viteji războinici ai săi conduceau camioane pentru câte un patron „francez”, făceau parte

1. în deșert, platou cu stânci mari.

2. Râu secat.

6

din armata regulată sau vindeau pânzeturi și sandale turiștilor cu cămăși în culori țipătoare.

În ziua când vărul lui, Suleiman, a părăsit deșertul ca să locuiască în oraș, hotărât să care cărămizi ceasuri în șir, plin de ciment și var, pentru bani, Gacel a înțeles că trebuia să fugă și să devină ultimul tuareg solitar.

Și se afla acolo, și familia lui cu el, și-i aducea mulțumiri lui Allah de o mie și una de ori, căci în toți acei ani - atât de mulți, încât le pierduse socoteala - în nici o noapte, acolo sus, în vârful dunei, singur, nu se caise de hotărârea luată.

Lumea trăise între timp evenimente ciudate, despre care îi ajungeau zvonuri foarte confuze aduse de rarii călători, și se bucura că nu le văzuse de aproape, căci veștile de demult vorbeau de moarte și războaie, de ură și foamete, de mari schimbări, tot mai rapide, schimbări de care nimeni nu părea mulțumit și care nu prevesteau nimic bun pentru nimeni.

Într-o noapte, așezat chiar în locul acela, privind stelele ce îl călăuziseră de atâtea ori pe potecile deșertului, dintr-o dată, descoperi una nouă, sclipitoare și iute, ce brăzda cerul, hotărâtă și constantă, nu ca zborul nebun și trecător al stelelor căzătoare ce se prăbușeau pe negândite în neant. Pentru prima oară îi îngheță sângele de groază, căci în memoria lui și în memoria strămoșilor lui, în tradiții sau legende, nimeni nu pomenise de o asemenea stea care se întorcea, urmând un drum identic, noapte de noapte și căreia i se alăturară în anii următori multe altele, până ajunseră să formeze o adevărată haită, ce venea să tulbure ancestrala pace a cerurilor.

Ce semnificație aveau, n-a putut să afle niciodată. Nici el, nici bătrânul Suilem, tatăl aproape

6

tuturor sclavilor săi, foarte bătrân - bunicul lui îl cumpărase în Senegal pe când era deja om în toată firea:

— Niciodată n-au alergat stelele ca nebunele pe cer, stăpâne, zise. Niciodată, și asta poate însemna că se apropie sfârșitul veacurilor.

Îl întrebă pe un călător, care nu știa să-i răspundă. Îl întrebă pe un al doilea, care îi zise, cuprins de îndoială:

— Cred că-i o chestie de-a „francezilor”.

Dar n-a vrut să accepte acest răspuns, pentru că, oricât de mult auzise vorbindu-se despre progresele francezilor, nu-i credea atât de smintiți încât să-și piardă timpul umplând și mai mult cerul cu stele.

„Trebuie să fie vreun semn ceresc, își spuse.

Felul prin care Allah vrea să ne arate ceva, dar ce?”

Încercă să caute un răspuns în Coran, dar Coranul nu pomenea de stele căzătoare cu precizie matematică, și cu timpul se obișnuiește cu ele și cu trecerea lor, ceea ce nu însemna însă că le uitase.

În aerul limpede al deșertului, în întunericul unui pământ fără o lumină pe sute de kilometri în jur, aveai impresia că stelele coborau până când aproape că atingeau pământul, iar Gacel întindea deseori mâna, ca și cum ar fi putut atinge într-adevăr cu vârful degetelor luminile palpătoare.

Lăsa să treacă așa o bună bucată de vreme, singur cu gândurile lui, și cobora apoi, fără să se grăbească, arunca o ultimă privire asupra animalelor și a taberei și se ducea să se odihnească după ce constata că nici hienele înfometate, nici viclenii șacali nu amenințau micul lui univers.

7

În ușa cortului său, cel mai mare și mai confortabil din toată tabăra, se oprea câteva clipe să asculte. Dacă vântul nu începuse încă să plângă, tăcerea se făcea atât de intensă, că ajungeau să te doară urechile.

Gacel iubea această tăcere.

7

În fiecare dimineață, Suilem sau unul din nepoții lui înșeau dromaderul preferat al stăpânului, *inmouchar-ul* Gacel, și îl lăsa să aștepte la ușa cortului său.

În fiecare dimineață, *targu[^]-ul* își lua pușca, urca pe spinarea albului său *mehari*² cu picioare lungi și se îndepărta spre oricare din cele patru puncte cardinale, în căutarea vânatului.

Gacel își iubea dromaderul atât cât e în stare un om al deșertului să iubească un animal de care de multe ori depindea viața sa și, în secret, când nimeni nu putea să-l audă, îi vorbea cu voce tare, de parcă animalul l-ar fi înțeles, și îi spunea R'Orab, Corbul, în bătaie de joc pentru părul lui foarte alb, ce se confunda deseori cu nisipul, făcându-l invizibil când în spatele lui se afla vreo dună înaltă.

Nu exista *mehari* mai iute și mai rezistent de partea aceasta a Tamanrasset-ului, și un bogat negustor, proprietarul unei caravane de peste trei sute de animale, se oferise să i-l schimbe pe cinci de-ai lui, la alegerea sa, dar n-a acceptat.

1. Tuareg. Uneori se preferă termenul *târgui* pentru singular și „tuaregi” pentru plural.

2. Dromader domestic, care, înșeuat, este folosit în Africa pentru curse rapide. Poate parcurge până la optzeci de kilometri pe zi.

8

Gacel știa că dacă într-o bună zi, din cine știe ce motiv, i s-ar fi întâmplat ceva în vreuna din aventurile lui solitare, R'Orab era singura cămilă de pe lumea asta în stare să-l aducă înapoi în tabără, în cea mai neagră noapte.

Adesea adormea, legănat de clătinarea lui și învins de oboseală, și nu o dată familia lui l-a luat de la intrarea în *jaima* ca să-l bage în pat.

„Francezii” spuneau despre cămile că sunt animale stupide, nemiloase și răzbunătoare, ce nu ascultă decât de țipete și lovituri, dar un adevărat *imohag* știa că un bun dromader din deșert, în special un *mehari* pursânge, îngrijit și învățat, putea ajunge la fel de inteligent și credincios ca un câine și, bineînțeles, de o mie de ori mai folositor în ținuturile nisipului și vântului.

Francezii se purtau cu dromaderii la fel în toate perioadele anului, fără să înțeleagă că în lunile lor de împerechere animalele deveneau nervoase și periculoase, mai ales dacă creștea temperatura din cauza vânturilor de răsărit, și de asta francezii n-au fost niciodată buni călăreți ai deșertului și niciodată n-au reușit să-i subjuge pe tuaregi, care, în vremurile bătăliilor și înfruntărilor, i-au învins întotdeauna, deși francezii erau mai mulți ca număr și aveau armament mai bun.

Mai târziu, francezii au pus stăpânire pe oaze și puțuri, au fortificat puținele locuri cu apă din deșert cu tunurile și mitralierele lor, iar călăreții liberi

și neîmblânziți, Fiii Vântului, s-au văzut obligați să se predea în fața a ceea ce, dintru începutul veacurilor, fusese dușmanul lor: setea.

Dar francezii nu erau mândri că învinseseră Poporul Vălului, fiindcă, în realitate, nu reușiseră să-1 înfrângă într-un război deschis, și nici negrii lor senegalezi, nici camioanele, nici măcar tancurile lor nu le fuseseră de folos într-un deșert

9

pe care tuaregii și ai lor *mehari* îl cunoșteau dintr-un capăt într-altul.

Tuaregii erau puțini și risipiți, pe când soldații soseau din metropolă sau din colonii ca norii de lăcuste, până ce veni ziua în care nici o cămilă, nici un bărbat, nici o femeie, nici un copil n-a mai putut să bea apă în Sahara fără voia Franței.

În ziua aceea, bărbații *imohag*, sătui să-și vadă familiile murind, au aruncat armele.

Din acel moment au fost un popor condamnat la uitare, o „națiune” care nu avea nici o rațiune de a exista, deoarece rațiunile acelei existențe, războiul și libertatea, dispăruseră.

Mai rămâneau încă familii izolate, ca aceea a lui Gacel, pierdute la hotarele deșertului, dar nu mai erau formate din grupuri de războinici mândri și trufași, ci din oameni ce continuau să se răzvrătească în sinea lor, știind cu siguranță că niciodată nu aveau să mai fie temutul Popor al Vălului al Spadei sau al Lăncii.

Cu toate acestea, poporul *imohag* era în continuare stăpânul deșertului, de la *hamada* până la erg¹ sau munții cei înalți biciuiți de vânt, căci adevăratul deșert nu însemna puțurile presărate pe întinderea lui, ci miile de kilometri pătrați care le înconjura, și departe de apă nu existau francezi, *âscari*² senegalezi și nici măcar beduini, fiindcă aceștia din urmă, cunoscători și ei ai nisipurilor și ai întinderilor de piatră, se mișcau doar pe drumurile știute, temători de marile suprafețe necunoscute.

1. În deserturile de nisip, vastă întindere acoperită de dune.

2. Infanterist.

9

I

Doar tuaregii, și mai ales tuaregii solitari, înfruntau fără teamă „pământul pustiu”, ce nu era decât o pată albă pe hărți, unde temperatura făcea să-ți fiarbă sângele în miezul zilelor călduroase, unde nu creștea nici cel mai uscat dintre arbuști și pe care îl ocoleau până și păsările migratoare în zborul lor la sute de metri înălțime.

Gacel străbătuse de două ori în viața lui una din aceste pete de „pământ pustiu”. Prima dată a fost un rămășag, când a vrut să demonstreze că este un demn urmaș al legendarului Turki, iar a doua oară, om în toată firea, a vrut să-și demonstreze lui însuși că e în continuare demn de acel Gacel capabil să-și riște viața în tinerețe.

Iadul de soare și vipie, cuptorul pustiit și înnebunitor exercitau o stranie fascinație asupra lui Gacel, fascinație ce se născuse într-o noapte, cu mulți ani în urmă, când la căldura iubitoare a focului auzise vorbindu-se pentru prima dată de Marea Caravană și cei șapte sute de oameni și două mii de cămile care fuseseră înghițite de o „pată albă”, fără ca vreunul dintre oameni sau dintre animale să se fi întors vreodată.

Se îndrepta de la Gao spre Tripoli și era considerată cea mai mare caravană pe care bogații negustori din neamul *haussa* o organizaseră vreodată, călăuzită de cei mai buni cunoscători ai deșertului, transportând pe spinările unor *mehari* aleși o adevărată comoară de fildeș, abanos, aur și pietre prețioase.

Un unchi mai de departe al lui Gacel, al cărui nume îl purta și care păzea caravana cu oamenii săi, dispăruse pentru totdeauna, de parcă n-ar fi existat niciodată, de parcă ar fi fost doar un vis.

Mulți au fost cei care, în anii următori, au întreprins nebuneasca aventură de a căuta urmele

10

caravanei, cu voga speranță de a pune stăpânire pe niște bogății care, potrivit unei legi nescrise, aparțineau celui ce era în stare să le smulgă nisipurilor, dar nisipurile își păstraseră bine taina.

Nisipul era capabil să înăbușe sub mantia lui orașe, fortărețe, oaze, oameni și cămile, și cu siguranță sosise violent și pe neașteptate, purtat în brațe de aliatul său, vântul, și se năpustise asupra călătorilor, învăluindu-i și transformându-i într-o altă dună între milioanele de dune din erg.

Câți au murit după aceea urmărind visul miticei caravane pierdute, nimeni nu putea spune, și bătrânii nu încetau să-i roage pe tineri să renunțe la această smintită încercare:

— Ceea ce deșertul vrea pentru el aparține deșertului, spuneau. Ferească-1 Allah pe cel ce încearcă să-i răpească prada...

Gacel avea doar ambiția de a dezvălui misterul, motivul pentru care atâtea animale și atâția oameni dispăruseră fără urmă, iar când se văzu pentru prima oară în inima unuia din acele „pământuri pustii” înțelese că nu șapte sute, ci șapte milioane de ființe omenești ar fi putut dispărea cu ușurință în acel abis orizontal din care ar fi fost uimitor ca vreunul, nu contează cine, să scape cu viață.

Gacel reușise. De două ori. Dar tuaregi ca el nu erau mulți, și de aceea Poporul Vălului îl respecta pe Gacel Vânătorul, *inmouchar* singuratic ce stăpânea pământuri pe care nimeni altcineva nu râvnise vreodată să le stăpânească.

11

Apărură în fața *jaimei* sale într-o dimineață.

Bătrânul era în pragul morții, iar tânărul care îl purtase în spate ultimele două zile abia izbuti să murmure câteva cuvinte înainte de a se prăbuși fără cunoștință.

Porunci să se pregătească pentru ei cel mai bun cort, iar sclavii și fiii lui îi îngrijiră zi și noapte, într-o disperată luptă pentru a reuși, împotriva oricărei logici, să-i mențină în viață.

Fără cămile, fără apă, fără călăuze și fără să aparțină vreunui popor din deșert, părea un miracol al Cerului că reușiseră să supraviețuiască apăsătorului și pătrunzătorului siroco din ultimele zile.

Din câte putuse înțelege, rătăciseră fără țintă mai bine de o săptămână printre dune și terenuri pietroase și nu știură să spună de unde vin, cine sunt, nici încotro se îndreaptă. Era ca și cum ar fi picat dintr-o dată pe una din acele stele căzătoare, și Gacel îi vizita în fiecare dimineață și după-amiază, intrigat de înfățișarea lor de oameni de la oraș, de straiile lor atât de nepotrivite ca să străbați deșertul și de frazele de neînțeles pe care le rosteau în somn într-o arabă atât de curată și cultivată, încât *targui-nl* abia reușea să le descifreze.

În sfârșit, a treia zi, pe înserat, 1-a găsit treaz pe cel mai tânăr, care imediat a vrut să știe dacă sunt departe de graniță.

12

Gacel 1-a privit mirat:

— Graniță ? repetă. Ce graniță ? Deșertul nu are granițe... Cel puțin eu nu cunosc nici una.

— Totuși, insistă celălalt, trebuie să existe o graniță. E pe-aici pe undeva...

— Francezii n-au nevoie de granițe, îi atrase el atenția. Stăpânesc Sahara dintr-un capăt într-altul.

Necunoscutul se sprijini într-un cot și îl observă cu mirare.

— Francezii ? întrebă. Francezii au plecat de mulți ani... Acum suntem independenți, adăugă, în prezent, deșertul e format din țări libere și independente. Nu știi?

Gacel rămase pe gânduri câteva clipe. Cineva îi spusese o dată că foarte la nord se purta un război pentru că arabii voiau să se scuture de jugul *rumilor*¹, dar nu dăduse atenție aceluia fapt, pentru că un asemenea război se purta de când își amintea bunicul lui. Pentru el, a fi independent însemna să rățăcească singur pe pământurile lui, și nimeni nu se deranjase să vină să-i comunice că aparținea unei noi țări.

Negă printr-un gest:

— Nu. Nu știam, încuviință tulburat. Nu știam nici că există o graniță. Cine e în stare să stabilească o graniță în deșert ? Cine împiedică vântul să ducă nisipul dintr-o parte în alta ? Cine îi va opri pe oameni să o treacă?

— Soldații.

Îl privi cu uimire.

— Soldații ? Nu sunt destui soldați în lume ca să apere o graniță în deșert... Și soldaților le e frică de deșert.

Zâmbi ușor pe sub vălul ce-i ascundea chipul, pe care nu și-l descoperea niciodată în fața străinilor.

1. Termen cu care arabii îi desemnează pe creștini.

12

— Numai noi, poporul *imohag*, nu ne temem de deșert. Aici soldații sunt ca apa ce se varsă, îi înghite nisipul.

Tânărul vru să spună ceva, dar *targui-vl* își dădu seama că era obosit și-l obligă să se întindă pe perne:

— Nu te obosi, îl rugă. Ești slăbit. O să vorbim mâine. Poate o să se simtă mai bine și prietenul tău.

Se întoarse să-1 privească pe bătrân și pentru prima dată observă că nu era așa bătrân cum își închipuise la început, deși avea părul alb și rărit, iar fața îi era brăzdată de riduri adânci.

— Cine e ? întrebă.

Celălalt șovăi câteva clipe. Închise ochii și spuse în șoaptă:

— Un înțelept. Cercetează istoria strămoșilor noștri. Ne îndreptam spre Dajbadel când ni s-a stricat camionul.

— Dajbadel e foarte departe, spuse Gacel, dar celălalt căzuse într-un somn profund. Foarte, foarte departe, spre sud... N-am ajuns niciodată până acolo.

Leși fără să facă zgomot și odată ajuns afară, la aer curat, simți un gol în stomac, ca o presimțire pe care n-o mai încercase niciodată înainte. Îl neliniștea ceva la acei doi oameni aparent inofensivi. Nu aveau arme și aspectul lor nu dădea impresia că ar fi fost primejdioși, dar un abur de teamă plutea în jurul lor, și această teamă o percepea el.

„Cercetează istoria strămoșilor noștri”, spusese tânărul, dar fața celui alt era marcată de urmele unei suferințe foarte profunde, ce nu putuseră apărea doar într-o săptămână de foame și sete în deșert.

Privi spre noaptea care venea și încercă să afle în ea răspuns la întrebările sale. Sufletul lui

13

de *târgui* și tradițiile milenare ale deșertului îi spuneau că se purtase corect primindu-i pe călători sub acoperișul lui, pentru că ospitalitatea e prima poruncă a legii nescrise a *imohagilor*, dar instinctul lui de bărbat obișnuit să se călăuzească după presimțiri și cel de-al șaselea simț, care-1 salvase de la moarte de atâtea ori, îi șopteau că îl paște o mare primejdie și că nou-sosiții puneau în pericol pacea pe care o obținuse cu prețul atâtor eforturi.

Laila apărură lângă el, și ochii lui se bucurară de prezența plăcută și de frumusețea adolescentină a femeii-copilă cu pielea tuciurie pe care o făcuse nevasta lui împotriva voinței bătrânilor, cărora nu li se păruse corect ca un *inmouchar* de stirpe atât de nobilă să se unească în fața legii cu un membru al disprețuitei caste a sclavilor *akli*.

Se așeză lângă el, îl privi drept în față cu imenșii ei ochi negri, întotdeauna plini de viață și de sclipiri ascunse, și îl întrebă cu blândețe:

— Te îngrijorează oamenii ăștia, nu-i așa?

— Nu ei, răspunse gânditor. Ceva ce îi însoțește, ca o umbră sau un miros.

— Vin de departe. Și tot ce vine de departe te îngrijorează, fiindcă bunica mea a prezis că n-o să mori în deșert.

Întinse mâna cu timiditate, până o atinse pe-a lui.

— Bunica se înșela de multe ori, adăugă. Când m-am născut, mi-a prezis un viitor negru și, cu toate astea, m-am măritat cu un nobil, aproape un prinț.

El surâse cu duioșie:

— Mi-aduc aminte când te-ai născut. Nu se poate să fi trecut mult mai mult de cincisprezece ani... Viitorul tău încă nu a început...

Îi păru rău că o întristase, pentru că o iubea și, cu toate că un *imohag* nu trebuia să se arate prea tandru cu femeile, era mama fiului său cel mai mic, așa că întinse mâna ca s-o apuce pe-a ei.

— Poate că ai dreptate și bătrâna Khalidoum s-o fi înșelat, zise. Nimeni nu mă poate obliga să părăsesc deșertul și să mor departe de-aici.

Rămaseră așa un timp îndelungat, privind în tăcere în noapte, și simți că senzația de pace îl cuprinde din nou.

Drept e că negresa Khalidoum prezisese cu un an înainte boala ce avea să-1 ducă în mormânt pe tatăl lui și prezisese și marea secetă ce sleise puțurile, lăsase fără fir de iarbă deșertul și omorâse sute de animale obișnuite dintotdeauna cu setea și seceta, dar la fel de adevărat era că deseori bătrâna sclavă vorbea de dragul de-a vorbi și vedeniile ei păreau mai mult roadele minții ei senile decât autentice premoniții.

— Ce este dincolo de deșert? întrebă Laila după acea lungă tăcere. Niciodată n-am fost mai departe de munții Huaila.

— Oameni, veni răspunsul. Mulți oameni.

Gacel rămase pe gânduri, amintindu-și de experiența lui de la El-Akab și oazele din nord, și clătină din cap cu dezaprobare.

— Le place să se înghesuie în spații minuscule ori în case strâmte și urât mirositoare, țipând și făcând gălăgie fără motiv, furându-se și înșelându-se ca animalele care nu știu să trăiască decât în cireada.

— De ce?

Ar fi vrut să-i dea un răspuns, pentru că îl umplea de mândrie admirația pe care Laila o simțea pentru el, dar nu cunoștea acel răspuns.

El era un *imohag* născut și crescut în singurătatea marilor spații pustii, iar în mintea lui, oricât ar fi încercat, nu intra ideea îngrămădelii și a voitului spirit gregar ce părea că le place atât de mult bărbaților și femeilor din alte triburi.

15

Gacel îi primea cu bucurie pe oaspeți și îi plăcea să se așeze împreună cu ceilalți în jurul focului, să povestească istorii de demult și să vorbească despre micile întâmplări ale vieții de zi cu zi, dar după aceea, când jăraticul se stingea și cămila neagră ce purta în spinare somnul străbătea tăcută și invizibilă așezarea, fiecare se retrăgea în cortul lui, departe, ca să-și trăiască viața în singurătate, să respire adânc, să se bucure de liniște.

În Sahara, orice om avea timpul, liniștea și atmosfera necesară ca să se regăsească pe sine, să privească în depărtare sau în propriul suflet, să observe Natura care îl înconjură și să mediteze asupra lucrurilor pe care nu le știa mai mult decât prin mijlocirea cărților sfinte. Dar acolo, în orașe, în sate și chiar în minusculele cătune berbere, nu aveai pace, nici timp, nici spațiu și erai amețit de zgomote și de problemele celorlalți, de glasurile și certurile celorlalți și aveai impresia că era mult mai important ceea ce li se întâmpla altora decât ceea ce ți se putea întâmpla ție.

— Nu știu, răspunse în cele din urmă, fără chef. Niciodată n-am reușit să înțeleg de ce le place să facă asta, să se îngrămădească și să trăiască lipiți unii de alții. Nu știu, repetă. Și n-am întâlnit pe nimeni care să știe precis.

Fata îl studie un timp, mirată că bărbatul ce reprezenta viața ei și despre care aflase tot ce merita să fie știut nu avea răspuns la o întrebare a sa. De când își aducea aminte, Gacel fusese totul pentru ea: mai întâi proprietarul pe care fetița din neamul sclavilor *akli* îl contempla ca pe o ființă aproape divină, stăpânul absolut al vieții și al bunurilor ei și, de asemenea, stăpânul părinților, al fraților, al animalelor și al tuturor lucrurilor ce constituiau universul ei.

15

Mai apoi fusese bărbatul care într-o zi, când ea ajunsese la pubertate și avusese prima menstruație, o transformase în femeie, o chemase în cortul lui și o posedase, făcând-o să geamă de plăcere așa cum în alte nopți, când vântul bătea dinspre apus, le auzea gemând pe celelalte sclave și, în cele din urmă, fusese amantul care o dusesse în zbor în paradis, adevăratul ei stăpân, mai mult

chiar decât atunci când fusese proprietarul ei, căci acum posedea și sufletul, gândurile și dorințele ei, până la cel mai ascuns și neștiut instinct.

Nu vorbi imediat, iar când vru s-o facă, fu întreruptă de fiul cel mare al soțului ei, care venea în fugă din *sheriba* cea mai îndepărtată.

— Cămila stă să fete, tată, spuse. Iar șacalii dau târcoale...

16

Înțelese că fantomele spaimelor sale deveneau reale când zări la orizont coloana de praf ce se ridica, rămânând multă vreme suspendată pe cer, nemișcată, fiindcă nici un fir de vânt nu adia în amiaza pustiului. Vehiculele, căci vehicule cu motor trebuie că erau, după viteza cu care înaintau, lăsau în urma lor o dâră murdară de fum și pământ în aerul limpede al deșertului.

După care se auzi zumzetul ușor al motoarelor, ce vuiră apoi, speriiind porumbeii sălbatici, fenecii și viperele, pentru a sfârși într-un scârțâit de frâne, glasuri învâlmășite și ordine scuipate, când se opriră târând după sine praful și murdăria, la nu mai mult de cincisprezece metri de tabără.

Orice semn de viață și orice mișcare încetase la vederea lor. Ochii *targuiului*, ai nevestei lui, ai copiilor lor, ai sclavilor și chiar ai animalelor erau ațintiți asupra coloanei de fum și a cenușiiului întunecat al monștrilor mecanici, iar copiii și animalele se traseră înapoi îngroziți, în vreme ce sclavii fugeau să se ascundă în cel mai retras colț al corturilor, departe de ochii străinilor.

A înaintat încet, și-a acoperit chipul cu vălul care arăta condiția lui de nobil *imohag* ce respectă tradițiile și s-a oprit la jumătatea drumului dintre nou-veniți și cea mai mare *jaima*, vrând să le dea de înțeles fără vorbe că nu trebuiau să mai

16

înainteze dacă el nu le dădea voie și nu-i primea ca oaspeți.

Primul lucru pe care l-a observat a fost cenușiiul murdar al uniformelor pline de sudoare și de praf, agresivitatea metalică a puștilor și mitralierelor și mirosul crud al cizmelor și curelelor.

Apoi privirea i-a căzut, uimită, asupra bărbatului înalt cu *jaique*¹ albastru și turbanul în dezordine. Il recunoscuse pe Mubarrak-ben-Sad, *imohag* ce făcea parte din Poporul Lăncii, unul dintre cei mai pricepuți și conștiincioși căutători de urme din deșert, aproape la fel de vestit în zonă ca însuși Gacel Sayah, Vânătorul.

— *Metulem, metulem*², îl salută.

—*Aselam aleikum*³, răspuse Mubarrak. Căutăm doi bărbați... Doi străini...

— Sunt oaspeții mei, răspuse liniștit. Și sunt bolnavi.

Ofițerul ce părea să comande trupa înainta câțiva pași. Stelele de pe mânecă îi străluciră când făcu gestul de a-1 da la o parte pe *targui*, dar acesta îl opri cu o mișcare, tăindu-i calea spre tabără.

— Sunt oaspeții mei, repetă.

Celălalt îl observă cu mirare, de parcă nu înțelegea ce spune, și Gacel își dădu seama imediat că nu era un om al deșertului, că gesturile și felul său de a privi vorbeau de lumi și orașe îndepărtate. Se întoarse spre Mubarrak și acesta înțelese, pentru că își îndreptă privirea spre ofițer.

— Ospitalitatea este sfântă pentru noi, zise.

E o lege mai veche decât Coranul.

1. Veșmânt arab tipic, un fel de burnuz ce acoperă corpul de la umeri până la picioare.

2. Salut tipic al tuaregilor, echivalent cu „Bună ziua”.

3. Allah să fie cu tine!

17

Militarul cu stele pe mânecă rămase câteva clipe nehotărât, aproape incredul în fața absurdității acelei explicații, și se pregăti să-și continue drumul.

— Eu reprezint legea aici, spuse tăios. Și nu există alta.

Trecuse deja de el, când Gacel îl apucă de braț cu forță și îl obligă să se întoarcă și să-1 privească în ochi.

— Tradiția are o mie de ani, iar tu ai doar cincizeci, îi spuse tăios. Lasă-i în pace pe oaspeții mei!

La un gest al militarului, închizătoarele a zece puști răsunară, *targui-ul* văzu că țevile armelor erau îndreptate spre pieptul lui și înțelese că orice rezistență ar fi fost zadarnică. Ofițerul îndepărtă cu un gest brusc mâna care încă îl mai ținea și, scoțând pistolul din tocul ce-i atârna de centiron, își continuă drumul spre cel mai mare cort.

Dispăru înăuntru și după un minut se auzi o detunătură seacă și amară. Leși apoi afară și făcu un semn spre doi soldați, ce alergară după el. Când reapărură, îl târau după ei pe bătrânul care își clătina capul și plângea molcom, ca și cum s-ar fi deșteptat dintr-un lung și dulce vis la o crudă realitate.

Trecură prin fața lui Gacel și urcară în camioane. Din cabină, ofițerul îl privi sever și șovăi câteva clipe. Gacel se temu că profetia bătrânei Khaloum n-avea să se împlinească și că urma să moară chiar acolo, în inima deșertului, dar în cele din urmă celălalt îi făcu un semn șoferului și camioanele se îndepărtară pe unde veniseră.

Mubarrak, *imohagul* din Poporul Lăncii, sări în ultimul vehicul și ochii lui rămaseră pironiți în cei ai *targui-|xhx|* până ce norul de praf îl acoperi pe acesta din urmă. îi fură de-ajuns acele momente ca să înțeleagă ce se petrecea în mintea

~ **â**

lui Gacel și îl cuprinse teama. Nu era bine să umilești un *imohag* al Poporului Vălului, și știa asta. Nu era bine să-1 umilești și să-1 lași în viață.

Dar n-ar fi fost bine nici să-1ucidă și să dezlănțuie un război între triburi de același sânge.

Gacel Sayah avea prieteni și neamuri ce ar fi trebuit să pornească la luptă, să răzbune cu sânge sângele celui care încercase doar să impună respectarea vechilor legi ale deșertului.

La rândul său, Gacel rămase foarte calm, observând convoiul ce se îndepărta, până ce pulberea și zgomotul se pierdură complet în zare. Apoi, încet, se îndreptă spre *jaima* cea mare în fața căreia acum se buluceau copiii, soția și sclavii săi. Nu avea nevoie să între ca să știe ce urma să găsească. Bărbatul tânăr se afla în același loc unde îl lăsase după ultima lor convorbire, cu ochii închiși, surprins de moarte în somn. Doar un mic cerc roșu pe frunte îl făcea să pară diferit.

Il privi cu amărăciune și furie vreme îndelungată, apoi îl chemă pe Suilem.

— Ingroapă-1, îi ceru. Și pregătește-mi cămila.

Pentru prima dată în viața lui, Suilem nu îndeplini porunca stăpânului său, iar după un ceas intră în cortul acestuia și se aruncă la picioarele lui, încercând să-i sărute sandalele.

— Nu face asta! îl imploră. N-o să obții nimic.

Gacel își trase piciorul, nemulțumit.

— Crezi că trebuie să accept o asemenea jignire ? Întrebă cu voce răgușită. Crezi că așa putea trăi în pace cu mine însumi după ce-am îngăduit ca unul din oaspeții mei să fie ucis, iar celălalt arestat ?

— Ce altceva puteai face? protestă Suilem.

Te-ar fi omorât.

— Știu. Dar acum pot să mă răzbun pentru jignire.

19

— Și ce-ai să câștigi cu asta ? Întrebă negrul.

L-ai învia pe mort?

— Nu. Dar le voi aduce aminte celorlalți că nu poți jigni un *imohag* fără să fii pedepsit. Asta e diferența dintre neamul tău și al meu, Suilem.

Voi, *akli*, acceptați jignirile și opresiunea și vă simțiți mulțumiți ca sclavi. Aveți asta în sânge, din tată în fiu, din generație în generație. Și întotdeauna veți fi sclavi.

Făcu o pauză și mângâie gânditor lunga sabie pe care o scosese din cufărul unde păstra lucrurile sale cele mai de preț.

— Dar noi, tuaregii, suntem un neam de oameni liberi și războinici, care s-a menținut așa pentru că niciodată n-a acceptat o umilință sau o jignire clătină din cap. Și nu-i momentul să ne schimbăm.

— Dar ei sunt mulți. Și puternici.

— E-adevărat, recunosc *targui-ul*. Și așa trebuie să fie. Doar un laș îl înfruntă pe cel despre care știe că e mai slab decât el, fiindcă victoria nu-l va înnobila. Și doar un prost luptă cu egalul său, pentru că în asemenea cazuri doar norocul hotărăște rezultatul bătăliei. *Imohagul*, adevăratul războinic al rasei mele, trebuie să se înfrunte întotdeauna cu cine știe că e mai puternic, fiindcă, dacă îi surâde victoria, eforturile sale vor fi răsplătite de mii de ori și-și va putea urma drumul mândru de el însuși.

— Și dacă te omoară? Ce-o să se întâmple cu noi?

— Dacă mă omoară, cămila mea va galopa direct spre Raiul făgăduit de Allah, pentru că este scris că cel ce moare în luptă dreaptă se va bucura de Veșnicie.

— Dar nu mi-ai răspuns la întrebare, insistă negrul. Ce-o să se întâmple cu noi? Cu fiii tăi, cu soția ta, cu animalele și servitorii tăi?

19

Pe chipul lui se citi fatalitatea.

— Am demonstrat cumva că îi pot apăra?

întrebă. Dacă accept să-mi fie ucis un oaspete, nu va trebui să accept apoi să-mi fie violată și asasinată familia?

Se aplecă și, cu o mișcare hotărâtă, îl obligă să se ridice în picioare.

— Du-te și pregătește-mi cămila și armele, îi ceru. O să plec în zori. Apoi o să ai grijă să strângeți corturile și să-i duci pe ai mei departe, *laguelta*¹ Huaila, acolo unde a murit prima mea nevastă.

Nume dat de tuaregi zonelor unde este apă în subsol și există posibilitatea de a o capta săpând puțuri, motiv pentru care triburile nomade își stabilesc aici taberele.

Zorii sosiră precedați de vânt.

Întotdeauna vântul anunța dimineața în pustiu și vaietul său în noapte părea că se transformă în plânset amar cu o oră înainte ca prima rază a soarelui să se ivească pe cer, dincolo de povârnișurile stâncoase ale munților Huaila.

Asculta cu ochii deschiși, privind tavanul *jaimei* sale cu dungii, pe care îl cunoștea atât de bine, și i se părea că vede gheme de scaieți alergând slobode peste nisipuri și stânci, mereu grăbite, mereu dorind să găsească un loc de care să se agate, un cămin permanent care să le primească și să le scape de acea veșnică peregrinare fără țintă dintr-o parte în alta a Africii.

În lumina lăptoasă a zorilor, filtrată prin minuscule fire de praf în suspensie, scaieții apăreau pe neașteptate, ca niște fantome dornice să se năpustească asupra oamenilor și animalelor, ca să se piardă apoi - așa cum sosiseră - în infinitul neant al pustiului fără hotare.

„Trebuie să existe o graniță pe undeva. Sunt sigur...”, spusese cu o neliniște disperată în glas, și acum era mort.

Nimeni nu-i vorbise înainte lui Gacel de granițe, fiindcă niciodată nu existaseră între hotarele Saharei.

„Ce graniță ar opri nisipul ori vântul?”

20

I

Își întoarse chipul spre noapte și încercă să înțeleagă, dar nu reuși. Oamenii aceia nu erau criminali, dar pe unul îl îngropaseră, iar pe celălalt, nimeni nu știa unde îl duseseră. Nimeni nu putea fi ucis cu atâta sânge rece, oricât de mare i-ar fi fost greșeala.

Și cu atât mai puțin în timp ce dormea sub protecția și acoperișul unui *inmouchar*.

Ceva ciudat învăluia acea istorie, dar Gacel nu izbutea să-și dea seama ce este; doar un singur lucru era limpede: cea mai veche lege a deșertului fusese încălcată și asta era ceva ce un *imohag* nu putea accepta.

Își aminti de bătrâna Khaltoum și simți cum o mână înghețată - frica - i se pune pe ceafă.

Apoi își plecă privirea spre ochii deschiși ai Lailei, ce străluceau fără somn în penumbră, reflectând ultimii cărbuni ai focului, și i se făcu milă de ea:

pentru cei cincisprezece ani ai ei abia împliniți și pentru cât de pustii îi vor fi nopțile când el va fi plecat. Și i se făcu milă și de el însuși, pentru cât de goale vor fi nopțile lui când ea nu va fi alături de el.

O mângâie pe păr și observă că îi mulțumea pentru acest gest ca un animal, deschizându-și și mai mult ochii mari de gazelă speriată.

— Când o să te întorci ? murmură, mai mult ca o rugămintă decât ca o întrebare.

Clătină din cap:

— Nu știu, recunosc. Când voi fi făcut dreptate.

— Ce însemnau bărbații aceia pentru tine ?

— Nimic, mărturisi. Nimic, până ieri. Dar nu e vorba de ei. E vorba de mine. Tu nu înțelegi asta.

Laila înțelegea, dar nu protestă. Se mulțumi să se ghemuiască și mai mult lângă el, căutând parcă forța sau căldura lui, și întinse mâinile

21

într-o ultimă încercare de a-l opri când el se ridică în picioare și se îndreptă spre ieșire.

Afară, vântul continua să plângă molcom. Era frig și se înfofoli în *jaique*, pe când un fior îi străbătea spatele ; nu știu dacă fusese din cauza frigului sau a înspăimântătorului neant al nopții ce se deschidea în fața lui. Era ca și cum s-ar fi scufundat într-o mare de cerneală neagră; și abia făcuse primul pas, că Suilem se ivi din întuneric și îi întinse frâul lui R'Orab.

— Noroc, stăpâne, zise, și dispăru ca și cum n-ar fi existat.

Obligă animalul să îngenuncheze, se urcă în spinarea lui și îl lovi ușor pe gât cu călcâiul:

— Șiaaa! porunci. Haide !

Animalul scoase un muget de nemulțumire, se ridică greoi și rămase nemișcat, pe cele patru picioare, cu fața spre vânt, așteptând.

Targui-ul îl orienta spre nord-vest și-i înfipse din nou călcâiul în gât, cu mai multă forță, ca să pornească la drum.

La intrarea în *jaima* se desenă o umbră mai densă decât celelalte. Mai întunecată. Ochii Lailei străluciră din nou în noapte, în vreme ce călărețul și cămila dispăreau, ca împinși de vânt și de scaieți.

Vântul plângea tot mai tare, știind că în curând lumina soarelui avea să vină să-1 potolească.

Ziua nu era încă nici măcar acea penumbră lăptoasă care îi îngăduia să distingă cu greu capul cămilei sale, dar Gacel nu avea nevoie de mai mult. Știa că nu exista nici un obstacol înaintea lui pe sute de kilometri, iar instinctul său de om al deșertului și capacitatea lui de orientare chiar și cu ochii închiși îi indicau drumul până și în cea mai neagră noapte.

22

Era o virtute pe care doar el și cei ca el, care se născuseră și crescuseră în ținutul nisipurilor, o aveau. Asemenea porumbeilor călători, păsărilor migratoare sau balenelor în cele mai adânci străfunduri ale oceanelor, *targui-ul* știa întotdeauna unde se află și încotro se îndreaptă, de parcă o veche, foarte veche glandă, atrofiată la restul ființelor umane, s-ar fi menținut activă și eficace doar la acest popor.

Nord, sud, est, vest; puțuri, oaze, drumuri, munți, „pământuri pustii”, râuri de dune, întinderi stâncoase... Tbt universul imensităților sahariene părea că se reflectă ca un ecou în adâncul creierului lui Gacel, fără ca el s-o știe, fără să fie pe deplin conștient de asta.

Soarele îl surprinse călare pe *mehari* și se înălță deasupra capului său, tot mai puternic, făcând vântul să tacă, strivind pământul, potolind nisipul și scaieții, ce nu mai alergau de colo-colo, scoțând șopârlele din vizuinile lor și făcând păsările să se lase la pământ, căci nici să zboare nu mai îndrăzneau când, în sfârșit, ajunse la zenit.

Targui-ul opri atunci animalul, îl obligă să îngenuncheze și înfipse în pământ spada cea lungă și bătrâna-i pușcă, ce slujiră drept suport, împreună cu șaua, pentru un micuț acoperiș de pânză groasă.

Se retrase la umbra acestuia, își sprijini capul pe spinarea albă a *mehari-ului* și adormi.

L-a trezit, mângâindu-i nările, cel mai jinduit dintre mirosurile deșertului. A deschis ochii și a rămas foarte liniștit, inspirând aerul, fără dorința de a privi spre cer, temându-se că totul nu era decât un vis, dar când, în cele din urmă, și-a întors capul spre apus, l-a văzut acolo, acoperind orizontul, mare, întunecat, promițător și plin de viață, diferit de ceilalți, albi, înalți și parcă cerșind,

37

care din vreme în vreme soseau din nord pentru a dispărea fără să-ți lase nici cea mai mică speranță de ploaie.

Norul acela cenușiu, jos și splendid părea că ascunde în sânul lui toate comorile de apă din univers și era, probabil, cel mai frumos pe care Gacel îl văzuse în ultimii cincisprezece ani, poate de la marea furtună dinaintea nașterii Lailei; acea furtună care o făcuse pe bunică-sa să-i prezică un viitor negru, pentru că atunci jinduita apă se transformase într-un torent ce luase cu el *jaime* și animale, distrusese culturile și înecase o cămilă.

R'Orab se agită, neliniștit. Și-a întors gâtul lung și și-a îndreptat botul cu jind spre cortina de apă ce înainta descompunând lumina și transformând peisajul. A mugit ușor și din gâtulejul său s-a auzit un tors de pisică uriașă, satisfăcută.

Gacel s-a ridicat încet în picioare, i-a scos șaua și, la rândul lui, și-a scos straietele, pe care le-a întins cu grijă peste tufele de scaieți ca să se ude cât mai tare. Apoi, desculț și gol, a așteptat în picioare ca primele picături să stropească nisipul și pământul, acoperind de cicatrice ca de vărsat chipul deșertului, pentru ca apoi apa să sosească în valuri, îmbătându-i simțurile când auzea dulcele răpăit transformându-se în vuiet, simțea pe piele mângâierea călduță și în gură prospețimea limpede și respira râvnitul parfum al pământului îmbibat de apă, din care se înălța un abur gros și tulburător.

Iată, în sfârșit, miraculoasa și fecunda unire, și în curând, cu soarele din aceeași după-amiază chiar, adormitele semințe ale *acheb*[^]-*uXm* se vor

1. Tip de vegetație sahariană efemeră, ce răsare și se dezvoltă în urma unei averse de ploaie.

23

trezi dintr-o dată, vor acoperi întinderea de verde și vor transforma aridul peisaj în cel mai frumos dintre ținuturi, înflorind pentru doar câteva zile, ca să

se cufunde apoi într-un nou și lung somn până la următoarea furtună, care, poate, va întârzia alți cincisprezece ani.

Era frumos *acheb-ul* liber și sălbatic; incapabil să se nască pe un pământ cultivat, sau în preajma unui puț, sau depinzând de mâna grijulie a țăranului ce îl udă zi de zi, ca și spiritul poporului tuaregilor, singurul în stare să rămână, veac după veac, nedezipit de niște nisipuri și pământuri pietroase la care restul oamenilor renunțaseră întotdeauna.

Apa i-a muiat părul și a desprins de pe corpul lui jegul de luni și chiar de ani de zile. S-a scărpinat cu unghiile și a căutat o piatră plată și poroasă cu care s-a frecat pe corp, văzând cum pe piele îi rămâneau pete mai albe pe măsură ce se desprindea crusta de pământ, transpirație și praf, iar apa curgea albastră, aproape indigo, la picioarele lui, căci vopseaua rudimentară a hainelor impregnase cu timpul fiecare centimetru al corpului său.

Două ore lungi a rămas sub ploaie, fericit și tremurând, luptând cu el însuși ca să nu se întoarcă acasă și să profite de apă, să planteze orz, să aștepte recolta și să se bucure împreună cu ai lui de acel minunat dar pe care Allah voise să i-l trimită, cine știe, ca un semn că trebuie să rămână acolo, în ceea ce însemna lumea sa, și să uite o jignire pe care toată apa din acel imens nor n-ar fi putut-o spăla.

Dar Gacel era un *târgui*; poate, din nefericire, ultimul dintre adevărații tuaregi din pustiu, și de aceea era pe deplin conștient că niciodată nu

24

avea să uite că un om lipsit de apărare fusese ucis sub acoperișul său, iar altul, oaspetele lui, îi fusese răpit cu forța.

De aceea, când norul se îndepărtă spre sud și soarele îi uscă trupul și hainele, se îmbracă, înșeuă cămila și porni din nou la drum, întorcând pentru prima oară spatele apei și ploii, vieții și speranței, lucrurilor care, cu doar o săptămână în urmă, cu două zile în urmă, le-ar fi umplut de bucurie inima lui și alor săi.

24

ti; l

toi

Când se lăsă noaptea, căută o dună mică și săpă o groapă, dând la o parte nisipul umed, pentru a se ghemui să doarmă aproape acoperit de nisipul uscat, căci știa că, după ploaie, zorii vor aduce frigul în pustiu, iar vântul va

transforma în chiciură stropii de apă ce mai rămăseseră pe pietre și tufele de scaieți.

În deșert, diferența dintre temperatura maximă de la miezul zilei și cea minimă la ceasul dinaintea zorilor putea fi de cincizeci de grade, și Gacel știa din experiență că acel frig trădător reușea să se strecoare în oasele călătorului inconștient, îl îmbolnăvea și făcea apoi ca articulațiile să-i rămână ca anchilozate și dureroase, refuzând să răspundă prompt la comenzile creierului.

Trei vânători fuseseră găsiți înghețați pe pământurile pietroase de la poalele munților Huaila, și Gacel încă își amintea cadavrele lor, înghesuite unul într-altul, unite prin moarte în acea iarnă friguroasă, când tuberculoza i-1 luase și pe micuțul Bsrha. Păreau că zâmbesc, dar, mai târziu, soarele le-a uscat trupurile, deshidratându-le și dând un aspect macabru pielii pergamentoase și dinților strălucitori.

Erau aspre ținuturile acelea unde un om putea muri de căldură sau de frig în decurs de câteva ore și unde o cămilă căuta apă în zadar zile

25

întregi, pentru ca dintr-o dată să piară înecată într-o dimineață.

Aspre ținuturi, și totuși, Gacel nu concepea existența în nici un alt loc și nici n-ar fi schimbat setea sa, căldura și frigul din întinderea fără hotare pe comoditățile oricărei alte lumi îngrădite și fără orizonturi, și în fiecare zi, în timpul tuturor rugăciunilor sale, cu fața spre răsărit, spre Mecca, îi mulțumea lui Allah că îi îngăduise să trăiască acolo unde trăia și să facă parte din binecuvântatul neam al oamenilor vălului, lăncii sau spadei.

A adormit dorind-o pe Laila, iar când s-a trezit, trupul pietros al femeii pe care o strânga în vis s-a transformat în nisip moale ce i se prelingea printre degete.

Plângea vântul la ceasul vânătorului.

Privi stelele, care îi spuseră cât mai lipsea ca lumina să le șteargă de pe firmament, strigă noaptea și îi răspunse mugetul stins al me/iari-ului ce mesteca scaieții umezi. Îi puse șaua, porni din nou la drum și pe la jumătatea după-amiezii zări în depărtare cinci pete întunecate ce se profilau pe întinderea pietroasă: tabăra lui Mubarrakben-Sad, *imohagul* din Poporul Lăncii care îi condusesse pe soldați până la *jaima* lui.

Își făcu rugăciunile și se așeză pe o stâncă netedă să admire amurgul, cufundat în gândurile sale negre, căci înțelegea că aceea avea să fie ultima

noapte când putea dormi în pace în această viață. La venirea dimineții trebuia să deschidă în cele din urmă sîpetul războaielor, răzburărilor și urii, despre care nimeni nu va ajunge vreodată să știe cât este de adânc și de plin de morți și violență.

încercă, de asemenea, să înțeleagă motivele care îl împinseseră pe Mubarrak să încalce una

26

. 4M m â

dintre cele mai sfinte tradiții *târgui* și nu găsi nici unul. Era o călăuză a deșertului; o călăuză bună, fără îndoială, dar o călăuză *târgui* avea datoria să se angajeze doar ca să îndrume caravanele, să caute urmele vînatului sau să-i însoțească pe francezi în ciudatele lor expediții în căutare de amintiri ale strămoșilor. Niciodată, sub nici o formă, un *târgui* nu avea dreptul să pășească fără voie pe domeniul altui *imohag*, și cu atât mai puțin călăuzind niște străini incapabili să respecte vechile tradiții...

Când Mubarrak-ben-Sad a deschis ochii în acea dimineață, un fior i-a străbătut spatele, groaza care de câteva zile îl stăpînea în somn l-a cuprins acum treaz fiind și, instinctiv, și-a întors privirea spre intrarea *sheribei* sale, temându-se că va vedea, în sfârșit, ceea ce îi provoca spaima.

Acolo, în picioare, la treizeci de metri depărtare, strângând mânerul *takubei*, lunga spadă înfiptă în pământ, Gacel Sayah, nobilul *inmouchar* din neamul Kel-Talgimus, îl aștepta, hotărât să-i ceară socoteală pentru faptele sale.

La rîndul lui, și-a luat spada și a înaintat foarte încet, semeț și demn, oprindu-se la cinci pași de el.

— *Metulem, metulem*, a salutat, folosind expresia preferată a tuaregilor.

N-a primit răspuns și, de fapt, nici nu-l aștepta.

Aștepta, în schimb, întrebarea:

— De ce-ai făcut-o ?

— M-a obligat căpitanul postului militar din Adoras.

— Nimeni nu poate obliga un *târgui* să facă ceea ce nu dorește...

— De trei ani lucrez pentru ei. Nu puteam refuza. Sunt călăuza oficială a guvernului.

— Ai jurat, ca mine, să nu lucrezi niciodată pentru francezi...

— Francezii au plecat... Acum suntem o țară liberă...

Pentru a doua oară în câteva zile, doi oameni diferiți îi spuneau același lucru și își dădu seama dintr-o dată că nici ofițerul, nici soldații nu purtau odioasa uniformă colonială. Nici unul nu era european, nici nu avea acel accent puternic cu care obișnuiau să vorbească, iar pe vehiculele lor nu flutura eternul steag tricolor.

— Francezii au respectat întotdeauna tradițiile noastre, murmură în cele din urmă ca pentru sine. De ce nu sunt respectate acum, dacă pe deasupra suntem liberi?

Mubarrak ridică din umeri.

— Vremurile se schimbă, zise.

— Nu și pentru mine, veni răspunsul. Când deșertul va deveni o oază, când apa va curge în voie prin *sekia* și ploaia va cădea deasupra capetelor noastre de câte ori vom avea nevoie, atunci se vor schimba obiceiurile tuaregilor.

Niciodată mai înainte.

Mubarrak își păstră calmul când întrebă:

— Vrea să spună asta că ai venit să mă ucizi ?

— Da. De asta am venit.

Mubarrak încuviință în tăcere, înțelegător, apoi privi lung în jurul său, la pământul încă reavăn și la minusculii lăstari de *acheb* ce încercau să-și scoată capul printre stânci și bolovani.

— A fost frumoasă ploaia, spuse.

— Foarte frumoasă.

— În curând pustiul se va acoperi de flori, și unul din noi nu-1 va putea vedea.

— Trebuia să te fi gândit la asta înainte de-a aduce străini în tabăra

27

Sub văl, buzele lui Mubarrak schițară un zâmbet ușor:

— Atunci încă nu plouase, răspunse și apoi, foarte încet, își dezgoli *takuba*, eliberând oțelul strălucitor din teaca de piele cu lucrătură în relief.

Mă rog ca moartea ta să nu dezlănțuie un război între triburi, adăugă. Nimeni în afară de noi nu trebuie să plătească pentru greșelile noastre.

— Așa să fie, răspunse Gacel înclinându-se, gata să facă față primului asalt.

Dar acesta întârzie, pentru că nici Mubarrak, nici Gacel nu mai erau luptători de spadă și lance, ci oameni de arme de foc, iar lungile *takuba* rămăseseră, cu trecerea anilor, simple obiecte de decor și de ceremonii, folosite în zilele de sărbătoare, la demonstrații fără vărsare de sânge, în care se căuta mai mult efectul loviturii asupra scutului de piele sau loviturile simulate bine eschivate, decât intenția de a răni.

Dar acum nu erau prezente scuturile, nici spectatorii dispuși să admire salturi și piruete în timp ce oțelul scapără scânteii, ferindu-se mai mult decât urmărind să-1 lovească pe adversar, căci adversarul ridica arma, hotărât să omoare ca să nu fie omorât.

Cum să parezi o lovitură fără scut ? Cum să-ți recuperezi poziția după un salt în spate sau după o mișcare greșită, dacă rivalul nu se arată dispus să-ți dea timp să te redresezi?

Se priviră, încercând să-și descopere reciproc intențiile, învârtindu-se încet unul în jurul celuilalt, în timp ce din *jaima* începeau să se ivească bărbați, femei și copii, uluiți, nefiind în stare să accepte că cei doi se înfruntau într-o luptă reală și nu într-un simulacru.

În cele din urmă, Mubarrak schiță prima lovitură, ce părea aproape o întrebare timidă, dorința

28

de a constata că era într-adevăr vorba de o luptă pe viață și pe moarte.

Răspunsul, ce-1 obligă să facă un salt înapoi ca să evite furioasa lamă a dușmanului, îi îngheță sângele în vine. Gacel Sayah, *inmouchar* al temutului popor Kel-Talgimus, voia să-1 omoare, nu încăpea nici o îndoială. Era atâta ură și atâta dorință de răzbunare în lovitura pe care i-o dăduse, de parcă acei necunoscuți cărora le oferise găzduire ar fi fost fiii lui preferați, iar el, Mubarrakben-Sad, i-ar fi ucis.

Dar Gacel nu era stăpânit de o ură adevărată.

El încerca doar să facă dreptate, și nu i s-ar fi părut nobil să-1 urască pe *târgui* pentru că se limitase să-și facă munca, oricât de greșită și nedemnă de respect ar fi fost această muncă. În plus, Gacel știa că ura, ca și tulburarea, teama, iubirea sau orice alt sentiment profund nu sunt tovarăși buni pentru omul deșertului. Pentru a supraviețui pe meleagurile unde îi fusese hărăzit să se nască, era nevoie de mult calm, de sânge rece și de o stăpânire de sine care

să domine orice sentiment ce l-ar fi împins să comită niște greșeli care, acolo, rar se mai pot îndrepta.

Acum Gacel știa că acționează ca un judecător și, poate, în același timp, ca un călău, și nici unul, nici altul nu trebuiau să urască victima.

Forța loviturii sale, furia pe care o simțea în interiorul lui nu fuseseră, de fapt, decât o avertizare, răspunsul clar la întrebarea clară pe care i-o pusese adversarul său.

Atacă din nou și înțelese dintr-o dată cât de nepotrivite erau hainele lui lungi, turbanul mare și vălul lat. Burnuzul i se încurca printre brațe și picioare, încălțărilor, acele *nait* cu talpă groasă și curelușe subțiri de piele de antilopă, alunecau

29

să vadă limpede și nu lăsa să-i ajungă la plămâni tot oxigenul de care aveau nevoie într-un moment ca acela.

Dar Mubarrak era îmbrăcat la fel, așa că mișcările lui erau de asemenea nesigure.

Spadele spintecară aerul, șuierând furioase în calmul dimineții, și o bătrână știrbă scoase un țipăt de groază și imploră să-1 omoare cineva cu un glonț pe șacalul împuțit care încerca să-iucidă feciorul.

Mubarrak întinse mâna cu un gest autoritar și nimeni nu se mișcă. Codul de onoare al Fiilor Vântului, atât de diferit de cel al lumii alcătuite din trădări și josnicii a beduinilor, Fiii Norilor, cerea ca lupta între doi războinici să fie curată și nobilă, chiar dacă era pe viață și pe moarte.

Fusese provocat pe față și avea săucidă pe față. Căută pământ tare sub picioare, trase aer, scoase un strigăt și se năpusti înainte, spre pieptul dușmanului său, care eschivă vârful spadei cu o lovitură seacă și dură.

Din nou calmi, se mai priviră o dată. Gacel își învârti *takuba* de parcă ar fi fost o măciucă și lovi ca o morișcă, de sus în jos. Orice novice în ale scimei ar fi profitat de greșeala sa ca să-1 străpungă dintr-o lovitură, dar Mubarrak se mulțumi să se tragă înapoi și să aștepte, încrezându-se mai mult în forța decât în priceperea sa.

Apucă arma cu amândouă mâinile și dădu o lovitură în stare să taie în două de la brâu un om mult mai solid decât Gacel, dar Gacel nu se mai afla acolo. Soarele începea să ardă și sudoarea li

Văl cu care tuaregii, femeile musulmane și unele triburi nomade din Sahara își acoperă fața.

30

se scurgea pe trupuri, umezindu-le palmele și făcând să alunece mânerurile metalice ale spadelor, ce se ridicară din nou. Se cercetară, se aruncară unul asupra altuia în același timp, dar, în ultima clipă, Gacel se retrase, lăsând vârful spadei lui Mubarrak să-i sfâșie pânda burnuzului și să-i zgârie pieptul, și apoi străpunse pânțele dușmanului, dintr-o parte în alta.

Mubarrak rămase în picioare câteva clipe, sprijinit mai mult de spada și brațele lui Gacel decât pe propriile-i picioare, și când celălalt își scoase spada, sfârtecându-i pânțele, rămase ghemuit pe nisip, hotărât să îndure în tăcere, fără să se plângă, lunga agonie pe care i-o hărăzise soarta.

După câteva momente, pe când călăul feciorului ei se îndepărta încet, nici fericit, nici mândru, spre cămila care îl aștepta, bătrâna cea știrbă intră în cea mai mare *jaima*, luă o pușcă, o încarcă, se duse lângă fiul ei ce se chircea de durere fără un geamăt și ținti spre capul acestuia.

Mubarrak deschise ochii și ea putu citi în privirea lui infinita recunoștință a unei ființe pe care urma s-o scape de lungi ceasuri de suferințe fără speranță.

Gacel auzi împușcătura în clipa când cămila sa își relua drumul, dar nu se întoarse.

30

Presimți, mai mult decât văzu, în depărtare o turmă de antilope, și asta îl făcu să-și dea seama cât de foame îi era.

În zilele anterioare mâncase doar câțiva pumni de făină de mei și curmale, îngrijorat de înfruntarea cu Mubarrak, dar acum, gândul la o bucată de carne prăjindu-se încet la un foc de cărbuni făcu să-i chiorăie mațele.

Se apropie încetișor de marginea *grarei*¹ ducându-și cămila de frâu, având grijă ca vântul să nu-i ducă mirosul până la animalele ce pășteau iarba scurtă și rară din depresiunea care, în vremuri foarte îndepărtate, fusese pesemne o lagună ori un ochi de apă al vreunui râșor, ce mai păstra încă în măruntaiele sale resturi de umezeală.

Sfioase tamarisce și o jumătate de duzină de sălcii pitice se înălțau ici și colo, și își dădu seama bucuros că instinctul lui de vânător îl ajutase încă o dată, pentru că în fund, mestecând iarbă ori dormind sub soarele de după-

amiază, o familie de animale frumoase, cu coarne lungi și piele roșcată, părea că îl invită să tragă.

1. Zănoagă unde se păstrează mai mult timp apa în urma ploilor, ceea ce face ca zona respectivă să fie mai fertilă decât restul deșertului.

Scoase pușca, încărcând-o cu un singur cartuș, căci în felul acesta evita tentația, dacă greșea primul foc, să încerce încă o dată, când agilele animale ar fi luat-o la fugă cu salturi mari. Gacel știa din experiență că cel de-al doilea foc, aproape la întâmplare, nimerea rar ținta și însemna o risipă, când munițiile în deșert sunt la fel de rare și necesare ca apa.

Lăsă liber *mehari-ul*, care începu imediat să pască, nepăsându-i de nimic altceva decât de hrana sa, mai proaspătă și mai gustoasă acum datorită ploii căzute, și înainta în tăcere, aproape târându-se, de la o stâncă la trunchiul răsucit al unui arbust, de la o mică dună la un tufiș de scaieți, până ajunse, în sfârșit, în locul perfect, o movilă de piatră de unde domina, la mai puțin de trei sute de metri, silueta zveltă a marelui mascul al turmei.

„Când omori un mascul, imediat vine altul mai tânăr să-i ocupe locul și să apere femelele, îi spusese tatăl său. Când omori o femelă, îi omori și puii, și puii puilor lor, care i-ar hrăni pe fiii tăi și pe fiii fiilor tăi.”

Își pregăti pușca și ochi cu grijă piciorul din față, în dreptul inimii. De la distanța aceea, un glonț în cap ar fi fost, neîndoielnic, mai eficient, dar Gacel, ca orice bun musulman, nu putea mânca din carnea unui animal a cărui beregată nu a fost tăiată cu fața spre Mecca, după rostirea rugăciunilor poruncite de Profet. Dacă ar fi omorât antilopa pe loc, nu s-ar fi putut bucura de ea, și prefera să riște s-o lase să fugă rănită, pentru că știa, de asemenea, că nu putea ajunge prea departe cu un glonț în plămâni.

Animalul ridică dintr-o dată botul, adulmecă vântul și deveni ușor neliniștit. Apoi, după un răstimp ce păru o veșnicie, dar care nu durase

31

probabil mai mult de două minute, își plimbă privirea asupra turmei lui, asigurându-se că nu o paște nici o primejdie, și se pregăti să-și reia activitatea, ce consta în mestecarea unor frunze de tamariscă.

Când fu pe deplin sigur că nu poate rata și că animalul nu va face un salt brusc sau o mișcare ciudată, Gacel apăsă ușor pe trăgaci, glonțul porni cu un șuierat, sfâșiind aerul, și antilopa căzu în genunchi, de parcă cineva i-ar fi

secerat cele patru picioare sau pământul s-ar fi înălțat dintr-o dată până la ea, ca prin farmec.

Femelele sale îl priviră fără interes și fără frică, pentru că, deși împușcătura fusese asurzitoare, nu era legată în mintea lor de ideea de pericol și de moarte, și numai când îl văzură pe bărbatul cu straiile în vânt apropiindu-se în fugă și agitând un cuțit o luară la goană și se pierdură în pustiu.

Gacel ajunsese la animalul rănit, care făcu un ultim efort de a se ridica și a-și urma familia, dar ceva i se rupsesse înăuntru și nimic nu mai asculta ordinele minții sale. Doar ochii lui, enormi și nevinovați, îi oglindeau neliniștea când *targui-ul* l-a apucat de coarne, i-a întors capul spre Mecca și i-a tăiat beregata cu o mișcare rapidă a pumnalului său încovoiat.

Sângele țâșni în clocot, stropindu-l pe sandale și pe *jaique*, la poale, dar Gacel nu observă, mulțumit că iscusința sa de vânător fusese, încă o dată, deosebită și că atinsese animalul în locul exact.

Căderea nopții îl surprinse în timp ce mânca, și nu se iviseră încă primele stele când adormise, apărat de vânt de un tufiș și încălzit de spuza focului.

Il trezi râsul hienelor ce se adunau, atrase de antilopa moartă, dar dădeau târcoale și șacalii,

32

așa că înteți focul, care îi alungă până la marginea umbrelor, și rămase apoi cu fața spre cer, ascultând vântul și gândindu-se la faptul că în ziua aceea ucisese un om, prima ființă umană pe care o omora în viața lui, ceea ce însemna că viața lui nu mai putea fi aceeași de-acum înainte.

Nu se simțea vinovat, deoarece considera că luptase pentru o cauză dreaptă, dar îl îngrijora faptul că se putea dezlanțui unul din acele războaie tribale despre care îi auzise vorbind de atâtea ori pe părinții și bunicii săi, când, la un moment dat, nimeni nu mai știa cauza acelor omoruri, nici numele celui ce le pornise. Iar tuaregii, puținii *imohagi* care mai rătăceau la hotarele deșertului, fideli tradițiilor și legilor lor, nu erau în situația de a se anihila unii pe alții, căci trebuiau să se apere cum puteau de înaintarea civilizației.

Și-a amintit de strania senzație ce îi străbătuse corpul când spada lui pătrunsese ușor, aproape fără efort, în pânțele lui Mubarrak și i s-a părut că aude încă horcăiala ce îi ieșise din gâtlee în clipa aceea. Când își retrăsese brațul, ai fi zis că purta în vârful *takubei* viața dușmanului său, și l-a cuprins teama la gândul că ar trebui să folosească spada încă o dată împotriva cuiva.

Dar și-a amintit apoi sunetul sec al detunăturii care îl ucisese pe oaspetele lui adormit și s-a consolât cu ideea că nu poate exista iertare pentru cei vinovați de o asemenea crimă.

Tocmai descoperise că, dacă nedreptatea e amară, la fel de amară e și încercarea de a o îndrepta, fiindcă uciderea lui Mubarrak nu îi produsese nici o plăcere, ci o profundă și descurajantă senzație de gol. Așa cum spunea bătrânul Suilem, răzbunarea nu-i învie pe morți.

33

Apoi se întrebă de ce fusese întotdeauna atât de importantă pentru tuaregi legea aceea nescrisă a ospitalității, care era mai presus de toate celelalte legi, inclusiv de cele ale Coranului, și încercă să-și facă o idee despre cum ar fi deșertul dacă un călător n-ar avea siguranța absolută că, oriunde ar ajunge, va fi bine primit, ajutat și respectat.

Istorigeau legendele că, odată, doi bărbați se urau atât de tare, încât unul din ei, cel mai slab, se prezentă pe neașteptate în *jaima* dușmanului său, cerându-i ospitalitate. Respectând tradiția, *targut-ul* îl primi pe oaspete, îi oferii protecția sa și, după câteva luni, sătul să-1 mai suporte și să-i dea de mâncare, îl asigură că poate pleca în pace pentru că nu va atenta niciodată la viața lui. De atunci, de la întâmplarea asta, se părea că trecuseră mulți, mulți ani, acest fel de a fi devenise un comportament obișnuit pentru tuaregi, care își rezolvau astfel disputele și puneau capăt neînțelegerilor dintre ei.

Cum ar fi reacționat el însuși dacă Mubarrak ar fi venit în tabăra lui să-i ceară ospitalitate, încercând astfel să fie iertat pentru greșeala comisă ?

N-avea cum să știe, dar ar fi procedat, probabil, ca *targui-1* din legendă, căci ar fi fost ilogic să comiți un delict ca să pedepsești pe cineva care comisese exact același delict.

Când avioanele cu reacție brăzdau înaltul cerului deasupra deșertului, iar camioanele circulau pe drumurile cele mai cunoscute, împingând neamul său spre cele mai ascunse colțișoare ale pustiului, nu era ușor să prezici cât timp va mai supraviețui acest neam în deșert, dar pentru Gacel era limpede că, atâta vreme cât unul singur dintre ei ar fi supraviețuit în ținuturile nisipurilor, în nesfârșitele întinderi lipsite de viață

33

sau pe terenurile bolovănoase fără zări ale *hamadei*, legea ospitalității trebuia să fie în continuare sfântă, căci, în caz contrar, nici un călător nu s-ar mai fi aventurat vreodată să străbată deșertul.

Fapta lui Mubarrak nu admitea scuze, și el, Gacel Sayah, se va însărcina să-i facă pe ceilalți, care nu sunt tuaregi, să înțeleagă că în Sahara legile și obiceiurile neamului său trebuie să fie respectate în continuare, fiindcă sunt legi și obiceiuri potrivite acelor locuri, fără de care nu există nici o posibilitate de a supraviețui.

Sosi vântul și, cu el, sosi ziua. Hienele și șacalii înțeleseră că pierduseră puținele posibilități de a înșfăca o bucată din antilopă și se îndepărtară mârâind și scheunând spre vizuinile lor întunecoase, la care se întorceau de-acum toate viețuitoarele nopții: fenecul cu urechi lungi, șobolanul deșertului, șarpele, iepurele și vulpea. Când soarele va fi început să încălzească, aveau să doarmă, păstrându-și forțele până când umbrele nopții aveau să facă iarăși suportabilă viața în cea mai dezolantă regiune a planetei, pentru că acolo, spre deosebire de restul lumii, activitatea e rezervată nopții, iar odihna, zilei.

Doar omul, în ciuda trecerii veacurilor, nu reușise să se adapteze întru totul la noapte, și din pricina asta, când se crăpă de ziuă, Gacel își căută cămila ce rumega la vreun kilometru distanță, apucă hamurile și porni din nou la drum spre vest.

34

Postul militar din Adoras ocupa o oază în formă de triunghi - ceva mai mult de o sută de palmieri și patru puțuri — chiar în inima unui întins fluviu de dune, încât putea fi considerat un autentic miracol al supraviețuirii, amenințat în permanență de nisipul care îl înconjura și îl apăra de vânt, dar îl transforma, tocmai din această cauză, într-un soi de cuptor ce la orele amiezii ajungea adesea să aibă șaiszeci de grade.

Cele trei duzini de soldați care alcătuiau garnizoana își petreceau jumătate din viață blestemându-și soarta la umbra palmierilor, iar cealaltă jumătate, dând la lopată într-un efort disperat de a înlătura nisipul și de a menține curat îngustul drum de pământ ce le permitea să comunice cu lumea exterioară și să primească provizii și corespondență la fiecare două luni.

În urmă cu treizeci de ani, când unui colonel nebun îi trecuse prin cap absurda idee că armata trebuia să controleze acele patru puțuri, care erau, pe de altă parte, singurele pe o rază de aproape o sută de kilometri, Adoras

devenise „destinația blestemată" atât pentru trupele coloniale, mai întâi, cât și pentru cele autohtone, în prezent, iar dintre mormintele ce se întindeau la marginea pâlcului de palmieri, nouă se datorau „morții naturale", și șase sinuciderii celor ce nu suportaseră ideea de a supraviețui într-un asemenea iad.

Când un tribunal șovăia dacă să condamne un acuzat la moarte, la închisoare pe viață sau să-i comute pedeapsa la cincisprezece ani de serviciu militar obligatoriu la Adoras, era pe deplin conștient de ceea ce făcea, deși la început respectivul acuzat se gândea că i s-a făcut o favoare comutându-i-se pedeapsa.

Pentru căpitanul Kaleb-el-Fasi, comandantul garnizoanei și autoritate supremă într-o regiune cu o întindere cât jumătate din Italia, dar în care nu trăiau mai mult de opt sute de suflete, cei șapte ani petrecuți la Adoras erau pedeapsa pentru că ucisese un tânăr locotenent ce îl amenințase că va da în vileag neregularitățile în contabilitatea regimentului său anterior. Condamnat la moarte, unchiul său, faimosul general Obeidel-Fasi, erou al Independenței, reușise, datorită faptului că fusese unul din adjutanții și oamenii săi de încredere în timpul războiului de eliberare, să obțină pentru el posibilitatea de a se reabilita în fruntea unui detașament, într-un loc unde nu putea fi trimis nici un alt militar de carieră, decât dacă s-ar fi aflat în împrejurări asemănătoare.

Cu trei ani în urmă, bazându-se exclusiv pe dosarele ce se aflau în posesia lui, căpitanul Kaleb ajunsese la concluzia că membrii regimentului său aveau la activ peste douăzeci de morți, cincisprezece violuri, șaiszeci de jafuri sub amenințare cu arma și un nesfârșit număr de furturi, escrocherii, dezertări și delikte mai puțin importante, așa încât, ca să țină în frâu o asemenea trupă, fusese nevoit să facă uz de toată experiența sa, de șiretenie și de violență. Respectul de care se bucura era depășit doar de cel impus de omul său de încredere, sergentul-major Malikel-Haideri, un bărbat uscățiv, mititel și aparent

35

firav și bolnăvicios, dar atât de crud, de viclean și de viteaz, că izbutise să domine acea turmă de fiare, supraviețuind la cinci încercări de asasinat și două încăierări cu cuțitele.

Malik era „moartea naturală" cea mai obișnuită în Adoras, și doi dintre sinucigași își zburaseră creierii ca să nu trebuiască să-1 mai suporte.

Acum, așezat pe culmea celei mai înalte dune ce domina oaza spre est, o veche *ghourd* de peste o sută de metri înălțime, aurită de vremuri și împietrită

în inima ei, încât nisipul aproape că se transformase în piatră, sergentul Malik observa fără interes cum oamenii săi înlăturau cu lopata nisipul recentelor dune ce amenințau să înghită cel mai îndepărtat dintre puțuri, până ce binoclul său dădu peste solitarul drumeț ce-și făcuse apariția călare pe un *mehari* alb și care înainta fără grabă, croindu-și drum în direcția postului. Se întrebă ce căuta un *târgui* pe coclaurile acelea, căci trecuseră șase ani de când nu mai veneau la puțurile din Adoras, evitând orice contact cu cei de la postul militar. Beduinii soseau tot mai rar cu caravanele lor, se aprovizionau cu apă, se odihneau două zile la capătul cel mai îndepărtat al oazei, străduindu-se să-și ascundă femeile și să nu intre în vorbă cu soldații, și porneau iarăși la drum, oftând ușurați că nu se produsese nici un incident. Dar tuaregii nu. Tuaregii, când veneau la puțuri, te priveau în față, mândri și sfidători, și le îngăduiau femeilor lor să umble peste tot cu fața descoperită, cu brațele și picioarele goale, fără să le pese că oamenii aceia nu se bucuraseră de o femeie de ani de zile, și puneau mâna pe pușcă și pe pumnalele lor încovoiate dacă cineva încerca să depășească măsura.

De aceea, după ce doi războinici și trei soldați muriseră într-o încăierare, Fiii Vântului

36

preferaseră să ocolească postul militar în drumurile lor, dar acum acel călăreț solitar înainta hotărât, urcase ultima creastă, se profila pe cerul înserării cu straietele în vânt și se pierdu în cele din urmă printre palmieri, oprindu-se la puțul de la miazănoapte, la o sută de metri de primele barăci.

Se lăsă să alunece fără grabă pe povârnișul dunei, străbătu tabăra și ajunse lângă *târgui-ul* ce-și adăpa cămila, în stare să bea o sută de litri dintr-o sorbitură.

— *Aselam aleikum!*

— *Metulem, metulem*, răspunse Gacel.

— Ai un animal bun. Și foarte însetat.

— Venim de departe.

— De unde?

— Din nord.

Sergentul Malik-el-Haideri ura vălul *târgui*, pentru că se fălea că se pricepe la oameni și că știe, după expresia feței lor, când spun adevărul și când mint. Dar cu tuaregii această posibilitate nu exista, căci abia lăsau o fantă

pentru ochii pe care și-i mijeau și și-i micșorau dinadins când vorbeau. Și vocea îi era alterată, așa că se văzu obligat să ia drept bun răspunsul, căci, într-adevăr, îl văzuse sosind dinspre nord și nu avea motiv să suspecteze că Gacel făcuse un ocol ca să fie văzut venind din acea direcție, opusă celei din care venea de fapt.

— Încotro te îndrepti ?

— Spre sud.

Își lăsase cămila să se așeze, cu burdihanul plin de apă, mulțumită și umflată, și se apucase să strângă niște vreascuri și să aprindă un mic foc.

— Poți să mănânci cu soldații, îl înștiința.

Gacel dădu la o parte un colț al păturii și lăsă să se vadă jumătate de antilopă încă succulentă și acoperită de sânge uscat.

37

— Mănâncă tu cu mine, dacă dorești. În schimbul apei.

Sergentul-major Malik simți o tresărire în stomac. De mai bine de cincisprezece zile vânătorii nu prinseseră nici un animal, căci, cu trecerea anilor, acestea se îndepărtaseră de acel loc, și printre soldații săi nu era nici un beduin autentic, cunoscător al deșertului și al locuitorilor săi.

— Apa e a tuturor, răspuse. Dar accept cu plăcere invitația ta. Unde ai vânat-o?

Gacel zâmbi în sinea lui văzând capcana grosolană.

— În nord, răspuse.

Strânsese vreascurile de care avea nevoie și, așezându-se pe pătura șei, scoase cremenea și iasca, dar Malik îi oferă cutia lui de chibrituri:

— Folosește-le pe astea, îi zise. E mai comod.

Apoi făcu un gest de refuz:

— Păstrează-le. Avem multe la economat.

Se așezase în fața lui și îl observa cum înfige pulpele antilopei în vergeaua puștii lui vechi, pregătindu-se să le prăjească încet, la foc mic.

— Cauți de lucru în sud?

— Caut o caravană.

— Nu e vremea caravelor acum. Ultimele au trecut acum o lună.

— A mea mă așteaptă, veni răspunsul enigmatic și, văzând că sergentul îl privea fix, fără să înțeleagă, adăugă pe același ton: Mă așteaptă de peste cincizeci de ani.

Celălalt păru că înțelege și îl observă mai pe îndelete:

— Marea Caravană! exclamă în cele din urmă.

Ai pornit în căutarea Marii Caravane din legendă ?

Ești nebun!

— Nu e o legendă... Unchiul meu făcea parte din ea... Și nu sunt nebun.

Vărul meu Suleiman,

38

care își petrece viața cărând cărămizi pe o leafă mizerabilă, el e nebun.

— Nici unul dintre cei care au plecat în căutarea caravanei nu s-a mai întors.

Gacel arătă cu capul spre mormintele de piatră ce se ghiceau printre palmierii rari, în fundul oazei.

— N-or fi mai morți decât ăștia... Și dacă ar fi găsit-o, ar fi fost bogați pentru totdeauna...

— Dar „pământul pustiu” nu iartă. Nu e apă, nici vegetație ca să pască animalul tău, nici umbră la care să te adăpostești, nici vreun reper ca să te poți orienta. E iadul!

— Știu, îi dădu dreptate *targui-ul*. Am fost acolo de două ori...

— Ai fost pe „pământurile pustii” ? repetă neîncrezător militarul.

— De două ori.

Sergentul Malik n-a avut nevoie să-i vadă chipul ca să înțeleagă că spunea adevărul, și a simțit trezindu-se în el un nou interes. Trăise destui ani în Sahara pentru a ști să prețuiască un om care străbătuse „pământurile pustii” și se întorsese. Cei ca el se puteau număra, din Maroc până în Egipt, pe degetele de la o mână, și chiar Mubarrak-ben-Sad, călăuza oficială a postului, pe care el îl socotea unul din cei mai buni cunoscători ai nisipurilor și ai terenurilor pietroase, recunoștea că nu îndrăznise să facă așa ceva.

„Dar cunosc pe cineva, îi mărturisise o dată, în timpul unei lungi expediții de recunoaștere în masivul Huaila. Cunosc un *inmouchar* din tribul Kel-Talgimus care a fost acolo și s-a întors...”

— Ce simți când ești acolo ?

Gacel îl privi lung și ridică din umeri:

— Nimic. Trebuie să lași la intrare orice sentiment. Trebuie să lași la intrare până și ideile și

39

să trăiești ca o piatră, atent să nu faci nici o mișcare ce consumă apa. Chiar și noaptea trebuie să te miști încet ca un cameleon, și în felul ăsta, dacă reușești să devii insensibil la căldură și la sete și, mai ales, dacă izbutești să-ți învingi panica și să-ți păstrezi calmul, ai o mică posibilitate de supraviețuire.

— De ce-ai făcut-o? Căutai Marea Caravană?

— Nu. Căutam în mine urmele strămoșilor mei. Ei au învins „pământurile pustii”.

Celălalt negă cu convingere:

— Nimeni nu învinge „pământurile pustii”, răspuse, sigur pe sine. Dovada e că toți strămoșii tăi sunt morți, pe când ele au rămas pe loc, la fel de inexplicabile ca atunci când le-a creat Allah.

Făcu o pauză, clătină din cap și i se adresă ca și cum s-ar fi întrebat pe el însuși:

— De ce le-o fi făcut? De ce El, care e capabil să creeze lucruri minunate, a creat și acest deșert ?

Răspunsul nu fu pretențios, deși la început așa păru:

— Ca să poată crea poporul *imohag*.

Malik zâmbi amuzat:

— Adevărul e... Adevărul - arată spre pulpa de antilopă - e că nu-mi place carnea prea făcută.

Așa e bine.

Gacel dădu la o parte vergeaua puștii, scoase cele două bucăți de carne, îi oferii una și, cu ajutorul pumnalului său ascuțit, începu să taie felii groase din cealaltă.

— Dacă vreodată ești la ananghie, spuse, nu găti carnea. Mănânc-o crudă. Mănâncă orice animal pe care îl găsești și bea-i sângele. Dar nu te mișca. Mai ales, nu te mișca deloc.

— O să țin minte, răspuse sergentul. O să țin minte, dar mă rog lui Allah să nu mă aflu niciodată în asemenea cumpănă.

39

Terminară de mâncat, băură apă rece din puț, iar Malik se ridică și se întinse mulțumit.

— Eu o să plec, zise. Trebuie să-i dau raportul căpitanului și să văd dacă totul e în ordine.

Cât timp rămâi aici?

Gacel ridică din umeri, în semn că nu știa.

— Am înțeles. Rămâi cât vrei, dar nu te apropia de barăci. Santinelele au ordin să tragă fără preaviz.

— De ce?

Sergentul Malik-el-Haideri zâmbi enigmatic și, cu o mișcare din cap, arătă spre cea mai îndepărtată dintre casele de lemn.

— Căpitanul nu are mulți prieteni, preciza.

Nici el, nici eu nu avem, dar eu știu să am singur grijă de mine.

S-a îndepărtat când umbrele se prelingeau deja peste oază, oprindu-se la marginea palmierilor, iar glasurile răsunau cu mai multă claritate, în timp ce soldații se întorceau cu lopețile pe umăr, obosiți și transpirați, cu gândul la mâncare și la mindirul ce avea să-i poarte pentru câteva ceasuri în lumea viselor, departe de infernul din Adoras.

Amurgul nu s-a arătat; cerul a trecut aproape dintr-o dată de la roșu la negru, și în curând străluciră lămpile de carbid în barăci.

Numai locuința căpitanului avea obloane care nu lăsau să se vadă ce se petrecea în interior ; înainte de a se lăsa complet noaptea neagră, sosi un soldat să facă de gardă, țeapăn și cu arma pregătită, la mai puțin de douăzeci de metri de ușă.

După o jumătate de oră, ușa se deschise și în cadrul ei se profila o siluetă înaltă și robustă.

Gacel nu avu nevoie să distingă stelele de pe uniformă ca să-1 recunoască pe omul care-i ucisese

oaspetele. îl văzu stând liniștit câteva momente, respirând adânc aerul nopții și aprinzându-și o țigară. Lumina chibritului îi aminti fiecare trăsătură a sa și strălucirea oțelită și disprețuitoare a ochilor lui când afirmase că el era legea. Se simți tentat să pună mâna pe armă și să termine cu el dintr-un foc. De la o distanță atât de mică, perfect conturat de lumina din interior, se simțea în stare să-i tragă un glonț în cap și să-i stingă țigara în gură în același timp, dar n-o făcu. Se mulțumi să-1 observe de la mai puțin de o sută de metri, încercând bucuria de a-și imagina ce-ar gândi acel om dacă ar ști că *targui-ul* pe care îl jignise și îl disprețuise stătea acolo, în fața lui, sprijinit de un palmier,

lângă jăratul unui foc, meditând dacă era mai convenabil să-l omoare în acel moment sau să-l lase pentru mai târziu. **.iift.«gfti;.< ;a 98**

Pentru toți acei oameni de la oraș transplantați în deșertul pe care niciodată nu aveau să învețe să-l iubească și pe care în realitate îl urau, dorind să scape de el cu orice preț, ei, tuaregii, nu erau decât o parte din peisaj, și erau tot atât de incapabili să-i deosebească pe unul de altul, pe cât de incapabili erau să deosebească două dune cu creasta de piatră, chiar de să ar fi aflat la o jumătate de zi de drum una de alta.

Nu aveau noțiunea timpului, nici a spațiului, nici a mirosurilor și culorilor deșertului, după cum nu aveau noțiunea diferenței dintre un războinic al Poporului Vălului și un *imohag* al Poporului Spadei, dintre un *inmouchar* și un sclav sau dintre o adevărată femeie *târgui*, liberă și puternică, și o biată beduină sclavă într-un harem.

Putea să se apropie de el, să-i vorbească o jumătate de oră despre noapte și stele, vânturi și

41

gazele, și nu l-ar fi recunoscut în acel „blestemat zdrențăros și puturos” pe cel ce încercase să-l înfrunte cu cinci zile în urmă. Ani de zile francezii încercaseră în zadar să-i facă pe tuaregi să-și descopere chipul.

În cele din urmă, convinși că aceștia nu vor renunța niciodată la vâl, ajunseseră, probabil, la concluzia că nu-i vor deosebi pe unul de altul după glas sau gesturi în vecii vecilor și renunțaseră complet la această speranță.

Nici Malik, nici ofițerul, nici acei soldați care dădeau nisipul la o parte cu lopețile nu erau francezi, dar semănau cu ei în privința ignoranței și a disprețului lor pentru deșert și locuitorii săi.

Când căpitanul își termină țigara, azvârli mucul în nisip, salută plictisit santinela și închise ușa; se auzi zgomotul făcut de zăvorul greu. Luminile se stinseră una după alta și peste tabără și oază se așternu tăcerea, o tăcere sfâșiată doar de foșnetul frunzelor de palmier agitate de ușoara boare și de schelălăitul unui șacal înfometat.

Gacel se înveli în pătură, își sprijini capul pe șa, aruncă o ultimă privire spre barăci și vehiculele parcate în rând într-un garaj rudimentar și adormi.

Zorii îl găsiră în vârful palmierului celui mai bogat în roade, aruncând la pământ ciorchini grei de curmale coapte. Umplu un sac; de asemenea, umplu

cu apă toate *gerbele*¹ pe care le luase cu el și înșeuă *mehari-ul*, care protestă zgomotos, dornic să mai stea la umbră, aproape de puț.

Soldații începuseră să-și facă apariția, urinând la poalele dunelor sau spălându-se pe față în adăpătoarea celui mai mare dintre puțuri, iar

1. Burduf din piele de capră în care se păstrează lichidele.

42

sergentul Malik-el-Haideri își părăsi și el adăpostul și se apropie cu pas iute și sigur.

— Pleci? întrebă, deși întrebarea era evident inutilă. Credeam c-o să rămâi să te odihnești câteva zile.

— Nu sunt obosit.

— Văd. Și-mi pare rău. E plăcut uneori să stai de vorbă cu un necunoscut. Lepădăturile astea nu se gândesc decât la furtișaguri și la femei.

Gacel nu răspunse, ocupat să-și fixeze bagajele, pentru ca legănatul cămilei să nu le arunce la pământ după cinci sute de metri, iar Malik îi dădu o mână de ajutor de cealaltă parte, întrebându-l:

— Dacă mi-ar da voie căpitanul, m-ai lua cu tine să căutăm Marea Caravană?

Targui-ul refuză cu un gest:

— „Pământul pustiu” nu e pentru tine. Doar noi, neamul *imohag*, ne putem adânci în el.

— Aș veni cu trei cămile. Am putea lua mai multă apă și provizii. În caravana aia prisosesc banii pentru toți. I-aș da o parte căpitanului, cu alta mi-aș cumpăra transferul, și tot mi-ar mai rămâne pentru restul zilelor. Ia-mă cu tine!

— Nu.

Sergentul-major Malik nu insistă, dar își trecu încet privirea peste palmieri, barăci și dunele de nisip ce îngrădeau totul de jur împrejur, transformând postul militar într-o închisoare unde gratiile fuseseră înlocuite de dunele înalte care amenințau să-i îngroape odată pentru totdeauna.

— Încă unsprezece ani aici! murmură apoi ca pentru sine. Dacă reușesc să supraviețuiesc, o să fiu un moșneag, și mi-au refuzat și dreptul la pensie, și trecerea în rezervă. Unde-o să mă duc?

- se întoarse din nou spre *târgui*. N-ar fi mai bine să mor cu demnitate în deșert, cu speranța că o minune a sorții ar putea schimba totul?

43

— Poate.

— Asta o să încerci, nu-i așa? Preferi să-ți riști viața decât să trăiești prost cărând cărămizi.

— Eu sunt *târgui*. Tu nu...

— Ah, du-te dracului cu blestematul tău de orgoliu al neamului! protestă supărat. Te crezi mai bun pentru că te-au învățat de copil să înduri căldura și setea? Eu a trebuit să-i suport pe ticăloșii ăștia, și îți garantez că nu știu ce e mai rău. Du-te! Când oi vrea să caut Marea Caravană, o s-o fac singur. N-am nevoie de tine.

Gacel schiță un zâmbet pe sub văl, fără ca militarul să-1 poată observa, obligă cămila să se scoale în picioare și se îndepărtă încet, ducând-o de frâu.

Sergentul Malik-el-Haideri îl urmări cu privirea până dispăru în labirintul văilor formate de dune, la sud de drumul pentru vehicule, și apoi se întoarse, meditativ, spre cea mai mare dintre barăci.

43

Căpitanul Kaleb-el-Fasi dormea întotdeauna până când soarele începea să încingă acoperișul căsuței sale, ceea ce se petrecea pe la ceasurile nouă ale dimineții, deși ordonase să fie construită în partea cea mai umbroasă, unde palmierii erau atât de deși, încât deseori se trezea speriat de zgomotul curmalelor ce cădeau pe acoperișul metalic.

La ora aceea își spunea rugăciunile la doi metri de poartă și, apoi, se arunca în adăpătoarea puțului celui mare, unde sergentul Malik venea să-i raporteze cele întâmplute, cu toate că, în realitate, evenimentele erau rare.

În dimineața aceea, însă, subordonatul său părea dornic să vorbească, însuflețit de un entuziasm puțin obișnuit la el.

— *Targui-ul* asta pornește în căutarea Marii Caravane, zise.

Îl observă câteva clipe, așteptând să mai spună ceva, dar cum asta nu se întâmplă, spuse interogativ :

-Și...

— I-am spus să mă ia cu el, dar n-a vrut.

— Înseamnă că nu e atât de nebun cum s-ar crede. De când te interesează Marea Caravană?

— De când am auzit vorbindu-se de ea. Se zice că transporta mărfuri în valoare de peste

zece milioane de franci de pe vremea aia. Azi, fildeșul și bijuteriile acelea ar valora de trei ori mai mult.

— Mulți au murit urmărind visul ăsta.

— Toți erau aventurieri, care n-au planificat expediția în mod științific, cu mijloace adecvate și sprijin logistic.

Căpitanul Kaleb-el-Fasi îi aruncă o privire lungă, ce se voia severă și muștrătoare:

— Insinuezi să folosesc materialul și oamenii armatei ca să caut caravana asta? Întrebă cu prefăcută surpriză.

— De ce nu ? veni răspunsul sincer. Tot timpul ne trimit în expediții fără sens, să căutăm noi puțuri, pietre fără valoare sau să facem recensământul triburilor. O dată, inginerii ne-au pus să umblăm de colo până colo șase luni, încercând să găsească țitei.

— Și au găsit.

— Da, dar... Noi cu ce ne-am ales? Oboseală, necazuri, trupa nemulțumită și trei oameni care-au zburat în bucăți într-un jeep încărcat cu dinamită.

— Erau ordine de sus.

— Știu. Dar dumneavoastră aveți suficientă autoritate ca să mă trimiteți în orice misiune; de exemplu, exerciții de supraviețuire în „pământurile pustii”. Inchipuiți-vă că ne-am întoarce cu o avere! Jumătate pentru armată, jumătate pentru noi și pentru trupă. Nu credeți că, dacă ar fi bine folosită, ar îmblânzi câțiva generali?

Superiorul său nu răspunde imediat. Își cufundă capul în apă și rămase așa câteva momente, poate cugetând. Când scoase capul afară, îi atrase atenția fără să-1 privească:

— Te-aș putea băga la mititica pentru propunerea asta.

44

— Și ce-ați câștiga? În fond, ce diferență e între a sta într-o celulă și aici, afară? Doar că aici e ceva mai cald, asta-i tot. Mai puțin decât în „pământurile pustii”, bineînțeles.

— Ești așa de disperat?

— La fel ca dumneavoastră. Dacă nu facem ceva, n-o să ieșim niciodată de-aici, știți asta. În orice moment, pe vreunul dintre nemernicii ăștia o să-1 apuce gândurile negre și-o să ne împuște.

— Până acum am știut să-i ținem în frâu.

— Am avut noroc, zise micul sergent. Dar cât ne va mai surâde norocul ?
în curând vom îmbătrâni, ne vom pierde forțele și ne vor devora.

Căpitanul Kaleb-el-Fasi, comandant al pierdutului post militar din Adoras, „Curul Dracului”, cum îi spuneau în armată aceluși loc, își dădu capul pe spate și contemplă îndelung palmierii pe care nici o adiere de vânt nu reușea să-i unduiască și cerul de un albastru albicios, ce-ți rănea ochii doar cât îl priveai.

Se gândi la familia lui: la soția pe care o pierduse și care obținuse divorțul ca urmare a condamnării lui, la copiii ce nu-i scriseseră niciodată, la prietenii și colegii care îi șterseseră numele din amintirea lor, cu toate că ani de zile îl lăudaseră pentru dărnicia lui, și la adunătura aceea de hoți, asasini și drogați care îl urau de moarte și, la cea mai mică neatenție, ar fi fost în stare să-i înfigă o baionetă în spate sau să-i pună o grenadă sub pat.

— De ce-ai avea nevoie ? întrebă fără să se întoarcă, străduindu-se ca vocea lui să nu trădeze nici o promisiune.

— Un camion, un jeep și cinci oameni. O să-1 iau și pe Mubarrak-ben-Sad, călăuza *targui*. Și-o să am nevoie de cămile.

— Cât timp ?

45

— Patru luni. Dar am ține legătura prin radio o dată pe săptămână.

Acum îl privi în ochi.

— Nu pot obliga pe nimeni să te însoțească.

Dacă nu te întorci și povestea se află, mi-ar tăia capul.

— Știi cine o să vină de bunăvoie cu mine, fără să spună nimic. Cei ce rămân nu trebuie să știe nimic.

Căpitanul ieși încet din apă, își puse niște pantaloni scurți și largi, se încălță cu tipicele *nait*, lăsând aerul cald să-i usuce apa de pe corp, și dădu din cap neîncrezător:

— Cred că ești la fel de nebun ca *targui-ul* ăsta, spuse. Dar poate că ai dreptate și e mai bine decât să rămâi aici și să aștepti moartea.

Făcu o pauză.

— Ar trebui să găsim un motiv plauzibil pentru o călătorie atât de lungă - zâmbi. Pentru cazul în care nu te întorci.

Malik surâse, satisfăcut de triumful său, deși știuse din prima clipă că o să învingă. De când *targui-ul* dispăruse în zare, printre dune, nu făcuse decât să

coacă în minte modul cum să-și expună planul și, pe măsură ce despica firul în patru, era tot mai sigur că o să obțină aprobarea.

Porniră împreună spre baraca unde se aflau birourile și, cu un zâmbet abia schițat, spuse:

— M-am gândit deja la asta.

Celălalt se opri să-1 privească.

— Sclavi.

— Sclavi?

— *Targui-ul* ăsta care a plecat azi-dimineață putea foarte bine să-mi spună că a auzit despre niște caravane de sclavi ce-au pătruns pe teritoriul nostru. Traficul de sclavi a luat din nou proporții alarmante.

46

— Știu, dar se îndreaptă spre Marea Roșie și țările unde se mai acceptă încă sclavia.

— E-adevărat, admise Malik. Dar cine ne împiedică să verificăm o informație și să declarăm apoi că a fost o alarmă falsă?

Zâmbi ironic.

— Ar trebui mai degrabă să fim felicitați pentru zelul și spiritul nostru de sacrificiu.

Intrară în baraca birourilor, care nu era decât o încăpere mare cu două mese, deja încinsă de căldură la acea oră a dimineții, și căpitanul se opri în fața mării hărți a zonei, ce acoperea tot peretele din fund.

— Uneori mă întreb cum dracu' te-au înhățat și te-au băgat în văgăuna asta, când ești atât de deștept. Unde vrei să cauți?

Malik îi arătă fără șovăială o imensă pată galbenă, în mijlocul căreia apărea un spațiu complet alb, fără cea mai mică urmă de drum, cărare pentru cămile, puț sau așezare omenească.

— Aici, chiar în mijlocul Tikdabrei. În mod logic, drumul caravanei a evitat probabil Tikdabra, a lăsat-o la nord. Dar dacă s-au abătut din drum și au mers printre dune, în mod sigur au dat peste această zonă de „pământ pustiu” când era prea târziu ca să se mai întoarcă. Așa că nu le-a rămas altă soluție decât să încerce să ajungă la puțurile de la Muley-el-Akbar; și n-au ajuns.

— Asta-i doar o teorie. La fel de bine pot fi acolo sau în oricare altă parte.

— Poate. Dar nu sunt în nici o altă parte, îi atrase atenția. Ani de zile s-a tot cercetat la sud de Tikdabra. Și la est, și la vest. Dar nimeni n-a îndrăznit vreodată să caute chiar în Tikdabra.

Sau, cel puțin, cei care au îndrăznit nu s-au întors niciodată.

Căpitanul calculă din ochi:

47

— Peste cinci sute de kilometri lungime pe trei sute lățime, numai dune și deșert. Ai mai multe șanse să găsești un purice alb într-o turmă de *mehari*.

Răspunsul veni scurt:

— Am unsprezece ani la dispoziție să caut.

Căpitanul se așează în fotoliul lui desfundat din

piele de gazelă, căută o țigară, o aprinse încet și studie cu atenție harta pe care o cunoștea pe de rost, căci era agățată acolo din ziua când sosise la post. Cunoștea deșertul și știa foarte bine ce înseamnă să pătrunzi într-un erg ca Tikdabra, format dintr-un șir neîntrerupt de dune foarte înalte, ce se prelungeau ca o mare cu valuri uriașe care părea că protejează, ca o capcană de nisipuri mișcătoare, unde oameni și cămile se scufundau uneori până la piept, o imensă întindere fără orizont, mai netedă decât cea mai netedă dintre mese, deasupra căreia soarele reverbera permanent, împiedicând vederea, tăindu-ți răsuflarea și făcând să fiarbă sângele oamenilor și animalelor.

— Nici o șopârlă nu poate supraviețui acolo, murmură în cele din urmă. Dacă te însoțește cineva, înseamnă că e năpădit de gânduri negre și o să-mi faci un serviciu scăpându-mă de el.

Deschise micuța casă de bani zidită în podea și ascunsă sub dușumele chiar lângă masa lui; numără banii care se aflau în ea și clătină din cap.

— Va trebui să rechiziționezi cămilele de la triburile de beduini, zise. Nu am bani și nu le poți lua pe-ale noastre.

— Mubarrak o să mă ajute să fac rost de ele.

Se îndreptă spre ușă.

— Cu permisiunea dumneavoastră, o să vorbesc cu oamenii mei.

Căpitanul răspunse cu un gest la salutul său, închise casa de bani și rămase nemișcat, cu

47

picioarele pe masă, contemplând harta. Surâse abia perceptibil, satisfăcut că acceptase propunerea. Dacă lucrurile ieșeau rău, pierdea șase oameni și o călăuză *târgui*, pe lângă două vehicule.

Dar nimeni nu avea să-1 condamne pentru ceva ce până la un punct părea normal pe acele meleaguri. Patrulă care dispăreau pentru veșnicie erau multe, căci era de-ajuns o greșeală a călăuzei, o pană de motor sau un ax rupt pentru ca o simplă expediție de rutină să devină o tragedie, fără șanse de supraviețuire. De fapt, pe asta se miza când erau trimise la Adoras toate scursorile din cazărmile și pușcăriile din țară. În mod logic, nici unul din oamenii lui nu trebuia să se întoarcă în viață la civilizație, pentru că societatea nu îi voia în sânul ei și îi respinsese pentru totdeauna.

Așa că nimănui nu-i păsa că se înjunghiau de moarte, că mureau de friguri, că se pierdeau în timpul unei patulări de rutină ori dispăreau în căutarea unei comori legendare.

Marea Caravană era acolo, undeva spre sud, și toți erau de acord cu asta, căci nu se putuse volatiliza, iar încărcătura ei cea mai prețioasă suporta trecerea anilor și chiar a secolelor fără să se deterioreze. Cu o minusculă parte din această încărcătură, căpitanul Kaleb-el-Fasi putea să părăsească pentru totdeauna Adoras și să se întoarcă în Franța, la Cannes, unde, la Hotel Majestic, petrecuse una dintre cele mai frumoase perioade din viața lui, în compania splendidei vânzătoare de la un *boutique* din Rue des Antibes, care probabil că a așteptat mulți ani ca într-o bună zi el să se țină de cuvânt și să se întoarcă după ea.

Pe la jumătatea după-amiezii deschideau marile ferestre ce dădeau spre piscină, La Croisette și plajă și făceau amor până se însera, ca să se ducă apoi să cineze la Le Moulin de Mougens,

48

El Oasis sau Chez Felix și să sfârșească noaptea la Cazinou, riscând totul pe numărul opt.

Plătea un preț mare pentru acele zile; prea mare, după părerea lui, și partea cea mai proastă nu era deșertul în sine, căldura sau monotonia, ci amintirile și certitudinea că, dacă vreodată va reuși să scape cu viață din Adoras, nu va mai fi în stare să se bucure iarăși de hotelurile, restaurantele și fetițele de la Cannes.

Rămase cufundat în amintiri, lăsând sudoarea să i se prelingă pe tot trupul, pe măsură ce o căldură sufocantă puneă stăpânire pe tabără, așteptând ca ordonanța să sosească cu o tavă și cu respingătorul cușcuș zilnic înnotând în grăsime, pe care îl mancă fără poftă, însoțit de mici sorbituri dintr-o apă călduță, tulbure și puțin sărată, cu care încă nu reușise să se obișnuiască și care tot îi mai producea diaree, în ciuda anilor scurși.

Apoi, când soarele căzu vertical, ca firul de plumb, atât de extenuant încât nici muștele nu mai zburau, străbătu cu pași lenți solitarul pâlț de palmieri și-și căută adăpost în baraca lui, lăsând ușile și ferestrele larg deschise, într-o încercare de a profita de cea mai mică adiere.

Acela era ceasul pentru *gaila*, siesta sfântă în deșert, căci în timpul celor patru ore de căldură maximă oamenii - ba chiar și animalele - trebuiau să stea liniștiți la umbră, dacă nu voiau să riște să se deshidrateze și să se prăbușească trăsniți de insolație.

Soldații dormeau deja în barăcile lor; doar o santinelă mai era în picioare, la adăpostul unui umbrar, luptând din toate puterile - de multe ori inutil - să-și țină ochii întredeschiși numai cât să nu adoarmă de tot și să nu fie orbit de reflexele soarelui pe dunele albe.

49

O oră mai târziu, s-ar fi putut crede că postul militar din Adoras era mort. Termometrul, la umbră, fiindcă la soare probabil că ar fi explodat, se apropia periculos de liniuța celor cincizeci de grade, iar coroanele palmierilor stăteau atât de neclintite, încât puteai crede că nu sunt reale, ci doar pictate pe cer.

Cu gura deschisă, cu fețele acoperite de sudoare, vlăguiți și rupți ca niște păpuși fără viață, oamenii sforăiau, răpuși de arșiță, incapabili până și să sperie muștele ce ajungeau să li se așeze pe limbă, în căutarea unui strop de umezeală. Cineva vorbi prin somn, un soi de tânguire, și un caporal se trezi brusc, cu ochii măriți de groază, căci timp de câteva secunde se temuse că se asfixiază și că aerul nu-i ajunge la plămâni.

Un negru scheletic, care nu putea dormi în colțul său, îl privi fix până se liniști din nou și închise și el ochii, dar rămase treaz, căci mintea îi fierbea agitată din momentul când sergentulmajor îi mărturisise în secret că peste patru zile aveau să pornească în nebuneasca aventură de a pătrunde în cea mai neospitalieră regiune, în căutarea unei caravane pierdute.

Probabil că nu aveau să se întoarcă în viață, dar era mai bine decât să continue să dea cu lopata la nisip zi de zi, până în clipa când alții aveau să arunce lopeți de nisip peste corpurile lor.

În baraca lui, căpitanul Kaleb-el-Fasi sforăia și el ușor, visând, poate, caravana pierdută și bogățiile ei, și dormea atât de adânc, încât nu-și dădu seama că o umbră înaltă se profila pentru o clipă în cadrul ușii, ca să alunece apoi, fără cel mai mic zgomot, până la pat, să lase jos, sprijinită de perete, o pușcă veche și greoaie din vremea

50

când *sanusi*¹ se răsculaseră contra francezilor și italienilor și să scoată un hanger lung și ascuțit, proptindu-i încet vârful sub bărbia sa.

Gacel Sayah se așeză pe marginea mindirului și apăsă ușor arma, în timp ce mâna cealaltă se lăsă cu putere pe gura celui adormit.

Mâna dreaptă a căpitanului țâșni automat spre revolverul pe care îl ținea întotdeauna jos, lângă căpătâiul patului, dar *targui-ul* îl îndepărtă puțin cu piciorul, aplecându-se și mai mult deasupra lui.

Murmură răgușit:

— Dacă scoți un strigăt, îți tai beregata. Ai înțeles ?

Așteptă ca ochii celuilalt să-i confirme că înțeleșese și apoi, foarte încet, îi îngădui să inspire, fără să slăbească deloc apăsarea hangerului. Un firisor de sânge începuse să curgă pe gâtul căpitanului îngrozit și în scurt timp s-a amestecat cu transpirația ce îi scălda pieptul.

— Știi cine sunt ?

Făcu semn că da.

— De ce mi-ai ucis oaspetele ?

Căpitanul își înghiți saliva. În cele din urmă, cu un efort și aproape fără glas, șopti:

— Așa era ordinul. Un ordin foarte strict. Tânărul trebuia să moară. Celălalt, nu.

— De ce ?

— Nu știu.

Vârful pumnalului încovoiat se înfipse cu mai multă forță.

1. Membri ai unei confrerii musulmane create pe actualul teritoriu al Libiei în jurul anului 1840 de către Mohamed ibn Aii al-

Sanusi. în timpul primului război mondial au luptat împotriva francezilor și englezilor.

51

— De ce ? insistă *targui-ul*.

— Îți jur că nu știu, spuse aproape scâncind.

Primesc un ordin și trebuie să-l execut. Nu pot să refuz.

— Cine ți-a dat acest ordin ?

— Guvernatorul provinciei.

— Cum se numește ?

— Hassan-ben-Koufra.

— Unde locuiește ?

— La El-Akab.

— Și celălalt... Bătrânul... Unde se află?

— De unde vrei să știu ? L-au luat, asta-i tot.

— De ce ?

Căpitanul Kaleb-el-Fasi nu răspunse. Poate înțelesese că spusese deja prea multe, poate îl obosise acel joc ori poate că, într-adevăr, nu știa răspunsul exact. Căuta cu disperare un mijloc de a scăpa de intrusul în a cărui privire citea o hotărâre de neclintit și se întrebă ce mama dracului făceau oamenii lui de nu-i veneau în ajutor.

Targui-ul își pierdu răbdarea. Înfiptse mai adânc hangerul și cu mâna stângă îi încleșta gâtul, înăbușind astfel un strigăt de durere ce se zbătea să iasă.

— Cine e bătrânul ? insistă. De ce l-au luat ?

— E Abdul-el-Kebir.

O spuse pe un ton care explica totul, dar înțelese că acel nume nu însemna nimic pentru intrus, care continua să aștepte lămuriri.

— Nu știi cine e Abdul-el-Kebir ?

— N-am auzit niciodată de el.

— E un ucigaș. Un ucigaș împuțit, și-ți riști viața pentru el.

— Era oaspetele meu.

— Dar tot ucigaș rămâne.

— Chiar dacă e ucigaș, tot oaspetele meu era.

Numai eu aveam dreptul să judec.

51

»

Făcu o mișcare din încheietura mâinii și tăie jugulara dintr-o singură mișcare.

Contemplă scurta sa agonie, își șterse mâinile cu cearșaful murdar, luă revolverul și pușca și se apropie de ușă, de unde aruncă o privire afară.

Santinela era la fel de adormită și nici o adiere de vânt, nici o suflare de viață nu mișca palmierii.

Alunecă de la un trunchi la altul, până ajunse la dune, pe care se cațără cu agilitate.

După cinci minute, dispăruse de parcă l-ar fi înghițit nisipul.

52

Se însera când ordonanța căpitanului descoperi cadavrul.

Țipetele sale, aproape isterice, se răspândiră prin oază și îi făcură pe oameni să-și arunce lopețile și să vină alergând, pentru ca apoi să se îmbulzească în mica baracă, de unde sergentulmajor trebui să-i dea afară îmbrâncindu-i.

Când, în cele din urmă, rămase singur în fața cadavrului și a bălții de sânge pline de muște, se așeză pe un taburet și-și blestemă soarta. Ticălosul care făcuse asta putea să fi așteptat încă patru zile.

Nu-1 încerca nici o tristețe, nici cea mai mică urmă de milă pentru celălalt ticălos, cel mai ticălos dintre toți, ce zăcea în fața lui, în ciuda faptului că trăiseră atâția ani împreună în iad și fusese singurul cu care purtase câte o conversație mai mult sau mai puțin coerentă în acest timp. Știa în mod sigur că domnul căpitan Kalebel-Fasi își merita moartea, orice fel de moarte și în orice loc din lume, dar nu dorise să se întâmple acolo și exact în acele zile.

Acum va veni un nou comandant, nici mai bun, nici mai rău, ci doar altul, și aveau să treacă, poate, ani de zile până să reușească să-1 cunoască bine, să-1 știe slăbiciunile și să-1 poată manipula așa cum ajunsese să-1 manipuleze pe mort.

52

Era îngrijorat și de complicatele formalități ale comisiei de investigații, pentru că nici măcar el, care-și cunoștea cel mai bine oamenii, nu se simțea capabil să-1 identifice pe asasin în acea adunătură de ucigași, ce așteptau, vorbind înfierbântați, la cinci metri de ușă.

Toți i se păreau vinovați și își dădu repede seama că și el putea fi considerat suspect, dat fiind că avea aceleași motive ca oricare altul să dorească moartea unui om ce le făcuse viața imposibilă tuturor celor care slujiseră sub comanda lui.

Trebuia să-1 găsească pe adevăratul vinovat înainte de a sosi cineva din afară și să prezinte cazul gata rezolvat, dacă voia să evite problemele.

Închise ochii și trecu în revistă în gând fețele fiecăruia dintre oamenii săi, în căutarea suspectului, și când termină simți că îl cuprinde o profundă senzație de descurajare. Nu ajungeau nici la o duzină cei de care putea fi sigur că erau nevinovați. Oricare dintre ceilalți ar fi încercat o imensă plăcere tăindu-i beregata comandantului.

— Mulay! urlă.

Un bărbat uriaș și pocit intră imediat și rămase nemișcat, palid, desfigurat și aproape tremurând în pragul ușii.

— Ordonăți, dom' sergent, bâigui, făcând un efort.

— Tu erai de gardă, nu-i așa ?

— Da, dom' sergent.

— Și n-ai văzut pe nimeni ?

— Cred c-am ațipit un moment, dom' sergent, aproape se tângui uriașul. Cine-și închipuia că în plină zi...

— Tu nu, în orice caz. Și probabil că asta o să te ducă până la urmă în fața plutonului de execuție. Dacă nu apare vinovatul, tu vei răspunde pentru asta.

53

Celălalt își înghiți saliva, respiră cu greutate și întinse mâinile într-un gest de rugămintă:

— N-am fost eu, dom' sergent. De ce-aș fi făcut-o ? Peste patru zile urma să plecăm în căutarea caravanei ăleia.

— Dacă mai amintești de caravană, o să am grijă personal să fii împușcat. Și-o să neg c-am vorbit vreodată despre asta. O să fie declarația ta contra declarației mele.

— Am înțeles, dom' sergent, se scuză Mulay.

N-o să se mai întâmple. Vreau doar să înțelegeți că eu eram unul dintre puținii care doreau să mai trăiască.

Sergentul-major Malik-el-Haideri se ridică în picioare, luă de pe masă pachetul de țigări al defunctului și aprinse una cu o brichetă grea de argint, pe care și-o băgă liniștit în buzunar.

— Înțeleg, zise. Înțeleg foarte bine, dar înțeleg și că erai de gardă și știai că datoria ta e să tragi în oricine se apropie de baracă. Mama mă-sii!

Dacă descopăr cine-a fost, îți jur că-1 jupoi de viu!

Aruncă o ultimă privire spre cadavru, ieși afară și se opri în umbra tindei, de unde își plimbă privirea pe chipurile celor prezenți. Erau toți.

— Ascultați-mă bine! zise. Trebuie să rezolvăm problema asta între noi, dacă nu vrem să ni se trimită o serie de ofițeri care să ne complice viața și mai mult. Mulay era de gardă, dar nu cred c-a fost el. Ceilalți se presupune că dormeau în baracă. Cine nu se afla acolo și de ce ?

Soldații se priviră între ei, ca și cum s-ar fi suspectat unii pe alții, conștienți de gravitatea problemei și speriați de posibilitatea sosirii unei comisii de anchetă.

În cele din urmă, un caporal zise timid:

— Nu-mi amintesc să fi lipsit nimeni, domnule sergent. Căldura era insuportabilă. Ar fi părut

81

ciudat ca vreunul să rămână afară într-o asemenea zi.

Se auzi un murmur de unanimă aprobare.

Sergentul cugetă câteva clipe:

— Cine-a ieșit la latrină?

Trei oameni ridicară mâna. Unul dintre ei protestă:

— Eu n-am stat nici două minute. Asta m-a văzut și eu l-am văzut pe el.

Se îndreptă spre al treilea.

— Pe tine te-a văzut cineva ?

Negrul cel slab își croi drum din spate.

— Eu. S-a dus până la dune și s-a întors fără să se abată din drum. L-am văzut și pe ăștia doi... Nu dormeam și pot să vă garantez, domnule sergent, că nimeni n-a părăsit baraca mai mult de trei minute. Singurul care era afară era Mulay.

Făcu o pauză și adăugă, părând că nu dă importanță faptului:

— Și dumneavoastră, bineînțeles.

Sergentul-major se foi stingherit, își pierdu

stăpânirea de sine pentru câteva zecimi de secundă și simți o sudoare rece prelingându-i-se pe șira spinării. Se întoarse spre Mulay, care rămăsese înțepenit lângă ușă, și îl fulgeră cu privirea.

— Păi, dacă n-a fost nici unul dintre ei, și nici eu, și nu e nimeni în jur pe o rază de o sută de kilometri, mi se pare că va trebui să...

Se întrerupse brusc, pentru că i se aprinsese o luminiță în minte, și slobozi o înjurătură, care era, în același timp, un strigăt de bucurie.

— *Targui-ul!* Fir-ar să fie! *Targui-ul!* Caporal!

— Ordonăți, dom' sergent.

— Nu mi-ai povestit despre un *târgui* care nu v-a lăsat să intrați în tabăra lui ? Ți-1 amintești ?

55

Caporalul ridică din umeri, cu un gest de îndoială:

— Toți tuaregii sunt la fel când poartă vălul, dom' sergent.

— Dar ar putea fi cel care a înnoptat ieri aici ?

Negrul cel scheletic răspunse în locul lui.

— Ar putea fi, dom' sergent. Am fost și eu atunci. Era înalt, uscățiv, cu o *gandurah*¹ albastră, fără mâneci, peste alta albă și o pungă mică sau o amuletă din piele roșie agățată la gât.

Sergentul îl întrerupse cu un gest; s-ar fi zis că un oftat de ușurare îi scăpa din răunchi.

— El e, fără îndoială, zise. Nemernicul ăsta a avut curajul să intre aici și să-i taie gâtul căpitanului sub nasul nostru. Caporal! Inchide-1 pe Mulay. Dacă scapă, ordon să fii împușcat. Pe urmă, fă-mi legătura cu capitala. Aii!

— Ordonăți, dom' sergent, spuse negrul.

— Pregătește toate vehiculele... Provizii maxime de apă, combustibil și hrană. O să-1 găsim pe porcul ăsta chiar dacă se ascunde în fundul iadului.

Peste o jumătate de oră, postul militar din Adoras forfotea, cuprins de o activitate cum nu se mai văzuse de pe vremea creării lui sau de pe când făceau escală acolo marile caravane venite din sud.

1. Tunică de lână, mătase sau bumbac fără mâneci, purtată de arabi.

55

Nu se opri toată noaptea, ducând cămila de frâu, la lumina unei luni timide și a miilor de stele, ce îi permitea să distingă profilul dunelor și linia sinuoasă a trecătorilor dintre ele, capricioasele *gassi*, drumuri trasate de vânt,

care se întrerupeau însă din loc în loc pe neașteptate, obligându-1 să înceapă un urcuș anevoios pe nisipul moale, căzând, gâfâind și trăgând de frâul *mehari-ului*, ce protesta furios din cauza efortului și a drumului atât de greu la un ceas când, în mod logic, avea dreptul să se odihnească și să pască liniștit în pustiu.

Dar odihna dură doar câteva minute când ajunseră la capătul ergului ce se deschise în fața lor, nesfârșit, o întindere fără zări formată din miliarde de pietre negre crăpate de soare și un nisip foarte gros, aproape pietriș, pe care vântul nu izbutea să-1 ridice decât atunci când sufla nebun, în timpul marilor furtuni.

Gacel știa că nu avea să găsească în drumul său nici un tufiș, nici o *grara*, nici măcar albia seacă a unui vechi râu, atât de numeroase când străbăteau *hamada*, și că doar vreo surpătură de-a lungul unei saline cu margini prăpăstioase ar fi putut întrerupe monotonia unui peisaj unde un călăreț era la fel de vizibil ca un steag roșu atârnat de coada unei mături.

56

Dar Gacel mai știa și că nici o cămilă nu se putea întrece cu *mehari-ul* său pe un asemenea teren, cu nenumărate pietre ascuțite și tăioase, de până la o jumătate de metru înălțime, ce erau un obstacol aproape de netrecut și pentru vehiculele cu motor.

Și dacă nu se înșela prea tare, în cazul în care soldații porneau în căutarea lui, aveau s-o facă în jeep-uri și camioane, pentru că nu erau oameni ai deșertului, nu erau obișnuiți cu drumurile lungi și nici să se bălângănească pe spinarea unei cămile zile întregi.

Zorii îl găsiră foarte departe de dune, care nu mai erau decât o linie delicată și sinuoasă la orizont, și socoti că în acele momente soldații se puneau, probabil, în mișcare. Străbătând drumul pe care îl deschiseseră în nisip, aveau nevoie de cel puțin două ore ca să iasă în deșert, mult mai la răsărit de locul unde se afla el acum, și chiar presupunând că vreuna din mașini s-ar fi îndreptat direct spre erg, n-ar fi ajuns la marginea lui decât pe la mijlocul dimineții, când soarele va fi fost foarte sus. Asta îi dădea o bună marjă de siguranță, așa că descăleca, aprinse un mic foc la care perpeli cu greu ultimele resturi din antilopa ce începea să miroasă urât, își făcu rugăciunile de dimineață cu fața spre Mecca, spre est, de unde trebuiau să sosească dușmanii săi, și, după ce acoperi bine cu nisip resturile focului, mancă cu poftă, apucă frâul cămilei și își reluă drumul când soarele începea să-i încălzească spatele.

Mergea spre apus în linie dreaptă, îndepărtându-se de Adoras și de toate ținuturile sale cunoscute; îndepărtându-se și de El-Akab, ce rămânea la nord, în dreapta sa, următorul lui popas, după cum hotărâse. Gacel era un *târgui*,

57

un om al deșertului pentru care timpul, orele, zilele și chiar lunile nu aveau importanță. Știa că El-Akab era acolo de sute de ani și că avea să fie în continuare, până ce amintirea lui și chiar a nepoților lui se va fi șters de pe fața deșertului.

Va avea timp să se întoarcă pe unde a venit, când soldații, mereu nerăbdători, vor fi obosit să-1 caute.

„Acum sunt furioși, își zise. Dar peste o lună nici n-or să-și mai amintească de existența mea.”

Către amiază se opri, obligă *mehari-vl* să îngenuncheze într-o mică zănoagă pe care apoi o înconjură cu pietre, înfipse în pământ spada și pușca, întinse pătura ce-i slujea drept acoperiș, oferindu-i umbra atât de necesară la acel ceas, și se ghemui dedesubtul ei. După un minut dormea; nimeni n-ar fi putut să-1 descopere de la o distanță mai mare de două sute de metri.

L-a trezit soarele, izbindu-1 în față pieziș, aproape de linia orizontului, și, iscodind printre stânci, zări o mică coloană de praf ce se înălța în spatele unui vehicul care înainta foarte încet la marginea pustiului, de parcă s-ar fi temut să nu piardă protecția dunelor și să pătrundă în neospitaliera imensitate a ergului.

Sergentul-major Malik opri mașina, scoase cheile din contact și străbătu cu privirea necuprinsa întindere, unde s-ar fi zis că o mână de uriaș se distrase semănând pietre negre și ascuțite ce amenințau să-i facă praf cauciucurile sau să-i spargă carterul la cea mai mică neatenție.

— Îmi pun capul că banditul ăsta e acolo, începui să spună în timp ce-și aprindea, cu gesturi lente, o țigară.

Apoi întinse mâna fără să privească și negrul Aii îi dădu receptorul radiotelefonului.

57

— Caporal! zise. Mă auzi ?

Vocea sosi de foarte departe.

— Vă aud, dom' sergent. Ați găsit ceva?

— Nimic. Dar tu ?

— Nici urmă.

— Ai reușit să stabilești contactul cu Almalarik ?

— Acum câteva clipe, dom' sergent. Nici el n-a văzut nimic. L-am trimis să-1 caute pe Mubarrak.

În cel mai bun caz poate ajunge la tabăra dumneavoastră înainte de-a se însera. Mă va suna la șapte.

— Am înțeles, răspunse sergentul. Sună-mă după ce vorbești cu el. Terminat.

Înapoie receptorul, se urcă în picioare pe scaun, luă binoclul și privi din nou pustiul pietros, apoi se lăsă să cadă pe scaun, prost dispus, iar în cele din urmă coborî din mașină și urină cu spatele la oamenii săi, care profitară și-i urmară exemplul.

— Și eu m-aș ascunde în iadul ăsta, mormăi cu glas tare. Aici el poate merge mai repede și poate înainta și noaptea, pe când noi am pierde și ultima piuliță pe drum.

Se încheie la șliț, luă țigara pe care o lăsase pe capota jeepului și trase un fum lung.

— Dacă am ști măcar încotro merge...

— Poate se întoarce acasă, zise Aii. Dar e în direcție opusă, spre sud-est.

— Acasă! exclamă ironic. Când ai mai pomenit ca unul din blestemații de Fii ai Vântului să aibă casă? Primul lucru pe care îl fac la cel mai mic semn de pericol este să-și mute așezarea și să-și trimită familia într-un loc îndepărtat, la mii de kilometri distanță. Nu - negă convins.

Pentru *targui-ul* ăsta, acum casa lui e acolo unde e cămila lui, de pe coasta Atlanticului până la

58

Marea Roșie. Și ăsta-i avantajul lui față de noi:

n-are nevoie de nimic și de nimeni.

— Ce facem atunci ?

Privi soarele ce colora cerul în roșu și era pe punctul de a dispărea complet. Clătină din cap, pesimist.

— Acum nu mai facem nimic, spuse. Instalați tabăra și pregătiți cina. Să fie un om de gardă tot timpul; dacă adoarme vreunul în post, îl împușc pe loc. E clar?

Nu așteptă răspunsul. Scoase o hartă din torpedo, o întinse pe capotă și începu s-o studieze pe îndelete. Știa că nu se poate bizui pe ea.

Dunele își schimbau locul permanent, drumurile dispăreau sub nisip, puțurile secătuiau; și mai știa, din proprie experiență, că cei care desenau acele hărți nu intrau niciodată în erg ca să-1 măsoare cu precizie, ci se limitau să-i traseze conturul aproximativ, fără să se sinchisească prea mult dacă lipseau sau prisoseau o sută de kilometri.

Într-un moment de cumpănă, acei o sută de kilometri puteau reprezenta diferența dintre viață și moarte, mai ales când jeepului i se rupea un ax și trebuia să continue drumul pe jos.

O clipă fu pe punctul de a da totul dracului și de a ordona întoarcerea la post, pentru că, la urma urmelor, căpitanul Kaleb-el-Fasi merita de-o mie de ori sfârșitul de care avusese parte.

Dacă nu l-ar fi cunoscut pe *târgui*, așa ar fi făcut, mulțumindu-se să comunice într-un raport că problema fusese rezolvată. Dar se simțea batjocorit și jignit, folosit de un Fiu al Vântului zdrențăros, care reușise să-1 înșele și râsese de el sub *litham-u* lui jegos, în vreme ce îi turna gogoșile alea absurde despre Marea Caravană și comorile ei.

59

pe cămilă, să-și fixeze bine burdufurile de apă și să pregătească totul pentru o călătorie foarte lungă, când el, de fapt, plănuise să se ascundă după primele dune și să se întoarcă în aceeași zi.

Mai aruncă o privire spre pustiul ce începea să se transforme într-o pată cenușie, fără relief.

— Dacă te prind, zise printre dinți, jur c-o să-ți smulg pielea fâșie cu fâșie.

Își făcu rugăciunile de seară, își puse pe umăr un săculeț de piele cu un pumn de curmale, pe care le mancă încet în timp ce pornea la drum, mereu spre apus, cufundându-se în umbrele ce puseseră deja stăpânire pe pământ, știind că acea noapte de marș fără grabă va interpune între el și urmăritorii săi o distanță de nedepășit.

Dromaderul băuse pe săturate cu o zi înainte, nu-1 obligase să meargă mult, nici să facă mari eforturi, era gras și puternic, cu cocoașa plină și lucioasă, semn că avea rezerve destule pentru mai bine de o săptămână, dacă înaintau în același ritm. Un animal ca acela putea pierde liniștit peste o sută de kilograme în greutate înainte de-a începe să se resimtă.

În ceea ce îl privea, obișnuit cum era cu lungile vânători, fuga aceea nu era decât o plimbare, asemănătoare cu atâtea altele în căutarea urmei

animalului rănit sau a unei frumoase turme fugare. Se simțea bine acolo, singur în deșert, pentru că asta era viața care-i plăcea cu adevărat și, cu toate că uneori se gândea la familia lui și noaptea sau în arșița după-amiezii îi lipsea Laila, știa cu siguranță că se putea lipsi de cei dragi cât timp ar fi fost nevoie; timp necesar ca să ducă la bun sfârșit ceea ce își propusese: să se răzbune pentru jignirea ce i se adusese.

60

Mulțumi mai târziu că răsărise luna care îi lumină drumul, iar la miezul nopții zări în depărtare reflexele argintate ale unui *sebhka*, un fost lac sărat, imens, ce se întindea la picioarele lui ca o mare împietrită al cărei țărm opus nu se putea vedea.

Se abătu spre nord, ocolind lacul la o oarecare depărtare, fiindcă pe malurile mlăștinoase ale acelor ape erau miliarde de țânțari, formând adevărați nori care, la lăsarea serii și în zori, acopereau soarele și făceau viața imposibilă oricărui om sau animal ce s-ar fi apropiat. Gacel văzuse cămile înnebunite de durere când țânțarii li se vârău grămadă în ochi și în gură, care o rupeau la fugă bezmetice, aruncându-și încărcătura sau călărețul la pământ și dispărând din fața ochilor, ca să nu se mai întoarcă niciodată.

Pe malul unui *sebhka* trebuia să treci, prin urmare, doar în plină zi, când soarele era sus și ardea aripile țânțarilor ce îndrăzneau să zboare ; de aceea rămâneau ascunși în timpul orelor de căldură mare, ca și cum n-ar fi existat, ca și cum n-ar fi fost cea mai mare pedeapsă pe care Allah o putea trimite asupra locuitorilor deșertului, pedepsiți de atâtea mii de ori.

Gacel nu cunoștea acel lac sărat, dar auzise mulți călători vorbind de el și nu se deosebea prea mult, decât poate doar ca mărime, de atâtea altele pe care le văzuse în viața lui.

Cu foarte mulți ani în urmă, când Sahara era o imensă mare și aceasta se retrăsese, apa rămăsese într-o mulțime de gropi asemănătoare, de unde, mai târziu, se evaporase foarte încet, iar pe fund se formase un strat de sare care, în mijloc, avea deseori o grosime de mai mulți metri.

Adesea, curențele subterane de ape cu salpetru le alimentau când ploua, și în felul acesta în

60

apropierea malurilor se forma o zonă de nisip umed și sălciiu, păstos, pe care soarele îl ardea până îl transforma într-o crustă tare, precum coaja unei

pâini proaspăt scoase din cuptor. Această crustă prezenta pericolul că se putea crăpa în orice moment, azvârlind călătorul într-o masă ce amintea de untul pe jumătate topit, care-1 înghițea în câteva minute, mai primejdioasă decât trădătorul *fesh-fesh*, solul nisipos, fără bază, în care, dintr-o dată, omul și cămila dispăreau de parcă n-ar fi existat niciodată.

Gacel se temea de *fesh-fesh*, fiindcă era imprevizibil, nu-și anunța niciodată prezența, dar cel puțin îi era recunoscător pentru iuțeala cu care sfârșea cu victima sa, în timp ce nisipurile mișcătoare de la malul lacurilor sărate se distrau cu prada lor de parcă ar fi fost o muscă picată în miere, scufundând-o centimetru cu centimetru, fără cea mai mică posibilitate de a scăpa, în cea mai lungă agonie ce se poate imagina.

Din toate aceste motive înainta acum foarte încet spre nord, încercând să ocolească acea întindere albă ce părea că nu are hotare, conștient că era încă una dintre barierele pe care Natura le punea între el și următorii săi. Salina ar fi înghițit orice vehicul care ar fi încercat s-o străbată.

— Mubarrak a murit. Nemernicul ăla l-a găurit cu sabia. Almarik garantează că a fost un duel curat și că familia Sad nu e dispusă să înceapă un război între triburi din această cauză. Pentru ei, problema e încheiată.

— Din nefericire, noi nu putem face același lucru. Fiți cu ochii în patru până la noi ordine.

— Am înțelese, domnule sergent. Terminat.

Malik se întoarse spre negru.

61

— Trebuie să vorbesc cu postul din Tidiken. Cu locotenentul Razman. Anunță-mă când ai legătura.

Se îndepărtă să se plimbe singur în noapte, contemplând stelele și luna ce împrăștia scânteieri aurii pe dunele înalte care se ridicau în spatele lui. Înțelese că, în ciuda nespusei durtăți a zilelor ce îl așteptau, se simțea fericit acolo, la hotarul ergului, angajat în periculoasa aventură de a vâna un om care, fără îndoială, cunoștea deșertul mult mai bine decât l-ar fi putut el cunoaște vreodată și avea să se joace cu el ca iepurele cu cămila care aleargă după dânsul ca să-1 prindă.

Dar, într-un fel sau altul, asta era: o vânătoare, și asta îl făcea să se simtă din nou în formă, activ, din nou tânăr, poate, ca pe vremea când îi pândea pe

ofițerii francezi pe la colțuri în *casbah*¹, ca să le înfigă un cuțit în burtă și să dispară apoi în întunericul celor o mie de străduțe.

Sau când arunca o bombă într-o cafenea din cartierul european în ziua în care porniseră în sfârșit lupta pe față, convinși că libertatea era aproape.

Era frumoasă viața aceea, incitantă și plină de satisfacții, atât de deosebită de monotonia cazărmii ce sosise odată cu independența și atât de diferită de oroarea deșertului din Adoras și de inutila și eterna lor luptă împotriva invaziei nisipurilor.

„Vreau să-1 prind pe împuțitul ăsta de *târgui*, își zise. Și să-1 prind viu, ca să-i smulg vâlul, să-i văd chipul și el, la rândul lui, să-1 vadă pe-al meu și să înțeleagă că de mine nu-și bate nimeni joc.”

Petrecuse o lungă noapte treaz în patul lui de campanie, visând că îl va însoți pe „pământurile

1. în Africa de Nord, cetate sau palat al unui conducător și cartierul înconjurător.

62

pustii" în căutarea Marii Caravane, imaginându-și aventurile prin care aveau să treacă amândoi și câte lucruri putea să-1 învețe un om ca acela, care fusese capabil să ajungă până acolo nu o dată, ci de două ori. Pentru o lungă noapte, acel *târgui* devenise prietenul lui, îi dăduse din nou speranțe în posibilul său viitor și dintr-o dată, în câteva ore, același *târgui* îl trezise din vis de două ori, refuzând să-1 accepte ca însoțitor și tăindu-i gâtul căpitanului tocmai când reușise să-1 convingă.

Nu. Nu se născuse încă Fiul Vântului care să-i poată face așa ceva și să rămână în viață.

Nu se născuse încă.

— Domnule sergent! Domnul locotenent la aparat.

Alergă într-acolo.

— Domnul locotenent Razman ?

— Da, sergent. L-ați prins pe *târgui*?

— Încă nu, domnule locotenent. Dar am impresia că traversează marele erg de la sud de Tidiken... Dacă-i trimiteți pe oamenii dumneavoastră, ar putea să-i taie calea înainte de-a pătrunde în munții Sidi-el-Madia...

Se lăsă tăcerea. Într-un târziu, vocea locotenentului se auzi, plină de îndoială.

— Dar asta e la aproape două sute de kilometri de aici, sergent...

— Știu, admise. Dar dacă intră în Sidi-el-Madia, toate armatele din lume n-or să-1 mai poată găsi.

E un labirint.

Locotenentul Razman se gândi ce să răspundă, îl disprețuia pe sergentul Malik, așa cum îl disprețuia pe căpitanul Kaleb-el-Fasi, de a cărui moarte se bucurase, așa cum îi disprețuia pe toți cei ce sfârșeau în Adoras, pleava unei armate pe care ar fi dorit-o curată și corectă, unde niște

63

canalii de teapa lor n-ar fi avut loc nici măcar ca să mențină în funcție acel post blestemat.

Dacă un *târgui* avusese curajul să intre în acel iad, să-1 omoare pe căpitan și s-o șteargă apoi pe nesimțite, în sinea sa era de partea lui, oricare ar fi fost motivul pentru care o făcuse.

Dar înțelegea, de asemenea, că tocmai prestigiul acelei armate era în joc și că, dacă refuza să le acorde ajutor și *targui-ul* scăpa, sergentul va profita și-1 va face pe el responsabil în fața superiorilor.

Peste doi ani avea să fie înaintat la gradul de căpitan și să devină maxima autoritate în regiune.

Dacă, pe deasupra, îl mai vâna și pe asasinul unui ofițer - oricât de porc ar fi fost ofițerul acela în viață -, acești doi ani se puteau scurta.

Suspină și încuviință din cap, ca și cum interlocutorul său l-ar fi putut vedea.

— Bine, sergent, răspunse în cele din urmă.

Vom pleca mâine în zori. Terminat.

Lăsă microfonul pe masă, închise întrerupătorul și rămase tăcut, privind radioemițătorul, de parcă ar fi așteptat un răspuns de la el.

Glasul lui Souad îl smulse din îngândurare, readucându-1 la realitate.

— Nu-ți face plăcere misiunea asta, așa-i ? îl întrebă din bucătărie, abia ițindu-și capul.

— Nu, bineînțeles, recunosc. Nu m-am născut ca să fiu polițist și nici ca să urmăresc un om prin deșert doar pentru că a făcut ceea ce considera drept potrivit legii sale.

— Asta nu mai e lege, și tu o știi, observă ea, venind să se așeze la celălalt capăt al mesei.

Suntem o țară modernă și independentă, unde toți trebuie să fim egali, pentru că dacă fiecare s-ar conduce după propriile sale obiceiuri, n-am mai putea fi cârmuiți. Cum să împaci obiceiurile

64

locuitorilor de la țărmul mării cu cele ale muntenilor sau cu cele ale beduinilor și tuaregilor din deșert? Trebuie să punem punct și să începem din nou, impunând o legislație comună; altfel, ne prăbușim într-o prăpastie. Nu înțelegeți ?

— Ba da. Poți să înțelegeți când ți-ai făcut studiile într-o academie militară, ca mine, sau într-o universitate franceză, ca tine.

Făcu o pauză, căută o pipă încovoiată între cele care atârnavă pe un suport de lemn pe perete și începu s-o umple încet.

— Dar mă îndoiesc că poate înțelege asta cineva care și-a petrecut toată viața la hotarele deșertului fără ca noi să ne fi îngrijit să-1 anunțăm că situația s-a schimbat. Avem dreptul să-1 obligăm să accepte de la o zi la alta că viața lui, cea a părinților și cea a strămoșilor lui de acum două mii de ani nu mai e valabilă? De ce? Ce le-am dat în schimb?

— Libertatea.

— Asta-i libertate, să-i intri în casă, să-i omori un oaspete și să-1 iei cu tine cu forța pe celălalt ?

răspunse mirat. Vorbești de libertate politică, așa cum o vede o studentă în campus și în baruri, dar nu cum o vede un om care s-a considerat cu adevărat liber întotdeauna, indiferent dacă la putere sunt francezii, fasciștii sau comuniștii...

Colonelul Duperey, chiar dacă era un „colonialist”, ar fi știut să respecte mai mult tradițiile acestui *târgui* decât porcul de căpitan Kaleb, care a luptat pentru independență...

— Nu-1 poți da de exemplu pe Kaleb. Era o canalie.

— Dar asta e tipul de canalii trimise să trateze cu oamenii noștri cei mai puri, de care ar trebui să avem grijă, pentru că sunt reprezentanții în viață a ceea ce au mai bun istoria noastră

64

și poporul nostru. În deșertul ăsta sunt trimiși oameni ca Malik, Kaleb și guvernatorul BenKoufra, cu toate că francezii îl rezervau pentru cei mai buni ofițeri ai lor.

— Nu toți erau colonelul Duperey, știi foarte bine. Ai uitat de Legiunea Străină și de asasinii ei? Și ei ne-au distrus triburile, le-au decimat, le-au luat puțurile și pășunile și le-au împins spre ținuturile pietroase.

Locotenentul Razman își aprinse pipa, aruncă o privire spre bucătărie și spuse:

— Ți se arde carnea. Nu, adăugă apoi. N-am uitat de Legiunea Străină și de brutalitatea ei.

Dar știi că se purtau așa pentru că erau într-un permanent război cu triburile rebele și nu s-au oprit până nu le-au supus. Asta era misiunea lor și au executat-o, așa cum eu, mâine, o să execut misiunea de a-1 captura pe acest *târgui* pentru că s-a răzvrătit împotriva autorității legale, oricare ar fi ea.

Făcu o pauză și o observă cum ia carnea de pe foc, o pune în farfurii și apoi le aduce la masă.

— Care e diferența atunci? În vreme de război ne purtăm asemenea colonialiștilor, dar în timp de pace nu suntem în stare să-i imităm.

— Tu îi imiți, spuse Souad cu blândețe și vădită dragoste în glas. Te străduiești să-i ajuți și să-i înțelegi pe beduini, te preocupă problemele lor și scoți și bani din buzunar pentru asta - dădu din cap cu neîncredere. Cât îți datorează și când or să-ți dea banii înapoi? De luni de zile nu văd un cent din solda ta, deși plănuisem că aici o să facem economii - îl întrerupse cu un gest. Nu.

Nu mă plâng. Mi-ajunge cât avem. Vreau doar să te fac să înțelegi că nu stă în puterea ta să rezolvi toate problemele. Nu ești decât locotenentul unui detașament care nici măcar nu e pe

65

hartă. Fii calm... Când o să fii ca Duperey, colonel guvernator al regiunii și prieten intim cu președintele republicii, poate o să reușești să faci ceva.

— Nu cred că atunci o să mai fie cineva pe care să-1 protejez, răspunse și începu să mestece încet carnea tare ca o talpă a unei cămile bătrâne pe care ordonase oamenilor săi s-o sacrifice înainte de a muri fără ajutorul cuiva. De-a lungul unei singure generații independente o să distrugem tot ce-a izbutit să supraviețuiască timp de veacuri.

Ce va spune Istoria despre noi? Ce vor spune nepoții noștri când vor vedea ce-am făcut cu libertatea noastră?

Vru să mai adauge ceva, dar îl întrerupse un ciocănit discret în ușa și își întoarse privirea într-acolo.

— Intră! zise.

În prag se contura silueta foarte înaltă a sergentului Ajamuk, care luă poziția de drept și duse mâna la turban.

— Să trăiți, domnule locotenent! salută. Bună seara! adăugă respectuos. Totul e în ordine la post. Aveți vreun ordin?

— Da. Intră, te rog, îi spuse. În zori plecăm spre sud. Nouă oameni cu trei vehicule sub comanda mea, iar dumneata preiei comanda aici.

Pregătește totul, te rog.

— Pentru câte zile?

— Cinci... Maximum o săptămână. Sergentul Malik bănuiește că *targui-ul* ar putea să traverseze ergul spre Sidi-el-Madia - văzu expresia celuilalt, care se strâmbase. Nici mie nu-mi face plăcere, dar se presupune că e datoria noastră.

Sergentul Ajamuk își cunoștea perfect obligațiile, dar îl cunoștea și pe locotenentul Razman și știa că-și poate permite un comentariu:

66

— Cu tot respectul, domnule, zise. Nu ar trebui să permiteți ca scursorile astea din Adoras să vă bage în problemele lor...

— Fac parte din armată, Ajamuk, îi atrase atenția. Vrem, nu vrem... la loc, te rog. O prăjiturică ?

— Mulțumesc, dar n-aș vrea să vă deranjez.

Souad se dusesse deja la bucătărie cu farfuriile

aproape pline - carnea era practic necomestibilă - și se întorcea cu un platou cu prăjituri de casă, la vederea cărora ochii nou-venitului se luminară.

— Haide, sergent! râse ea. Că doar te cunoaștem. Le-am scos din cuptor acum două ore.

O mână se îndreptă spre ele de parcă ar fi avut viață proprie, independent de voința stăpânului ei.

— Mă băgați în păcat, doamnă, recunoscu Ajamuk. Nevesti-mii, oricât s-ar strădui, nu îi ies la fel...

Își înfipse dinții enormi și foarte albi în aluatul crocant de migdale și-1 savura cu desfătare.

Cu gura plină, adăugă:

— Permiteți, domnule locotenent, dar cred că ar trebui să-mi dați voie să merg cu dumneavoastră. Nimeni nu cunoaște ca mine regiunea aceea.

— Cineva trebuie să preia comanda aici.

— Puteți avea încredere în caporalul Mohamed.

Iar soția lui știe să folosească radioemițătorul.

Făcu o pauză ca să înghită.

— Aici nu se întâmplă niciodată nimic.

Locotenentul medita, în timp ce Souad servea

ceaiul clocotit și dulceag, parfumat și îmbietor. îi plăcea sergentul, se simțea bine în compania lui și era singurul dintre oamenii săi care-l putea prinde pe fugar. Poate tocmai din cauza asta, în mod aproape inconștient, încerca să-l țină

67

1

deoparte, pentru că în adâncul sufletului său continua să fie de partea *targui-ulai*. Se priviră pe deasupra paharelor de ceai; s-ar fi zis că fiecare ghicea ce gândea celălalt.

— Dacă cineva trebuie să-l prindă, insistă sergentul, mai bine să fim noi decât Malik. De cum o să-l zărească o să-l împuște, ca să pună punct afacerii și ca să nu intervină nimeni.

— Și dumneata crezi la fel ?

— Sunt sigur.

— Și crezi c-o să aibă o soartă mai bună dacă îl predăm guvernatorului?

Nu primi răspuns și adăugă, sigur pe sine:

— Căpitanul Kaleb n-ar fi îndrăznit să-l omoare pe omul acela fără sprijinul lui Ben-Koufra. Și mă mir că n-a ordonat să fie asasinat și Abdul-elKebir.

Observă privirea severă și îngrijorată pe care soția lui i-o arunca din ușa bucătăriei și oftă cu un aer obosit.

— Bun! îngăimă. Nu e treaba noastră. De acord, acceptă în cele din urmă. Vii cu mine.

Trezește-mă la patru!

Sergentul Ajamuk se ridică în picioare ca împins de un resort, luă poziția de drepti fără să-și poată ascunde mulțumirea și se îndreptă spre ușă.

— Mulțumesc, domnule locotenent! Noapte bună, doamnă... Și mulțumesc pentru prăjituri.

Îleși trăgând ușa după el, dar locotenentul Razman îl urmă după câteva clipe și se duse să se așeze în tindă, să privească noaptea și deșertul ce se întindea în fața lui, pierzându-se în întuneric.

Souad veni lângă el și rămaseră așa, în tăcere, o bună bucată de vreme, bucurându-se de aerul curat și răcoros după o zi întreagă de căldură copleșitoare.

68

Într-un târziu, ea zise:

— Nu cred că trebuie să-ți faci probleme. Deșertul e foarte mare. E foarte posibil să nu-1 găsești niciodată.

— Dacă îl prind, s-ar putea să mă avanseze în grad, răspunse Razman fără să se uite la ea.

Te-ai gândit la asta?

— Da, recunosc eu cu naturalețe. M[^]am gândit.

-Și?

— Mai devreme sau mai târziu te vor avansa, și e mai bine să fie pentru ceva de care să te simți mândru, decât pentru că ai făcut pe câinele polițist. Eu nu mă grăbesc... Tu, da?

— Aș vrea să-ți ofer o viață mai bună.

— Ce contează o steluță în plus și o soldă mai mare, dacă tot nu-ți porți niciodată uniforma și vei continua să dai bani cu împrumut? Lumea o să-ți datoreze mai mulți bani, asta-i tot.

— Poate mă vor trimite undeva departe de-aici.

Am putea să ne întoarcem în oraș. În lumea noastră...

Ea râse amuzată:

— Haide, Razman! exclamă. Pe cine încerci să duci de nas ? Asta-i lumea ta, și știi asta. Vei rămâne aici, oricâte grade ți-ar da. Și eu o să rămân cu tine.

El se întoarse s-o privească și zâmbi:

— Știi? zise. Mi-ar plăcea să facem dragoste ca noaptea trecută... Pe dune.

Ea se ridică, intră în casă și se întoarse cu o pătură sub braț.

68

Ajunse la marginea salinei când soarele era foarte sus, încălzea pământul și alunga țânțarii spre adăposturile lor, sub pietre și tufișuri.

Se opri și observă întinderea albă ce lucea ca o oglindă la douăzeci de metri sub picioarele sale, rănindu-i ochii și obligându-l să-i închidă pe jumătate, căci sarea reflecta lumina cu furie, amenințând să-i ardă pupilele, cu toate că era obișnuit de mic copil cu luminozitatea violentă a nisipurilor deșertului.

După un timp, căută o piatră mare, o ridică cu amândouă mâinile și o lăasă să cadă în fundul lacului. Așa cum se aștepta, când ajunse jos, piatra sparse crusta arsă de soare și dispăru de îndată. Prin gaură țâșni imediat, bolborosind, o masă păstoasă de culoare maro-deschis.

Continuă să arunce pietre, la o distanță din ce în ce mai mare de marginea prăpăstioasă, până când, la vreo treizeci de metri, începură să salte fără să perforeze stratul de sare. Se aplecă în față, pe buza salinei, își întinse cu grijă capul și căută locurile pe unde se putea filtra umezeala.

În cele din urmă, petrecu mai bine de un ceas studiind cu atenție malul, pentru a găsi locul potrivit ca să-și înceapă coborâșul cu cel mai mic risc.

Când avu certitudinea că făcuse alegerea bună, obligă *mehari-ul* să îngenuncheze, îi puse

10J

în față trei pumni de orz, își instala cortul și adormi pe loc.

Patru ore mai târziu, în momentul când soarele își începea timid coborâșul, deschise ochii de parcă un deșteptător ar fi sunat brusc lângă el.

După câteva minute, în picioare, în echilibru pe cămilă, scrută deșertul pe care îl lăsase în urmă. Nu zări nici o trâmbă de praf înălțându-se în aer, dar știa că pietrișul greu din erg nu se ridică atunci când vehiculele sunt obligate să înainteze foarte încet din cauza nenumăratelor colțuri de stâncă. Așteptă răbdător și această răbdare dădu roade: un obiect metalic reflectă, foarte departe, o rază de soare. Calculă distanța :

aveau nevoie de cel puțin șase ore ca să ajungă la locul unde se afla el.

Sări jos, apucă frâul animalului și, în ciuda protestelor sale sonore, îl conduse până la marginea taluzului, pe care îl coborâră cu mare grijă, pas cu pas, atenți nu numai să nu alunece și să se rostogolească până jos, riscând să-și frângă gâtul, ci și la fiecare piatră, la fiecare așchie de stâncă, căci știa că dedesubtul lor, acolo, lângă salină, își aveau cuibul mii de scorpioni.

Răsuflă mulțumit când ajunse la fund, se opri și cercetă amănunțit crusta ce începea la patru metri distanță. Înainta și o încercă cu piciorul.

Părea dură și rezistentă, și lăsă frâul liber cât era de lung, înfășurându-și capătul pe încheietura mâinii, sigur că, dacă s-ar afunda, *mehari-ul* l-ar trage afară, scăpându-l de primejdie.

Simți prima pișcătură de țânțar pe gleznă.

Puterea soarelui începea să slăbească și în curând locul acela avea să devină un iad.

Începu să meargă și i se păru că aude geamătul crustei sub picioarele sale, iar în câteva locuri se ondulă, fără să se spargă. *Mehari-ul* îl

70

urma ascultător, dar după patru metri instinctul îl preveni probabil de pericol, căci se opri nehotărât și mugii nemulțumit, deși mugetul său putea fi considerat un protest în fața acelei nesfârșite întinderi de sare unde nu se zărea nici măcar un amărât de tufiș.

— Hai, prostănacule ! mormăi. Nu te opri !

li răspunse un nou muget, dar o smucitură

bruscă și două înjurături îl făcură să se hotărăscă, **înainta** zece metri și părea mai liniștit pe măsură ce crusta de sare era mai dură, până deveni un sol tare și sigur.

Merseră apoi încet, mereu spre soarele ce se ascundea, iar când se înnopta se urcă pe *mehari*, lăsându-l pe acesta să continue marșul, sigur că nu se va abate din drum în vreme ce el avea să tragă un somn bun, legănat acolo, în șaua înaltă, clătinându-se ca pe o mare agitată, dar atât de sigur și plăcut ca și cum s-ar fi aflat sub acoperișul *jaimiei* sale, dormind lângă Laila.

A fost noaptea cea mai liniștită. Vântul nu se tânguia, picioarele ca de pluș ale dromaderului nu făceau nici un zgomot când călcau pe sare, și acolo, în mijlocul aceluia *sebhka*, nu erau hiene, nici șacali care să urle cerându-și prada. Luna se ivi plină, luminoasă și curată, smulgând scânteieri argintate milioanele de oglinzi de pe întinderea plată, pe care siluetele *mehari-ului* și călărețului erau o apariție ireală și fantasmagorică ieșind din neantul nopții și îndreptându-se spre neantul umbrelor, stampă a singurătății absolute, căci probabil nici o ființă omenească n-a fost vreodată atât de singură cum era *targui-ul* în acea salină.

— E acolo!

îi întinse binoclul sergentului Ajamuk, care urmări direcția brațului său, îl duse la ochi și-1

103

distinse, într-adevăr, pe călărețul ce înainta încet sub soarele puternic al dimineții.

— Da, recunosc. E acolo, dar am impresia că ne-a văzut. S-a oprit și se uită înapoi.

Locotenentul Razman luă binoclul și privi iarăși spre punctul unde, prin pâcla ce se reflecta pe suprafața albă, Gacel Sayah privea și el spre locul în care se aflau, la marginea lacului sărat. Știa că ochii de șoim ai unui *târgui* obișnuit cu marile distanțe vedeau la fel ca ai unui om obișnuit dotat cu un binoclu.

Se priviră, deși, în realitate, distanța nu-i permitea să zărească decât siluetele vagi ale animalului și călărețului, ce păreau că se ondulează din cauza reverberației, și i-ar fi plăcut să știe la ce se gândise tuaregul în momentul când descoperise că e prins în mijlocul unei capcane de sare ce nu oferea nici o posibilitate de scăpare.

— A fost mai ușor decât îmi imaginam, comentă.

— Încă nu l-am prins, remarcă Ajamuk.

Se întoarse să-1 privească:

— Ce vrei să zici?

— Ce-am zis, răspunse sergentul cu naturalețe. Mașinile noastre nu pot coborî în salină.

Chiar dacă am găsi o pantă potrivită, ne-am scufunda în sare. Și pe jos n-o să-1 prindem în vecii vecilor.

Locotenentul Razman înțelese că avea dreptate, întinse mâna și apucă receptorul radioemițătorului:

— Sergent! strigă. Sergent Malik! Mă auzi ?

Aparatul scoase un șuierat, pârâi, tuși, iar la urmă se auzi clar glasul lui Malik-el-Haideri.

— Vă aud, domnule locotenent.

— Suntem în partea vestică a lacului și l-am localizat pe fugar. Vine spre noi, deși, din nenorocire, cred că ne-a văzut.

71

Aproape că auzi înjurătura surdă a sergentului, care, după o pauză, spuse:

— Eu nu pot continua. Am găsit o cărare ca să coborâm, dar crusta nu suportă greutatea jeep-ului.

— Nu văd altă soluție decât să înconjurăm *sebhka* și să așteptăm ca setea să-1 oblige să se predea. *j*

— Să se predea ? - vocea lui era un amestec de uimire și neîncredere. Un *târgui* care a omorât doi oameni nu se va preda niciodată.

Ajamuk făcu un gest de aprobare, confirmându-i spusele.

— Poate că o să-și aștepte moartea, dar nu se va preda niciodată.

— E posibil, recunosc Razman. Dar e limpede că nu putem merge după el. O să așteptăm!

— Cum ordonați dumneavoastră, domnule locotenent !

— Rămâi pe recepție. Terminat.

Închise întrerupătorul și se întoarse spre Ajamuk.

— Ce vrea ăsta? șuieră printre dinți. Pretinde să alergăm după un *târgui* în pustiul ăsta ca să se joace cu noi și să ne împuște?

Făcu o pauză și se întoarse spre unul dintre soldați.

— Fă un steag alb, îi ceru.

— Vreți să negociați? se miră Ajamuk. Ce-o să obțineți cu asta?

Ridică din umeri:

— Nu știu. Dar o să fac tot ce-mi stă în puteri ca să evit altă vărsare de sânge.

— Lăsați-mă să mă duc eu, îl rugă sergentul.

Nu sunt *târgui*, dar m-am născut pe meleagurile astea și le cunosc bine.

Refuză cu convingere:

72

— Eu sunt acum maxima autoritate la sud de Sidi-el-Madia, spuse. Poate o să mă asculte.

Luă coada de lopată de al cărei capăt soldatul legase o batistă murdară, își scoase pistolul și începu să coboare cu grijă panta periculoasă.

— Dacă mi se întâmplă ceva, preiei comanda, preciza. Malik nu trebuie să o preia sub nici o formă. E clar?

— N-aveți grijă.

Săltând din piatră-n piatră, alunecând și cât pe ce să se prăbușească în gol, locotenentul ajunsese jos, studie cu neîncredere crusta de sare subțire și, conștient că oamenii săi îl observă, își luă inima-n dinți și porni cu pas hotărât spre silueta îndepărtată a călărețului, rugându-se Cerului să nu se spargă dintr-o dată placa de sare sub picioarele lui.

Când se simți în siguranță, își continuă drumul, unduind tristul steag sub un soare ce începea să se transforme în plumb topit, dându-și seama că în groapa aceea plină de sare, fără o adiere de vânt și încinsă de soare, temperatura era mai mare cu cinci grade, iar aerul îi ardea plămâni.

Observă că *targui-ul* obligase cămila să îngenuncheze și îl aștepta în picioare, lângă ea, cu pușca pregătită, și la mijlocul drumului regretă ce făcuse, pentru că sudoarea i se prelingea pe tot corpul, trecându-i prin uniformă, iar picioarele păreau pe punctul de a refuza să-1 mai susțină.

Ultimul kilometru a fost, fără nici o îndoială, cel mai lung din viața lui, și când s-a oprit la zece metri de Gacel, a avut nevoie de timp ca să-și recupereze forțele, să se liniștească și să murmure:

— Ai apă?

Celălalt negă, continuând să țintească direct spre pieptul lui.

73

— Am nevoie de ea. O să bei când te întorci.

Consimți înțelegător și-și trecu limba peste buze, simțind doar gustul sălcii al transpirației.

— Ai dreptate, recunosc. Sunt un prost că nu mi-am luat plosca. Cum poți suporta căldura asta?

— Sunt obișnuit. Ai venit să-mi vorbești de vreme?

— Nu. Am venit să-ți cer să te predai. N-ai cum să scapi!

— Asta doar Allah poate s-o spună. Deșertul e foarte mare.

— Dar salina asta nu. Și oamenii mei te înconjoară.

Aruncă o privire spre *gerba* fleșcăită ce atârna de șa.

— Ai apă puțină. N-o să rezisti mult - făcu o pauză. Dacă vii cu mine, îți promit o judecată dreaptă.

— Nimeni n-are de ce să mă judece, preciza Gacel cu naturalețe. Pe Mubarrak l-am omorât în luptă dreaptă, după obiceiul neamului meu, iar pe militar l-am ucis pentru că era un asasin care n-a respectat legile sacre ale ospitalității...

După legea tuaregilor, n-am comis nici un delict.

— Atunci de ce fugi?

— Pentru că știu că nici păgânii de *rumi*, nici voi, care ați copiat legile lor absurde, nu le veți respecta pe ale mele, chiar dacă ne aflăm în deșert. Pentru tine sunt un Fiu al Vântului împutit care l-a omorât pe unul de-al tău, nu un *inmouchar* din stirpea Kel-Talgimus ce-a făcut dreptate după o lege de mii de ani; mulți ani înainte ca vreunul dintre voi să fi visat că va păși pe aceste pământuri.

Locotenentul Razman se lasă să cadă cu grijă, așezându-se pe crusta tare de sare, în timp ce îl contrazicea cu convingere:

74

— Pentru mine nu ești un împutit de Fiu al Vântului. Ești un *imohag* nobil și viteaz și-ți înțeleg motivele - tăcu o clipă. Și le împărtășesc.

Probabil că și eu aș fi reacționat la fel și n-aș fi permis să mi se aducă o asemenea jignire - oftă prelung. Dar datoria mea este să te predau autorităților, evitând vărsarea de sânge. Te rog! îl imploră. Nu complica și mai mult lucrurile.

Ar fi jurat că interlocutorul său zâmbea batjocoritor pe sub vâl când îi răspunde ironic:

— Pentru cine se complică lucrurile ? - dădu din cap. Pentru un *târgui* lucrurile încep să fie cu adevărat complicate în momentul când își pierde libertatea. Viața noastră e foarte grea, dar asta se compensează prin faptul că suntem liberi. Dacă ne pierdem această libertate, pierdem rațiunea de a trăi.

Făcu o pauză.

— Ce mi-ar face autoritățile ? M-ar condamna la douăzeci de ani?

— Nu neapărat atâția...

— Nu? Dar câți, atunci? Cinci? Opt? - negă convins. Nici o singură zi, ascultă-mă bine! Am văzut închisorile voastre, mi s-a povestit cum se trăiește în ele și știu că n-aș suporta nici o zi.

Făcu un gest expresiv cu mâna, îndemnându-l să plece.

— Dacă vrei să mă prinzi, vino să mă cauți...

Razman se ridică cu greu în picioare, îngrozit

de ideea de a străbate iarăși acel drum lung sub un soare ce ardea cu tot mai multă furie:

— N-o să vin să te caut... De asta poți fi sigur a fost tot ce i-a spus înainte de a-i întoarce spatele.

Gacel îl observă în timp ce se îndepărta obosit, sprijinindu-se în parul ce slujise de băț pentru drapel, și se îndoii că avea să reușească să ajungă la marginea aceluia *sebhka* fără să facă o insolație.

75

La rândul lui, înfipse în sarea dură *takuba* și pușca, își făcu un acoperiș și se adăposti sub el, dispus să aștepte răbdător să treacă cele mai grele ceasuri ale zilei...

N-a dormit, privind fix spre locul unde vehiculele lansau spre soare sclipiri metalice, observând cum, de la un minut la altul, pâcla se făcea tot mai groasă, iar căldura creștea, amenințând să facă sângele să fiarbă în vine; o căldură atât de densă, de copleșitoare și de apăsătoare, că se răzvrăti până și *mehari-ul*, obișnuit prin însăși natura lui cu cele mai ridicate temperaturi.

Nu putea supraviețui mult timp acolo, în inima salinei, și o știa. Mai avea apă pentru o zi. Apoi aveau să vină delirul și moartea; cea mai înspăimântătoare dintre morți, cea de care tuaregii se tem chiar din ziua când se nasc: moartea de sete.

75

Ajamuk privi cu un ochi critic înălțimea la care se afla soarele și studie cu atenție marginile salinei:

— În mai puțin de o jumătate de oră or să ne mănânce de vii țânțarii, spuse cu convingere.

Trebuie să ne retragem.

— O să facem focuri.

Sergentul negă categoric:

— Nu există foc și nici alt mijloc de a te apăra împotriva acestei plăgi, insistă. Când vor începe să atace, soldații or s-o ia la goană, și nu mă angajez să-i opresc, surâse. Pentru că o să fug și eu.

Vru să mai spună ceva, dar unul dintre soldați îl întrerupse, arătând cu mâna spre salină.

— Priviți! strigă. Pleacă!

Locotenentul luă binoclul și se uită spre locul indicat. Într-adevăr, *targui-ul* își strânsese ridicola tabără și se îndepărta, ducându-și animalul de frâu.

Se întoarse gânditor spre adjutantul său:

— Unde s-o fi ducând ?

Ajamuk ridică din umeri:

— Cine poate ști ce-i în mintea unui *târgui*?

— Nu-mi place.

— Nici mie.

Locotenentul se gândi câteva clipe, vădit îngrijorat.

76

— Presupun că va încerca s-o șteargă în timpul nopții, spuse într-o doară. Dumneata o să te îndrepti spre nord cu trei oameni. Saud, spre sud...

Eu o să acopăr zona asta, iar Malik e cu oamenii lui în est - dădu din cap. Dacă deschidem bine ochii, n-o să scape.

Sergentul nu răspunse, dar era clar că nu împărtășea optimismul superiorului său. Era beduin, îi cunoștea bine pe tuaregi, dar îi cunoștea bine și pe soldații săi, oameni de la munte ce-și făceau serviciul militar obligatoriu într-un deșert pe care nu-l înțelegeau și nici nu doreau să-l înțeleagă. Il admira pe locotenentul Razman și aprecia eforturile pe care le făcea ca să se adapteze în acele ținuturi, hotărât să devină un autentic expert în materie, dar își dădea seama că mai avea multe de învățat. Sahara și oamenii săi nu se asimilează într-un an, nici în zece, și ceea ce nu se asimilează niciodată este mentalitatea unuia dintre acei șireți Fii ai Vântului, aparent simpli ca mod de viață, dar extrem de complicați în realitate.

Luă binoclul de pe scaun și-l îndreptă spre bărbatul ce devenea un punct tot mai mic, urmat de cămila lui. De ce se adâncea din nou în acel cuptor îngrozitor nu putea ști, dar presimțea, aproape simțea, că acel fapt ascundea un vicleșug. Dacă un *târgul* cu apă puțină se deplasează și-și deplasează cămila, trebuie să existe un motiv foarte serios.

Auzi un zumzăit la ureche și tresări.

— Haidem, strigă. Jânțarii!

Săriră în mașini și, de cum demarară, începură să se plesnească peste mâini și peste față, îndepărtându-se cu toată viteza permisă de terenul accidentat, ferindu-se pe cât posibil de zona

76

mlăștinoasă. Apoi se despărțiră, luând-o fiecare în altă direcție.

Locotenentul Razman le ordonă oamenilor ce rămăseseră cu el să instaleze corturile și să pregătească cina și luă legătura cu sergentul Malikel-Haideri, comunicându-i mișcările sale și pe cele ale fugarului.

— Nici eu nu știu ce intenții are, domnule locotenent, recunosc Malik. Dar am impresia că e un tip foarte deștept - făcu o pauză. Poatecă ar fi mai bine să mergem să-1 căutăm...

— Probabil că asta vrea, răspunse. Dar amintește-ți că e vestit pentru măiestria lui de trăgător. Are o cămilă și o pușcă, așa că acolo jos am fi la discreția lui. Să așteptăm!

Și așteptară toată noaptea, cu armele pregătite și atenți la cea mai mică mișcare suspectă, recunoscători luminii lunii.

Nu s-a întâmplat nimic, iar când soarele s-a ridicat la orizont, s-au întors la marginea salinei și au zărit, chiar în mijlocul ei, *mehari-ul* îngenunchat și pe bărbat dormind liniștit la umbra lui.

La distanțe egale, din cele patru puncte cardinale, patru binocluri l-au ținut sub observație tot timpul zilei. Dar nici călărețul, nici animalul n-au făcut nici o mișcare perceptibilă de la o asemenea distanță.

Când începu să se însereze, mai înainte ca țânțarii să-și părăsească adăpostul, locotenentul Razman intră în legătură cu oamenii săi.

— Nu s-a mișcat din loc, îi înștiința. Ce părere aveți ?

Sergentul Malik își aminti de cuvintele tuaregului: „Să trăiești ca o piatră, atent să nu faci nici o mișcare ce consumă apa. Chiar și noaptea trebuie să te miști încet ca un cameleon, și în felul ăsta, dacă reușești să devii insensibil la

77

căldură și la sete și, mai ales, dacă izbutești să-ți învingi panica și să-ți păstrezi calmul, ai o mică posibilitate de supraviețuire".

— Își păstrează forțele, zise. În noaptea asta se va mișca... Ar trebui să știm încotro...

— O să aibă nevoie de cel puțin patru ore ca să ajungă la marginea salinei, interveni Ajamuk.

Și de încă una ca să urce pe întuneric și să ajungă unde ne aflăm noi - calculă în gând.

Trebuie să fim atenți pe la miezul nopții. Dacă o să aștepte mai mult, n-o să mai aibă timp să se îndepărteze, chiar dacă reușește să treacă de noi.

— Cămila o s-o ia razna, le aminti Saud din partea de sud. Aici e un nor de țânțari. E un ochi de apă și, dacă se apropie, o să se scufunde fără scăpare.

Locotenentul Razman avea convingerea că *targui-ul* ar fi preferat să fie înghițit de nisipuri decât să fie prins viu, dar nu făcu nici un comentariu. Se mulțumi să dea ordine.

— Patru ore de odihnă, spuse, dar după aceea toată lumea să fie atentă...

Noaptea a fost la fel de lungă și la fel de încordată, sub o lună ce încă lumina cu putere pustiul, iar zorii i-au găsit învinși de somn și de oboseală, cu ochii înroșiți de cât scrutaseră întunericul și nervii distruși din cauza tensiunii.

Când se apropiară din nou de salină, îl văzură iarăși; în același loc, în aceeași poziție, aparent fără să fi făcut nici o mișcare.

Glasul locotenentului răsună nervos prin microfon :

— Ce părere aveți ?

— Că e nebun! răspunse Malik, prost dispus.

Nu cred că mai are apă... Cum o să mai reziste o zi în cuptorul ăsta?

78

mlăștinoasă. Apoi se despărțiră, luând-o fiecare în altă direcție.

Locotenentul Razman le ordonă oamenilor ce rămăseseră cu el să instaleze corturile și să pregătească cina și luă legătura cu sergentul Malikel-Haideri, comunicându-i mișcările sale și pe cele ale fugarului.

— Nici eu nu știu ce intenții are, domnule locotenent, recunosc Malik. Dar am impresia că e un tip foarte deștept - făcu o pauză. Poate' că ar fi mai bine să mergem să-l căutăm...

— Probabil că asta vrea, răspunse. Dar amintește-ți că e vestit pentru măiestria lui de trăgător. Are o cămilă și o pușcă, așa că acolo jos am fi la discreția lui. Să așteptăm!

Și așteptară toată noaptea, cu armele pregătite și atenți la cea mai mică mișcare suspectă, recunoscători luminii lunii.

Nu s-a întâmplat nimic, iar când soarele s-a ridicat la orizont, s-au întors la marginea salinei și au zărit, chiar în mijlocul ei, *mehari-ul* îngenunchat și pe bărbat dormind liniștit la umbra lui.

La distanțe egale, din cele patru puncte cardinale, patru binocluri l-au ținut sub observație tot timpul zilei. Dar nici călărețul, nici animalul n-au făcut nici o mișcare perceptibilă de la o asemenea distanță.

Când încep să se însereze, mai înainte ca țânțarii să-și părăsească adăpostul, locotenentul Razman intră în legătură cu oamenii săi.

— Nu s-a mișcat din loc, îi înștiința. Ce părere aveți ?

Sergentul Malik își aminti de cuvintele tuaregului: „Să trăiești ca o piatră, atent să nu faci nici o mișcare ce consumă apa. Chiar și noaptea trebuie să te miști încet ca un cameleon, și în felul ăsta, dacă reușești să devii insensibil la

79

căldură și la sete și, mai ales, dacă izbutești să-ți învingi panica și să-ți păstrezi calmul, ai o mică posibilitate de supraviețuire”.

— Își păstrează forțele, zise. În noaptea asta se va mișca... Ar trebui să știm încotro...

— O să aibă nevoie de cel puțin patru ore ca să ajungă la marginea salinei, interveni Ajamuk.

Și de încă una ca să urce pe întuneric și să ajungă unde ne aflăm noi - calculă în gând.

Trebuie să fim atenți pe la miezul nopții. Dacă o să aștepte mai mult, n-o să mai aibă timp să se îndepărteze, chiar dacă reușește să treacă de noi.

— Cămila o s-o ia razna, le aminti Saud din partea de sud. Aici e un nor de țânțari. E un ochi de apă și, dacă se apropie, o să se scufunde fără scăpare.

Locotenentul Razman avea convingerea că *targui-vl* ar fi preferat să fie înghițit de nisipuri decât să fie prins viu, dar nu făcu nici un comentariu. Se mulțumi să dea ordine.

— Patru ore de odihnă, spuse, dar după aceea toată lumea să fie atentă...

Noaptea a fost la fel de lungă și la fel de încordată, sub o lună ce încă lumina cu putere pustiul, iar zorii i-au găsit învinși de somn și de oboseală, cu ochii înroșiți de cât scrutaseră întunericul și nervii distruși din cauza tensiunii.

Când se apropiară din nou de salină, îl văzură iarăși; în același loc, în aceeași poziție, aparent fără să fi făcut nici o mișcare.

Glasul locotenentului răsună nervos prin microfon :

— Ce părere aveți?

— Că e nebun! răspunse Malik, prost dispus.

Nu cred că mai are apă... Cum o să mai reziste o zi în cuptorul ăsta?

79

Nimeni nu răspunse. Chiar și pentru ei, afară din groapă și cu apă suficientă în bidoanele mari, ideea unei alte zile sub acel soare de foc era de

nesuportat, și totuși, *targui-ul* părea dispus să lase să treacă încă o zi fără să se miște.

— E o sinucidere, murmură pentru sine locotenentul. O sinucidere, și niciodată n-am crezut că un *târgui* e capabil să se sinucidă. Își caută osânda veșnică.

Nici o zi n-a fost atât de lungă.

Nici atât de fierbinte.

Sarea reflecta scânteierile soarelui, multiplicându-i puterea, făcând aproape inutil minusculul adăpost, anihilându-1 și anihilând *mehari-ul*, căruia îi legase cele patru picioare după ce-1 pusese să îngenuncheze, deși îl durea sufletul să-1 facă să sufere fără să fi meritat, după atâția ani în care îl purtase prin nisipuri și bolovănișuri.

Își făcu rugăciunile ca prin vis, și ca prin vis lăsă să treacă ceasurile, nemișcat, fără să facă măcar gestul de a îndepărta o muscă, ce nu exista de fapt, pentru că nici muștele nu suportau un asemenea iad. Lupta să se transforme în piatră, uitând de trup și de necesitățile lui, conștient că nu mai era nici un strop de apă în *gerba* și simțind cum i se usucă pielea, cu strania senzație că sângele i se îngroașă în vene, curgând tot mai încet.

Când trecu de amiază, își pierdu cunoștința și rămase sprijinit de corpul animalului, cu gura deschisă, incapabil să inspire un aer ce devenise aproape dens și părea că refuză cu încăpățânare să coboare în plămâni lui.

Delira, dar gâtlejul lui uscat și limba învinețită nu izbutiră să emită nici un sunet. Apoi,

80

o zvâcnire a me/mrî-ului și un geamăt ce se năștea în rărunchii bietului animal îl readuseră la viață și deschise ochii, dar trebui să-i închidă din nou, învins de albeața fulgurantă a salinei.

Nici o zi, nici chiar aceea în care îl pierduse pe primul lui născut, ce scuipa sânge și bucăți de plămâni pe nisip, devorat de tuberculoză, nu i s-a părut atât de lungă.

Nici atât de fierbinte.

Apoi sosi noaptea. Pământul începu să se răcească foarte încet, aerul ajunsese mai ușor la plămâni lui și putu deschide ochii fără să aibă senzația că cineva îi înfigea pumnale în retină.

Mehari-ul se trezi și el din letargie și se foi neliniștit, mugind fără vlagă.

lubea animalul acela și regreta moartea lui inevitabilă. Il văzuse născându-se și, din primul moment, știuse că avea să fie un animal plin de viață, rezistent și nobil. Il crescuse cu dragoste și-l învățase să asculte de glasul lui și de atingerea călcâiului său pe grumaz - un limbaj pe care numai ei doi îl înțelegeau. În toți acei ani, niciodată nu fusese nevoit să-l bată. Iar animalul nu încercase să-l muște sau să-l atace nici în cele mai rele zile de rut, primăvara, când alți masculi deveneau isterici și neprietenoși, răzvrătindu-se contra stăpânilor și trântindu-și la pământ încărcătura și călărețul.

Frumosul animal era cu adevărat o binecuvântare a lui Allah, dar îi venise ceasul și el o știa.

Așteptă ca luna să-și facă apariția deasupra orizontului și ca razele ei, reflectate de sare, să transforme noaptea aproape în zi, și la lumina ei scoase hangerul ascuțit și reteză dintr-o singură tăietură, crudă, puternică și adâncă, gâtul cel alb.

Spuse rugăciunea rituală și strânse sângele ce țâșnea clocotind într-una din *gerbe*. Când se

81

i

umplu, îl bău încet, călduț încă și aproape palpitând, iar în scurt timp se simți refăcut. Așteptă câteva minute, își trase sufletul și pipăi cu grijă stomacul dromaderului care, fiind legat, nu se mișcase când îi sosise sfârșitul, limitându-se să încline capul. Când găsi locul pe care-l căuta, șterse pumnalul încovoiat de pătura roasă de sub șa și-l înfipse cu forță, adânc, răsucindu-l de câteva ori, căutând să mărească rana cât mai mult. Când scoase arma, țâșni un pic de sânge și apoi un jet de apă verzuie și urât mirositoare cu care umplu până la gură a doua *gerba*. Apoi își astupă nasul cu o mână, închise ochii și-și lipi buzele de rană, bând direct acel lichid grețos de care știa cu siguranță că depindea viața sa.

Bău până la ultimul strop, deși setea i se potolise și simțea că stomacul său era pe punctul de a plesni.

Își stăpâni accesele de vomă, străduindu-se să se gândească la altceva și să uite mirosul și gustul apei ce stătuse mai bine de cinci zile în pânțele dromaderului, și avu nevoie de toată voința lui de *târgui* hotărât să supraviețuiască pentru a reuși.

În cele din urmă, adormi.

82

— A murit, îngăimă locotenentul Razman. Trebuie să fi murit. De patru zile nu se mișcă și ai zice că s-a transformat într-o statuie de sare.

— Vreți să mă duc să văd ? se oferi unul dintre soldați, convins că zelul lui îi putea aduce gradul de caporal. Căldura s-a mai potolit...

Negă de câteva ori în timp ce-și aprindea pipa cu ajutorul unei brichete cu fitil gros și lung, o brichetă de marinar, cele mai practice în acele ținuturi cu nisip și vânt.

— N-am încredere în acest *târgui*, spuse. Nu vreau să te omoare pe întuneric.

— Dar nu putem sta aici toată viața, îi atrase atenția celălalt. Mai avem apă pentru trei zile.

— Știu, zise Razman. Mâine, dacă nu se întâmplă nimic, o să trimit câte un om din fiecare punct.

N-o să risc prostește.

Dar când rămase singur se întrebă dacă riscul cel mai mare nu era tocmai acea așteptare, făcând jocul *targui-uhxi*, incapabil să-i ghicească intențiile", pentru că nu accepta ideea că s-ar fi hotărât să se lase ucis de căldură și de sete fără să lupte. Din câte știa despre Gacel Sayah, era unul dintre ultimii tuaregi cu adevărat liberi, un nobil *inmouchar*, aproape un prinț între cei din neamul lui, în stare să ajungă și să se întoarcă din „pământurile pustii" și capabil, de asemenea, să înfrunte o armată ca să răzbune o jignire. Nu

82

era logic ca un asemenea om, simțindu-se încolțit, să se hotărăscă să moară. Sinuciderea nu exista în mintea tuaregilor, așa cum, în general, nu exista în mintea majorității mahomedanilor, care știau că cel ce atentează contra propriei sale vieți nu va putea năzui niciodată să ajungă în rai. Poate că, în realitate, fugarul nu era un credincios cucernic, ca mulți alții din poporul său, și respecta doar în parte vechile tradiții, dar chiar și așa, nu și-l închipuia trăgându-și un glonț, tăindu-și venele sau lăsându-se mistuit de soare și de sete.

Avea un plan, de asta era sigur. Un plan machiavelic și în același timp foarte simplu, unde un rol important trebuiau să aibă elementele ce îl înconjurau și pe care un *târgui* învățase să le utilizeze în folosul lui încă înainte

de a se naște, dar, oricât își storcea creierii, nu reușea să-1 ghicească. Presimțea că profită de oboseala oamenilor săi și a lui însuși și de convingerea că nici o ființă omenească nu poate răbda atâta vreme într-un asemenea cuptor fără să bea. Se juca, strecurându-le în suflet, aproape în subconștient, siguranța că supraveghează un cadavru, ceea ce făcea să le scadă vigilența, fără ca măcar să-și dea seama. În acel moment avea să li se scurgă printre degete ca o fantomă și să dispară înghițit de imensitatea deșertului.

Era un raționament logic și era pe deplin conștient de acest lucru, dar chiar când era convins că nu se putea înșela, își amintea căldura insuportabilă pe care trebuise s-o îndure când coborâse în salină, calcula câtă apă trebuia să consume o ființă umană, oricât de *târgui* ar fi fost, ca să rămână în viață într-un asemenea loc și înțelegea că toate supozițiile lui se prăbușeau

83

și că nu exista nici cea mai mică speranță ca fugarul să mai fie în viață.

— A murit, își repetă încă o dată, furios pe el însuși și pe neputința lui. Nemernicul ăsta ticălos trebuie să fi murit!

Dar Gacel Sayah nu murise.

Nemișcat, la fel de nemișcat cum stătuse timp de patru zile și aproape patru nopți, privea cum soarele se ascundea în zare, anunțând întunericul care urma să sosească aproape brusc, și înțelese că aceea era noaptea în care, în cele din urmă, trebuia să acționeze.

Mintea lui părea să iasă la suprafață dintr-o ciudată somnolență în care se străduise să se scufunde în mod conștient, cu speranța că va deveni o ființă neanimată: o plantă lăptoasă, o piatră din erg, un grăunte de sare printre milioanele de grăunți din *sebhka*, învingând astfel nevoia de a bea, de a transpira și chiar de a urina.

Se simțea de parcă porii pielii i s-ar fi închis, vezica n-ar mai fi comunicat cu exteriorul, iar sângele i s-ar fi transformat într-o pastă groasă și lentă, care circula în ralanti, pompat de o inimă ce-și redusese la minim pulsațiile.

Pentru asta trebuise să nu mai gândească, să nu-și mai amintească și să nu-și mai imagineze, pentru că știa că trupul și mintea depind inexorabil una de alta și simplul fapt de a-și aminti de Laila, de a se gândi la o fântână cu apă limpede sau de a visa că a scăpat din acel iad făcea ca inima lui să bată dintr-o dată mai repede, anihilând nevoia lui de a se transforma într-un om-piatră.

Dar reușise, și acum se trezea dintr-o lungă cumpănă, contempla amurgul și își punea mintea

84

la lucru deșteptând-o din somn, pentru ca, la rândul ei, să-i pună corpul în mișcare, să facă să curgă sângele și fiecare din mușchii săi să-și redobândească forța și flexibilitatea de care avea nevoie.

Când se lăsă întunericul și avu certitudinea că nimeni nu-1 putea vedea, începu să se miște:

întâi o mână, apoi cealaltă, iar la sfârșit picioarele și capul, ca să se târască afară din adăpostul lui și să se ridice în picioare, trebuind să se sprijine de cadavrul dromaderului, care, după cum observă, începuse să emane un miros acru și pătrunzător.

Își căută *gerba* și apelă încă o dată la toată voința lui că să înghită lichidul verzui și grețos ce curgea, aproape gros acum, de parcă ar fi fost mai degrabă albuș de ou amestecat cu fiere. Apoi își scoase pumnalul încovoiat, desprinse șaua și tăie cu forță pielea de pe cocoașa dromaderului, extrăgând grăsimea albicioasă, un seu rece care în curând avea să se strice, dar pe care îl mestecă, conștient că era singurul aliment ce-i putea reda forțele.

Chiar și după moarte, fidelul său animal îi făcea un ultim serviciu: sânge din venele sale, apă din stomacul său și prețioasa lui rezervă de grăsime pentru a-și redobândi forțele.

După o oră, când noaptea era neagră, îi aruncă o ultimă privire recunoscătoare, își luă armele și *gerba* cu apă și porni la drum, fără grabă, spre vest.

Își scosese tunica albastră, lăsând-o la vedere doar pe cea de dedesubt, și era o pată albă alunecând în tăcere pe întinderea albă, și nici când apăru luna, ce avea deja o mică mușcătură de umbră în contur, nu putea fi văzut de la mai mult de douăzeci de metri.

84

I

Zări taluzul când primii țânțari își făceau simțită prezența și se înfășură complet în turban, acoperindu-și ochii cu *litham-ul* și lăsând faldurile veșmintelor să se târască pe jos ca să împiedice insectele să intre și să-1 ciupească de glezne.

Zumzăiau cu milioanele, amenințători, mai puțini, bineînțeles, decât în amurg sau în zori, dar impresionanți prin număr și ferocitate, și trebui să se plesnească pe brațe și pe gât, căci erau atât de mulți și așa de mari, încât unii reușiră să-1 piște chiar și prin haine.

Simți clar cum crusta de sare începe să se subțieze și să devină tot mai periculoasă sub picioarele lui, dar înțelese că pe întuneric nu putea face altceva decât să se încredințeze lui Allah și să aștepte ca El să-i conducă pașii, și oftă ușurat când simți contactul dur al primei bucăți de stâncă desprinse din vârful taluzului; căută un loc pe unde să se cațăre, fără să-și mai facă de-acum griji, căci oricum avea destule, dacă pune sau nu piciorul pe un cuib de scorpioni.

La vreo trei sute de metri în stânga lui găsi locul potrivit pentru urcuș și, când își iți capul spre imensitatea erg-ului și o ușoară adiere de vânt îi atinse fața, se prăbuși pe nisip, epuizat, binecuvântându-1 pe Creator că-i îngăduise să scape din capcana de sare, deși avusese un moment în care fusese pe punctul să-și piardă încrederea, convins că n-o să reușească.

Se odihni o bună bucată de vreme, încercând să uite de bâzâitul tântărilor, apoi se târî metru cu metru, cu răbdarea unui cameleon care pândește o găză, până se îndepărtă aproape o jumătate de kilometru de marginea salinei.

85

Nu se ridică nici măcar cu o palmă pest nivelul pietrelor și când un mic șarpe țâșni chiar sub ochii lui nu schiță vreun gest.

Se întoarse cu fața spre cer și observă stelele, calculând cât mai era până în zori. Căută apoi în jurul lui și găsi locul potrivit: trei metri pătrați de pietriș mare, aproape complet înconjurat de mici stânci negre. Scoase hangerul și începu să scormonească în liniște, îndepărtând cu grijă nisipul, până săpă o groapă de lungimea unui om, adâncă de două palme. Se lumina de ziuă când intră în ea, și prima rază de soare alunecă peste pustiu când terminase să se acopere cu pietriș, lăsându-și descoperite doar nasul, ochii și gura, care, în cele mai grele ceasuri ale dimineții și serii, aveau să fie protejate de umbra a doi bolovani mari.

Oricine ar fi putut urina la trei metri distanță, fără să bănuiască măcar că acolo, chiar sub picioarele lui, se ascundea un om.

În fiecare dimineață, când jeep-ul se apropia din nou de *sebhka*, s-ar fi spus că două sentimente duceau o luptă feroce în forul său interior:

teama de a zări figura nemișcată în același loc și teama de a nu o mai zări.

În fiecare dimineață, pe locotenentul Razman îl încerca mai întâi o senzație de furie și neputință, ce-l determina să-l blesteme cu glas tare pe acel împutit de Fiu al Vântului care încerca să-și bată joc de el, și în fiecare dimineață își dădea seama că, în fond, în adâncul sufletului, se simțea mulțumit văzând că nu se înșelase în privința *targul-uhn*.

— Trebuie să ai mult curaj ca să te hotărăști să mori de sete în loc să ajungi la pușcărie, recunosc. Mult curaj... Și cu siguranță că a murit.

86

Prin radio îi ajunse vocea impacientată a sergentului Malik:

— A plecat, domnule locotenent...

Se simțea că e furios.

— De aici totul pare neschimbat, dar sunt sigur că a fugit.

— Unde ? răspunse Razman prost dispus. Unde se poate duce un om fără apă și fără cămilă ? Sau aia nu e o cămilă?

— Ba da. Este, încuviință celălalt. Și ceea ce se vede alături pare un om, dar poate fi și o momâie.

Făcu o pauză.

— Cu respect, cer permisiunea de a mă duce să-l caut.

— De acord, acceptă fără chef. În noaptea asta.

— Acum!

— Ascultă, sergent! replică, străduindu-se ca glasul să-i sune cât mai autoritar posibil. Eu comand aici. O să plecați pe înserat, și vreau să fiți înapoi când se luminează. E clar?

— Foarte clar, domnule...

— Și pentru dumneata, Ajamuk?

— Am auzit, domnule locotenent.

—Saud?

— O să trimit un om la căderea serii.

— Atunci, de acord, conchise. Mâine vreau să mă întorc la Tidiken... M-am săturat de *târgui*, de căldură și de situația asta absurdă. Dacă n-a murit și nu vrea să se predea, terminați-o cu el, împușcați-l.

Aproape în aceeași clipă regretă cele spuse, dar înțelese că nu trebuia să dea înapoi, în ciuda faptului că sergentul Malik avea să se străduiască să-i

respecte ordinele cuvânt cu cuvânt și să sfârșească odată pentru totdeauna cu *targui-ul*.

87

În fond, trebuia să admită că, probabil, aceea era cea mai bună soluție, deoarece *targui-ul* demonstrase că preferă să moară decât să zacă într-o pușcărie mizerabilă.

Încercă să și-1 închipuie pe acel bărbat înalt, cu trăsături nobile și vorbă cumpătată, care acționa convins că nu face decât să-și îndeplinească datoria potrivit vechilor sale tradiții, conviețuind cu lepădăturile ce umpleau închisorile și înțelese că n-ar fi rezistat.

Compatrioții săi erau, în mare parte, oameni sălbatici și primitivi, și Razman știa asta. Vreme de o sută de ani trăiseră sub jugul colonizatorilor francezi, care se străduiseră să mențină poporul în ignoranță, și, cu toate că acum se considerau liberi și independenți, anii aceia de independență nu făcuseră poporul mai bun sau mai cult.

Dimpotrivă, prea adesea chiar, libertatea fusese greșit înțeleasă de mulți, care socoteau că eliberarea de sub francezi însemna să facă tot ce au chef și să pună mâna cu jașca pe tot ce lăsaseră aceștia.

Rezultatul fusese anarhia, criza și o permanentă agitație politică, în care puterea părea mai curând o pradă dorită de toți cei ce voiau să se îmbogățească repede, decât o modalitate de a conduce națiunea spre destinul său.

Prin urmare, închisorile gemeau de răufăcători și oameni politici din opoziție, și în nici una din acele pușcării nu era loc pentru cineva care se născuse, ca acel *târgui*, ca să trăiască în spații fără hotare.

Când umbra bolovanilor nu-1 mai proteja, soarele îl izbi din plin în față și picături mari de sudoare îi curseră în voie pe frunte, deschise ochii și, fără să se miște, privi în jurul său.

87

Dormise fără să facă cel mai mic gest, fără **Bă** clintească un fir de nisip din stratul ce-1 acoperea, insensibil la căldură, la muște și chiar la șopârla care, la un moment dat, îi trecuse peste ("ață și acum stătea acolo, verde și albă, la mai puțin de un metru de nasul lui, cocoțată pe piatră, observându-1 cu ochisorii ei rotunzi, negri și jucăuși, neîncrezătoare în acel animal necunoscut, doar ochi, nas și gură, care îi invadase teritoriul.

Ascultă. Vântul nu aducea zvon de glasuri omenești, iar soarele, foarte sus, căzând vertical, îi arată că era ceasul *degaila*, când puțini oameni rezistă moleșelii și nevoii de-a trage un pui de somn. Își înalță capul, aproape fără să-și miște corpul, și scrută împrejurimile dincolo de stânci.

La mai puțin de un kilometru spre sud, chiar la marginea salinei, zări un vehicul ce slujea de suport pentru o foaie de cort, care cădea înclinată și întinsă, legată cu sfori lungi de două pietre, în așa fel încât să ofere o umbră acceptabilă pentru o jumătate de duzină de oameni.

Nu zări decât o santinelă care, cu spatele la el, supraveghea *sebhka*, dar nu reuși să vadă câți își făceau siesta.

Știa, pentru că văzuse în zilele anterioare, că celelalte mașini și oamenii lor erau foarte departe și că nu trebuia să-și facă griji în privința lor.

Prada se afla acolo, în fața lui, și acolo urma să rămână până când, la lăsarea serii, țânțarii aveau s-o împingă din nou spre interiorul ergului.

Zâmbi, încercând să-și imagineze ce mutre ar fi făcut dacă ar fi știut că-i avea în bătaia puștii și că la acea oră a zilei putea foarte bine să se târască asemenea unei reptile din stâncă în stâncă, să se apropie prin spate, să-i taie gâtul santinelei

88

și apoi, fără nici o primejdie, să le taie beregata celor ce dormeau.

Dar n-a făcut-o, mărginindu-se să-și miște un pic trupul și să așeze mai bine una din pietre, ca să-1 apere de soare. Căldura creștea, dar stratul de nisip îl proteja și sufla o ușoară briză ce făcea aerul respirabil, fără zăduful insuportabil din interiorul salinei. Ergul făcea parte din lumea lui și petrecuse nenumărate zile îngropat așa, așteptând o turmă de gazele. Le lăsa să se apropie încet, rumegând lujerii din *grara*, până când aproape că putea să le scuipe în bot și, în momentul potrivit, ridica brațul înarmat și le împușca în inimă.

Așa sfârșise și cu un enorm ghepard care îi devora caprele, un animal feroce, sângeros și viclean, ce părea că presimte pericolul sau că era protejat de o ființă malefică, care ataca păstorul dezarmat când își păzea turma și dispărea ca înghițit de pământ când sosea Gacel cu pușca lui. De aceea stătuse îngropat în nisip timp de trei zile înainte ca feciorul lui cel mai mare să vină cu turma, așteptând răbdător ca fiara să-și facă apariția.

Il văzuse venind, strecurându-se din tufiș în tufiș, atât de lipit de pământ și atât de tăcut, că nici băiatul, nici animalele nu-l simțiră, și doar când se pregăti să facă saltul definitiv îl dobori cu o împușcătură în cap, înainte de a apuca să-și desprindă labele de pe pământ. Blana aceluia ghepard era unul din motivele lui de mândrie, trezea admirația tuturor celor care îi vizitau *jaima*, și felul cum îl omorâse făcuse să se răspândească pe acele meleaguri porecla lui, Vânătorul.

89

Cei patru oameni porniră la drum în același timp, fiecare din alt punct cardinal, cu ordinul expres de a cădea asupra *targui-ului* la miezul nopții, de a-l ucide dacă nu exista altă soluție și de a face cale întoarsă, pentru a fi înapoi în zori.

Sergentul-major Malik-el-Haideri nu îngădui nimănui să-i ia locul și, înainte ca țânțarii să înceapă să se trezească, porni pe urmele lăsate de fugar pe malul salinei și coborî în ea, cu pușca în bandulieră, convins că împuștitul de Fiu al Vântului o ștersese.

Când o făcuse sau unde se găsea în acel moment nu putea ști, și se întreba cum s-o fi descurcat ca să scape, pe jos și fără apă, din imensul erg, când puțul cel mai apropiat se afla la peste o sută de kilometri, la poalele munților Sidi-el-Madia.

„Într-o bună zi o să-i apară cadavrul mistuit de soare, dacă între timp nu l-au găsit hienele și șacalii”, își zise, dar, în fond, nu era convins, pentru că acel om îi mărturisise că fusese de două ori pe „pământurile pustii” și era sigur că nu-l mințise. Pentru *targui*, o sută de kilometri de erg nu erau, probabil, un obstacol de netrecut, dar nu știa că, dacă nu-l găsea în salină, el, Malik, o să se ducă să-l aștepte la puț.

Pentru sergentul-major, vânătoarea aceea se transformase într-o chestiune personală, în care

89

era în joc ceva mai mult decât dorința de a rezolva problema fără intervenția autorităților. *Targui-ul* își bătuse joc de el în oază, îi tăiasse gâtul căpitanului sub nasul lui, îl purtase prin deșert dintr-o parte în alta ca pe-un tâmpit și, în cele din urmă, îl făcuse să aștepte cinci zile, fără să știe exact ce așteaptă.

Oamenii săi mormăiau în barbă, iar el o știa.

La întoarcerea la Adoras aveau să spună că un *târgui* analfabet își bătuse joc de temutul sergentmajor, și nu era ușor să stăpânești trupa aceea.

Fără teroarea pe care reușise s-o instaureze, mulți ar fugi, traversând deșertul cu convingerea că, dacă e posibil să omori un căpitan și s-o ștergi nepedepsit, la fel de bine poți să lichidezi un sergent și să dispari. Plecând de la această premisă, viața lui nu valora nici cât un pumn de curmale.

Pe înserat, locotenentul Razman ordonă retragerea spre interior, departe de atacul țânțarilor, și, în timp ce oamenii săi strângeau foaia de cort ce slujea de adăpost, aruncă o ultimă privire spre caporalul care se îndepărta cu pas hotărât către inima salinei și-și aținti din nou binoclul spre locul care îl obseda.

Soldații care rămăseseră cu el nu făcură nici un comentariu, convinși că era inutil să întrebe dacă *târgui-ul* se mișcase. Era clar că morții nu obișnuiesc să se miște, nici unul nu avea nici cea mai mică îndoială în sensul acesta. Fiul Vântului avusese curajul de a se lăsa ars de soare și, cu timpul, sarea urma să-i acopere trupul, mumificându-l alături de cămila lui, așa că, poate, într-o zi, peste sute de ani, cineva avea să-l descopere neputrezit și să se întrebe ce straniu motiv îl determinase să se ducă să moară într-un loc atât de îndepărtat.

90

Locotenentul Razman zâmbi în sinea lui, la gândul că ar putea deveni simbolul spiritului tuaregilor în veacurile viitoare, când stirpea lor va fi dispărut pentru totdeauna de pe fața pământului. Un mândru *inmouchar* așteptând impasibil moartea la umbra *mehari-uhii* său, încolțit de dușmani și convins că este mult mai nobil și mai demn să mori decât să te predai și să fii întemnițat.

„Va deveni o legendă, își spuse. O legendă ca Omar Muktar sau Hamodu¹... O legendă cu care cei din neamul lui se vor mândri și care le va aminti că, într-o vreme, toți *imohagii* erau așa.”

Glasul unuia dintre oamenii săi îl trezi la realitate.

— Când ordonați, domnule locotenent...

Aruncă o ultimă privire spre salină, porni

mașina și se îndepărta încă o dată de zona cu țânțari, ca să ridice noua tabără în locul obișnuit din fiecare noapte.

În vreme ce un soldat pregătea cina pe un mic primus, deschise radioul și chemă baza.

Souad îi răspunse aproape imediat:

— L-ai prins ? întrebă neliniștită.

— Nu. încă nu.

Urmă o lungă tăcere și apoi ea spuse sincer:

— Te-aș minți dacă ți-aș spune că îmi pare rău... Te întorci mâine?

— N-am altă soluție! Ni se termină apa.

— Ai grijă de tine!

— Vreo noutate la bază?

— Azi-noapte a fătat... O fetiță.

— Bine. Pe mâine!

1. Lideri ai luptei libienilor împotriva ocupației italiene de la începutul secolului XX.

91

Închise și rămase câteva clipe cu receptorul în mână, privind gânditor pustiul ce începea să se acopere cu o păclă cenușie. Se născuse o cămilă, iar el urmărea un *târgui* fugar. Era, fără nici o îndoială, o săptămână cu o activitate excepțională la postul militar din Tidiken, unde treceau luni de zile fără să se întâmple absolut nimic.

Se întrebă, încă o dată, dacă asta își imaginase când intrase la Academia Militară sau dacă asta visase când citea biografia colonelului Duperey, aspirând să-i urmeze exemplul și să devină un nou mântuitor al triburilor nomade, deși în împrejurimile Tidiken-ului nu mai existau triburi nomade, căci evitau postul și orice contact cu militarii, după neplăcutele experiențe de la Adoras.

Era trist să recunoască asta, dar militarii nu ștuseră niciodată să-i atragă pe băștinași, care nu vedeau în ei decât niște străini nerușinați ce le rechiziționau cămilele, le luau puțurile și le deranjau femeile.

Noaptea se lăsase grea peste întinderea pietroasă, prima hienă râdea în depărtare și stelele sfioase clipeau pe un cer ce avea să se umple în curând de ele, un spectacol minunat pe care nu se sătura niciodată să-l admire, pentru că acele stele din nopțile liniștite erau, probabil, cele care îl ajutau să continue să fie mereu la datorie după o lungă zi de căldură, plictiseală și disperare.

„Tuaregii înfig stelele în suliță ca să-și lumineze drumul cu ele...” Era o frumoasă zicală din deșert, dar cine o născocise cunoștea bine acele nopți și acele stele și știa ce înseamnă să le admiri ceasuri întregi de atât de aproape. Trei lucruri îl fascinaseră pe când era copil: focul, marea spărgându-și valurile de stâncile unui țărm și stelele pe un cer fără nori. Privind focul, uita să mai gândească; privind marea, se afunda în amintirile copilăriei

sale; admirând stelele noaptea, se simțea în pace cu el însuși, cu trecutul, prezentul și aproape în pace cu propriul viitor.

Deodată s-a ivit din întuneric, și strălucirea metalică a puștii sale a fost primul lucru pe care l-au putut distinge.

L-au privit neîncrezători. Nu murise, nici nu se transformase într-o statuie de sare în mijlocul aceluia *sebhka*. Era acolo, în picioare, în fața lor, ținând strâns arma în mână și cu un revolver regulamentar la centură. Iar ochii, tot ce se putea zări din chipul său, spuneau limpede că va apăsa pe trăgaci la cel mai mic semn de primejdie.

— Apă! ordonă.

Locotenentul făcu un gest de încuviințare și unul dintre soldați, cu o mână tremurândă, îi întinse plosca. *Targui-ul* se dădu înapoi doi pași, își ridică un pic vâlul și, fără să-i slăbească din ochi, ținând pușca doar cu o mână, bău cu poftă.

Locotenentul abia schiță o timidă mișcare înspre tocul pistolului aruncat pe scaunul mașinii, dar gura puștii se îndreptă direct spre el și observă degetul care se încorda pe trăgaci. Rămase foarte liniștit, regretând gestul făcut și conștient că nu merita să-și riște viața ca să-1 răzbune pe căpitanul Kaleb.

— Credeam c-ai murit, spuse.

— Știu, zise *targui-ul* când termină de băut.

Și eu crezusem la fel la un moment dat...

Întinse mâna, luă gamela unui soldat și începu să mănânce cu degetele, aproape fără să-și ridice *litham-ul*.

— Dar sunt un *imohag*, zise. Deșertul mă respectă.

— Am văzut. Oricare altul ar fi murit. Ce ai de gând să faci acum?

Gacel arătă spre jeep cu o mișcare a capului.

— O să mă duci până la munții Sidi-el-Madia.

Acolo n-o să mă găsească nimeni.

— Și dacă refuz ?

— Va trebui să te omor și mă va duce unul dintre ei.

— N-o vor face dacă nu le dau eu ordin.

Celălalt îl privi îndelung, ca și cum ar fi cântărit prostia vorbelor pe care le spusese

— N-or să te asculte dacă ești mort, conchise.

N-am nimic împotriva lor, adăugă. Nici împotriva ta.

Făcu o pauză și spuse calm:

— E bine să știi când câștigi și când pierzi. Tu ai pierdut.

Locotenentul Razman încuviință cu un gest:

— Ai dreptate, recunosc. Am pierdut. Când s-o lumina, te duc la Sidi-el-Madia.

— Nu când s-o lumina. Acum!

— Acum? se miră. Noaptea?

— În curând răsare luna.

— Ești nebun! exclamă. Și ziua e greu să mergi prin erg... Pietrele taie cauciucurile și rup axele. Pe întuneric n-o să înaintăm nici un kilometru.

Targuî-xA nu răspunse imediat. Întinsese mâna și luase gamela celui de-al doilea soldat și, așezat pe jos, cu picioarele încrucișate și arma sprijinită de genunchi, înghițea cu poftă, fără să savureze mâncarea, aproape înecându-se.

— Ascultă, îl avertiză. Dacă ajungem la puțul de la Sidi-el-Madia, o să trăiești. Dacă nu ajungem, o să te omor chiar dacă nu ești tu de vină.

Îl lăsă să mediteze la ceea ce spusese și adăugă în încheiere:

— Și ține minte că sunt un *inmouchar* și-mi țin întotdeauna cuvântul.

93

Unul dintre soldați, un băiat tânăr, zise convins:

— Aveți grijă, domnule locotenent. E nebun și-1 cred capabil să facă ce spune.

Targui-ul nu făcu nici un comentariu. Se mulțumi să-1 privească fix și, în cele din urmă, îndreptă arma spre el:

— Dezbracă-te, ordonă.

— Ce-ai zis? întrebă flăcăul, nevenindu-i să creadă.

— Să te dezbraci - apoi ținti spre celălalt.

Și tu.

Șovăiră. Încercară să protesteze, dar era atâta forță în glasul *targui-ului*, încât înțelesesă că nu aveau altă soluție și începură să-și scoată încet uniforme.

— Și cizmele...

Lăsară lucrurile în fața lui Gacel, care le luă u o mână și le aruncă în partea din spate a mașinii. Se urcă, se așeză și făcu un gest cu capul spre Razman.

— A ieșit luna, spuse. Haide !

Locotenentul își privi oamenii, complet goi, și îl cuprinse revolta. Câteva clipe vru să se împotrivească și chiar schimbă cu ei o privire complice, dar îi răspunseră cu un gest de refuz, iar cel mai tânăr spuse cu voce obosită:

— Nu vă faceți griji, domnule locotenent...

O să vină Ajamuk după noi.

— Dar în zori o să muriți de frig...

Se întoarse spre Gacel.

— Dă-le măcar o pătură...

Targut-ul păru gata să accepte, dar în cele din urmă refuză, și în glas i se ghici amuzamentul când spuse:

— Să se îngroape în nisip. Te apără de frig și te ajută să slăbești.

94

Razman își duse mâna la frunte într-un salut lipsit de chef, porni motorul și aprinse farurile, dar imediat țeava puștii i se afundă în coaste:

— Fără lumini!

Le stinse, dar clătină din cap pesimist:

— Ești nebun! mormăi necăjit. Complet nebun.

Așteptă să i se obișnuiască iarăși ochii cu

întunericul și în cele din urmă demară încet, aplecându-se cât mai mult în față și încercând să distingă obstacolele. A fost un drum lent și obositor primele trei ore, până când Gacel i-a spus că poate aprinde farurile, apoi înaintară mai repede, iar urmarea acestui fapt fu că făcură aproape imediat o pană de cauciuc.

Locotenentul transpiră și înjură în vreme ce schimba roata, păzit tot timpul de țeava puștii, și trebui să facă un efort ca să nu profite de ocazie, să-i dea o lovitură cu cheia franceză și să provoace o luptă corp la corp care să pună capăt acelei situații jenante.

Dar își dădu seama că *targui-ul* era mai înalt și mai puternic, și chiar în cazul puțin probabil că ar fi putut să-i ia pușca, adversarul său mai avea un revolver, o spadă și un hanger.

Singurul lucru pe care-1 putea face era să-și ia rămas-bun de la o rapidă înaintare în grad și să se roage ca lucrurile să nu se complice și mai mult. Să moară la douăzeci și opt de ani pentru cineva ale cărui idei nu le împărtășea era o prostie imensă și își dădea seama de asta.

Fix la miezul nopții, cei patru oameni se întâlniră în jurul cămilei moarte; pentru nici unul nu era o surpriză că prada își luase zborul, și sergentul-major Malik-el-Haideri profită de ocazie ca să sloboadă cele mai murdare înjurături din vocabularul lui cazon, blestemându-1 pe *târgui*

95

și, în trecere, mai puțin insistent, pe „tâmpitul de locotenentei” care se lăsase înșelat ca un novice.

— Ce facem acum ? întrebă descumpănit unul dintre soldați.

— Nu știu ce-o face locotenentul, dar eu, cu sau fără voia lui, o să mă îndrept spre puțul de la Sidi-el-Madia. Oricât de *târgui* o fi canalia asta, nu poate răbda atâtea zile fără apă.

Un veteran care cercetase cadavrul *mehari-ului* cu ajutorul lanternei arată rana din pânțece.

— Apă are, zise. O apă scârboasă, care ar da gata pe oricine, dar tuaregii pot supraviețui cu ea. Și a băut și sângele cămilei.

Făcu o pauză și adăugă convins:

— N-o să-1 găsim niciodată...

Sergentul-major Malik-el-Haideri nu răspunse,

aruncă o ultimă privire spre dromaderul mort, se întoarse și o luă înapoi spre vehicul. După starea de descompunere, calculă că animalul era mort de peste patruzeci și opt de ore, ceea ce însemna că *târgui-ul* îl sacrificase cu două nopți înainte.

Dacă pornise imediat la drum, lucru de care se îndoia, avea un avantaj imens,,dar dacă mai așteptase o zi, ca să le câștige încrederea și să-i facă să-și slăbească supravegherea, nu ajunsese prea departe și, poate, mai avea timp să-i taie calea.

Nu credea că îl putea ajunge în erg, fiindcă, fără cămilă, se putea îngropa în nisip de cum ar fi zărit un vehicul în depărtare, dar apa aproape digerată din stomacul cămilei nu avea cum să mai reziste încă o zi fără să se strice de tot și fugarul avea neapărat nevoie de o nouă provizie.

Izvoarele subterane, acele *atankor* din văile și strungile masivului muntos, unde, dacă săpai mult, puteai găsi uneori un pic de lichid mocirlos și sălcii, nu ajungeau ca să supraviețuiești și

96

erau doar un ajutor pentru călătorul care îndrăznea să pătrundă în labirintul nenumăratelor sale contraforturi stâncoase.

Controlul puțului însemna deci să-1 oblige pe *târgui* să se predea sau să-1 condamne la moarte, în mod inconștient, grăbi pasul și se surprinse aproape alergând în nerăbdarea de a ajunge cât mai repede la jeep. Luna se ascunsese la orizont, dar simțul lui de orientare era aproape la fel de bun ca al unui nomad după atâția ani trăiți în acele deserturi, și mai era o oră până în zori când ajunse să se cațăre cu chiu, cu vai pe taluz, înjurând țânțarii ce-1 atacau cu furie, ca apoi să alerge spre oamenii săi strigând din toate puterile.

L-au înconjurat speriați.

— Ce s-a întâmplat ? întrebă negrul Aii.

— Ce să se întâmple ? A plecat. Aveai vreo îndoială ?

— Și acum ce facem ?

Sergentul nu răspunse. Luase aparatul de radio și chema insistent.

— Domnule locotenent! Sunteți la aparat, domnule locotenent?

După ce-1 chemă de cinci ori fără să primească răspuns, slobozi o înjurătură și porni motorul:

— La cât e de dobitoc, îl cred în stare să fi adormit... Haidem!

Porni la drum cu hurducături, pe marginea salinei, spre nord-vest, și oamenii lui trebuiră să se țină de tot ce găsiră la îndemână ca să nu zboare din mașină.

96

În zori, locotenentul Razman se opri să pună benzină, goli bidonul și-1 întoarse cu gura-n jos pentru ca Gacel să vadă că nu minte.

— E pe sfârșite, îi atrase atenția.

Targut-ul nu răspunse. Așezat în partea din spate a mașinii, privea orizontul care începea să prindă formă și linia neagră ce se desena în fața lor, frântă și lipsită de armonie. Masivul Sidiel-Madia se înălța brusc în mijlocul pustiului, roșu și ocru, rod al unui imens cataclism anterior probabil apariției omului pe pământ, ca și cum o mână monstruoasă l-ar fi împins chiar din măruntaiele pământului, așezându-1 acolo printr-o vrăjitorie.

Eternul vânt al deșertului îi măturase culmile timp de milioane de ani, lipsindu-le de orice urmă de pământ, nisip sau vegetație, și aspectul lui era cel al unei imense stânci goale, lucitoare, bătute de soare și tăbăcite de brutalele diferențe de temperatură dintre zi și noapte. Călătorii care avuseseră ocazia să traverseze acei munți afirmău că în zorii zilei se aud glasuri, țipete și gemete, deși, în realitate, era vorba de zgomotele făcute de pietrele încinse când scădea brusc temperatura.

Era, într-adevăr, un loc neospitalier în inima unei regiuni neospitaliere prin însăși natura ei, o regiune unde ai fi putut gândi că Supremul Creator se înverșunase să arunce toate deșeurile

1 i

97

lucrării sale, îngrămădind într-o adunătură nedefinită pietre, saline, nisipuri și „pământuri pustii”.

Dar în ochii lui Gacel, masivul Sidi-el-Madia nu se ivea acum ca o regiune blestemată de zei, ci ca un enorm labirint unde se putea ascunde o armată întreagă, fără ca nimeni s-o poată găsi vreodată.

— Câtă benzină mai avem ? întrebă într-un târziu.

— Pentru două ore... Trei, maximum. Cu viteza asta și cu un asemenea teren se consumă mult...

Făcu o pauză și adăugă îngrijorat:

— Nu cred că ajungem la puț.

Gacel negă printr-un gest.

— Nu mergem la puț, zise.

— Dar ai spus...

Targui-ul încuviință:

— Știu ce-am spus, recunosc. Tu asta ai auzit, și oamenii tăi la fel... Și-or să le spună celorlalți tăcu o clipă. Zilele astea, singur în salină, m-am întrebat cum a fost posibil să-mi ieșiți în cale când eu aveam un avantaj așa de mare față de voi, dar ieri te-am văzut cum vorbeai la aparatul ăsta și-am înțeles. Cum îi spune?

— Radio.

— Așa-i... Vărul meu Suleiman și-a cumpărat unul. A cărat două luni cărămizi ca să-și ia ceva care sună și face zgomot! Așa m-ați găsit, nu?

Locotenentul Razman încuviință în tăcere.

Gacel întinse mâna, apucă receptorul și-l smulse, aruncându-l departe. Apoi, cu patul puștii făcu zob ce mai rămăsese din aparat.

— Nu e drept, spuse. Eu sunt singur, voi sunteți mulți. Nu e drept ca, în plus, să folosiți și metodele francezilor.

Locotenentul își dăduse jos pantalonii și se ușura stând pe vine la nu mai mult de trei metri de jeep.

98

— Uneori am impresia că nu ți-ai dat seama care e realitatea, spuse cu naturalețe. Nu e vorba de o luptă între tine și noi. E vorba despre faptul că tu ai comis o crimă și trebuie să plătești pentru asta. Nu poți să ucizi fără să fii pedepsit.

Gacel îl imitase, coborâse din vehicul și se lăsase și el pe vine la o oarecare distanță, fără să lase pușca din mână.

— Asta i-am spus eu căpitanului, răspunse.

Nu trebuia să-miucidă oaspetele - făcu o pauză.

Dar nimeni nu l-a pedepsit pentru asta. A trebuit s-o fac eu.

— Căpitanul îndeplinea niște ordine.

— Ale cui?

— Ordine ale superiorilor, bănuiesc... Ale guvernatorului.

— Și cine e guvernatorul, ca să dea asemenea ordine ? Ce autoritate are el asupra mea, a familiei mele, a așezării mele și a oaspeților mei?

— Cea pe care i-o conferă faptul că e reprezentantul guvernului în regiune.

— Care guvern?

— Guvernul republicii.

— Ce e o republică ?

Locotenentul pufni, căută o piatră potrivită în apropiere și se șterse cu ea. Apoi se ridică în picioare și se încheie încet la pantaloni.

— Doar n-oi fi vrând să-ți explic acum în ce fel funcționează lumea...

Targui-ul căută și el o piatră, se șterse, apoi își aruncă de mai multe ori nisip în anus, așteaptă câteva clipe și se ridică în picioare.

— De ce nu? vru să știe. Vrei să-mi explici că am comis o crimă, dar nu vrei să-mi explici de ce. Mi se pare absurd.

Razman se duse la bidonul cu apă, umplu micul ibric ce atârna de un lanț în partea din

99

spate a jeepului, își clăti gura și se spală pe mâini.

— N-o risipi, îi atrase atenția *targui-ul*. O să am nevoie de ea.

Se supuse și se uită din nou la el:

— Poate că ai dreptate, recunosc. Probabil ar trebui să-ți explic că nu mai suntem o colonie și că, așa cum pentru tuaregi s-au schimbat toate când au venit francezii, acum, c-au plecat, s-au schimbat din nou...

— Dacă au plecat, ar fi logic să revenim la vechile noastre tradiții.

— Nu. Nu e logic. Acești o sută de ani n-au trecut de pomană. S-au petrecut multe lucruri...

Lumea, toată lumea s-a transformat.

Gacel făcu un gest larg cu mâna, arătând în jurul său.

— Aici nu s-a transformat nimic. Deșertul e același și va fi la fel timp de o sută de ori o sută de ani... Nimeni n-a venit să-mi spună: „Uite, ia apă, ia mâncare, sau muniții, sau medicamente, pentru că francezii au plecat. Nu mai putem respecta obiceiurile, legile și tradițiile tale moștenite de la strămoșii strămoșilor tăi, dar, în schimb, o să-ți dăm alte lucruri bune și o să facem ca viața în Sahara să fie mai ușoară, atât de ușoară, că n-o să mai ai nevoie de acele obiceiuri...”

Locotenentul medita câteva clipe cu capul plecat, privindu-și cizmele, ca și cum s-ar fi simțit vinovat, și, ridicând din umeri, așezat cum era pe treapta jeepului, încuviință.

— Ai dreptate... Ar fi trebuit să ți se spună toate astea, dar suntem o țară tânără, care de-abia și-a cucerit independența, și vom avea nevoie de ani de zile ca să adaptăm totul la noua situație.

— În cazul ăsta...

99

Logica lui Gacel era zdrobitoare, din punctul lui de vedere.

— Până nu veți fi în stare să adaptați totul, cel mai bine ar fi să respectați ceea ce există. E stupid să distrugi fără să fi construit înainte.

Razman înțelese că nu avea răspuns. În realitate, niciodată nu avusese răspunsuri nici măcar pentru el însuși când întrebările i se îngrămădeau în minte în momentele în care asista, consternat, la decăderea societății în care se născuse.

— Ar fi mai bine s-o lăsăm baltă, zise. Niciodată n-o să fim de acord... Vrei să mănânci ceva?

Gacel făcu un gest de încuviințare, și locotenentul căută în lada mare de lemn unde erau proviziile. Deschise o cutie de carne pe care o împărțiră, pe urmă mâncară pesmeți și niște brânză de capră tare și foarte uscată, în timp ce soarele se ridica la orizont, încălzind pământul și smulgând reflexe din stâncile negre ale masivului Sidi-el-Madia, ce se desenau tot mai precis în zare.

— Unde mergem? vru să știe locotenentul.

Gacel arată un punct la dreapta lui:

— Acolo e puțul. Noi ne îndreptăm spre cealaltă stâncă, din stânga.

— O dată am trecut pe la poalele ei. Nu se poate urca.

— Eu pot. Munții Huaila sunt ca ăștia. Mai rău, poate! Mă duc acolo la vânătoare de mufloni.

O dată am omorât cincii. Am avut carne pentru un an, iar fiii mei dorm și-acum pe blănurile lor.

— Gacel Vânătorul! exclamă locotenentul, zâmbind ușor. Te simți mândru că ești cine ești și că ești *târgul*, nu-i așa?

— Dacă n-ar fi așa, m-aș schimba. Tu nu te simți mândru că ești cine ești? Clătină din cap.

100

— Nu prea, recunosc sincer. În momentele astea aș prefera să fiu de partea ta, nu unde sunt. Dar așa nu se construiește o țară.

— Dacă țările se construiesc făcând lucruri nedrepte, rău le va merge mai târziu, preciza *targuî-ul*. Mai bine să pornim. Am vorbit destul.

Porniră din nou la drum, făcură o nouă pană de cauciuc și, după două ore, motorul începu să-i lase, dădu câteva rateuri și se opri de tot la vreo cincii kilometri de locul unde se ridica, parcă tăiată cu târnăcopul, înalta stâncă în care se sfârșea marele erg Tidiken.

— Până aici ne-a fost! zise Razman, în timp ce studia cu atenție peretele neted, negru și lucitor, ce părea zidul unui castel de ciclopi. Chiar ai de gând să te cațări pe-aici?

Gacel încuviință în tăcere, sări jos și începu să îndese în ranițele soldaților mâncare și muniții. Descărca puștile, se asigură că nici una nu avea vreun glonț rămas în culasă și studie puștile regulamentare, alegând-o pe cea mai bună, în vreme ce pe-a lui o lăsă pe scaun:

— Mi-a făcut-o cadou tatăl meu când eram copil, zise, și niciodată n-am folosit alta... Dar e veche și pe zi ce trece e tot mai greu să găsesc muniții de calibrul ei.

— O s-o păstrez ca piesă de muzeu, răspuse locotenentul. O să-i pun o plăcuță pe care o să scrie: „Pușca lui Gacel Sayah, banditul-vânător”.

— Nu sunt un bandit.

Surâse, liniștindu-1.

— E o glumă...

— Glumele sunt bune seara, la foc, cu prietenii.

Tăcu un moment.

— Acum o să-ți spun ceva: nu mă mai urmări, pentru că dacă te mai văd o dată, te omor.

— Dacă voi primi ordin, va trebui să te urmăresc, îi atrase atenția Razman.

•101

Targui-ul întrerupse operațiunea de golire și clătire cu apă curată a vechii lui *gerba* și clătină din cap neîncrezător:

— Cum poți trăi în funcție de ceea ce ți se ordonă? Întrebă. Cum poți să te simți bărbat, și liber, depinzând mereu de voința altora ? Dacă ți se spune: „Urmărește un nevinovat”, îl urmărești.

Dacă ți se spune: „Lasă-1 în pace pe un criminal cum e căpitanul”, îl lași în pace. Nu înțeleg...

— Viața nu-i așa de simplă cum pare aici, în deșert.

— Atunci nu aduceți această viață în deșert.

Aici e limpede ce e bun, rău, drept sau nedrept termină de umplut *gerba* și verifică dacă ploștile soldaților erau și ele pline.

Bidonul de apă rămăsese aproape gol și locotenentul observă:

— Ai de gând să mă lași fără apă? Întrebă îngrijorat. Lasă-mi măcar o ploscă.

Refuză hotărât:

— Un pic de sete o să te facă să înțelegi prin ce-am trecut în salină, răspuse. E bine să înveți să rabzi de sete în deșert.

— Dar eu nu sunt *târgui*, protestă. Nu pot să mă întorc pe jos la tabără. E foarte departe și m-aș rătăci. Te rog!

Il refuză din nou.

— Nu trebuie să te miști de-aici, îl sfătui.

Când ajung eu sus, poți să faci un foc cu păturile și uniformele soldaților tăi. Or să vadă fumul și or să vină să te caute.

Făcu o pauză.

— îmi dai cuvântul că o să aștepti să ajung sus?

Încuviință în tăcere și privi, fără să se miște de pe scaunul lui, cum *targuiul* își punea în spate ranițele, ploștile, *gerba* și armele. Nu păru

102

să simtă greutatea și, când se îndepărtă, o făcu fără să-i pese de căldură, cu pași siguri, repezi și hotărâți.

Era deja la peste o sută de metri când Razman claxona îndelung, obligându-l să se întoarcă:

— Noroc! îi strigă.

Celălalt făcu un gest cu mâna, se întoarse și își văzu de drum.

102

"fi

„Palmierilor le place să stea cu capul în foc și cu picioarele în apă”, glăsuia o veche zicală, și în fața ochilor săi se afla confirmarea proverbului, căci, întinzându-se până îi pierdeai din ochi în depărtare, își înălțau frunzele spre cer peste douăzeci de mii de palmieri, fără să le pese de zăduful înăbușitor, fiindcă rădăcinile lor se adânceau în apa clară și răcoroasă a sute de izvoare și nenumărate puțuri.

Era, într-adevăr, un spectacol frumos, chiar și cu soarele ce te bătea în cap, drept și imparțial, dezolant și copleșitor, pentru că înăuntru, în imensul birou întunecos, apărat de exterior de geamuri groase și perdele fine, albe și imaculate, aerul condiționat menținea permanent, zi și noapte, în toate anotimpurile, aceeași temperatură, aproape de gheață, cum cerea fără drept de apel guvernatorul Hassan-ben-Koufra, ca să lucreze cu plăcere.

Sahara, văzută de acolo, cu un pahar de ceai într-o mână și o Davidoff-Ambassatrice în cealaltă, era suportabilă până la un punct, iar uneori, în amurgurile când soarele părea că se oprește să se odihnească puțin în așternutul de coroane ale palmierilor ce alcătuiau unicul orizont în El-Akab, înainte de a se ascunde de tot în spatele minaretului moscheii, putea fi considerată un adevărat paradis.

102

Jos, sub balcoane, în singuratica grădină care, după cum spuneau legendele, fusese proiectată chiar de colonelul Duperey când ordonase să se construiască palatul, straturile de trandafiri și garoafe își disputau solul cu meri și lămâi, la umbra înalților chiparoși în ramurile cărora gângureau mii de turturele sau se odihneau pitpalacii când soseau, în incredibile stoluri, după lungile lor zboruri migratoare.

Fără nici o îndoială, era frumos El-Akab; cea mai frumoasă oază din Sahara, de la Marrakech până la malurile Nilului; de aceea fusese aleasă capitala unei provincii care era, ea singură, mai mare decât multe țări europene.

Din acel birou înghețat din palat, „distinsul” guvernator Hassan-ben-Koufra își conducea imperiul cu puterea absolută a unui vicerege intolerant, cu gesturi cumpătate și vorbă tăioasă.

— Sunteți un inept, domnule locotenent, spuse și se întoarse spre el cu un zâmbet mai potrivit pentru niște felicitări decât pentru o jignire. Dacă nu vă ajunge o duzină de oameni ca să capturați un fugar înarmat cu o pușcă veche, de ce aveți nevoie? De o divizie?

— N-am vrut să risc viața oamenilor, Excelență. V-am mai spus. Cu pușca lui cea veche ne-ar fi omorât unul câte unul, fără să ne permită să ne apropiem de el. Măiestria lui de trăgător e legendară și oamenii noștri abia dacă au tras patruzeci de gloanțe în viața lor...

Făcu o pauză.

— Avem ordin să nu irosim muniția.

— Știu, spuse guvernatorul, îndepărtându-se de balcon și revenind la impunătorul său birou.

Chiar eu am dat ordinul ăsta. Dacă nu se așteaptă un război, consider că e o risipă să faci trăgători de elită din niște recruți care peste un an se vor

103

întoarce la casele lor... Dacă știu să apese pe trăgaci e de-ajuns.

— Dar n-a fost de-ajuns, Excelență. Iertați-mi îndrăzneala. În deșert, adesea, viața unui om depinde de felul cum știe să tragă.

Înghiți în sec.

— Și așa a fost în cazul de față, sfârși.

— Ascultați-mă, domnule locotenent, răspunse Hassan-ben-Koufra fără să-și piardă cumpătul, și, în realitate, nimeni nu-și amintea să și-1 fi pierdut

vreodată. Și aveți în vedere că pot spune asta fără rețineri, pentru că nu sunt militar. Mi se pare foarte lăudabil să respectăm viața soldaților, dar există situații, și aceasta este una din ele - sublinie intenționat - , în care acești soldați trebuie în primul rând să-și facă datoria, pentru că e în joc onoarea armatei din care fac parte.

Faptul că ați permis ca un beduin să omoare un căpitan și pe una din călăuzele noastre, să dezbrace soldații și să fie însoțit de un locotenent prin deșert înseamnă discreditarea dumneavoastră ca militar și a mea ca maximă autoritate în provincie.

Locotenentul Razman încuviință în tăcere și își stăpâni pe cât putu un frison, pentru că uniformă lui subțire nu era concepută pentru temperatura din acel birou.

— Excelență, mi s-a cerut ajutorul pentru a încerca să capturăm un om și să-l judecăm, răspunse, încercând ca spusele lui să aibă forță și seninătate. Nu ca să-l ucidem ca pe un câine.

Făcu o pauză.

— Ca să procedez ca un polițist, ar fi trebuit să primesc de la superiorii mei ordine foarte clare și concrete. Am vrut să colaborez și recunosc că n-am avut noroc, dar cred în mod sincer că ar fi fost mai rău dacă m-aș fi întors cu cinci cadavre.

104

Guvernatorul îl dezaprobă, clătinând încet din cap, și se lăsă pe spate în fotoliul său, ca și cum ar fi considerat conversația terminată.

— Asta ar fi trebuit s-o decid eu, și din zvonurile care mi-au ajuns la ureche, ne-ar fi prins mai bine cinci cadavre. Noi moștenisem respectul impus de francezi triburilor nomade și acum, pentru prima dată, din cauza acestui beduin și a prostiei de care ați dat dovadă dumneavoastră, acest respect se clatină. Nu e bine, zise sentențios. Nu. Nu e bine.

— Îmi pare rău...

— Și o să vă pară și mai rău, vă asigur. Începând de azi, sunteți detașat la postul din Adoras, în locul căpitanului Kaleb-el-Fasi.

Locotenentul Razman își simți trupul scaldat într-o sudoare rece, fără nici o legătură cu aerul condiționat, și picioarele îi tremurară atât de tare, că aproape se lovira unul de altul.

— Adoras! repetă fără să-i vină să creadă. E nedrept, Excelență. Eu pot fi vinovat de o greșeală, dar nu de un delict.

— Adoras nu este o închisoare, îi atrase atenția calm interlocutorul său. E doar un „post avansat”. Funcția mea îmi permite să trimit acolo pe cine cred eu de cuviință.

— Dar toată lumea știe că e un loc rezervat răufăcătorilor... Scursorilor armatei!

Guvernatorul Hassan-ben-Koufra ridică din umeri indiferent și începu să studieze un raport aflat pe masă, prefăcându-se foarte interesat.

Fără să-l privească, spuse:

— Asta e doar o părere, nu un fapt recunoscut în mod oficial... Aveți o lună la dispoziție pentru a vă rezolva toate problemele și a organiza mutarea.

105

Locotenentul Razman vru să mai spună ceva, dar înțelese că era inutil, salută țeapăn și se îndreptă spre ușă, rugându-se Cerului să nu-i mai tremure picioarele, ca să nu-i dea acelui ticălos satisfacția de a-l vedea căzând pe jos.

Când ieși din birou, trebui să-și sprijine fruntea de una dintre coloanele de marmură și să stea câteva minute, pentru că nu se simțea în stare să coboare sub privirile a douăzeci de funcționari aferți maiestuoasa scară de marmură, fără să se rostogolească până în grădină, în straturile de flori.

Unul dintre funcționari trecu în tăcere prin spatele lui, bătut de trei ori în ușa biroului și intră, închizând-o în urma lui.

Guvernatorul, care nu se mai prefăcea că studiază raportul și acum contempla minaretul moscheii prin fereastră, fără să se miște din fotoliu, înclină ușor capul spre noul-sosit, ce se oprise respectuos la marginea covorului, și-l întrebă:

— Care-i situația, Anuhar ?

— Nici o veste despre *târgui*, Excelență. A dispărut.

— Nu mă mir, zise. Un Fiu al Vântului e în stare să străbată deșertul de la un capăt la altul într-o lună. S-o fi întors acasă. Cel puțin știm exact cine e?

— Gacel Sayah, un *inmouchar* din neamul Kel-Talgimus. Obişnuiește să cutreiere un teritoriu foarte întins, în apropierea munților Huaila.

Guvernatorul Hassan-ben-Koufra aruncă o privire pe marea hartă a regiunii fixată în perete și dădu pesimist din cap.

— Munții Huaila! repetă. Asta e chiar în zona de frontieră...

106

— Granița în zona aceea e practic inexistentă, domnule. Nimeni n-a stabilit-o cu precizie.

— Nimic nu e stabilit acolo cu precizie, remarcă, ridicându-se în picioare și plimbându-se încet prin birou. Să cauți un *târgui* fugar în acele pustietăți e ca și cum ai căuta un pește în ocean se întoarce și-1 privi în ochi. Arhivează cazul.

Anuhar-el-Mojkri, secretar eficient de mai bine de opt ani la ordinele directe ale guvernatorului, își permise luxul de a-și arăta nemulțumirea:

— Militarilor n-o să le placă, Excelență... A ucis un căpitan...

— Il disprețuiau pe căpitanul Kaleb-el-Fasi, îi aminti. Era o jigodie...

Căută o altă Davidoff și o aprinse lent.

— Ca și sergentul El-Haideri...

— Numai oameni de teapa lor pot ține în frâu adunătura din Adoras...

— Acum va trebui s-o facă locotenentul Razman...

— Razman? se miră El-Mojkri. L-ați detașat pe Razman la Adoras? N-o să reziste nici trei luni - zâmbi amuzat. De asta era pe punctul de a leșina afară. Or să-1 violeze înainte să-i taie gâtul.

Guvernatorul se lăsă să cadă într-unui din fotoliile garniturii de piele neagră ce ocupa un colț al încăperii, slobozi o dâră de fum și tăgădui printr-un gest:

— Poate că nu, spuse într-o doară. Poate o să se dezmeticească, o să lupte pentru viața lui și o să priceapă că nu poți veni în regiunea asta citind *Beau geste*¹ și imitându-1 pe Duperey.

Făcu o pauză lungă.

1. Trilogie despre Legiunea străină, scrisă de P.C. Wren.

106

— Mi s-a încredințat o misiune: să curăț regiunea de orice urmă a vechiului romantism decadent și a paternalismului bolnăvicios și să fac ca această provincie și oamenii ei să fie folositori spre binele nostru comun. Aici există petrol, fier, cupru, fosfați și mii de alte bogății de care avem nevoie dacă vrem să devenim o națiune puternică, progresistă și modernă - negă cu convingere. Și nu pot face asta cu oameni ca locotenentul Razman, ci cu tipi ca Malik sau căpitanul Kaleb... E trist să recunosc asta, dar nu e nici un motiv ca tuaregii să existe în plin secol XX, cum nu e pentru indienii din Amazonia și n-a fost pentru pieile roșii americane. Ți-i imaginezi pe indienii sioux alergând pe

câmpiile din vest, urmărind cirezi de bizoni printre sonde de petrol sau centrale atomice? Există forme de viață ce împlinesc un ciclu vital și sunt condamnate la dispariție și vrem, nu vrem, asta se petrece cu nomazii noștri. Trebuie să-i facem să se adapteze sau să-i exterminăm.

— Sună foarte dur...

— La fel suna și când am început să spunem că trebuie să-i alungăm pe francezii care conviețuiau cu noi de o sută de ani. Mulți erau chiar prietenii mei personali, fuseserăm împreună la școală și îi cunoșteam după nume și după preferințe. Dar venise momentul să sfârșim cu ei fără sentimentalisme, și așa am făcut. Sunt lucruri care trebuie să se afle deasupra moralei burgheze, și acesta e unul dintre ele.

Făcu din nou o pauză, lungă și studiată.

— Președintele are idei foarte clare și mi-a spus așa: „Hassan, nomazii sunt o minoritate destinată în mod logic să dispară. Să-i transformăm în muncitori folositori sau să grăbim

107

dispariția lor, ca să evităm suferințele pentru ei și problemele pentru noi..."

— Și totuși, în ultimul său discurs... - spuse timid secretarul.

— Ei haide, Anuhar! Îl muștră ca pe un copil.

Astea nu sunt lucruri care se pot spune în public, când o parte din acești nomazi te ascultă și când lumea întregă urmărește cu atenție evoluția noastră ca țară independentă... Americanii, de pildă, au devenit marii apărători ai drepturilor umane exact în momentul când au lichidat drepturile indienilor lor.

— Erau alte vremuri.

— Dar circumstanțe identice. O națiune care și-a cucerit recent independența are nevoie să-și exploateze toate bogățiile și să se debaraseze de balastul incomod al unei încărcături umane irecuperabile... Noi, cel puțin, le dăm ocazia să se integreze în viața comună. N-o să-i lichidăm prin împușcare, nici n-o să-i închidem în rezervații...

— Și cei care nu vor să se integreze ? Cei care continuă să creadă, ca acest Gacel, că viața în deșert trebuie să se conducă după vechile lor obiceiuri? Ce-o să facem cu ei? O să-i urmărim și o să-i împușcăm ca pe pieile roșii?

— Nu, bineînțeles... O să-i expulzăm, pur și simplu. Chiar dumneata ai spus că granițele în deșert nu sunt stabilite și că ei nu le respectă...

Să le treacă... Să se ducă la frații lor din alte țări - dădu din mână. Dar, dacă rămân, să se adapteze la modul nostru de viață sau să suporte consecințele.

— Nu se vor adapta, răspuse Anuhar-elMojkri cu convingere. I-am cunoscut bine în tot timpul ăsta și sunt convins că, chiar dacă unii dintre ei o vor face, cei mai mulți vor continua să se cramponeze de nisipurile și obiceiurile lor -

108

arăță spre exterior, spre îndepărtatul turn de unde un muezin chema la rugăciune... E ora de rugăciune... Veniți la moschee?

Guvernatorul încuviință în tăcere, se apropie de masă, stinse havana într-o scrumieră masivă de cristal și răsfoi hârtiile pe care le studiase:

— Pe urmă ne întoarcem, spuse. Să rămână o secretară; astea trebuie să plece mâine.

— O să vă duceți acasă să mâncați?

— Nu. Anunț-o pe soția mea.

Ieșiră. Anuhar dădu câteva ordine și coborî scările în fugă, ajungându-1 în clipa când se urca în automobilul negru, în care șoferul dăduse aerul condiționat la maxim. Străbătură scurtul drum în liniște, apoi se rugară unul lângă celălalt, înconjuțați de beduini respectuoși, ce lăsaseră un spațiu considerabil în jurul lor. La ieșire, guvernatorul admiră satisfăcut pădurea de palmieri întunecați. Îi plăcea ceasul acela. Era, neîndoielnic, cel mai frumos în oază, așa cum zorii erau cele mai frumoase momente în deșert, și îi făcea plăcere să se plimbe încet prin grădini și pe la fântâni, observând cum sosesc de foarte departe sute de păsări ca să-și petreacă noaptea în frunzișul copacilor.

S-ar fi zis că la ora aceea se trezeau și mirosurile din letargia zilei călduroase, strivite de soarele violent, și se răspândea în voie parfumul trandafirilor, al iasomei și garioafelor, iar guvernatorul Hassan-ben-Koufra era profund convins că în nici un alt loc din lume florile nu sunt atât de mirositoare ca în acele ținuturi calde și bogate.

Îi făcu semn șoferului să plece și o luă încet pe o alee, uitând pentru câteva minute miile de probleme pe care le puneau guvernarea unei regiuni pustii și a unor oameni pe jumătate sălbatici.

108

Credinciosul Anuhar îl urma ca o umbră, conștient că în acele momente prefera tăcerea, știind dinainte fiecare loc unde se va opri, unde va aprinde o havană și din ce strat de trandafiri va rupe un boboc pentru noptiera soției sale Tamat.

Plimbările acelea se transformaseră într-un ritual aproape cotidian, și doar dacă era foarte cald sau avea prea mult de lucru Excelența sa renunța la ceea ce constituia unica sa mișcare și distracție.

Noaptea sosea cu iuțeala cu care cade întotdeauna la tropice, de parcă n-ar fi vrut ca omul să se bucure prea mult de frumusețea și calmul înserărilor, dar lor nu le păsa de întunericul ce pune stăpânire pe grădini și pe pădurea de palmieri, căci cunoșteau cu ochii închiși fiecare potecă și fiecare fântână, iar luminile palatului, în depărtare, le ajungeau ca să se orienteze.

Dar de astă dată, înainte ca întunericul să se lase de tot, o umbră se ivi dintr-un palmier, sau poate chiar din pământ, și, cu toate că nu se vedea bine și nu-și dădeau seama că umbra avea în mână un revolver greu, înțeleseseră că era el și că îi aștepta.

Anuhar vru să strige, dar gura neagră a țevii revolverului se opri la o palmă de ochii lui.

— Liniște! ceru. Nu vreau să vă fac nici un rău.

Guvernatorul Ben-Koufra nu se clinti.

— Ce vrei, atunci ?

— Pe oaspetele meu. Știi cine sunt?

— Bănuiesc Făcu o pauză.

— Dar oaspetele tău nu-i în puterea mea.

Gacel Sayah îl observă îndelung și înțelese că nu mințea.

— Unde e ? vru să știe.

— Foarte departe.

Făcu o nouă pauză.

109

— Degeaba. N-o să-1 găsești niciodată.

În spatele vălului, ochii negri ai *targui-ului* scânteiară intens câteva clipe. Strânse cu putere arma în mână:

— Asta o să vedem, zise și apoi îi făcu semn lui Anuhar-el-Mojkri. Poți pleca, îi ordonă. Dacă într-o săptămână Abdul-el-Kebir nu se află, întreg, liber și

singur la *guelta* de la nord de munții Sidiel-Madia, îi tai capul stăpânului tău. Ai înțeles ?

Anuhar-el-Mojkri nu se simți în stare să răspundă, așa că o făcu Hassan-ben-Koufra:

— Dacă îl cauți pe Abdul-el-Kebir, mai bine împușcă-mă acum și aici, ca să scăpăm de probleme, spuse cu convingere. Niciodată n-or să-1 elibereze...

— De ce?

— Pentru că președintele nu va accepta.

— Ce președinte ?

— Cum ce președinte ? Al republicii.

— Nici măcar în schimbul vieții tale ?

— Nici măcar în schimbul vieții mele.

Gacel Sayah ridică din umeri și se întoarse calm spre Anuhar-el-Mojkri:

— Tu transmite-le mesajul.

Tăcu o clipă.

— Și spune-i președintelui ăstuia, cine-o fi, că dacă nu-mi dă oaspetele, o să-1 omor și pe el.

— Ești nebun! «

— Nu, sunt *târgui* - făcu un semn cu arma.

Acum, du-te și ține minte: peste o săptămână, la *guelta* de la nord de munții Sidi-el-Madia - înfipse țeava revolverului în spatele guvernatorului și îl împinse în direcția opusă. Pe-aici! îi spuse.

Anuhar-el-Mojkri făcu doi-trei pași și se întoarse la timp ca să-i vadă dispărând în umbra pădurii de palmieri.

Apoi o luă la fugă spre luminile palatului.

110

— Abdul-el-Kebir a fost făuritorul independenței noastre, un erou național, primul președinte al națiunii ca națiune cu adevărat. E posibil să nu fi auzit niciodată vorbindu-se de el?

— Niciodată.

— Unde ai fost în toți acești ani?

— În deșert... Nimeni n-a venit să-mi spună ce s-a întâmplat.

— Nu treceau călători prin așezarea ta ?

— Puțini... Și aveam de vorbit lucruri mai importante. Ce s-a întâmplat cu Abdul-el-Kebir?

— L-a răsturnat actualul președinte... L-a dat jos de la putere, dar, fiindcă îl respectă, n-a îndrăznit să-1 omoare. Au luptat împreună și au stat mulți ani împreună în închisorile franceze - dădu din cap, tăgăduind. Nu. Nu putea să-1 omoare...

Nici conștiința lui, nici poporul nu i-ar fi iertat o asemenea faptă.

— Dar l-a închis, nu-i așa ?

— L-a deportat. În deșert.

— Unde?

— În deșert. Ți-am spus.

— Deșertul e foarte mare.

— Știu. Dar nu atât de mare încât să nu-1 poată găsi vreunul din adepții săi și să-1 ajute să fugă. Așa a ajuns la *jaima* ta.

— Cine era tânărul ?

111

— Un fanatic.

Privi mult timp focul ce se stingea încet și păru că se cufundă în gândurile lui. Când începu să vorbească nu-1 privi pe *târgui*, ci părea că-și vorbește lui însuși.

— Un fanatic care voia să ne împingă spre un război civil. Dacă Abdul ar dobândi libertatea, ar organiza opoziția din exil și am sfârși într-o baie de sânge. Francezii, care l-au hăituit pe vremuri, acum l-ar sprijini.

Făcu o pauză.

— îl preferă pe el, nu pe noi...

Își înălță capul și-și plimbă privirea prin peștera strâmtă, oprindu-se, în cele din urmă, asupra lui Gacel, care îl observa la rândul lui, întins pe o ieșitură de stâncă. Glasul îi sună sincer când adăugă:

— Înțelegi de ce îți repet mereu că îți pierzi timpul? Niciodată nu mă vor schimba cu el, și nu-i condamna. Nu sunt decât un simplu guvernator, un funcționar credincios și util, care-și face treaba cât poate mai bine, dar pentru care nimeni n-ar risca un război civil... Trebuie să treacă mulți ani pentru ca amintirea lui Abdulel-Kebir să se estompeze în neant și să dispară aura lui...

Luă cu grijă, cu mâinile legate, paharul cu ceai și-1 duse la buze sorbind, ca să nu se ardă.

— Și lucrurile n-au mers prea bine în acest timp, continuă. S-au făcut greșeli, greșeli tipice pentru toate popoarele ce și-au cucerit independența de curând și pentru tinerele lor guverne, dar sunt mulți care nu înțeleg asta și sunt nemulțumiți... Abdul a promis multe lucruri...

Lucruri pe care poporul așteaptă să le facem noi și pe care nu le vom putea îndeplini niciodată, fiindcă sunt utopice...

112

Tăcu și puse din nou paharul pe nisip, foc, simțind pironiți asupra lui ochii *targui-ulvă*, ce se iveau pe deasupra *litham-uhii* și păreau că vor să pătrundă dincolo de fruntea sa.

— Ți-e frică de el, conchise în cele din urmă Gacel. Tu și toți ai tăi vă temeți îngrozitor de el, nu-i așa?

Încuviință cu convingere.

— Îi jurasem credință și, cu toate că n-am participat la complot și am aflat de el când totul se terminase, n-am îndrăznit să protestez - zâmbi trist. Mi-au cumpărat tăcerea numindu-mă guvernator absolut al unui teritoriu imens și am acceptat recunoscător. Dar ai dreptate: în fond, mi-e încă frică de el. Toți ne temem, pentru că ne culcăm cu certitudinea că într-o bună zi se va întoarce să ceară socoteală. Abdul întotdeauna se întoarce.

— Unde e acum?

— În deșert din nou.

— În ce parte ?

— N-o să-ți spun niciodată.

Targui-ul îl privi fix, sever, și tonul vocii lui arăta că e pe deplin convins de ceea ce spune.

— Dacă vreau cu tot dinadinsul, o să-mi spui, zise. Strămoșii mei erau vestiți pentru felul în care își torturau prizonierii și, cu toate că acum nu mai facem asemenea lucruri, vechile metode s-au transmis din gură în gură, ca simplă curiozitate.

Luă ceainicul și umplu din nou paharele.

— Ascultă! continuă. Poate că nu înțelegi, pentru că nu te-ai născut în ținutul ăsta, dar eu n-o să pot dormi în pace până nu-1 voi vedea pe acest om la fel de liber ca în ziua când a apărut în fața intrării în *jaima* mea. Dacă pentru asta trebuie să omor, să distrug sau chiar să torturez, o voi face, chiar dacă îmi va părea rău. Nu-i pot

113

reda viața celui care ai ordonat să fie ucis, dar pot să-i redau libertatea celuiilalt.

— Nu poți.

Îl privi țintă, într-un fel ciudat:

— Ești sigur?

— Pe deplin. În El-Akab doar eu știu unde se află și, oricât m-ai tortura, n-o să-ți spun.

— Te înșeli, declară Gacel. Mai știe cineva.

— Cine?

— Soția ta.

Se bucură văzând că nimerise, pentru că Hassan-ben-Koufra se schimbă la față pentru prima oară și-și pierdu aplombul. Vru să protesteze timid, dar Gacel îl întrerupse cu un gest.

— Nu încerca să mă înșeli, îi ceru. Te supraveghez de cincisprezece zile și te-am văzut cu ea... E una din acele femei cărora un bărbat le împărtășește toate secretele cu deplină încredere. Sau nu?

Guvernatorul îl observă cu atenție:

— Uneori mă întreb dacă ești un simplu *târgui* ignorant, născut și crescut în cel mai mizer deșert, sau în spatele acestui vâl se ascunde altceva.

Târgui-ul surâse ușor:

— Se zice că stirpea noastră era inteligentă, cultă și puternică, acolo, în insula Creta, în vremea faraonilor. Atât de inteligentă și de puternică, încât a încercat să cucerească Egiptul, dar tuaregii au fost trădați de o femeie și au pierdut marea bătălie. Unii au fugit spre răsărit, s-au stabilit la țărmul mării și au format poporul fenicienilor, care au stăpânit oceanele. Alții au luat-o spre apus și s-au așezat pe nisipuri, punând stăpânire pe deșert. După mii de ani, ați venit voi, barbarii arabi pe care Mahomed tocmai îi scosese din cea mai neagră ignoranță...

113

— Da, am mai auzit legenda asta potrivit căreia sunteți descendenții garamanților¹. Dar nu cred.

— Poate că nu e adevărată, dar e adevărat că am sosit aici cu mult timp înaintea voastră și că întotdeauna am fost mai inteligenți, dar mai puțin ambițioși. Ne place viața noastră și nu aspirăm la mai mult. Preferăm să-i lăsăm

pe ceilalți să gândească ce vor despre noi, dar când suntem provocați, reacționăm - glasul i se înăspri.

O să-mi spui unde e Abdul-el-Kebir sau va trebui s-o întreb pe soția ta?

Guvernatorul Hassan-ben-Koufra își aminti recomandările ministrului de Interne în ajunul plecării sale spre El-Akab: „Nu te încrede în tuaregi, îi spusese. Nu te lăsa înșelat de înfățișarea lor, pentru că știu sigur că posedă mintea cea mai analitică și cea mai specială viclenie de pe continent. Sunt o rasă deosebită care, dacă și-ar propune, ne-ar stăpâni pe noi, cei de la mare sau de la munte. Un *târgui* poate să înțeleagă ce este marea fără s-o fi văzut vreodată sau să dezlege o problemă filosofică din care tu sau eu n-am înțelege nici măcar termenii expunerii. Cultura lor este foarte veche și, cu toate că s-au deteriorat ca grup social odată cu schimbarea condițiilor de viață și și-au pierdut spiritul războinic, ca indivizi continuă să fie remarcabili. Ferește-te de ei!"

— Un *târgui* nu i-ar face rău niciodată unei femei, spuse în cele din urmă. Și nu cred că tu ești o excepție. Respectul pentru femei e la voi aproape la fel de important ca legea ospitalității.

Ai încălca o lege ca să respecti alta?

1. Vechi popor nomad din Libia interioară, din care ar putea descinde tuaregii și care a atins apogeul în secolul al V-lea î.Hr.

114

— Nu, bineînțeles, recunosc Gacel. Dar nu va trebui să-i fac rău. Dacă ea înțelege că de răspunsul ei, de faptul că dacă îmi dezvăluie sau nu unde se află Abdul-el-Kebir depinde viața ta, imi va spune unde este.

Hassan-ben-Koufra se gândi la Tamat, la cei treisprezece ani de căsătorie și la cei doi copii și fu absolut convins că *targui-ul* avea dreptate. Și n-o putea învinovăți, pentru că știa că el ar fi făcut la fel. În fond și la urma urmei, a dezvălui unde se afla Abdul-el-Kebir nu însemna punerea lui în libertate.

— E în fortul de la Gerifîes, zise în cele din urmă.

Gacel avu senzația că spunea adevărul și socoti în minte distanța.

— O să am nevoie de trei zile ca să ajung acolo și de încă una ca să fac rost de cămile și provizii - cugetă îndelung, și în glasul lui se ghicea un ton oarecum amuzat. Asta înseamnă că atunci când îmi vor pregăti o ambuscadă la *guelta* de la Sidi-el-Madia, eu o să fiu deja în Gerifîes - își bău ceaiul încet, cu delectare. Ne vor aștepta o zi, maxim două, înainte de a pricepe ce s-a întâmplat cu adevărat și de a le da de știre celorlalți să mă aștepte... Am timp!

afirmă convins. Da. Cred că am timp.

— Și cu mine ce-o să faci ? Întrebă guvernatorul cu un ușor tremur în glas.

— Ar trebui să teucid, dar o să-ți las apă și provizii pentru zece zile. Dacă mi-ai spus adevărul, o să trimit pe cineva după tine. Dacă m-ai mințit și Abdul-el-Kebir nu e acolo, o să mori de foame și de sete, pentru că nimeni nu poate rupe legăturile curelelor din piele de cămilă.

— Cum știu că într-adevăr o să trimiți pe cineva să mă elibereze?

115

— N-ai cum s-o știi, dar o voi face... Ai bani?

Guvernatorul Hassan-ben-Koufra arată cu bărbia spre portofelul pe care îl ținea în buzunarul de la spate al pantalonilor, și *targui-ul* îl luă.

Alese bancnotele mari și le rupse cu grijă în două. Păstră una din jumătăți și o puse pe cealaltă în portofel, pe care îl lăsă lângă foc.

— O să caut un nomad, o să-i dau jumătatea asta și o să-i explic unde poate găsi cealaltă jumătate - surâse pe sub văl. Pentru o asemenea sumă, orice beduin și-ar călări cămila o lună întreagă. Nu-ți face griji, îl liniști. Va veni cineva după tine. Acum, scoate-ți pantalonii.

— De ce ? se alarmă.

— O să petreci zece zile în peștera asta, legat de mâini și de picioare... Dacă urinezi și faci pe tine o să-ți iasă bube - făcu un gest expresiv cu mâinile. O să-ți fie mai bine cu curul gol...

Excelența sa, guvernatorul Hassan-ben-Koufra, autoritate supremă și indiscutabilă într-un teritoriu mai mare decât Franța, vru să protesteze, dar se răzgândi, își înghiți mândria și furia și începu să-și descheie cu greu cureaua și pantalonii.

Gacel îl ajută să și-i scoată, apoi îl legă conștiincios, iar la sfârșit îi luă ceasul și un inel cu un briliant mare.

— Cu asta am să plătesc cămilele și proviziile, spuse. Sunt sărac și a trebuit să-mi omor cămila.

Era un *mehari* frumos. Niciodată n-am să mai găsesc unul la fel.

Își strânse lucrurile, lăsă sprijinite de perete o *gerba* cu apă și un sac cu fructe uscate și i le arătă cu un gest.

— Ai grijă de ele! îl sfătui. Mai ales de apă.

Și nu încerca să te dezlegi. O să transpiri și-o să îți se facă sete. În cazul ăsta, s-ar putea să nu-ți

162

ajungă apa. Încearcă să dormi... Asta-i cel mai bine: când dormi nu consumi energie...

leși. Noaptea era întunecoasă, cu un cer negru fără lună presărat de stele care acolo, în munți, păreau și mai aproape, de parcă ar fi atins crestele piscurilor ce se înălțau deasupra capului său, și rămase gânditor câteva clipe, ca să se orienteze, poate, sau ca să-și traseze în minte drumul pe care avea să-l urmeze din locul unde se găsea până la un fort îndepărtat. În primul rând, avea nevoie de cămile, o mare cantitate de provizii și *gerbe* pe care să le umple cu cât mai multă apă, pentru că știa că în împrejurimile erg-ului Tikdabra nu erau puțuri, iar mai la sud începea „marele pământ pustiu” ale cărui hotare nimeni nu le cunoștea cu precizie.

Merse toată noaptea, cu acel pas al său rapid și elastic, un pas ce ar fi epuizat pe oricine, dar care pentru un *târgui* făcea parte din viață, și zorii îl găsiră pe culmea unui deal ce domina o vale unde, cu mii de ani în urmă, cursese probabil un râușor. Nomazii știau că în valea aceea era de-ajuns să sapi o jumătate de metru ca un *atankor* să-ți dea apă suficientă pentru cinci cămile, de aceea era un punct obligatoriu pentru caravanele care veneau din sud și se îndreptau spre marea oază El-Akab.

Văzu trei tabere așezate de-a lungul albiei, care, la ivirea zorilor, începură să întetească focurile și să adune animalele ce pășteau pe povârnișuri, pregătindu-se să-și continue drumul.

Observă cu atenție, fără să se lase văzut, până ajunse să fie absolut sigur că printre călători nu erau soldați, și abia atunci se hotărî să coboare, oprindu-se în fața celei mai mari *jaima* întâlnite în drumul său, unde patru bărbați își sorbeau ceaiul de dimineață.

163

— *Metulem, metulem!*

— *Aselam aleikum*, veni răspunsul unanim.

la loc și bea un ceai cu noi. Pesmeți?

Mulțumi pentru pesmeți, pentru brânza aproape rancedă, dar tare și gustoasă, și pentru curmalele zemoase pe care le mancă bând un ceai unsuros,

dulce, cu foarte mult zahăr, ce-i încălzi trupul, alungând frigul dimineții din deșert.

Cel care părea conducătorul grupului, un beduin cu barbă rară și ochi șireți ce te priveau fix, îl întrebă fără nici o intonație în glas :*

— Tu ești Gacel? Gacel Sayah, din neamul Kel-Talgimus ?

Și, văzându-l că încuviințează în tăcere, adăugă:

— Te caută.

— Știu.

— L-ai omorât pe guvernator ?

— Nu.

El priveau cu interes și încetaseră chiar să mai mestece, străduindu-se probabil să înțeleagă dacă spunea adevărul sau nu.

În cele din urmă, beduinul adăugă cu naturalețe :

— Ai nevoie de ceva?

— Patru *mehari*, apă și mâncare.

Scoase din punga de piele roșie de la gât ceasul și inelul și le arătă:

— O să plătesc cu asta.

Un bătrân costeliv, cu mâini lungi și delicate de zlătar, luă inelul și îl cercetă cu expresia celui care își cunoaște meseria, în timp ce bărbatul cu barbă rară studia, la rândul lui, ceasul greu.

Zlătarul îi înapoie, în sfârșit, bijuteria șefului său:

— Valorează cel puțin zece cămile, îl asigură.

Piatra e bună.

164

Celălalt încuviință, păstră inelul și întinse mâna, înapoindu-i ceasul.

— Ia tot ce ai nevoie în schimbul inelului, surâse. Ți s-ar putea să-ți trebuiască.

— Nu știu să-l folosesc.

— Nici eu, dar dacă vrei să-l vinzi, o să iei bani buni... E de aur.

— S-a pus preț pe capul tău, zise zlătarul, fără să dea importanță celor spuse. Bani mulți.

— Știi pe cineva care vrea să-i încaseze ?

— Pe nimeni dintre ai noștri, preciza cel mai tânăr dintre beduini, care îl observase pe *târgui* cu evidentă admirație. Ai nevoie de ajutor? Te pot însoți.

Șeful, probabil tatăl său, făcu un gest de dezaprobare :

— N-are nevoie de ajutor. Îi e de-ajuns tăcerea ta.

Făcu o pauză.

— Și nu trebuie să ne băgăm în povestea asta.

Militarii sunt furioși și am avut deja destule probleme cu ei.

Se întoarse spre Gacel.

— Îmi pare rău, dar trebuie să-i protejez pe ai mei.

Gacel Sayah încuviință.

— Înțeleg. Faci destul vânzându-mi cămilele.

Aruncă o privire plină de simpatie spre tânăr.

— Și ai dreptate: n-am nevoie de ajutor, doar de tăcere.

Băiatul înclină ușor capul, părând că-i mulțumește pentru respectul arătat, și se ridică în picioare.

— O să-ți aleg cele mai bune cămile și tot ce-ți mai trebuie. Și o să umplu și *gerbele*.

Se îndepărtă cu pași repezi, urmărit de privirile celorlalți; fără îndoială, șeful era mândru de el.

165

— E curajos și inimos și te admiră pentru faptele tale, spuse. Ești pe cale să ajungi bărbatul cel mai vestit din deșert.

— Nu asta caut, răspuse cu convingere. Nu vreau decât să trăiesc în pace cu familia mea.

Făcu o pauză.

— Și să fie respectate legile noastre.

— Niciodată n-o să mai poți trăi în pace cu familia ta, îi atrase atenția zătarul. Va trebui să pleci din țară.

— E o graniță la sud de „pământurile pustii” din Tikdabra, spuse șeful. Și alta, la est, la vreo trei zile de mers de munții Huaila.

Clătină din cap.

— Cea din vest e departe, foarte departe. Niciodată n-am ajuns până acolo. La nord sunt orașele și marea. Nici acolo n-am fost.

— Cum pot ști când am trecut frontiera și sunt la adăpost? Întrebă interesat.

Ceilalți se priviră între ei, incapabili să-i dea un răspuns. Cel ce nu vorbise până atunci, un negru *akli*, fiu de sclavi, ridică din umeri.

— Nimeni nu știe exact. Nimeni, repetă, sigur de ceea ce spune. Anul trecut am coborât cu o caravană până în Niger și nici la dus, nici la întors n-am știut vreun moment în ce țară suntem.

— În cât timp ați ajuns la râu?

Negrul căzu pe gânduri, încercând să-și amintească. Până la urmă spuse, fără să pară foarte convins:

— O lună, plescăi din limbă, încercând să alunge niște gânduri neplăcute. Venise seceta, secaseră puțurile și a trebuit să facem un ocol mare ca să evităm Tikdabra. Când eram copil, puteai găsi puțuri bune și savane cu multe zile înainte de-a ajunge la râu. Acum, nisipurile amenință malurile,

166

puțurile au secat și dispar ultimele urme de iarbă. Câmpiile unde înainte pășteau animalele poporului *peuls*¹ nu mai folosesc acum nici cămilelor celor mai înfometate, iar din oazele populate unde te puteai odihni n-a mai rămas nici amintirea - plescăi din nou din limbă. Iar eu nu sunt bătrân, preciza. Nu. Nu sunt bătrân. Deșertul e *cel* care înaintează prea repede...

— Mie nu-mi pasă că deșertul înaintează și înghite alte pământuri, zise Gacel. Mă simt bine aici. Mă îngrijorează ideea că la un moment dat nici deșertul n-o să fie suficient de mare ca să fim lăsați în pace. Cu cât crește mai mult, cu atât mai bine. Poate așa, într-o zi vor uita de noi.

— Nu vor uita, afirmă zlătarul. Au găsit petrol, și petrolul îi interesează cel mai mult pe *rumi*. Știu asta pentru că am lucrat doi ani în capitală și acolo toate conversațiile, într-o formă sau alta, au ca subiect petrolul.

Gacel îl privi pe bătrân cu mai mult interes.

Zlătarii, ca toți meseriașii, indiferent dacă lucrau argintul și aurul, ca acela, pielea ori piatra, erau considerați de tuaregi o castă inferioară, situată între un *imohag* și un *ingad* sau vasal, iar uneori, chiar între un *ingad* și un sclav *akli*. Dar chiar dacă făceau parte din acea castă, tuaregii recunoșteau că zlătarii erau, probabil, clasa cea mai cultă din tot sistemul lor social, fiindcă mulți dintre ei știau să citească și să scrie, iar unii călătoriseră dincolo de granițele deșertului.

— Odată am fost într-un oraș, spuse într-un târziu. Dar era foarte mic, și mai erau la putere francezii. S-au schimbat multe de-atunci?

1. Popor de păstori nomazi, cunoscut și cu numele de *foulbes*, care locuiește în savanele din Africa Occidentală, din Senegal până în Camerun, azi în mare parte sedentar.

167

— Multe, răspuse celălalt. Pe vremea aceea, de o parte stăteau francezii și de cealaltă, noi.

Acum frații se luptă între ei, unii vor una, alții vor alta - dădu din cap cu tristețe. Când au plecat, francezii au împărțit pământurile punând granițe, trasând o linie pe hartă în așa fel încât același trib, ba chiar aceeași familie poate face parte din două țări. Dacă guvernul e comunist, comunistă. Dacă guvernul e fascist, fascistă; dacă guvernează un rege, monarhică...

Se întrerupse și îl studie cu atenție pe interlocutorul său:

— Știi ce înseamnă să fii comunist ?

Gacel negă cu convingere:

— N-am auzit niciodată vorbindu-se de ei. Sunt o sectă?

— Mai mult sau mai puțin... Dar nu religioasă. Doar politică.

— Politică ? repetă, fără să înțeleagă.

— Pretind că toți oamenii trebuie să fie egali, cu aceleași îndatoriri și drepturi, și că bogățiile trebuie să se împartă între toți...

— Vor să fie egali un deștept și un prost, un *imohag* și un sclav, omul muncitor și trântorul, războinicul și lașul? exclamă cu uimire. Sunt nebuni! Dacă Allah ne-a făcut diferiți, de ce vor ei să fim egali? pufni. La ce mi-ar mai folosi atunci faptul că m-am născut *târgui*?

— Lucrurile sunt mai complicate, spuse bătrânul.

— îmi închipui, conveni el. Trebuie să fie mult, mult mai complicate, pentru că o asemenea tâmpenie nici nu admite discuție.

Făcu o pauză, socotind încheiat subiectul, și întrebă:

— Ai auzit vreodată de Abdul-el-Kebir ?

168

— Toți am auzit de el, interveni șeful beduinilor, luându-i-o înainte zlătarului. El i-a expulzat pe francezi și a condus țara în primii ani.

— Ce fel de om este?

— Un om drept, răspuse celălalt. Care a greșit, dar e drept.

— De ce a greșit?

— Oricine are încredere în ceilalți până la punctul de a se lăsa îndepărtat de la putere și închis greșește.

Gacel se întoarse spre bătrân:

— E din cei care pretind că toți trebuie să fim egali? Cum le zice?

— Comuniști ? întrebă zătarul. Nu. Nu cred că e chiar comunist. Se zicea că e socialist.

— Și asta ce e ?

— Altceva.

— Asemănător ?

— Nu știu prea bine.

Căută o explicație pe chipurile celorlalți, care se mulțumiră să strângă din umeri, arătând aceeași ignorantă, și hotărî să ridice și el din umeri, convins că nu avea să ajungă la nici un rezultat punând acele întrebări.

— Trebuie să plec, a fost tot ce-a spus, ridicându-se în picioare.

— *Aselam aleikum.*

— *Aselam aleikum.*

Porni spre locul unde tocmai terminau de legat încărcătura pe cămile, verificând cu o privire de expert că totul e în ordine, încalecă pe cea mai iute și, înainte de-a o face să se ridice în picioare, scoase un pumn de bancnote și i le dădu băiatului.

— O să găsești jumătatea care lipsește în peștera din cheile de la Tatalet, la o jumătate de zi de drum. O știi?

169

— O știi, afirmă. Acolo l-ai ascuns pe guvernator?

— împreună cu bancnotele, răspunse. Peste o săptămână, când o să treci pe-acolo în drum spre El-Akab, lasă-1 liber...

— Contează pe mine.

— Mulțumesc. Și nu uita: peste o săptămână.

Nu mai înainte.

— N-ai grijă. Allah să fie cu tine!

Targui-ul lovi cu călcâiul gâtul *mehari-ului*,

care se ridică, urmat de celelalte animale, și se îndepărta fără grabă, până se pierdură de tot după un grup de stânci.

Abia atunci băiatul se întoarse și se așeză în fața *jaimei*. Tatăl său zâmbi ușor.

— Nu-ți face griji pentru el, spuse. E *târgui*, și nu există nimeni pe lume în stare să prindă un tuareg solitar în deșert.

170

L-au trezit lumina și liniștea.

Soarele pătrundea din belșug prin fereastra zăbreilită, luminând șirurile lungi de cărți și făcând scrumiera de alamă plină de mucuri să arunce sclipiri argintii, dar, în ciuda orei înaintate, nu auzi nici cel mai vag zgomot în curte și era sigur că nici nu sunase deșteptarea, ca în fiecare dimineață.

Îl neliniști acea tăcere. Anii îl obișnuiseră cu o rutină militară și rigidă, după care toate acțiunile sale se desfășurau potrivit unui orar spartan, și, dându-și seama dintr-o dată că acest orar se schimbase și că nu-l făcuse să sară din pat la șase fix, ca să aibă o jumătate de oră pentru toaletă înainte de micul dejun, îi produse o inexplicabilă neliniște sufletească.

Și tăcerea.

Tăcerea apăsătoare din curte, tulburată mereu la acea oră de pălăvrăgeala soldaților înainte de a se face foarte cald, îl obligă să sară din patul de campanie, să-și pună pantalonii și să se apropie de fereastră.

Nu zări pe nimeni. Nici lângă fântână, nici pe crenelurile din colțul de vest, care era singura parte a zidului vizibilă din acel loc.

— Hei! strigă, ușor tulburat. Ce se întâmplă ?

Unde sunteți toți?

171

Nu primi nici un răspuns. Insistă, dar cu același rezultat, și se sperie cu adevărat.

„M-au părăsit, se gândi imediat. Au plecat și m-au lăsat închis aici, să mor de foame și de sete...”

Se repezi la ușă și se miră că era întredeschisă. Ieși în curte, îl orbi un soare ucigaș reflectat de zidurile albe, văruite de mii de ori de niște soldați care n-aveau nici o altă obligație, de-a lungul zilelor și anilor, decât să curețe mereu pereții imaculați.

Dar nu se vedea nici unul. Și nici unul nu făcea de gardă în gheretele din colțuri sau de lângă poarta prin care se putea întrevea deșertul fără sfârșit.

— Hei! mai strigă o dată. Ce se întâmplă ? Ce se întâmplă?

Tăcerea. Blestemata tăcere, nici măcar o suflare de aer care să aducă un îndepărtat zgomot de viață sau să tulbure nemișcarea unui loc ce părea împietrit, strivit și distrus de soarele care începea să încălzească cu putere.

Coborî din două salturi cele patru trepte și se îndreptă spre puț, strigând în direcția birourilor, a sălii de mese și a dormitoarelor soldaților.

— Căpitane! Căpitane! Ce glumă e asta? Unde v-ați ascuns?

O umbră întunecată răsări din întunericul bucătăriei. Era un *târgui* înalt, foarte slab, cu un *litham* de culoare închisă care-i acoperea fața, o pușcă într-o mână și o spadă lungă în cealaltă.

Se opri în tindă.

— Sunt morți, spuse.

Il privi cu neîncredere.

— Morți ? repetă prosteste. Toți ?

— Toți.

— Cine i-a omorât ?

172

— Eu.

Se apropie, fără să dea crezare celor auzite.

— Tu ? întrebă, clătinând din cap ca și cum ar fi respins ideea. Vrei să-mi spui că tu, fără ajutorul nimănu, ai omorât doisprezece soldați, un sergent și un ofițer?

Încuviință cu naturalețe:

— Dormeau.

Abdul-el-Kebir, care văzuse murind mii de oameni, care ordonase executarea multora și care-i detesta pe toți și pe fiecare în parte dintre temnicerii săi, încercă totuși o insuportabilă senzație de neliniște și un gol în stomac și se sprijini de stâlpul de lemn ce susținea acoperișul tindei, ca să nu-și piardă echilibrul.

— I-ai ucis în timp ce dormeau? întrebă. De ce ?

— Pentru că ei mi-au omorât oaspetele.

Făcu o pauză.

— Și pentru că erau prea mulți. Dacă unul ar fi dat alarma, ai fi murit de bătrânețe între acești patru pereți...

Abdul-el-Kebir îl observă în liniște și încuviință cu o mișcare a capului, ca și cum ar fi înțeles ceva ce la început i se păruse neclar.

— Acum îmi amintesc de tine, spuse. Ești *targui-vl* care ne-a oferit ospitalitate. Te-am văzut când m-au luat.

— Da, recunosc Gacel. Sunt Gacel Sayah, erai oaspetele meu și datoria mea e să te trec granița.

— De ce?

Îl privi fără să înțeleagă. În cele din urmă, spuse:

— Așa e obiceiul... Mi-ai cerut să te protejez și trebuie să te protejez.

— Să omori paisprezece oameni ca să mă protejezi mi se pare exagerat, nu crezi?

173

Targui-ul nu catadicsi să-i răspundă și se îndreptă spre poarta deschisă.

— Am să aduc cămilele, spuse. Pregătește-te pentru o călătorie lungă.

Il observă în timp ce se îndepărta, dispărând după ce trecu de poarta larg deschisă, și se simți copleșit de singurătate în fortul părăsit. Se simți copleșit și speriat chiar mai mult decât prima dată când, ajuns acolo, avusese certitudinea că nu va ieși niciodată viu din el și că acele ziduri vor deveni închisoarea și, totodată, mormântul lui.

Rămase câteva clipe nemișcat, ascultând, cu toate că știa că nu mai are ce auzi, căci vântul și oamenii erau singurii care puteau face zgomot, și era o zi fără vânt, iar oamenii muriseră.

Paisprezece!

Își amintea chipurile tuturor, de la fața ascuțită și foarte palidă a căpitanului, căruia nu-i plăcea soarele și se simțea bine în penumbra biroului său, până la obrajii transpirați și roșii ai bucătarului, fără să uite lunga mustață obraznică a caporalului care-1 slujea, făcea curat în celulă și îi aducea mâncarea.

Cunoștea, de asemenea, fiecare santinelă și ajutor de bucătar; jucase cu ei zaruri sau le scrisese scrisori pentru cei de-acasă; uneori, în nesfârșitele nopți ale deșertului, le citea romane, căci adesea era imposibil să hotărâști cine dintre ei era mai prizonier în acel fort de la marginea deșertului.

Îi cunoștea pe toți, și acum muriseră.

Se întrebă ce fel de om e acela care recunoaște că a omorât paisprezece ființe omenești în timp ce dormeau, fără nici un tremur în glas, fără nici o scuză, fără să dea cel mai mic semn de părere de rău.

174

Era un *târgui*, fără îndoială, și la universitate învățaseră că acea rasă nu se aseamănă cu nici o altă rasă din lume și că morala sau obiceiurile ei n-au nimic comun cu morala și obiceiurile celorlalți muritori.

Tuaregii sunt un popor mândru, nesupus și rebel, guvernat de propriile sale legi, dar nimeni nu-i explicase atunci că aceste legi includ posibilitatea de a asasina oamenii în somn cu sânge rrti. **Uiltitttkfiim** .{\$.<\$fet' **tititin^iiâ fe'jaa*} deaOtJH&E**

„Morala este o chestiune de obiceiuri și niciodată nu trebuie să judecăm după propriile noastre criterii faptele celor care, datorită obiceiurilor lor ancestrale, au o viziune și un punct de vedere diferit asupra vieții...”

Își amintea, de parcă n-ar fi trecut anii, cuvintele Marelui Bătrân așezat în fotoliu în spatele biroului său enorm, cu mâinile și mânecile sacoului închise la culoare albe de cretă, încercând să le sădească în minte convingerea că celelalte rase ce alcătuiau ceea ce într-o zi avea să fie o țară liberă nu trebuiau să li se pară inferioare pentru simplul fapt că avuseseră mai puține contacte cu francezii decât ei.

„Una din marile probleme ale continentului nostru - afirma de fiecare dată - este faptul incontestabil că cele mai multe dintre popoarele africane sunt, prin natura lor, mai rasiste chiar decât colonialiștii. Triburi vecine, aproape de același sânge, se urăsc și se disprețuiesc, iar acum, când am ajuns independenți, se demonstrează clar că cel mai mare dușman al unui negru este însuși negrul care vorbește alt dialect. Să nu comitem aceeași greșală. Voi, care într-o zi veți conduce această națiune, țineți seama că beduinii, tuaregii sau kabilii din ținuturile muntoase nu sunt inferiori, ci doar deosebiți...”

175

Deosebiți.

Niciodată nu ezitase în momentul în care ordonase un atentat împotriva uneia din cafenelele unde se întâlneau francezii, nici nu se gândise că un asemenea ordin însemna moartea multor oameni nevinovați. Și niciodată nu șovăise să pună mâna pe mitralieră împotriva parașutiștilor și a celor din Legiunea străină, și din adolescență moartea îl însoțise pe drumul său și continuase să-l însoțească în primii ani ai mandatului său, când fusese nevoit să condamne la spânzurătoare o mulțime de colaboraționiști. Prin urmare, nu avea dreptul să se sperie de moartea a paisprezece temniceri, doar că pe

acești temniciperi îi cunoștea, pe fiecare în parte, știa numele și gusturile fiecăruia și mai știa că li se tăiasse beregata în propriile lor paturi.

Traversă curtea fără grabă, ajunsese la fereastra mare a barăcii și privi înăuntru, punându-și mâinile streășină la ochi ca să evite reflexele luminii în geam.

Erau doar obiecte aliniate, doi metri de la un pat la altul, acoperite cu cearșafuri murdare ce nu lăsau să se vadă nici măcar o pată din sângele absorbit de mindirele groase.

Nici o respirație, nici un sforăit ușor, nici un cuvânt rostit în somn, nici măcar răsăitul unor unghii ce scarpină pielea uscată de soare și nisip.

Doar tăcerea și câteva muște izbindu-se de geam, ca și când s-ar fi săturat de sânge și s-ar fi luptat să iasă la lumină și la aer liber.

Zece metri mai departe, împinse ușa de la pavilionul căpitanului și, pentru prima dată, soarele intră din plin în încăperea prăfuită, oprindu-se deasupra patului mare din fund, unde un corp mărunțel și slab zăcea acoperit, de asemenea, cu un cearșaf foarte alb.

176

Închise ușa în urma lui, apoi cercetă pe îndelete fiecare colț al fortului, fără să descop/le nici un alt cadavru în gherete și în fața pp^fii» ca și cum *targui-ul* ar fi preferat, urmân>^n straniu ritual, să-i târască până la paty™⁶ lor și apoi să-i acopere. /

Se întoarse în celula strânse scrisorile, fotografiile copiilor și exemplarul ferfenițit din Coran care-l însoțea d^ând se știa și le băgă pe toate, împreună cu^puținele sale haine, într-un sac de pânză. *Apoi se așeză să aștepte la umbra pridvorului, aproape de fântână, pe când soarele cădea vertical și ucigaș, ștergând de pe pământ toate umbrele.*

Căldura sufocantă îl cufundă într-o toropeală neliniștită, un fel de somn din care se trezi speriat, dar speriat chiar de acea liniște, de acea pace și de acea tulburătoare senzație de gol, scaldat în sudoare și simțind aproape o durere în urechi, ca și cum cineva l-ar fi scufundat brusc într-un univers gol pe dinăuntru, așa încât șopti încet câteva cuvinte, doar ca să se asculte pe el însuși și să demonstreze că mai existau încă sunete pe pământ.

Putea exista un alt loc mai liniștit decât acel mare panteon în care se transformase vechiul fort de la capătul Saharei într-o zi fără vânt?

De ce fusese construit aici, în mijlocul pustiului, departe de puțurile cunoscute și de rutele caravanelor, departe de oaze și granițe, chiar în inima celui mai absolut neant, nimeni nu părea să știe.

„Fortul Gerifies”, mic și inutil, avea sens doar prin prisma teoriei că patrurile nomade aveau nevoie de sprijin logistic și de un loc de odihnă.

Prin urmare, acel loc era la fel de bun ca oricare altul pe o rază de cincisute de kilometri pătrați;

177

Și s-a săpat un puț, s-au ridicat ziduri crenelate, s-au așezat mobilele hodogite, rămășițe, fără îndoială, ale unor vechi cazărmi desființate, și niște oameni au fost condamnați să păzească un pic de deșert, atas. de deșert încât, potrivit tradiției, niciodată, nici un călător nu s-a apropiat de Gerifies. Și mai spunea tradiția că cei din garnizoana Legiunii franceze* aflaseră abia după trei luni că nu mai erau forțe ctioniale, ci niște străini învinși.

Șase morminte anonime se înălțau după zidul din spate. Într-o vreme avuseseră chiar și cruci și câte un nume, dar cu ani în urmă bucătarul trebuise să pună crucile pe foc când i se terminaseră lemnele, și de multe ori Abdul-el-Kebir se întrebase cine or fi fost acei creștini care ajunseseră să moară acolo, atât de departe de patria lor, și ce stranie istorie i-o fi obligat să se înroleze în Legiune și să-și sfârșească zilele în singurătatea fără orizonturi a Saharei.

„Într-o zi o să mi se sape și mie groapa lângă ei, își spunea mereu. Atunci o să fie șapte morminte anonime, și din clipa aceea paznicii mei vor putea să plece din Gerifies... Eroul independenței se va odihni pentru veșnicie alături de șase mercenari necunoscuți...”

Dar n-a fost așa, și acum era nevoie de paisprezece morminte; morminte pe care nimeni nu va vrea niciodată să scrie un nume, pentru că nimeni nu va fi interesat să se știe unde zace o mână de temniceri inepti.

În mod instinctiv își întoarse din nou fața spre fereastra barăcii, și cu greu acceptă că trupurile tuturor celor care umpluseră cu glasurile și prezența lor acel loc până cu o noapte înainte începeau să putrezească acolo, în căldura uscată și insuportabilă.

127

De câte ori nu simțise tentația de a-1 strânge de gât pe vreunul din ei cu propriile sale mâini!

În anii săi de temniță, cei mai mulți îl trataseră cu respect, dar unii îl supuseseră la tot felul de umilințe, mai ales în ultima perioadă, după întoarcere. Pentru evadarea sa toată garnizoana primise aceeași pedeapsă: suspendarea permisiilor pe timp de un an, și mulți susțineau că era mai bine să provoace un „accident” care să sfârșească cu el odată pentru totdeauna și să-i scape de ceea ce se transformase într-o temniță comună.

Acum îl înspăimânta ideea de a reîncepe lunga fugă; mersul nesfârșit prin nisipuri și bolovănișuri, sub un soare neobosit, fără să știe încotro se îndrepta și dacă acea întindere dezolantă se sfârșea într-adevăr undeva. Își amintea înspăimântat chinul setei și al durerii de nesuportat din fiecare mușchi prins de cărcei și se întreba de ce continua să stea acolo, la umbră, cu bocceaua în mână, așteptând întoarcerea unui om, a unui asasin, care voia să-l ducă din nou spre nisipuri și terenuri pietroase.

Și apărură dintr-o dată lângă el, ivit ca din neant, în tăcere, în ciuda celor patru cămile încărcate, ce-1 urmau fără să facă cel mai mic zgomot, de parcă s-ar fi molipsit de la stăpânul lor sau le-ar fi speriat faptul, pe care instinctul lor îl percepea, că intraseră într-un cimitir.

Arătă din cap spre baracă:

— De ce ai pus santinelele în paturile lor?

Crezi că stau mai bine acolo decât unde le-ai omorât? Ce mai contează acum?

Gacel îl privi un moment, ca și cum n-ar fi înțeles la ce se referea. Apoi ridică din umeri:

— O pasăre care mănâncă stârvuri descoperă un cadavru în aer liber la două ore după ce omul

128

respectiv a murit, răspunse. Dar e nevoie de trei zile ca duhoarea să treacă prin pereții ăștia, și atunci vom fi deja în drum spre graniță.

— Care graniță?

— Oare nu sunt bune toate granițele ?

— Cea din sud și cea din est, da. Dar dacă trec frontiera pe la vest, voi fi spânzurat pe loc.

Gacel nu răspunse, ocupat cum era să scoată apă din puț și să le dea de băut nesătulelor animale, dar după ce sfârși, observă sacul de pânză.

— N-ai decât asta? vru să știe.

— E tot ce am...

— Nu e prea mult pentru cineva care a fost președintele unei țări - arată spre barăci. Du-te la bucătărie și adu provizii și toate vasele ca să le umplem cu apă - dădu din cap. Apa o să fie problema noastră în această călătorie.

— În deșert apa e întotdeauna o problemă...

Sau nu?

— Ba da, bineînțeles, dar acolo unde mergem, e mai mare decât oriunde altundeva.

— Și unde mergem, dacă pot ști?

— Undeva unde să nu ne poată urmări nimeni: spre „marele pământ pustiu” din Tikdabra.

129

— Încotro puteau să se îndrepte ?

Nu primi răspuns. Ministrul de Interne Aii Madani, un bărbat înalt, robust, cu părul lins și ochi mici pe care încerca să-i ascundă, împreună cu intențiile sale, în spatele unor ochelari fumurii, cercetă, unul câte unul, chipurile celor prezenți și, neauzind vreun ecou la întrebarea lui, insistă:

— Haideți, domnilor! N-am făcut un drum de o mie cinci sute de kilometri ca să stau să mă uit la domniile voastre. Se presupune că sunteți experți în problemele sahariene și obiceiurile tuaregilor. Repet: în ce direcție putea s-o ia?

— În orice direcție, răspunse cu convingere un colonel cu înfățișare severă. A pornit spre nord, dar a făcut-o ca să caute o zonă stâncoasă unde să i se piardă urma. De aici înainte, tot deșertul e al lui.

— Vreți să-mi dați de înțeles, mormăi ministrul cu voce joasă, ce încerca să-i ascundă indignarea, că un beduin, un singur beduin, poate să intre într-unui din forturile noastre, să taie gâtul la paisprezece oameni, să-1 elibereze pe cel mai periculos dușman al statului și să dispară cu el într-un deșert ce se pare că e „al lui” - dădu din cap cu neîncredere. Se presupune că deșertul este „al nostru”, domnule colonel. Că întreaga

181

țară se află sub jurisdicția armatei și a forțelor de ordine.

— Țara se compune din nouăzeci la sută deșert, Excelență, interveni generalul comandant al regiunii, pe același ton de vădită indignare. Cu toate acestea, restul de zece la sută, zona de coastă, acaparează toate bogățiile și

toate eforturile noastre. Trebuie să controlez o regiune întinsă cât o jumătate din Europa cu drojdia armatei și cheltuieli minime. Proporția e de mai puțin de un om la o mie de kilometri pătrați, soldații sunt încartiruiți în oaze și forturi răspândite ici și colo fără nici o logică. Credeți într-adevăr, Excelență, că în felul acesta putem considera că deșertul este al nostru? Prezența și influența noastră sunt nule, încât acest *târgui* nu știa nici acum, după mai bine de douăzeci de ani, că suntem o națiune independentă... El e „stăpânul” deșertului, sublinie intenționat. Unicul stăpân.

Ministrul Madani păru că îi dă dreptate sau, cel puțin, că preferă să nu răspundă direct și se îndreptă spre locotenentul Razman, care rămăsese respectuos în picioare într-un colț, lângă sergentul-major Malik-el-Haideri.

— Dumneavoastră, domnule locotenent, care, după cum se pare, sunteți cel ce a avut de-a face mai mult timp cu acest *târgui*, ce părere aveți despre el?

— Că este foarte șiret, domnule. Într-un fel sau altul, reușește să facă întotdeauna ceea ce nu ne așteptăm să facă.

— Faceți-mi o descriere a lui.

— E înalt și slab.

Ministrul rămase în așteptare și, cum locotenentul nu continua, insistă:

— Și mai ce ?

130

— Nimic altceva, Excelență. E întotdeauna acoperit. Nu i se văd decât ochii, negri, și mâinile puternice...

Ministrul slobozi o înjurătură:

— Fir-ar al dracului să fie! exclamă, lovind cu creionul în masă. Ne luptăm cu o fantomă?

Înalt, slab, ochi negri, mâini puternice... Asta e tot ce știm despre omul care ține în șah armata, îl neliniștește pe președinte, 1-a răpit pe guvernator și 1-a luat cu el pe Abdul-el-Kebir? E-o nebunie curată!

— Nu, Excelență, interveni din nou generalul.

Nu e o nebunie. Aici, legea le permite tuaregilor să-și acopere fața potrivit tradițiilor lor. Descrierea corespunde așadar unui *târgui*... Dacă ținem seama că, potrivit calculelor, există circa trei sute de mii, din care ceva mai mult de o treime trăiesc de partea noastră a graniței, trebuie să acceptăm că descrierea se potrivește pentru cel puțin cincizeci de mii de bărbați adulți.

Ministrul nu spuse nimic. își scoase ochelarii, îi puse deoparte și se frecă la ochi cu un gest de profundă îngrijorare. În ultimele patruzeci și opt de ore abia dacă apucase să doarmă, iar lunga călătorie și căldura de la El-Akab îl sleiseră. Dar nu se simțea în stare să se ducă să se odihnească, fiindcă știa că, dacă nu-l găsea imediat pe Abdul-el-Kebir, zilele sale în fruntea ministerului erau numărate și avea să devină un obscur funcționar fără nici un viitor.

Abdul-el-Kebir era o bombă cu ceas, care în mai puțin de o lună ar fi făcut să sară în aer guvernul și sistemul, dacă reușea să treacă frontiera și să ajungă la Paris, unde francezii i-ar fi pus la dispoziție mijloacele pe care i le refuzaseră într-o vreme. Cu banii francezilor și popularitatea

131

sa, nici o forță nu era în stare să i se opună și cei care îl trădaseră ar fi avut timp doar să-și facă geamantanele și să pornească într-un lung exod, așteptând tot timpul să fie ajunși de răzbunarea sa, oriunde s-ar fi ascuns.

Trebuia să-l găsească pe Abdul-el-Kebir și trebuia să termine cu el odată pentru totdeauna, pentru că se simțea incapabil să suporte din nou o asemenea tensiune. Dacă președintele l-ar fi ascultat și l-ar fi împușcat când evadase prima oară, nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat, așa că își propusese în mod ferm să lichideze problema în mod definitiv, fie ce-o fi.

— Trebuie să-i găsim, zise în cele din urmă.

Cereți-mi tot ce credeți că vă poate fi de folos:

oameni, avioane, tancuri, orice, dar găsiți-1! E un ordin!

— Domnule!

Ridică fața spre cel ce vorbise:

— Da, sergent?

— Domnule, repetă cu un fir de voce sergentul Malik, eu sunt convins că au pătruns în „pământul pustiu” din Tikdabra.

— În „pământul pustiu” ? Doar dacă sunt nebuni... Ce vă face să presupuneți asta?

— Am văzut urmele ce porneau din fortul Gerifîes. Patru cămile foarte încărcate. Și în fort n-a rămas nici un recipient în care să se poată păstra apă. Dacă *targui-ul* ar fi avut interes să fugă repede, n-ar fi plecat cu patru cămile și nici nu le-ar fi încărcat atâta...

— Dar urmele se îndreptau spre nord... Iar „pământul pustiu” e la sud, dacă nu mă înșel.

— Nu vă înșelați, domnule. Dar *targui-ul* ăsta ne-a tras pe sfoară de multe ori. S-ar putea să nu-i pese că pierde o zi îndreptându-se spre nord

184

ca să-și piardă urma, iar apoi să se îndrepte spre Tikdabra. De cealaltă parte a pustiului e în siguranță.

— Nici o ființă omenească n-a traversat vreodată această regiune, îi atrase atenția colonelul.

Tocmai de asta a fost aleasă ca frontieră. Nu trebuie păzită.

— Nici o ființă omenească n-ar supraviețui fără apă în mijlocul unei saline timp de cinci zile, dar eu am văzut cum a supraviețuit acest *târgui*, domnule colonel, replică Malik. Cu tot respectul convenit, îmi permit să vă atrag atenția că nu este un om obișnuit. Are o rezistență care depășește orice imaginație.

— Dar nu e singur. Și Abdul-el-Kebir e aproape bătrân, slăbit de aventura ultimei sale evadări și de anii de pușcărie. Vi-1 imaginați răbdând de sete treizeci de zile la o temperatură de peste șaiszeci de grade? Dacă sunt atât de necugetați încât să încerce asta, vă garantez că nu va mai fi nevoie să ne facem griji din cauza lor.

Sergentul-major Malik-el-Haideri nu se încumetă să-1 contrazică iarăși pe cel al cărui grad era cu mult deasupra lui, dar ministrul vorbi în locul lui.

— Poate că e o nesăbuintă, acceptă. Dar sergentul și locotenentul se află aici pentru că sunt singurii care au avut de-a face cu acest sălbatic și opinia lor e foarte importantă... Ce părere aveți despre asta, domnule locotenent?

— Gacel e capabil de orice, domnule... Chiar și să mențină în viață un bătrân, sacrificându-și propriul sânge... Pentru el, protecția oaspetelui său s-a transformat în ceva mai important decât propria sa existență sau decât cea a familiei sale.

Dacă socotește că Tikdabra îi oferă un adăpost mai sigur, va pătrunde în „pământul pustiu”.

185

— De acord. Atunci, o să-1 căutăm și acolo...

Pe de altă parte - făcu o scurtă pauză -, ați menționat familia lui. Ce știm despre ea ? Dacă am găsi-o, am putea face eventual un schimb...

— Au părăsit zonele lor de pășune - în glasul generalului se ghiceau nemulțumirea și supărarea. Și nu mi se pare demn să implicăm în chestia asta

femei și copii. Ce impresie ar face armata dacă ar trebui să recurgă la asemenea metode ca să-și rezolve problemele?

— Armata poate rămâne deoparte, domnule general. Se vor ocupa oamenii mei. Cu toate că adăugă cu subînțeles - nu cred că armata s-ar putea afla într-o situație mai neplăcută decât cea de până acum.

Generalul vru să răspundă violent, dar făcu un efort și se stăpâni. Știa că Aii Madani era, momentan, mâna dreaptă a președintelui și al doilea om ca influență din țară, în timp ce el continua să fie un simplu militar recent avansat la gradul de general. Tot ceea ce se întâmpla trebuia imputat mai degrabă prostiei unor politicieni ca acela, decât lipsei de eficiență a forțelor armate, dar nu era nici momentul, nici locul să se angreneze într-o discuție ce nu-i putea aduce decât neazuri. Așa că își mușcă buzele și rămase în așteptare. În fond, ministrul nu va mai exista, probabil, pe scena politică atunci când el va fi avansat la gradul de general de brigadă.

— Câte elicoptere avem ? îl auzi adresându-i-se colonelului.

— Unul.

— O să mai cer trei. Avioane ?

— Șase. Dar nu le putem folosi. Majoritatea posturilor militare nu pot fi aprovizionate decât pe calea aerului.

133

— O să cer o escadrilă. Să cerceteze zona Geriffes.

Făcu o pauză.

— Și vreau ca două regimente să ocupe poziții de partea cealaltă a „pământului pustiu” din Tikdabra.

— Dar asta e în afara granițelor noastre ! protestă colonelul. O să se interpreteze ca invadarea unei țări vecine...

— Lăsați aceste probleme pe seama ministrului Afacerilor Externe și îngrijiți-vă să-mi îndepliniți ordinele.

Se întrerupse iritat, pentru că cineva bătuse la ușă. Aceasta se deschise și un om de serviciu șușoti ceva la urechea secretarului Anuhar-elMojkri, ce rămăsese tăcut în cursul întrunirii și al cărui chip se schimbă în mod vizibil. Făcu un gest afirmativ, închise din nou ușa și spuse:

— Iertați-mă, Excelență, dar mi s-a comunicat că tocmai a sosit domnul guvernator.

— Ben-Koufra? se miră Madani. Viu?

— Da, domnule. În stare proastă, dar viu...

Așteaptă în biroul său.

Ministrul se ridică în picioare dintr-un salt și, fără să-i salute măcar pe cei prezenți, părăsi încăperea, străbătu galeria înaltă, urmat de Anuharel-Mojkri sub privirile speriate ale funcționarilor locali, și intră în spațiosul birou al guvernatorului, cufundat în penumbră, lăsându-1 afară pe secretar, care, practic, se izbi cu nasul de ușa masivă.

Cu o barbă de zece zile, murdar, slăbit și încercănat, guvernatorul Hassan-ben-Koufra era o umbră a bărbatului orgolios, semeț și sigur pe el ce părăsise într-o seară același birou, îndreptându-se spre moschee. Prăvălit într-unui din

134

fotoliile greoaie, privea fără să vadă pădurea de palmieri prin perdelele groase și s-ar fi zis că mintea lui era foarte departe, probabil în peștera unde suferise cea mai traumatizantă experiență din viața sa. Nici măcar nu-și ridică privirea când intră Madani, și acesta trebui să se oprească în fața lui pentru ca, în sfârșit, să-i observe prezența.

— Nu mă așteptam să te revăd.

Ochii, înroșiți de oboseală și parcă măriți de groază, se înălțară încet; făcu un efort ca să-1 recunoască pe interlocutor. În cele din urmă, murmură cu voce răgușită, de-abia auzită:

— Nici eu - îi arătă încheieturile mâinilor pline de răni, numai carne vie. Uită-te!

— E mai bine decât să fii mort... Din vina ta paisprezece oameni au fost uciși și țara e în pericol.

— Nici o clipă nu mi-am închipuit că o să reușească... Eram sigur că îi întind o capcană și că la Gerifîes or să-1 lichideze. Acolo aveam cei mai buni oameni ai noștri.

— Cei mai buni ? exclamă. Le-a tăiat gâtul ca la găini, unul câte unul... Și acum Abdul e liber, îți dai seama ce înseamnă asta?

Încuviință cu un gest:

— O să-1 prindem.

— Cum ? Acum nu e însoțit de un tinerel fanatic și prost, ci de un *târgul* care cunoaște aceste ținuturi cum noi n-o să le cunoaștem niciodată.

Se așează în fața lui pe sofa și își netezi părul cu un gest mecanic.

— Și când mă gândesc că eu te-am propus pentru postul ăsta și am insistat pentru tine...

— Regret.

— Regreți ? dădu drumul unui scurt hohot de râs amar și disprețuitor. Dacă măcar ai fi murit, aș fi putut spune că ai fost torturat până la limite

135

inumane... Dar ești aici, viu și făcând caz de niște răni care se vor cicatriza în cincisprezece zile. Orice student răzvrătit rezistă mai mult în fața oamenilor mei decât i-ai rezistat tu acestui *târgui*. Înainte erai mai dur.

— Când eram tânăr și tortionarii erau parașutiști francezi... Atunci credeam în ceva. Era o cauză dreaptă. Poate că nu am fost convins că e drept să-1 ținem pe Abdul închis pe viață.

— Ți s-a părut drept când ți s-au oferit acest birou și numirea ca guvernator, îi aminti. Și ți s-a părut drept când am hotărât ce să facem cu el. Atunci nu era „Abdul”; era dușmanul, diavolul, cel care ducea țara la haos pentru că ne îndepărta din guvern pe noi, prietenii lui intimi.

Nu, Hassan - negă hotărât -, nu încerca să mă înșeli, că te cunosc de mult timp. Realitatea e că puterea, anii și comoditatea te-au făcut moale și fricos... Puteai fi erou când nu aveai nimic altceva de pierdut decât speranța într-un viitor mai bun. Dar nu când trăiești într-un palat și ai un cont în Elveția cum ai tu... Nu nega - i-o tăie scurt. Amintește-ți că datoria mea e să fiu informat ; și știu cât te plătesc companiile petroliere pentru colaborarea ta.

— Mai puțin decât pe tine, probabil.

— Bineînțeles, recunosc Aii Madani fără să se scandalizeze. Dar în momentul de față tu ești cel pus sub semnul îndoielii, nu eu...

Se îndreptă spre fereastră, privi la muezinul care-i chema la rugăciune pe credincioși din minaretul moscheii și comentă, fără să se întoarcă să-1 privească:

— Roagă-te să pot repara ce-ai stricat, sau o să pierzi ceva mai mult decât slujba de guvernator.

— Vrei să spui că m-ai destituit?

135

— Firește! răspunse. Și-ți garantez că, dacă nu-1 găsesc pe Abdul, voi cere să fii judecat pentru trădare.

Guvernatorul Hassan-ben-Koufra nu răspunse, absorbit de studierea rănilor pe care i le lăsaseră curelele la încheieturile mâinilor și cugetând că, în urmă cu mai multe zile, în același birou, el fusese cel care ocupa poziția lui Madani, judecând cu asprime un om din cauza aceluiași *târgui* care devenise o obsesie pentru toți.

Evocă orele și zilele de neliniște și zburciuni petrecute în peșteră, când se întreba în fiecare moment dacă *târgui-ul* va trimite într-adevăr pe cineva să-l elibereze sau îl va lăsa să moară acolo ca pe un câine, de foame, groază și sete.

Și își aminti, de asemenea, felul în care celălalt demonstrase că e mai inteligent decât el, descoperind fără prea multe eforturi punctul lui slab și în ce mod putea obține colaborarea lui fără să-i facă nici un rău.

Își dădea seama că îl ura pe *târgui* pentru toate acestea, dar îl ura și mai mult pentru că fusese capabil să-și țină promisiunea și trimisese pe cineva să-l salveze.

— De ce? întrebă Aii Madani, privindu-l din nou de parcă i-ar fi citit gândurile. De ce un om care ucide cu sânge rece ca el te-a lăsat liber?

— Pentru că a promis...

— Și un *târgui* își ține promisiunile întotdeauna, știi... Dar chiar și-așa, mi-e greu să admit că există o minte care consideră că e permis să tai gâtul unor necunoscuți care dorm, dar nu e permis să nu-ți ții promisiunea făcută unui dușman.

Tăgădui din cap și se duse să se așeze la biroul masiv, pe fotoliul ce-i aparținuse interlocutorului său.

136

— Uneori mă întreb cum e posibil să trăim în aceeași țară când avem atât de puține lucruri în comun - continuă ca și cum ar fi vorbit singur.

Asta face parte din moștenirea pentru care trebuie să le mulțumim francezilor: ne-au amestecat ca într-un uriaș puding și apoi ne-au tăiat în felii, după placul lor. Acum, după douăzeci de ani, stăm la discuții, încercând inutil să înțelegem câte ceva unii despre alții.

— Asta o știam, spuse Hassan-ben-Koufra, obosit. Toți ajunseserăm la aceeași concluzie, dar nu ne-a venit să renunțăm la partea care nu ne revenea și să ne mulțumim cu o țară mai mică și mai omogenă...

Deschise și închise pumnii ca și cum i-ar fi fost greu s-o facă, stăpânindu-și un gest de durere.

— Eram obișnuiți de ambiție și am fi dorit tot mai multe și mai multe teritorii, deși știam că nu vom fi capabili să le guvernăm. Așa se explică politica noastră: dacă nu reușim să-i facem pe beduini să se adapteze la felul nostru de a fi, trebuie să-i distrugem. Ce-am fi făcut dacă francezii ar fi încercat să ne distrugă în urmă cu câțiva ani, pentru că nu ne adaptam la felul lor de a fi?

— Ceea ce am făcut până la urmă; ne-am fi cucerit independența... Poate că asta e viitorul tuaregilor, să-și obțină independența.

— Ți-i imaginezi independenți ?

— Oare francezii și-au imaginat vreodată că vom fi independenți, până n-am început să punem bombe și să demonstrăm că putem fi independenți? Gacel asta, sau cum s-o fi numind, a demonstrat că ne poate învinge. Dacă toți ai lui i s-ar alătura, îți garantez că ne-ar expulza din deșert. Și jumătate din planetă ar fi dispusă să-i

137

ajute în schimbul petrolului din ținuturile lor...

Nu - spuse convins -, nu trebuie să le dăm ocazia să constate că și-ar putea schimba cămilele în Cadillac-uri de aur.

— De asta ai venit ?

— De asta și ca să sfârșesc odată pentru totdeauna cu Abdul-el-Kebir.

îșisjttj p(testa/ihttâiaaflft,, iriuoc-.<. - j .\$.

137

Era o mare de trupuri de femei goale, întinse la soare, cu pielea aurită, uneori de culoarea aramei și chiar roșie pe crestele culmilor mai vechi, dar erau trupuri imense, cu sâni ce depășeau uneori două sute de metri în înălțime, dosuri de un kilometru în diametru și picioare lungi, picioare ce nu se mai terminau, picioare inaccesibile, pe care cămilele urcau cu greu, alunecând, gemând și mușcând, amenințând în fiecare clipă să-și piardă puterile și să se prăbușească la poalele dunelor, fără să se mai scoale, și să sfârșească devorate de nisipuri.

Trecătorile dintre o dună și alta, cunoscutele *gassi*, deveneau un labirint întortocheat, erau inexistente de cele mai multe ori și se întorceau de unde plecaseră altele, și doar incredibilul simț de orientare al lui Gacel și siguranța

de sine le permiteau să înainteze spre sud în fiecare zi, fără să se întoarcă pe unde veniseră.

Abdul-el-Kebir, ce se mândrea cu cunoștințele lui despre o țară pe care o cârmuise ani de zile și trăise chiar în mijlocul deșertului, nu-și putuse imagina, nici în cele mai rele vise că pe pământ există o asemenea mare de dune, o întindere de nisip așa de uriașă, un erg al cărui capăt nu se vedea nici dacă te cățărai pe cea mai înaltă dintre acele *ghourde*.

Nisip și vânt era tot ce exista acolo, în împrejurimile „marei pământ pustiu”, și se întreba

138

Ke de trupuri de femei goale, întinse la **bielea** aurită, uneori de culoarea aramei »și pe crestele **culmilor** mai vechi, dar **Uri imense**, cu **sâni** ce depășeau **uneori** ¹ de metri în înălțime, dosuri de un kilodiametru și picioare lungi, picioare ce terminau, picioare inaccesibile, pe care arcau cu greu, alunecând, gemând și amenințând în fiecare clipă să-și piardă , să se prăbușească la poalele dunelor, mai scoale, și să sfârșească devorate Vi.

taile dintre o dună și alta, cunoscutele ^{iv}eneau un labirint întortocheat, erau 'e de cele mai multe ori și se întorceau plecaseră alteori, și doar incredibilul 'rientare al lui Gacel și siguranța de Sniteau să înainteze spre sud în fiecare i se întoarcă pe unde veniseră.

el-Kebir, ce se mândrea cu cunoștințele s o țară pe care o cârmuise ani de zile aiar în mijlocul deșertului, nu-și putuse aici în cele mai rele vise că pe pământ temenea mare de dune, o întindere de 'de uriașă, un erg al cărui capăt nu se dacă te cățărai pe cea mai înaltă dintre **Urde**.

i vânt era tot ce exista acolo, în împre**tmarelui** pământ pustiu”, și se întreba

138

ajute în schimbul petrolului din ținuturile lor...

Nu - spuse convins -, nu trebuie să le dăm ocazia să constate că și-ar putea schimba cămilele în Cadillac-uri de aur.

— De asta ai venit ?

— De asta și ca să sfârșesc odată pentru totdeauna cu Abdul-el-Kebir.

138

Era o mare de trupuri de femei goale, întinse la soare, cu pielea aurită, uneori de culoarea aramei și chiar roșie pe crestele culmilor mai vechi, dar

erau trupuri imense, cu sâni ce depășeau uneori două sute de metri în înălțime, dosuri de un kilometru în diametru și picioare lungi, picioare ce nu se mai terminau, picioare inaccesibile, pe care cămilele urcau cu greu, alunecând, gemând și mușcând, amenințând în fiecare clipă să-și piardă puterile și să se prăbușească la poalele dunelor, fără să se mai scoale, și să sfârșească devorate de nisipuri.

Trecătorile dintre o dună și alta, cunoscutele *gassi*, deveneau un labirint întortocheat, erau inexistente de cele mai multe ori și se întorceau de unde plecaseră alteori, și doar incredibilul simț de orientare al lui Gacel și siguranța de sine le permiteau să înainteze spre sud în fiecare zi, fără să se întoarcă pe unde veniseră.

Abdul-el-Kebir, ce se mândrea cu cunoștințele lui despre o țară pe care o cârmuise ani de zile și trăise chiar în mijlocul deșertului, nu-și putuse imagina, nici în cele mai rele vise că pe pământ există o asemenea mare de dune, o întindere de nisip așa de uriașă, un erg al cărui capăt nu se vedea nici dacă te cățărai pe cea mai înaltă dintre acele *ghourde*.

Nisip și vânt era tot ce exista acolo, în împrejurimile „marelui pământ pustiu”, și se întreba

139

cum putea *targuî-ul* să-1 asigure că există și altceva, „mai rău” decât acel ocean împietrit.

Lăsau să treacă ceasurile zilei adăpostiți de vânt la umbra unui cort mare, de culoare gălbuie, unde se aciuiuau și cămilele, ca să reînceapă marșul de cum începea să se lase însurarea, și continuau toată noaptea, la lumina lunii și a stelelor, uimiți mereu de niște răsărituri superbe, când umbrele păreau că aleargă pe crestele împietrite ale dunelor în formă de săbii, pe ale căror tăișuri se putea crede că firele de nisip se mențineau unite îmbrățișându-se unele pe altele.

— Cât mai e ? a vrut să știe la al cincilea din acele răsărituri, când primele lumini l-au făcut să constate că tot nu era în stare să distingă la marginea orizontului începutul mării întinderi.

— Nu știu. Nimeni nu s-a întors din aceste locuri. Nimeni n-a numărat zilele de nisip, nici zilele de „pământ pustiu”.

— Atunci mergem spre moarte?

— Faptul că nimeni n-a reușit nu înseamnă că nu se poate face.

Dădu din cap cu neîncredere:

— Mă uimește această încredere pe care o ai în tine însuși, zise. Mie începe să-mi fie frică.

— Frica e cel mai mare dușman în deșert, veni răspunsul. Frica duce la disperare și la nebunie, iar nebunia duce la stupiditate și la moarte.

— Ție nu ți-e frică niciodată ?

— De deșert? Nu. M-am născut aici și aici mi-am petrecut viața... Avem patru cămile, femelele vor mai da lapte azi și mâine, și nu se văd semne de *harmatan*¹. Dacă vântul ne respectă, avem speranțe.

1. Vânt din est, cald și uscat, ce suflă dinspre Sahara asupra Africii Occidentale.

140

— Câte zile de speranță ? vru să afle Abdul.

Adormi, încercând să calculeze câte zile de speranță mai aveau și cât mai trebuia să rabde acea tortură; la amiază îl trezi un zumzăit îndepărtat. Deschise ochii și prima imagine pe care o văzu fu silueta lui Gacel ce se profila la intrarea în cort, în genunchi pe nisip, scrutând cerul.

— Avioane, spuse *targui-ul* fără să se întoarcă.

Se târî lângă el și reuși să distingă o mică avionetă de recunoaștere, ce se învârtea la vreo cinci kilometri distanță și se apropia fără grabă.

— Ne pot vedea?

Gacel tăgădui, totuși se apropie de cămile și le legă picioarele, pe cele din spate de cele din față, ca să le împiedice să facă orice încercare de a se ridica.

— Le sperie zgomotul, zise. Și dacă o rup la fugă, ne dau de gol.

După ce termină, așteptă răbdător ca, în timpul unui ocol al avionetei, culmea dunei celei mai apropiate să se interpună între aparat și ei, și abia atunci ieși afară și acoperi cu un strat de nisip părțile cele mai vizibile ale cortului.

După cincisprezece minute, fără să fie deranjați decât de permanentele mugete nervoase ale animalelor și de faptul că una din femele încercă să-i muște de trei ori, zumzetul se îndepărtă și aparatul deveni un punct în zare, după ce trecuse o singură dată pe deasupra capetelor lor.

Așezat în penumbră, cu spatele sprijinit de unul din animale, Gacel scoase dintr-o pungă de piele un pumn de curmale și începu să mănânce, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic și n-ar fi trecut prin nici o primejdie. Ai fi zis că stă liniștit în confortabila lui *jaima*.

— Poți cu adevărat să-1 dai jos de la putere dacă reușești să treci granița? întrebă, deși se vedea clar că nu era foarte interesat de răspuns.

141

— Așa cred ei, deși eu nu sunt foarte sigur.

Cei mai mulți dintre oamenii mei au murit sau sunt în pușcărie... Alții m-au trădat - acceptă curmalele pe care i le oferea *targui-ul*. Nu va fi ușor, adăugă. Dar dacă reușesc, poți să-mi ceri tot ce vrei... îți datorez totul.

Gacel refuză, vorbind rar:

— Nu-mi ești dator cu nimic, ba dimpotrivă, eu îți rămân dator pentru moartea prietenului tău... Orice-aș face și oricâți ani ar trece, nu voi putea niciodată să-i redau viața, pe care mi-o încredințase.

Il privi îndelung, încercând să citească în fundul acelor ochi negri și adânci, singura parte a chipului său pe care izbutise s-o vadă până atunci.

— Mă întreb de ce unele vieți înseamnă atât de mult pentru tine, iar altele atât de puțin. În ziua aceea nu puteai face nimic, și totuși, s-ar zice că amintirea ei te urmărește și te chinuiește.

Cu toate astea, faptul că le-ai tăiat gâtul soldaților te lasă total indiferent.

Nu primi răspuns. *Targui-ul* se mulțumise să ridice din umeri și își vedea de treaba lui, vârându-și curmalele în gură pe sub vâl.

— Îmi ești prieten ? întrebă Abdul pe neașteptate.

Îl privi surprins:

— Da. Bănuiesc că da.

— Tuaregii își scot vâlul în fața familiei și a prietenilor... Dar tu încă n-ai făcut asta în fața mea.

Gacel se gândi câteva momente și apoi, foarte încet, își ridică mâna și lăsă vâlul să-i cadă, permițându-i celuiilalt să-i studieze în voie chipul uscățiv și hotărât, brăzdat de riduri adânci. Zâmbi:

— E o față ca oricare alta.

141

— Mi te închipuiam altfel.

— Altfel?

— Poate mai bătrân... Câți ani ai?

— Nu știu. Nu i-am numărat niciodată. Mama a murit când eu eram copil, și astea sunt lucruri care le interesează doar pe femei. Nu mai sunt atât de puternic ca înainte, dar nici nu încep să mă simt obosit.

— Nu mi te imaginez obosit. Ai familie ?

— Nevastă și patru copii. Prima mea soție a murit.

— Eu am doi copii. Și soția mea a murit, dar nu mi s-a spus niciodată când.

— Cât timp ai stat închis ?

— Paisprezece ani.

Gacel tăcu, încercând să-și facă o idee despre ce reprezintă paisprezece ani în viața unui om, dar îi fu imposibil să-și imagineze până și ce înseamnă să stai închis atâta timp.

— Tot timpul în fortul Geriffes ?

— Acești paisprezece ani, da. Dar mai înainte am stat opt ani în închisorile franceze - surâse cu amărăciune. Când eram tânăr și luptam pentru libertate.

— Și cu toate astea, vrei să lupți din nou, știind că e posibil să fii iarăși trădat și închis?

— Aparțin unei categorii de oameni care pot trăi doar pe culme sau în prăpastie.

— Cât timp ai fost pe culme?

— La putere? Trei ani și jumătate.

— Nu merită, replică *targui-ul* cu convingere, tăgăduind din cap de mai multe ori. Oricât de bună ar fi puterea, nu merită douăzeci și doi de ani de închisoare pentru trei ani și jumătate de putere. Nu. Nici dacă ar fi invers. Pentru noi, tuaregii, libertatea este întotdeauna cel mai important lucru. Atât de important, încât nu ne

142

construim case de piatră, pentru că ne sufocăm când simțim ziduri în jurul nostru. Îmi place să știu că pot să ridic oricare din pereții *jaimei* mele și să văd imensitatea deșertului de cealaltă parte. Și îmi place să simt cum vântul trece printre trestile din *sheriba* - tăcu o clipă. Allah nu ne poate vedea când ne ascundem sub acoperișuri de piatră.

— Allah ne vede oriunde. Chiar și în cea mai adâncă dintre temnițe. Cântărește suferințele noastre și ne va răsplăti dacă le îndurăm pentru o cauză dreaptă.

Îl privi în ochi.

— Și cauza mea e dreaptă, încheie.

— De ce?

Îl privi nedumerit.

— Cum adică, de ce ?

— De ce cauza ta e mai dreaptă decât a lor?

Toți vreți puterea. Sau nu-i așa?

— Sunt multe feluri de a deține puterea. Unii o folosesc pentru propriul lor profit. Alții, ca să le fie folositori celorlalți și să construiască un viitor mai bun pentru poporul lor. Asta este ceea ce voiam eu. De asta mi-au căutat o vină oarecare ca să mă acuze când m-au trădat și de asta n-au cutezat să mă împuște.

— Or fi avut vreun motiv ca să te trădeze.

— Nu le permiteam să fure - surâse. Am vrut să am un guvern de oameni cinstiți, fără să-mi dau seama că nici o țară nu are destui oameni cinstiți ca să formeze un guvern. Acum toți au iahturi, palate pe Riviera și conturi în Elveția, deși când eram tineri și luptam împreună juraserăm să combatem corupția cu același spirit cu care ne războiam cu francezii - plescăi din limbă, bătându-și parcă joc de el însuși. Era un jurământ

143

idiot. Puteam lupta contra francezilor pentru că, oricât ne-am fi propus, n-am fi ajuns niciodată să fim francezi. Dar nu e așa de ușor să lupți împotriva corupției, pentru că e de-ajuns un foarte mic efort ca să devii corupt.

Îl privi fix.

— Înțelegi ce-ți spun ?

— Sunt *târgui*, nu tâmpit. Deosebirea dintre noi e că tuaregii se apropie de lumea voastră, o observă, o înțeleg și se îndepărtează. Voi nici nu vă apropiați de lumea noastră și nici pe departe nu reușiți s-o înțelegeți. De asta vă vom fi întotdeauna superiori.

Abdul-el-Kebir zâmbi pentru prima oară după mult timp, sincer amuzat:

— E adevărat că voi, tuaregii, continuați să vă considerați rasa aleasă de zei?

Gacel arată spre exterior:

— Ce altă rasă ar fi supraviețuit două mii de ani pe aceste nisipuri ? Dacă se va sfârși apa, eu voi continua să trăiesc, pe când pe tine te vor mânca viermii. Nu e asta o dovadă că am fost aleși de zei?

— E posibil... Și dacă e așa, a sosit momentul să le cereți tot ajutorul, pentru că ceea ce nu a izbutit deșertul în două mii de ani vor reuși oamenii în douăzeci. Vor să vă distrugă, să termine cu voi și să vă șteargă de pe fața pământului, chiar dacă nu se simt în stare să construiască nimic deasupra mormintelor voastre.

Gacel închise ochii, fără să se îngrijoreze prea mult din cauza amenințării sau a avertismentului:

— Nimeni nu-i va putea distruge niciodată pe tuaregi, spuse. Nimeni, doar tuaregii înșiși, și de ani de zile domnește pacea și tuaregii nu se mai luptă între ei.

144

Făcu o pauză și, fără să deschidă ochii, adăugă:

— Acum ar fi mai bine să dormi. Va fi o noapte lungă.

Și-a fost, într-adevăr, o noapte lungă și obositoare. Din clipa când un soare roșu și tremurător a început să se cufunde în pâcla ce plutea deasupra creștelor dunelor, până când același soare, odihnit și strălucitor, a renăscut la stânga lor, iluminând peisajul identic, cu uriașe femei goale.

Și-au făcut rugăciunile cu fața spre Mecca și au cercetat din nou zarea:

— Cât mai e ?

— Mâine o să ajungem la pustiu... Atunci o să înceapă greul.

— De unde știi asta ?

Targui-ul nu avea un răspuns. Era ca atunci când prevestea că va veni furtuna sau că va crește temperatura până la limite de nesuportat.

Era ca atunci când presimțea turma de antilope în spatele unei dune sau străbătea fără să se rătăcească un drum necunoscut.

— Știu - a fost tot ce-a spus. În zori vom ajunge la pustiu.

— O să mă bucur. Sunt sătul să tot urc și să cobor dune și să mă adâncesc în nisip.

— Nu, n-o să te bucuri, zise. Aici adie vântul.

Mai mult sau mai puțin, te răcorește și te ajută să respiri. Râurile de nisip se formează în drumurile vântului. Dar „pământurile pustii” sunt ca niște gropi

moarte, unde totul e liniștit și unde aerul, din cauza căldurii, devine dens. Sângele îți fierbe în plămâni și capul îți explodează.

De asta nici un animal, nici o plantă nu trăiește acolo. Și pustiul acesta - sublinie arătând cu degetul în față - nimeni n-a reușit să-1 străbată vreodată.

145

Abdul-el-Kebir nu răspunse, impresionat mai mult de tonul *targui-ului* decât de vorbele sale.

Învățase să-1 cunoască și îl văzuse cum se descurcă în fiecare clipă de când erau împreună, fără să pară că l-ar speria cineva sau ceva, absolut sigur pe pământul pe care pășea și pe lumea ostilă în care se mișca. Era un om calm, ermetic și distant, ce părea că se află deasupra posibilelor probleme și primejdii, dar care acum, când vorbea de „pământul pustiu”, o făcea cu un respect ce nu putea să nu-1 alarmeze.

Pentru orice ființă umană, ergul pe care îl traversau ar fi însemnat sfârșitul tuturor drumurilor, începutul tuturor nebuniilor și moartea fără nici o speranță. Pentru *târgui* nu fusese decât etapa „comodă” a unei călătorii care, în curând, avea să devină cu adevărat dificilă. Abdul-el-Kebir se îngrozea doar imaginându-și ce însemna „dificil” pentru acel om.

La rândul său, Gacel dădea o bătălie cu el însuși, întrebându-se dacă nu își supraestimase puterile, neținând seama de un sfat (sau o fi fost o lege?) pe care, de-a lungul generațiilor, și-1 transmiseseră cei din neamul său din gură în gură: „Ferește-te de Tikdabra”.

Rub-al-Jali, la sud de Peninsula Arabă, și Tikdabra, în inima Saharei, erau regiunile cele mai neospitaliere de pe planetă, unde Cerurile trimiteau spiritele celor mai groaznici asasini, pruncucigași și violatori și unde sălășluiau sufletele chinuite ale celor ce întorseseră spatele dușmanului în timpul războaielor sfinte.

Gacel Sayah învățase de mic să nu ia în serios spiritele, fantomele sau arătările, dar cunoștea alte „pământuri pustii”, mai puțin vestite și mai puțin teribile decât Tikdabra, și, prin urmare, își

145

putea face o idee clară despre ce îi aștepta în zilele următoare.

Îl observă pe însoțitorul său. De fapt, îl studiase din primul moment, de când descoperise o scânteiere de spaimă în ochii lui când îi mărturisise că-i ucisese pe temnicerii săi. Dacă suportase atâția ani de pușcărie și nu se dăduse

bătut, hotărât să reia lupta, era, fără îndoială, un om curajos, cu un temperament ieșit din comun. Dar temperamentul în luptă - Gacel știa bine asta nu are nimic de-a face cu temperamentul necesar ca să înfrunți deșertul. Cu deșertul nu se luptă, pentru că deșertul nu poate fi învins niciodată, în fața deșertului trebuie să rezști, mințindu-l și înșelându-l, ca să sfârșești salvându-ți propria viață, când el crede că ești deja în puterea lui. Pe „pământul pustiu” nu trebuie să fii erou din carne și oase, ci piatră fără sânge, pentru că pietrele sunt singurele care reușesc să facă parte din peisaj.

Și lui Gacel îi era teamă că Abdul-el-Kebir, la fel ca orice alt om care nu se născuse *imohag* și nu crescuse pe nisip și printre pietre, nu avea nici cea mai infimă capacitate de a se transforma în piatră.

Îl observă din nou. Neîndoielnic, era un om ce nu se temea de oameni, dar pe care îl copleșeau singurătatea și liniștea acelei naturi tăcute și blând agresive, unde totul era undulări ușoare și culori șterse, unde nu te pândeau animalele de pradă și nu se ascundeau scorpionii sau șerpii, unde nici măcar un țânțar însetat nu venea să te amenințe în amurg, dar care duhnea a moarte deși nu mirosea a nimic, căci în aseptica mare de dune până și mirosurile dispăruseră cu o mie de ani în urmă.

146

Începuse să dea primele semne de neliniște, prăbușindu-se în fața nesfârșitei imensități a mării de nisip, când problemele nici nu începuseră să se ivească. Pulsul lui bătea acum cu putere când ajungea pe culmile celor mai înalte dune, bătrânele *ghourde* roșietice și tari ca bazaltul, și nu zărea de cealaltă parte decât repetarea exactă a peisajului lăsat în urmă o dată și de mii de ori, și înjura când cămilele aruncau din nou pe jos încărcătura sau se lăsau să cadă la pământ, amenințând să nu se mai scoale niciodată.

Și era doar începutul.

Ridică cortul și două avioane reapărură pe la mijlocul dimineții.

Gacel mulțumi că apăruseră și că zburau insistent deasupra capetelor lor fără să-i zărească, fiindcă înțelese că acele avioane erau stimulentele de care avea nevoie Abdul, prezența pericolului iminent, a reîntoarcerii la închisoare, a celeilalte morți, mai murdară și denigrantă, ce îl aștepta, fără îndoială, dacă ar fi căzut în mâinile următorilor săi.

Și amândoi știau că, dacă ar fi dispărut pentru totdeauna în „pământul pustiu” din Tikdabra, ar fi intrat direct în lumea legendei, la fel cum intrase, la

vremea ei, Marea Caravană și la fel cum intrau eroii ce nu se predau niciodată. Ar fi trecut un veac până când poporul care-1 iubea avea să-și piardă speranța că într-o zi miticul Abdul-el-Kebir se va întoarce din deșert, iar dușmanii săi vor trebui să se lupte cu această fantomă, fiindcă niciodată n-ar fi putut prezenta o dovadă fizică și palpabilă a morții sale.

Avioanele sfâșiau liniștea teribilă și s-ar fi spus chiar că lăsau în atmosferă un miros de benzină ce trezea amintiri.

147

Când se îndepărtară, ieșiră să le privească cum se roteau ca niște vulturi în căutarea prăzii.

— Bănuiesc unde mergem. N-ar fi mai bine să ne întoarcem și să încercăm să fugim prin celălalt loc?

Targui-ul tăgădui încet.

— Faptul că bănuiesc nu înseamnă că ne vor și găsi. Și chiar dacă ne-ar găsi, ar trebui să vină după noi. Și asta n-o s-o facă nimeni. Deșertul este acum singurul nostru dușman, dar este și aliatul nostru. Gândește-te la asta și uită restul.

Dar, deși încerca, Abdul-el-Kebir nu putea uita restul. În realitate, nu voia să uite, pentru că și el își dăduse seama că, pentru prima oară în viața lui, ceva îl îngrozea cu adevărat.

147

Luminile erau altele, dar nu și umbrele, căci nu exista nici un obiect în stare să proiecteze cea mai mică pată pe nesfârșita întindere albă.

Ultimele dune se stingeau domol, ca niște limbi însetate sau ca valurile lungi ale unei mări fără putere pe o plajă nețărnută, capricioasă graniță pe care Natura și-o impusese fără o rațiune aparentă, fără să explice nimănui de ce acolo se sfârșea nisipul și începea pustiul.

Și tăcerea devenise atât de adâncă, încât Abdul își auzea bătăile accelerate ale inimii și zvâcnirile sângelui în tâmpile.

Închise ochii, într-o zadarnică încercare de a alunga din minte acel peisaj de coșmar, dar i se întipărise atât de tare pe retină, încât avea senzația că aceea va fi ultima imagine de care va avea parte în agonia lui.

Nici munți, nici stânci, nici teren accidentat; nimic altceva decât o depresiune netedă, o foaie de hârtie pe care s-ar fi putut scrie toate cărțile din lume.

Insh'Allah!

De ce-o fi vrut Dumnezeu, capabil să imagineze orice, să plăsmuiască acolo, în mod atât de evident, realitatea celui mai absolut dintre neanturi?

Insh'Allah ! Acesta fusese capriciul său și singura soluție era să accepți că reușise să complice

148

mai mult decât era nevoie propria sa operă, creând un deșert într-un deșert.

Avea dreptate Gacel: vântul se oprea chiar la marginea dunelor, pentru a face loc unui aer rarefiat, unde, după ce străbăteau mai puțin de o sută de metri, temperatura creștea cu cincisprezece grade, ca o palmă de aer cald ce te îndemna să te întorci înapoi, în căutarea blândeii protecții a mării de nisip care până în acea clipă părușe insuportabilă.

Își începură drumul când soarele se ascunsese deja la orizont, dar atmosfera nu se răcori, de parcă acel loc blestemat ar fi fost în afara celor mai simple legi ale naturii și masa de aer rarefiat ar fi avut proprietatea de a deveni impenetrabilă, un clopot de sticlă ce izola „pământul pustiu” de restul planetei.

Cămilele mugeau și mugetul lor era un strigăt de groază, pentru că instinctul le avertiza că acel pământ, cald și solid ducea spre sfârșitul tuturor drumurilor.

Cu întunericul sosiră stelele, și Gacel alese una pe care trebuiau s-o urmeze tot timpul, iar mai târziu își făcu apariția o lună palidă ce proiecta, poate pentru prima oară de la începutul veacurilor, umbre pe alba întindere fantasmagorică.

Targui-ul mergea pe jos cu pas egal și monoton, ca o mașină insensibilă, în timp ce Abdul călărea pe cea mai rezistentă cămilă, o femelă tânără, pe care oboseala și lipsa apei păreau că n-o afectaseră; și când o lumină lăptoasă începu să șteargă stelele de pe cer, cel dintâi se opri, obligă animalele să îngenuncheze și apoi înălță deasupra lor pânza mare din păr de cămilă.

După o oră, Abdul-el-Kebir începu să simtă că se asfixia și că aerul nu-i ajungea la plămâni.

— Apă, ceru.

148

Gacel se limită să deschidă ochii și să clatine ușor din cap, în semn de refuz.

— O să mor!

rr-rNu.

— O să mor!

— Nu te mai mișca. Trebuie să stai liniștit.

Cum fac cămilele. Ca mine. Lasă-ți inima să se liniștească și să lucreze încet, iar plămâni să-și ia minimul de aer de care au nevoie.

— Doar o înghițitură, îl imploră. O înghițitură...

— Te-ai simți mai rău. O să bei când s-o lăsa seara. . %f&&?

— Când s-o lăsa seara! se îngrozi Abdul. Mai sunt cel puțin opt ore!

Dar înțelese că era inutil să insiste, închise ochii, își goli mintea și încercă să-și relaxeze fiecare mușchi, fără să se gândească la apă, nici la deșertul ce-i înconjura, nici la groaza ce i se instalase, ca o ființă vie, în coșul pieptului.

Se strădui ca mintea să-i părăsească complet trupul și să-l lase acolo, singur, sprijinit de cămilă, cum înțelesese că făcea *targui-ul*, ce părea că-și atinsese scopul de a se transforma în piatră. Și se privi pe el însuși, frânt în două părți, din care una părea a fi un simplu martor, total străin de realitatea setei, căldurii sau deșertului, pe când cealaltă devenise o coajă goală, un înveliș uman incapabil să simtă sau să sufere.

Și, fără a reuși să adoarmă de tot, evada spre locuri foarte îndepărtate, spre timpuri trecute, mai fericite, spre amintirea fiilor săi, pe care îi văzuse ultima dată când erau copii mici și acum deveniseră oameni în toată firea și, aveau, la rândul lor, copii.

Se amestecară în mintea lui idei, realitatea și fantezia, și se îngrămădiră în același timp scene trăite intens cu altele, aparent mai autentice,

149

care totuși nu erau decât rodul imaginației sale nestăpânite.

Se trezi de două ori, speriat de ideea că era încă închis, și îl sperie și mai mult realitatea că era liber, pentru că temnița lui se transformase în cea mai mare închisoare ce existase vreodată pe pământ.

Și *targui-ul* era tot acolo, în fața lui, ca o statuie, fără să facă nici o mișcare, aproape fără să respire, și îl studie, încercând să descopere ce fel de om era și ce tip de sentimente îi trezea.

Îi era teamă de el. Îi era teamă de el și îl respecta în același timp; se simțea recunoscător pentru că îl eliberase și era, probabil, una dintre ființele cele mai sigure pe sine, mai corecte și mai admirabile din câte cunoscuse

vreodată, dar exista ceva - poate paisprezece cadavre - ce se interpunea între ei doi.

Sau poate era diferența de rase și culturi, faptul că un om de la țărmul mării, cum afirmase Gacel, nu va învăța niciodată să cunoască un *târgui* și să-i accepte obiceiurile.

Tuaregii sunt singurul dintre toate popoarele islamice care, deși se călăuzesc cu fidelitate după învățăturile lui Allah, proclamă egalitatea între sexe, iar femeile lor nu numai că nu și-au acoperit niciodată fața cu vălul - spre deosebire de bărbați -, dar se bucură de libertate absolută până în momentul când se mărită, fără să dea socoteală de faptele lor nici părinților, nici viitorului soț, pe care, în general, și-1 alege ele, în funcție de sentimentele lor.

Erau vestite în deșert „petrecerile tinerilor necăsătoriți” ale tuaregilor, acele *ahal* în care băieții și fetele se adunau seara să mănânce împreună la lumina focului, povesteau istorii și cântau la *amzad-ul* cu o singură coardă, dansând

150

în grup până la ceasul dimineții, când femeile luau în mâini palmele bărbaților și desenau pe ele figuri ale căror înțelesuri le cunoșteau doar cei din neamul lor, arătându-le astfel în ce fel doreau să facă dragoste în noaptea aceea.

Apoi, fiecare pereche se pierdea în întuneric, să caute printre dune, pe nisipul moale și alba *gandurah* întinsă deasupra, împlinirea dorințelor scrise în palmă.

Pentru un arab tradițional, gelos pe virginitatea celei ce avea să-i fie soție sau pe onoarea fiicei sale, asemenea obiceiuri depășeau cu mult limitele simplului scandal; și Abdul cunoștea țări ca Arabia și Libia, sau chiar regiuni din propria lui țară, unde, pentru mult mai puțin, vinovații erau lapidați sau li se tăiau capetele.

Dar *imohagii* apăraseră dreptul femeilor lor de a face dragoste, de a se îmbrăca așa cum au chef sau de a putea să-și spună părerea și să decidă în problemele de familie, încă din vechile timpuri ale expansiunii mahomedane, când fanatismul religios fusese cel mai rigid și mai exigent.

Erau un popor care, de când apăruse pe fața pământului, știuse să primească ce e mai bun din ce i se oferea, refuzând tot ceea ce îi îngrădea

libertatea și caracterul; și Abdul-el-Kebir s-ar fi simțit fericit și mândru să fie conducătorul lor, cu toate că știa că acest popor nu putea fi cârmuit.

Tuaregii ar fi știut să accepte și să înțeleagă ceea ce el încerca să ofere, nu l-ar fi trădat niciodată și n-ar fi consimțit ca alții să-l trădeze, pentru că atunci când cei din neamul lor jură credință unui conducător, un *amenokal*, supunerea lor continuă și după moarte.

Dar oamenii de la mare, cei ce îl aclamaseră înnebuniți când reușise să-i expulzeze pe francezi, oferindu-le pentru prima oară o patrie și un

151

motiv de a se simți mândri de ei înșiși, nu știuseră să-și păstreze jurământul de credință și se ascuseseră în fundul cocioabelor lor mizerabile de cum simțiseră primejdia.

— Ce înseamnă să fii socialist? îl întrebase Gacel în prima seară, când încă mai aveau chef de vorbit și călăreau unul lângă altul pe cămilele ce se legănau.

— Să vrei ca legea să fie la fel pentru toți.

— Tu ești socialist ?

— Mai mult sau mai puțin.

— Crezi că toți, *imohagii* și servitorii, suntem egali ?

— În fața legii, da.

— Nu mă refer la lege. Vreau să spun, dacă servitorii și stăpânii am fi pe deplin egali.

— într-un anumit fel - încercă să descopere unde voia să ajungă, fără să se angajeze. Voi, tuaregii, sunteți ultimele ființe de pe pământ care mai aveți sclavi și nu vă rușinați de asta.

Nu e drept.

— Eu n-am sclavi. Am servitori.

— Adevărat? Și ce faci dacă fuge vreunul și nu mai vrea să lucreze pentru tine?

— îl caut, îl biciuiesc și-l aduc înapoi. S-a născut în casa mea, i-am dat apă, mâncare și l-am apărut când nu se putea descurca singur.

Ce drept are să uite toate astea și să plece când nu mai are nevoie de mine?

— Dreptul la propria lui libertate. Tu ai accepta să fii servitorul altuia doar pentru că ți-a dat de mâncare când erai copil? Până când trebuie să plătești această datorie?

— Nu e cazul. Eu m-am născut *imohag*. Ei s-au născut *akli*.

— Și cine a hotărât că un *imohag* este superior unui *akli*?

210

— Allah. Dacă n-ar fi așa, nu i-ar fi făcut lași, hoți și servili. Iar pe noi nu ne-ar fi făcut curajoși, cinștiți și mândri.

— Fir-ar să fie! exclamă. Ai fi putut fi cel mai fanatic dintre fasciști...

— Ce e un fascist ?

— Cel care afirmă că rasa lui e superioară tuturor celorlalte.

— În cazul ăsta, sunt fascist.

— Ești, într-adevăr, admise convins. Deși sunt sigur că, dacă ai ști ce înseamnă cu adevărat, ai renunța.

— De ce?

— Asta nu e ceva ce se poate explica bătălbănindu-te pe o cămilă care pare beată... Ar fi mai bine s-o lăsăm pentru altă ocazie.

Dar această altă ocazie nu se ivise și Abdul era convins că, pe zi ce trecea, scădeau posibilitățile de a se mai ivi, căci oboseala, căldura, setea îi sleiau și simplul fapt de a pronunța un cuvânt începea să necesite un efort supraomenesc.

Când, în sfârșit, se trezi de tot, Gacel strânsese deja totul și fixa din nou încărcătura pe spatele celor trei animale.

Cu o mișcare a capului, arată spre al patrulea:

— Trebuie s-o omoram la noapte.

— O să atragă vulturii și vulturii or să atragă avioanele. Or să ne dea de urmă.

— Vulturii nu se aventurează în „pământul pustiu” - luă un mic ibric de cositor, pe care îl umplu cu apă și i-l dădu. Aerul e prea fierbinte.

Bău cu poftă și întinse din nou vasul, dar *targui-ul* închisese deja *gerba*.

— Nu mai e.

— Asta a fost tot? se miră Abdul. Nici nu mi-am umezit gâtulejul.

Gacel arată din nou spre cămilă.

211

— În noaptea asta o să-i bei sângele. Și o să-i mănânci carnea. Mâine începe ramazanul.

— Ramazanul ? repetă uimit. Crezi că suntem în situația de a respecta legile postului în condițiile acestea?

Ar fi jurat că *targui-ul* zâmbeste.

— Cine ar putea-o face mai bine decât noi în acest moment? vru să știe. Și ce soartă mai bună ar exista pentru suferințele noastre?

Animalele se ridicaseră în picioare, și Gacel îi dădu mâna ca să-1 ajute să se scoale.

— Haide! îl rugă. Că drumul e lung.

— Câte zile o să dureze tortura asta ?

Răspunse cu convingere:

— Nu știu. îți dau cuvântul meu că nu știu.

Să ne rugăm ca Allah să-1 facă scurt, cât de scurt posibil, dar nici măcar El n-are puterea să micșoreze deșertul. Așa cred, și așa va fi întotdeauna.

153

1. t:

"! 3 B ț .

Sergentul-major Malik-el-Haideri refuză hotărât încă o dată.

— Nimeni n-o să scoată apă din puțul ăsta și din nici un alt puț pe o distanță de cinci sute de kilometri în jur, până nu aflu unde se ascunde familia lui Gacel Sayah.

Bătrânul ridică din umeri neputincios:

— Au plecat. Au strâns tabăra și au plecat.

De unde să știm încotro?

— Voi, tuaregii, știți tot ce se întâmplă în deșert. Cum moare o cămilă sau se îmbolnăvește o capră, se duce vestea din gură-n gură. Nu știu cum faceți, dar așa e. Mă iei drept prost dacă vrei să mă faci să cred că o întregă familie, cu *jai*me, animale, copii și servitori, se poate mișca dintr-o parte în alta a ținutului fără să-i vadă nimeni.

— Au plecat.

— Unde?

— Nu știu.

— Va trebui să afli, dacă vrei apă.

— Or să-mi moară animalele. Și familia.

— Nu mă învinovăți pe mine - arătă cu degetul spre el în mod acuzator, împungându-1 mereu în piept, încât bătrânul fu cât pe ce să-și scoată hangerul. Unul de-ai tăi, adăugă, un asasin împuțit, a omorât mulți de-ai mei. Soldați care

154

vă apăra de bandiți, care caută apă, sapă puțuri și le curăță de nisip. Soldați care pornesc în căutarea caravelor când se rătăcesc, riscându-și viața în deșert - clătină din cap de mai multe ori. Nu. N-aveți dreptul la apă, nici la viață, până nu-1 găsesc pe Gacel Sayah.

— Gacel nu e cu familia lui.

— De unde știi?

— Pentru că îl căutați în „pământul pustiu” din Tikdabra.

— Poate că greșim. Și dacă nu-1 găsim, într-o bună zi va trebui să se întoarcă la familia lui glasul i se schimbă, devenind împăciuitor și convingător. Nu vrem să-i facem rău familiei lui.

N-avem nimic împotriva nevestei sau copiilor lui.

Il vrem doar pe el și-o să ne mulțumim să-1 așteptăm... Mai devreme sau mai târziu, va trebui să apară.

Bătrânul tăgădui din cap.

— N-o să apară, răspunse. Dacă sunteți pe-aproape, n-o să apară niciodată, fiindcă el cunoaște deșertul mai bine ca oricine.

Făcu o pauză.

— Și nu e demn de războinici și de soldați să amestece femeile și copiii în luptele lor. E o tradiție și o lege la fel de veche ca și lumea.

— Ascultă, moșule! - vocea deveni din nou dură, tăioasă și amenințătoare. N-am venit până aici ca să ascult lecții de morală. Porcul ăsta, pedepsească-1 Allah, a ucis un căpitan sub nasul meu, 1-a răpit pe guvernator, le-a tăiat beregata unor bieți flăcăi care dormeau și e convins că-și poate bate joc de toată țara. Și nu-i așa! Îți jur că nu-i așa. Deci, alege.

Bătrânul se ridică în picioare și se îndepărtă încet de buza puțului, fără să scoată un cuvânt.

Nu făcuse nici cinci pași, când Malik strigă:

154

— Ah, acum îmi amintesc că oamenii mei trebuie să mănânce! O să sacrificăm în fiecare zi câte o cămilă de-a ta, și poți să-i prezinți nota de plată noului guvernator în El-Akab!

Bătrânul se opri o clipă, dar nu se întoarse și-și continuă anevoie drumul spre locul unde așteptau copiii și animalele sale.

Malik îi făcu semn unui soldat negru.

— Aii!

Cel strigat se apropie repede:

— Da, domnule sergent.

— Tu ești negru, ca sclavii tâmpitului ăstuia.

El n-o să spună nimic, pentru că e *târgui* și crede că onoarea lui ar putea rămâne pătată pe vecie, dar *akli* sunt vorbăreți: le place să povestească ce știu și s-o găsi vreunul dispus să câștige niște bani și să-și scoată stăpânul din încurcătură făcu o pauză scurtă. În seara asta du-le un pic de mâncare și de apă, ca din partea ta. Solidaritatea frățească a celor de aceeași rasă, știi tu...

Încearcă să te întorci cu informația de care am nevoie.

— Dacă bănuiesc că vin ca spion, tuaregii ăștia sunt în stare să-mi taie gâtul.

— Dar dacă n-o fac, o să fii caporal.

Îi vârî în palmă un pumn de bancnote mototolite.

— Convinge-i cu asta.

Sergentul-major Malik-el-Haideri îi cunoștea bine pe tuaregi și-i cunoștea bine și pe sclavii lor.

De-abia adormise, când auzi pași în apropierea cortului său de campanie.

— Domnule sergent!

Scoase capul și nu se miră văzând un chip negru surâzător:

— La *guelta* din munții Huaila. Lângă mormântul lui Ahmed-el-Ainin, schimnicul.

155

vă apără de bandiți, care caută apă, sapă puțuri și le curăță de nisip. Soldați care pornesc în căutarea caravelor când se rătăcesc, riscându-și viața în deșert - clătină din cap de mai multe ori. Nu. N-aveți dreptul la apă, nici la viață, până nu-1 găsesc pe Gacel Sayah.

— Gacel nu e cu familia lui.

— De unde știi ?

— Pentru că îl căutați în „pământul pustiu” din Tikdabra.

— Poate că greșim. Și dacă nu-1 găsim, într-o bună zi va trebui să se întoarcă la familia lui glasul și se schimbă, devenind împăciuitor și convingător. Nu vrem să-i facem rău familiei lui.

N-avem nimic împotriva nevestei sau copiilor lui.

Il vrem doar pe el și-o să ne mulțumim să-1 așteptăm... Mai devreme sau mai târziu, va trebui să apară.

Bătrânul tăgădui din cap.

— N-o să apară, răspuse. Dacă sunteți pe-aproape, n-o să apară niciodată, fiindcă el cunoaște deșertul mai bine ca oricine.

Făcu o pauză.

— Și nu e demn de războinici și de soldați să amestece femeile și copiii în luptele lor. E o tradiție și o lege la fel de veche ca și lumea.

— Ascultă, moșule! - vocea deveni din nou dură, tăioasă și amenințătoare. N-am venit până aici ca să ascult lecții de morală. Porcul ăsta, pedepsească-1 Allah, a ucis un căpitan sub nasul meu, 1-a răpit pe guvernator, le-a tăiat beregata unor bieți flăcăi care dormeau și e convins că-și poate bate joc de toată țara. Și nu-i așa! Îți jur că nu-i așa. Deci, alege.

Bătrânul se ridică în picioare și se îndepărtă încet de buza puțului, fără să scoată un cuvânt.

Nu făcuse nici cinci pași, când Malik strigă:

214

— Ah, acum îmi amintesc că oamenii mei trebuie să mănânce! O să sacrificăm în fiecare zi câte o cămilă de-a ta, și poți să-i prezinți nota de plată noului guvernator în El-Akab!

Bătrânul se opri o clipă, dar nu se întoarse și-și continuă anevoie drumul spre locul unde așteptau copiii și animalele sale.

Malik îi făcu semn unui soldat negru.

— Aii!

Cel strigat se apropie repede:

— Da, domnule sergent.

— Tu ești negru, ca sclavii tâmpitului ăstuia.

El n-o să spună nimic, pentru că e *târgul* și crede că onoarea lui ar putea rămâne pătată pe vecie, dar *akli* sunt vorbăreți: le place să povestească ce știu și s-o găsi vreunul dispus să câștige niște bani și să-și scoată stăpânul din

încurcătură făcu o pauză scurtă. În seara asta du-le un pic de mâncare și de apă, ca din partea ta. Solidaritatea frățească a celor de aceeași rasă, știi tu...

Încearcă să te întorci cu informația de care am nevoie.

— Dacă bănuiesc că vin ca spion, tuaregii ăștia sunt în stare să-mi taie gâtul.

— Dar dacă n-o fac, o să fii caporal.

Îi vârî în palmă un pumn de bancnote mototolite.

— Convinge-i cu asta.

Sergentul-major Malik-el-Haideri îi cunoștea bine pe tuaregi și-i cunoștea bine și pe sclavii lor.

De-abia adormise, când auzi pași în apropierea cortului său de campanie.

— Domnule sergent!

Scoase capul și nu se miră văzând un chip negru surâzător:

— La *guelta* din munții Huaila. Lângă mormântul lui Ahmed-el-Ainin, schimnicul.

215

— Știi unde e ?

— Personal, nu, dar mi-au explicat cum se ajunge acolo.'

— E departe ?

— O zi și jumătate de drum.

— Anunță-1 pe caporal. Plecăm în zori.

Zâmbetul negrului se lărgi și spuse cu intenție:

— Acum eu sunt caporalul, îi aminti. Caporalșef.

Zâmbi și el.

— Ai dreptate. Acum ești caporal-șef. Ai grijă să fie totul pregătit când răsare soarele... Și adu-mi ceaiul cu un sfert de oră înainte.

Pilotul refuză din nou.

— Ascultați-mă, domnule locotenent, repetă.

Am survolat dunele astea la mai puțin de o sută de metri înălțime. Am fi putut zări și ultimul șobolan, dacă în locul ăla blestemat ar fi șobolani, dar n-am văzut nimic. Nimic! insistă cu convingere.

Aveți idee ce urme lasă patru cămile în nisip?

Dacă ar fi trecut pe-acolo, am fi văzut ceva.

— Nu, dacă cel ce conduce cămilele este un *târgui*, replică Razman, sigur pe sine. Și cu atât mai puțin dacă acest *târgui* este cel pe care îl căutăm. Nu va

lăsa cămilele să meargă în șir indian, ca să nu se facă o potecă vizibilă, ci toate patru împreună, și astfel copitele lor nu se vor adânci în nisipul tare al dunelor. Iar dacă nisipul e moale, vântul șterge urmele în mai puțin de un ceas.

Făcu o pauză, în timpul căreia ceilalți îl observară, așteptând.

— Tuaregii călătoresc noaptea și se opresc la răsăritul soarelui. Dumneavoastră nu decolați niciodată înainte de opt dimineața, ceea ce înseamnă că ajungeți la erg pe la amiază... în

216

aceste patru ore, nu rămâne nimic din urmele lăsate de o cămilă pe nisip.

— Dar ei? Patru cămile și doi bărbați... Unde se ascund?

— Haide, domnule căpitan! exclamă, deschizând brațele. Dumneavoastră survolați în fiecare zi dunele astea. Sute, mii, poate milioane de dune. Vreți să mă convingeți că nu s-ar putea camufla acolo o întreagă armată ? O adâncitură în teren, o pânză de culoare deschisă, un pic de nisip deasupra, și salutare...

— De acord, recunosc pilotul care vorbise primul. Perfect de acord... Dar ce vreți? Să ne întoarcem și să continuăm să pierdem timpul și să consumăm benzină? N-o să-i găsim, insistă.

N-o să-i găsim niciodată!

Locotenentul Razman negă cu un gest, liniștindu-i, și se apropie de o hartă mare a regiunii fixată pe peretele hangarului.

— Nu, spuse. Nu vreau să vă întoarceți în erg, ci să mă duceți la adevăratul „pământ pustiu”. Dacă socotelile mele sunt exacte, au ajuns deja acolo. Am putea ateriza?

Cei doi bărbați se priviră; era clar că nu le surâdea deloc propunerea.

— Aveți idee ce temperatură e în pustiu acela ?

— Bineînțeles, răspuse. Nisipul poate ajunge la optzeci de grade la amiază.

— Și știți ce înseamnă asta pentru niște avioane vechi și prost întreținute ca ale noastre? Probleme cu răcirea motorului, turbulențe, goluri de aer necontrolabile și, mai ales, probleme de aprindere... Am putea ateriza, bineînțeles, dar riscăm să nu ne mai luăm zborul niciodată. Sau să explodăm când facem din nou contactul - făcu un gest ce se voia definitiv. Eu refuz.

217

Era clar că tovarășul său îi împărtășea punctul de vedere. Totuși, Razman insistă:

— Chiar dacă ordinul vine de sus ? - coborî vocea instinctiv. Ştiţi pe cine căutăm?

— Da, încuviinţă cel ce conducea discuţia. Am auzit zvonuri, dar astea sunt problemele politicianilor, în care n-ar trebui să fim amestecaţi noi, militarii.

Tăcu şi apoi arată spre hartă cu un gest larg.

— Dacă mi se ordonă să aterizez în orice punct din acest deşert pentru că suntem în război sau ne-a invadat inamicul, aterizez fără să stau o clipă pe gânduri. Dar nu ca să-1 vânez pe Abdul-el-Kebir, pentru că sunt convins că Abdul-el-Kebir nu mi-ar cere niciodată ceva asemănător.

Locotenentul Razman înţepeni şi, fără să vrea, aruncă o privire discretă spre mecanicii care, la celălalt capăt al uriaşului hangar, se străduiau să pună la punct aparatele. Coborând din nou glasul, îl avertiză:

— E periculos ce-aţi spus acum.

— Ştiu, răspunse pilotul. Dar cred că, după atâţia ani, a sosit momentul să începem să spunem ce simţim. Dacă nu puneţi mâna pe el în Tikdabra, ceea ce e foarte greu, Abdul-el-Kebir se va întoarce foarte curând şi va sosi clipa când fiecare va trebui să-şi clarifice poziţia.

— S-ar spune că vă bucuraţi că nu l-am găsit.

— Misiunea mea era să-1 caut şi l-am căutat cât de bine am putut. Nu e vina mea că nu l-am găsit. În fond, mi-e frică să mă gândesc ce s-ar putea întâmpla. Abdul liber înseamnă diviziunea ţării, înfruntări şi, poate, război civil. Nimeni nu doreşte asta propriului său popor.

Când părăsi hangarul, îndreptându-se spre camera sa, locotenentul Razman încă se mai gândea

218

la acele cuvinte, căci, pentru prima dată, se menţionase o posibilitate care îi înspăimânta pe toţi:

războiul civil, înfruntarea între două facţiuni ale unui popor pe care le despărţea doar un om:

Abdul-el-Kebir.

După mai bine de un secol de colonialism, neamul său nu era împărţit în clase sociale bine determinate, bogaţi foarte bogaţi şi săraci foarte săraci, şi nu se încadra în schemele clasice ale naţiunilor dezvoltate: capitalişti de o parte şi proletariatul de cealaltă parte, înfruntându-se pe viaţă şi pe moarte într-o luptă nemiloasă pentru supremaţia idealurilor lor. Pentru ei, cu şaptezeci la sută din

populație analfabetă și o lungă tradiție de a se supune, cele mai importante lucruri erau charisma oamenilor, capacitatea lor de a-i atrage pe ceilalți și ecoul pe care discursurile lor îl trezeau în adâncul inimilor.

Și din acest punct de vedere - Razman o știa Abdul-el-Kebir avea toate șansele să câștige, pentru că, datorită chipului nobil și sincer ce inspira încredere și datorită harului său de orator, poporul sfârșea prin a-l urma oriunde ar fi vrut, căci, la urma urmei, își ținuse promisiunea, conducându-l de la colonialism la libertate.

Întins pe pat, privind fără să vadă aripile vechiului ventilator ce nu izbutea, în ciuda eforturilor, să răcorească aerul, se întrebă care avea să fie poziția lui când va veni momentul să aleagă.

Își aminti de acel Abdul-el-Kebir din tinerețea lui, când devenise eroul său și-și acoperise pereții camerei cu portretele lui, apoi și-i aminti pe guvernatorul Hassan-ben-Koufra și pe toți cei care alcătuiau camarila lui și înțelese că hotărârea sa personală fusese luată cu mult timp în urmă.

219

Apoi se gândi la *târgui*, la acel om straniu ce sfidase setea și moartea și-și bătuse joc de el fățiș și încercă să-și imagineze unde se afla, ce făcea în acele clipe și despre ce vorbea cu Abdul când se odihneau după un lung marș.

„Nu știi de ce îi urmăresc, își spuse. Când, în fond, mi-ar plăcea să fug împreună cu ei...”

220

Băuseră sângele cămilei și-i mâncaseră carnea. Se simțea puternic, însuflețit, plin de energie și capabil să înfrunte „pământul pustiu” fără frică, dar îl îngrijorau temerile tovarășului său, mutismul în care căzuse, disperarea pe care i-o citea în ochi de fiecare dată când lumina unei noi zile venea să le arate că peisajul continua să rămână neschimbat.

— Nu e posibil! au fost ultimele cuvinte pe care le-a auzit din gura lui. Nu e posibil!

A trebuit să-l ajute să coboare de pe cămilă și să-l târască la umbră, i-a dat să bea și i-a sprijinit capul ca unui copil speriat, întrebându-se cum își pierdea puterile și ce ciudată vrajă exercita asupra lui nesfârșita întindere.

„E bătrân, își repeta de nenumărate ori. Un om îmbătrânit înainte de vreme, care și-a petrecut ultimii ani din viață închis între patru pereți și pentru care totul, în afară de a gândi, înseamnă un efort supraomenesc.”

Cum să-i mărturisească acum că adevăratele greutateși încă nu se iviseră ? Deocamdată mai aveau apă și trei cămile cărora le puteau bea sângele.

Aveau să treacă multe zile până când ciudatele lumini strălucitoare ca o mie de sori să înceapă să explodeze în străfundul ochilor lor, semn neîndoios că începea adevărata deshidratare, dar

221

drumul era lung, foarte lung, și presupunea o voință enormă și un spirit de supraviețuire de neînving, și nici așa nu puteau spera că eforturile lor vor fi încununuate de succes.

„Ferește-te de Tikdabra.”

Nu-și amintea când auzise pentru prima dată acel avertisment pe care, probabil, îl învățase încă din pânțele mamei sale, dar acum se afla acolo, într-un loc din Tikdabra, târând după el un om care începea să se transforme într-o umbră, și nutrea convingerea că el, Gacel Sayah, Vânătorul, *imohag* din neamul Kel-Talgimus, ar fi putut învinge Tikdabra cu ajutorul celor patru cămile.

Ar fi fost primul care ar fi izbutit asta și faima lui s-ar fi întins dintr-o parte într-alta a deșertului, iar numele său ar fi trecut din gură în gură ca o legendă, dar târa după el o greutate de nesuportat, ca unul din acele lanțuri cu care unii stăpâni îi legau de glezne pe sclavii rebeli, și cu acea greutate - un om distrus, care în mai puțin de o săptămână se dăduse bătut -, el și orice alt *târgui* din deșert n-ar fi ajuns niciunde.

Știa că va sosi momentul în care va trebui să aleagă între a-1 împușca pentru a-i ușura suferințele și a se salva la rândul său, și a merge până la capăt, suportând împreună una din cele mai groaznice morți.

„O să-mi ceară el însuși să-1 omor, își spuse.

Când n-o să mai poată, o să mă roage, și va trebui s-o fac...”

Nu-i rămânea decât să spere că atunci nu va fi prea târziu.

Dacă oaspetele său îi cerea de bunăvoie să fie ucis, era dreptul lui s-o facă, iar din acel moment scăpa de orice răspundere și era, de asemenea, liber să încerce să se salveze.

222

„Cinci zile, calculă. După cinci zile voi fi încă în stare să încerc singur. Dacă rezistă mai mult, va fi prea târziu pentru amândoi.”

Își dădea seama că se afla în fața unei dileme:

pe de o parte, trebuia să facă eforturi ca să-și țină însoțitorul în viață, hrănindu-i speranțele și încercând tot ce era omenește posibil ca să-l salveze. Pe de altă parte, știa că fiecare zi și fiecare oră cu care-i prelungea viața însemna o zi sau o oră mai puțin pentru a și-o salva pe a lui. Din cauza constituției sale și a faptului că nu era obișnuit cu deșertul, Abdul-el-Kebir consuma o cantitate de apă de trei ori mai mare decât cea de care avea nevoie Gacel. Asta însemna că, dacă ar fi murit și el ar fi rămas singur, șansele *targuiului* de a continua să trăiască se măreau de patru ori.

Îl observă în timp ce dormea, neliniștit, murmurând uneori, cu gura deschisă larg, ca și când ar fi căutat mereu aerul care se împotriva să-i coboare în plămâni. I-ar fi făcut o favoare dacă i-ar fi prelungit somnul pe veci, ar fi evitat temerile și lipsurile zilelor viitoare, acum, că se cufundase într-un somn mai liniștit, când încă mai păstra în suflet voga iluzie că este liber și încă mai nutrea o slabă speranță că va trece granița.

Care graniță?

Ar trebui să fie pe-acolo, oriunde în fața lor, sau poate deja în urma lor, fără ca nimeni pe lumea asta să-o poată recunoaște, pentru că „pământul pustiu” din Tikdabra, care n-a fost în stare să accepte nici un suflet omenesc, ar accepta cu atât mai puțin impunerea unei granițe.

„Pământul pustiu” era adevărata graniță. Granița dintre țări, dintre regiuni și chiar dintre viață și moarte. „Pământul pustiu” se impunea oamenilor ca frontieră și Gacel înțelese că, într-un

223

anumit fel, iubea „pământul pustiu” și-i făcea plăcere că se afla acolo pentru că așa voise și pentru că era, poate, prima ființă omenească de la începutul vremurilor care experimenta pe deplin conștient ce înseamnă să sfidezi „deșertul deserturilor”.

„Mă simt în stare să te birui, murmură înainte de a adormi profund. Mă simt în stare să te birui și să termin odată pentru totdeauna cu legenda ta...”

Dar abia adormise, că o voce ca o meliță îi repetă în minte: „Ferește-te de Tikdabra”, până când dintre umbre apărură chipul Lailei, care îl mângâie pe frunte, îi dădu să bea apă proaspătă din puțul cel mai adânc și îi cântă la ureche așa cum îi cântase în noaptea de *ahal* a tinerilor necăsătoriți, când desenase în palma lui semnele ciudate pe care doar cei din neamul lui știau să le descifreze.

Laila!

Laila!

Se opri din măcinatul porumbului și-și ridică imenșii ochi negri spre chipul scofâlcit al lui Suilem, care arăta cu mâna spre vârful stâncii ce domina *guelta*.

— Soldații - doar atât spuse.

Într-adevăr, erau soldați și coborau din toate părțile cu armele pregătite, ca și cum ar fi fost gata să atace o enclavă inamică periculoasă, și nu o biată tabără nomadă doar cu femei, bătrâni și copii.

A fost de-ajuns să arunce o privire ca să-și dea seama care-i situația și, când se întoarse spre negru, îi spuse pe un ton ce nu admitea replică:

224

— Ascunde-te! zise. Stăpânul tău trebuie să știe ce s-a întâmplat aici.

Bătrânul șovăi puțin, dar se supuse îndată; se strecură printre *jaime* și *sheribe* și dispăru ca înghițit de stufărișul minusculei lagune.

Laila îi chemă apoi pe fiii soțului ei, pe femei și pe servitori, își luă copilul cel mic în brațe și așteptă mândră și nemișcată ca omul care părea comandantul grupului de soldați să ajungă în fața ei.

— Ce cauți în tabăra mea? întrebă, cu toate că știa răspunsul.

— Pe Gacel Sayah. îl cunoști?

— E soțul meu. Dar nu-i aici.

Sergentul Malik se uită cu plăcere la frumoasa *târgui* mândră și sfidătoare, fără nici un vâl care să-i acopere chipul, fără tunici groase care să-i ascundă brațele, pieptul sau picioarele zvelte. Trecuseră ani de zile de când sosise în deșert și nu se mai aflase așa de aproape de o asemenea femeie; trebui să facă un mare efort ca să-și alunge gândurile și să răspundă zâmbind ușor:

— Știi că nu-i aici. Este foarte departe. în Tikdabra.

O trecu un fior când auzi acel nume atât de temut, dar reuși să se controleze. Nimeni nu trebuia să spună vreodată că a văzut o femeie *târgui* înfricoșată, în nici o împrejurare.

— Dacă știi unde e, de ce ai venit?

— Să vă protejez... Va trebui să veniți cu noi, pentru că soțul tău a devenit un criminal periculos și autoritățile se tem că mulțimea, indignată, o să vă atace.

Laila fu cât pe ce să izbucnească în râs în fața nerușinării individului și arătă cu un gest în jurul său.

225

— Mulțimea ? repetă. Care mulțime ? Nu există nici un suflet în jur pe o distanță de două zile de mers.

Malik-el-Haideri zâmbi pe sub mustață, fericit și amuzat pentru prima oară după multă vreme:

— Veștile zboară în deșert, spuse. Tu știi. În curând or să vină, și trebuie să evităm orice incident care ar putea dezlănțui un război între triburi... O să veniți cu noi.

— Și dacă refuzăm ?

— O să veniți oricum. Cu forța, îi privi pe cei prezenți:

— Sunt toți aici ?

În fața afirmației mute, făcu un semn cu brațul.

— Bine! La drum, atunci.

Laila făcu un gest larg.

— Trebuie să strângem tabăra.

— Tabăra va rămâne aici... Oamenii mei or să-1 aștepte pe bărbatul tău.

Pentru prima dată Laila păru că-și pierde cumpătul și vocea i se schimbă ușor, ca o rugămintă.

— Dar e tot ce avem !

Malik râse disprețuitor:

— într-adevăr, nu e mult... Dar acolo unde mergeți n-aveți nevoie nici măcar de atâta.

Tăcu o clipă.

— Înțelege că nu pot merge prin deșert încărcat cu pături, covoare și cratițe ca un negustor ambulant.

Îi făcu semn unuia dintre oamenii săi.

— Să se pună în mișcare. Aii! Rămâi aici cu patru oameni; știi ce ai de făcut dacă apare *targui-ul!*

Cincisprezece minute mai târziu, Laila se întoarse să privească pentru ultima oară, acolo jos, în fundul miciei depresiuni, apa din *guelta*,

226

jaimele și *sheribele*, caprele din țarc și, aproape de stufăriș, colțul unde pășteau cămilele. Toate acestea și un bărbat erau tot ce avea pe lume, în afară

de pruncul pe care-l ținea în brațe, și o cuprinse teama că nu-și va mai revedea nici sălașul, nici bărbatul. Se întoarse spre Malik, care se oprise alături de ea:

— Ce vrei de fapt de la noi ? vru să știe. Niciodată n-am pomenit să se folosească femeile, bătrânii și copiii în înfruntarea dintre bărbați...

Chiar așa de slabă este armata ta, că are nevoie de noi ca să lupte cu Gacel?

— El are ceva ce dorim noi, veni răspunsul.

Acum avem noi ceva ce dorește el... îi folosim metodele, și ar trebui să ne mulțumească pentru că noi n-am tăiat gâtul nimănu în timp ce dormea, îi oferim un schimb: un om pentru o întreagă familie.

— Dacă acest om este oaspetele lui, nu poate accepta. Legea noastră nu-i îngăduie.

— Legea voastră nu mai există!

Malik-el-Haideri se așeză pe o piatră și-și aprinse o țigară, în timp ce coloana de soldați și captivi începu să coboare colina stâncoasă spre șes, unde așteptau mașinile.

— Legea voastră, făcută de tuaregi pentru tuaregi și în folosul lor, nu mai are valabilitate în fața legilor naționale.

îi suflă fumul în față.

— Soțul tău n-a vrut să înțeleagă cu binele și acum va trebui să-i explicăm cu răul. Nu poate face ce a făcut argumentând că tradiția îi permite și că deșertul e destul de mare. Se va întoarce într-o zi, și în acea zi va trebui să-și asume responsabilitățile. Dacă vrea să-și vadă soția și copiii în libertate, va trebui să se predea pentru a fi judecat.

227

— Niciodată nu se va preda, răspunse Laila convinsă.

— În cazul ăsta, obișnuiește-te cu ideea că niciodată nu vei mai fi liberă.

Nu răspunse, își îndreptă doar privirea spre locul din stufăriș unde știa că se ascunsese negrul Suilem și apoi, ca și cum ar fi întors spatele trecutului, se răsuci pe călcâie și începu să coboare în urma familiei sale.

Malik-el-Haideri își termină țigara în timp ce privea tulburat ușoara legănare a șoldurilor femeii, apoi aruncă mucul cu un gest de iritare și o urmă fără grabă.

-10b %Qms,i nijusaM IOklutkg t&lr-S ins-n ion &>

228

Îl văzu odată cu primii zori și crezu că-l înșală vederea, dar pe măsură ce se apropia își dădu seama că era „ceva”, nu știa ce, ceva ce abia se profila pe câmpia netedă ca în palmă.

Soarele începu să ardă și înțelese că era timpul să se oprească și să-și ridice cortul înainte ca dromaderul, care șchiopăta încă de la miezul nopții, să se prăbușească, dar curiozitatea fu mai tare decât el, așa că obligă animalele să mai facă un efort și până la urmă se opri la un kilometru distanță.

Întinse pânza de cort peste animale și peste omul care nu mai era decât o povară în plus, se asigură că totul era în ordine și continuă drumul pe jos, fără grabă, făcând un efort ca să se calmeze și să nu-și risipească puținele forțe, cu toate că ar fi dorit s-o ia la fugă ca să ajungă cât mai repede.

După două sute de metri nu mai avu nici o îndoială: pata albă ce se profila pe alba întindere era cadavrul mumificat și aproape intact, datorită uscăciunii aerului, al unei mari cămile înșeuate.

O privi de aproape. Dinții săi mari încremeniseră într-un trist zâmbet al morții, găvanele ochilor erau goale, iar prin câteva găuri din piele se vedea interiorul găunos.

229

Stătea în genunchi, cu gâtul întins pe nisip, cu privirea spre locul de unde venea Gacel, adică spre nord-est, ceea ce însemna că venise din sud-vest, deoarece cămilele, când mor de sete, își îndreaptă privirea, într-o ultimă speranță, spre locul unde ar trebui să ajungă.

Nu știa dacă să se bucure sau să se întristeze.

Era doar un schelet de *mehari*, ceva ce rupea monotonia peisajului care-i însoțea de atâtea zile, dar dacă sfârșise acolo însemna că în spatele lui nu exista vreo urmă de apă.

Cămila șchioapă avea să moară curând acolo, la mai puțin de un kilometru în sens opus, și avea să se transforme de asemenea într-o mumie, privindu-se fără să se vadă, fiecare cadavru marcând o jumătate de drum. Moarte, vor uni nordul cu sudul „pământului pustiu” din Tikdabra, limitele puterilor lor de sărmăne animale ale deșertului.

Ce speranță îi mai rămânea deci lui, care trebuia să meargă înainte cu două cămile fantomatice, sfârșite de oboseală, și un om care se dăduse bătut și pe care numai el, cu efort, îl mai ținea în viață?

Nu vru să răspundă, pentru că știa răspunsul la întrebare, și se întrebă cine o fi fost stăpânul aceluia *mehari* alb și pe unde se afla.

Examina pielea și părțile dezgolite ale căpățânii. În orice parte a deșertului ar fi fost în stare să-și dea seama de cât timp murise animalul, dar aici, cu căldura și uscăciunea aceea, pe pământul unde nu căzuse niciodată o picătură de apă și nu supraviețuise nici o ființă, puteau să fi trecut foarte bine trei ani sau o sută. Era o mumie, și Gacel nu se pricepea prea bine la mumii.

Simțea că începe să-1 moleșească arșița și făcu cale întoarsă. Mulțumi în sinea lui că stătea la

230

umbră și cercetă cu atenție chipul lui Abdul-elKebir, care gâfâia, aproape incapabil să respire normal. Tăie gâtul cămilei și îi dădu să bea sângele și restul de lichid din stomac, aproape putrezit, mai puțin de șase degete din gamela de tablă.

Din nou mulțumi în gând că era în continuare inconștient, pentru că altfel n-ar fi putut nicicum înghiți asemenea scârboșenie, având în vedere că nu era un om obișnuit să bea apă stătută, așa cum făceau adesea tuaregii.

„De fapt, e totuna dacă moare din cauza asta sau de sete, se gândi. Și dacă o suportă, va putea merge mai departe.”

Se întinse, hotărât să adoarmă, dar de data asta somnul nu veni imediat, ca de obicei după oboseala unui drum lung. Il obseda scheletul cămilei moarte, teribil de singur acolo, în mijlocul pustii, și încercă să și-1 imagineze pe nebunul *târgui* care sfidase Tikdabra, plecând din Gao sau Tombuctu în căutarea oazelor din nord.

Mehari-u rămăsese înșeuat, dar își pierduse călărețul și încărcătura pe drum, ceea ce însemna că stăpânul murise înaintea lui și că el continuase singur, căutându-și salvarea fără s-o găsească.

Atât beduinii, cât și tuaregii scoteau harnașamentele de pe animalele care erau gata să moară, chiar dacă asta nu era decât o dovadă de respect și recunoștință pentru serviciile aduse. Dacă stăpânul acestuia n-o făcuse, însemna fără îndoială că nu putuse s-o facă.

Cu siguranță că, în noaptea aceea sau în ziua următoare, aveau să dea peste cadavrul în pustiu și probabil că, la fel, găvanele ochilor săi aveau să privească spre nord-est, căutând marginea acelei interminabile întinderi.

Dar n-a fost un cadavru, ci sute. Se împiedică de ele în întuneric; desluși formele lor în

231

penumbra razelor fantomatice ale lunii în creștere, și lumina zilei îl găsi înconjurat de ele, o mulțime de oameni și animale împrăștiate în jurul său, cât se vedea cu ochii în depărtare, și în acel moment Gacel Sayah, *inmouchar* din stirpea Kel-Talgimus, supranumit de ai săi Vânătorul, își dădu seama că era prima ființă umană care întâlnea rămășițele Marii Caravane.

Fâșii de pânză acopereau pe alocuri corpurile călăuzelor și ale conducătorilor caravanei, mulți dintre ei își strângeau la piept armele și *gerbele* goale, iar cămilele aveau peste cocoașele lor șei tuarege decolorate de soare, harnașamente de argint și cupru, legături mari cu marfă desfăcute de vreme, care-și împrăștiaseră peste nisipul tare conținutul prețios.

Colți de elefant, statuete de abanos, mățăsuri care se rupeau când le atingeai, monede de aur și argint și, probabil, în pungile celor mai bogați negustori, diamante cât bobul de năut. Acolo se afla Marea Caravană din legende, străvechiul vis al tuturor visătorilor deșertului, o mie și una de bogății, pe care nici măcar Șeherezada n-ar fi îndrăznit să și le imagineze vreodată.

Era acolo, dar nu simți nici o bucurie văzând-o, ci doar o profundă neliniște și o tulburare de nestăpânit, căci, privind mumiile acelor sărmame ființe și observând expresia de teroare și suferință de pe fețele lor, i se păru că se privea pe el însuși după zece sau douăzeci de ani, poate după o sută, o mie sau un milion de ani, cu pielea ca pergamentul, ochii privind în gol și gura deschisă într-un ultim geamăt, în căutarea apei.

Și plânse pentru ei. Pentru prima dată de când se știa, Gacel Sayah plângea pentru cineva și, cu toate că-și dădea seama că era stupid și absurd să-i plângă pe cei ce muriseră de atâta

232

amar de vreme, văzându-i acolo, în fața lui, și înțelegând imensa disperare a ultimelor lor clipe, tăria lui de caracter cedă.

Își puse cortul printre morți și se așeză să-i privească, întrebându-se care din ei era Gacel, unchiul său, miticul războinic aventurier, angajat să protejeze caravana împotriva atacurilor bandiților și hoților, dar care nu reușise s-o protejeze de adevăratul ei dușman: deșertul.

Rămase treaz toată ziua în tovărășia morților ; era pentru prima oară când cineva se afla alături de ei de când moartea îi prinsese din urmă pe drum și le ceru spiritelor lor, care poate cutreierau la nesfârșit pe acele meleaguri, să-1 ajute să scape de un destin atât de tragic, arătându-i drumul pe care nu putuseră să-1 găsească pe când fuseseră în viață.

Și morții îi vorbiră cu gurile lor fără limbă, cu găvanele ochilor goale și cu mâinile lor ciolănoase înfipte în nisip. Nu știau să-i arate drumul bun, dar șirul nesfârșit de mumii ce se pierdea înspre sud-est îi striga că direcția în care mergea el, cea pe care o urmaseră ei, era greșită și nu ducea decât la zile întregi de singurătate și sete, fără nici o posibilitate de întoarcere.

Îi rămânea deci o singură posibilitate, să se îndrepte spre est, abătându-se din drum apoi spre sud, și să spera că în acea direcție hotarele „pământului pustiu” erau mai aproape.

Gacel îi cunoștea bine pe tuaregii care călăuzeau caravanele și știa că, atunci când unul dintre ei greșea direcția, se încăpățâna în greșeala lui indiferent de urmări, pentru că acea greșeală însemna că pierduse cu totul noțiunea spațiului, a distanței și a locului unde se afla și nu-i mai rămânea decât să-și caute salvarea mergând înainte, cu credința că instinctul îl va călăuzi până

233

la apă. Ghizilor tuaregi nu le plăcea să schimbe ruta dacă nu erau pe deplin convinși că știu încotro se îndreaptă, căci, prin tradiție, știau de veacuri că nimic nu e mai rău în deșert și nimic nu-i obosește și nu-i demoralizează mai mult pe oameni decât să umble dintr-un loc în altul fără nici o țintă. De aceea, fără îndoială, când cel ce călăuzea Marea Caravană, din cauza unei împrejurări pe care nimeni n-o va ști vreodată, se pomenise dintr-o dată în universul necunoscut al „pământului pustiu”, preferase să continue în aceeași direcție, încredințat că Allah avea să facă drumul mult mai scurt decât era în realitate.

Și acum se afla acolo, uscându-se la soare, dându-i lui Gacel o lecție pe care acesta și-o însușea.

Se făcu după-amiază și, când soarele încetă să dogorească, ieși din umbra adăpostului și umplu un sac cu monede grele de aur și diamante mari.

Nici o clipă nu avu senzația că-i prăda pe morți de avuțiile lor. Potrivit legilor nescrise ale deșertului, toate câte se aflau acolo aparțineau celui ce le găsea, căci sufletele care intraseră în rai aflaseră acolo toate bogățiile dorite,

iar spiritele blestemate ale celor care, din cauza răutății lor, rămăseseră afară nu prea aveau dreptul să hălăduiască pe vecie cu sacii plini.

După aceea, împărți apa ce rămăsese între Abdul, care nici măcar nu deschise ochii ca să-i mulțumească, și cămila cea mai tânără, singura care se mai putea ține pe picioare încă vreo două zile. Bău sângele ultimului animal și, după ce-1 legă pe bătrân de șa, o porni din nou la drum, lăsând acolo chiar și foaia de cort care le făcea umbră, o greutate inutilă de-acum, căci era conștient că nu se vor mai opri nici ziua, nici noaptea și că singura posibilitate de a se salva, atât

234

el, cât și animalul, era să meargă fără odihnă până aveau să iasă din acel infern.

Își făcu rugăciunile, se rugă pentru el, pentru Abdul și pentru morți, aruncă o ultimă privire armatei de mumii, schimbă direcția și porni la drum ducând de căpăstru cămila, care-1 urmă fără nici un muget de protest, convinsă că doar o încredere oarbă în omul ce mergea înaintea ei o putea salva.

Gacel nu-și dădu seama dacă acea noapte era cea mai lungă sau cea mai scurtă din viața lui, căci picioarele i se mișcau automat și voința lui supraomenească îl transformă încă o dată în piatră; dar de această dată era una dintre acele „pietre călătoare" din deșert, roci grele care, în mod misterios, se deplasau pe acea întindere, lăsând în urma lor o brazdă lată, fără ca nimeni să știe cu adevărat dacă le târau forțele magnetice, spiritele condamnaților pe vecie sau un simplu capriciu al lui Allah.

235

Caporalul Abdel Osman deschise ochii și imediat își blestemă soarta. Soarele se înălțase de două sulițe pe cer și încălzea pământul sau, mai bine zis, nisipul alb și tare, aproape pietrificat, al întinderii, acea întindere chinuitoare unde își instalaseră tabăra în urmă cu șase zile, suferind cea mai insuportabilă căldură de care-și putea aduce aminte din ultimii treisprezece ani ai săi în deșert.

Se răsuci un pic, își întoarse puțin fața și-1 observă pe grasul Kader, care mai dormea încă, respirând agitat, ca și cum, în mod inconștient, ar fi luptat să rămână în lumea viselor, refuzând să revină la mizerabila realitate ce-i înconjura.

Ordinele erau categorice: să rămână în acel loc și să supravegheze „pământul pustiu” până va veni cineva după ei. Asta se putea întâmpla a doua zi, peste o lună sau peste un an, dar dacă plecau de acolo, urmau să fie împușcați.

Era un puț pe-aproape: apă murdară și rău mirositoare, care producea diaree, și vânat unde se termina „pământul pustiu” și începea podișul din hamada, cu pietrișul și scaieții săi și cu vechi albiile de râuri care cu mii de ani în urmă curgeau năvalnic spre îndepărtatul Niger sau spre foarte îndepărtatul Ciad. Un bun soldat, și se presupunea că ei asta erau, avea obligația să supraviețuiască în asemenea circumstanțe, rezistând cât timp ar fi fost nevoie.

Că sfârșeau înnebunind într-o asemenea singurătate și cu o asemenea vipie nu era o problemă care să intre în calculele celor ce dăduseră ordinul și care, în mod sigur, nu văzuseră niciodată, nici măcar de departe, Sahara.

O picătură de sudoare, prima pe ziua aceea, i se scurse pe mustața groasă și-i alunecă pe gât în jos, spre pieptul păros. Se ridică fără chef și, așezat pe pătura murdară, întredeschise ochii, străbătând cu privirea, în mod automat, întinderea albă.

Dintr-o dată, inima îi tresări; luă binoclul și-l fixă asupra unui punct aflat drept în fața lui.

După care strigă nerăbdător :

— Kader! Kader! Scoală-te odată, pui de cățea!

Umflatul Mohamed Kader deschise ochii fără chef și deloc ofensat, căci în anii de conviețuire se obișnuise cu caporalul, care nu-i putea pronunța numele fără să adauge o insultă drăgăstoasă.

— Ce dracu' s-a-ntâmplat?

— Uită-te și spune-mi ce poate fi chestia aia...

Îi întinse binoclul și, cum stătea sprijinit în cot, Kader îl fixă spre punctul pe care i-l arăta.

Fără să se tulbure, îi răspunse blând:

— Un om și o cămilă.

— Ești sigur?

— Sigur.

— Morți?

— Așa se pare...

Caporalul Abdel Osman se ridică în picioare și, urcându-se în partea din

spate a jeepului, se întinse lângă mitralieră și fixă din nou binoclul, încercând să nu-i tremure mâna.

236

237

Caporalul Abdel Osman deschise ochii și imediat își blestetf¹¹³ soarta. Soarele se înălțase de două sulițe pe ^er încălzea pământul sau, mai bine zis nisip^ a^{1D} tare, aproape pietrificat, al întinderii' aceea întindere chinuitoare unde își instalase^ tabăra în urmă cu șase zile, suferind cea mai insuportabilă căldură de care-și putea aduce air*ⁱn*^e din ultimii treisprezece ani ai săi în deșert-

Se ră^^{uc*} un P*^{ci} întoarse puțin fața și-1 observă **j?**^e £^{rasu}l Kader, care mai dormea încă, respirând ^agitat, ca și cum, în mod inconștient, ar fi lupfc^a^ sa ră^{mană} ^m lumea viselor, refuzând să revină ^a m^{izera}Dua realitate ce-i înconjură.

Ordin>^{e*}e erau categorice: să rămână în acel loc și să supravegheze „pământul pustiu” până va veni cineva după ei. Asta se putea întâmpla a doua Z*[>] P^{es}^^e 0 lună sau peste un an, dar dacă plecau c^je ^{aco}|^{oi} urmau să fie împușcați.

Era ^ⁿ pe-^{aproa}pe: ^apa murdară și rău mirositO^{are} care producea diaree, și vânat unde se termi^{na} «pământul pustiu” și începea podișul din **harn**^{ac}^^a cu pietrișul și scaieții săi și cu vechi albiile de râuri care cu mii de ani în urmă curgeau năvalnic ^sP^{re} îndepărtatul Niger sau spre foarte îndepărtând Ciad. Un bun soldat, și se presupunea că ei as*^a erau, avea obligația să supraviețuiască

236

în asemenea circumstanțe, rezistând cât timp ar fi fost nevoie.

Că sfârșeau înnebunind într-o asemenea singurătate și cu o asemenea vipie nu era o problemă care să intre în calculele celor ce dăduseră ordinul și care, în mod sigur, nu văzuseră niciodată, nici măcar de departe, Sahara.

O picătură de sudoare, prima pe ziua aceea, i se scurse pe mustața groasă și-i alunecă pe gât în jos, spre pieptul păros. Se ridică fără chef și, așezat pe pătura murdară, întredeschise ochii, străbătând cu privirea, în mod automat, întinderea albă.

Dintr-o dată, inima îi tresări; luă binoclul și-1 fixă asupra unui punct aflat drept în fața lui.

După care strigă nerăbdător :

— Kader! Kader! Scoală-te odată, pui de cățea!

Umflatul Mohamed Kader deschise ochii fără chef și deloc ofensat, căci în anii de conviețuire se obișnuise cu caporalul, care nu-i putea pronunța numele fără să adauge o insultă drăgăstoasă.

— Ce dracu' s-a-ntâmpat ?

— Uită-te și spune-mi ce poate fi chestia aia...

Îi întinse binoclul și, cum stătea sprijinit în cot, Kader îl fixă spre punctul pe care i-l arăta.

Fără să se tulbure, îi răspunse blând:

— Un om și o cămilă.

— Ești sigur?

— Sigur.

— Morți?

— Așa se pare...

Caporalul Abdel Osman se ridică în picioare și, urcându-se în partea din spate a jeepului, se întinse lângă mitralieră și fixă din nou binoclul, încercând să nu-i tremure mâna.

237

— Ai dreptate, recunosc în sfârșit. Un om și o cămilă...

Tăcu și se uită împrejur.

— Celălalt nu-i.

— Nici nu mă miră, răspunse grăsanul, care începu să strângă liniștit păturile pe care dormise și micul primus ce servea pentru încălzitul ceaiului și pregătirea mâncării. Ciudat e că a ajuns și „ăsta” până aici.

Osman îl privi fix, cu oarecare îndoială:

— Și acum ce facem ?

— Eu zic să mergem după el...

— *Targui-vl* ăsta e periculos. Al dracului de periculos.

Kader, terminând de pus totul în mașină, arătă cu un gest mitraliera de care stătea sprijinit celălalt.

— Tu ochești și eu conduc. La cea mai mică mișcare, îl arzi.

Ezită o clipă, dar sfârși încuviințând cu convingere.

— Oricum e mai bine decât să stăm aici și să așteptăm... Dacă într-adevăr e mort, putem să plecăm chiar azi. Haide!

Asigură arma și grăsanul cel asudat puse jeepul în mișcare și o porni încet, învârtind volanul ca s-o ia direct spre locul unde se profilau cele două corpuri.

După trei sute de metri se opri, privi cu atenție prin binoclu în timp ce caporalul nu-1 pierdea din ochi pe cel întins pe jos.

— E *targui-|x|*, fără nici o îndoială.

— E mort?

— Cu atâtea veșminte pe el, nu pot să-mi dau seama dacă respiră sau nu.

Dar cămila e sigur moartă. A început să se umfle...

— Să trag în porcul ăsta ?

238

Mohamed Kader tăgădui. Caporalul îi era superior în grad, dar se vedea clar că, dintre ei doi, el era mai inteligent, în afară de faptul că sângele rece, calmul și nepăsarea sa erau renumite în tot regimentul:

— Ar fi mai bine să-1 prindem viu. Ne-ar putea spune ce s-a întâmplat cu Abdul-el-Kebir... Comandantului i-ar plăcea...

— Poate ne înaintează în grad.

— Poate, încuviință fără chef grăsanul, care n-avea nici un interes să fie înaintat în grad și să aibă mai multe sarcini. Sau poate ne dă o permisie de o lună la El-Akab.

Caporalul păru să fi luat o hotărâre.

— Bine... Apropie-te încă puțin!

De la cincizeci de metri, văzură că nu se zărea nici o armă lângă corpul *targui-uhxi* și că avea palmele deschise și mâinile depărtate și perfect vizibile, căci căzuse cam la zece metri de cămilă, ca și cum ar fi încercat să-și continue drumul, complet epuizat.

În sfârșit, se opriră la mai puțin de șapte metri, cu mitraliera ațintită direct spre pieptul lui, ceea ce însemna că la cea mai mică mișcare l-ar fi ciuruit. Mohamed Kader coborî din mașină, își luă mitraliera și, făcând un ocol prin spatele cămilei ca să nu fie în linia de tragere a caporalului Osman, se apropie de *targui-u|* al cărui turban părea puțin aplecat într-o parte, aproape căzut peste vâlul murdar. Grăsanul înfipse țeava armei în stomacul celui căzut, care nu făcu nici o mișcare, nu scoase nici un sunet, îl lovi apoi cu patul armei și, în cele din urmă, se aplecă deasupra lui, ca să-i asculte bătăile inimii.

Din locul lui din spatele mitralierei, caporalul se neliniști:

239

— Ce se întâmplă? E viu sau mort?

— Mai mult mort decât viu... Abia respiră și e complet deshidratat. Dacă nu-i dăm să bea, nu mai rezistă nici măcar șase ore.

— Percheziționează-1!

Il percheziționa minuțios.

— Nu are arme, spuse cu convingere, dar apoi se întrerupse, în timp ce deschidea un săculeț de piele și răstrna pe nisipul tare o grămadă de monede și diamante. Fir-ar să fie! exclamă.

Caporalul Abdel Osman sări din mașină, în doi timpi și trei mișcări ajunse alături de tovarășul său și întinse mâna spre monedele și grămada de pietre mari care se rostogoleau pe jos.

— Ce-i asta ? Feciorul ăsta de curvă e bogat!

Al dracului de bogat!

Grăsanul Mohamed Kader își puse arma alături și strânse monedele și pietrele, punându-le din nou în sac. Fără să-și ridice privirea, spuse:

— Da. Dar asta o știe doar el - se opri o clipă.

Și acum noi.

— Ce vrei să spui ?

Il privi drept în ochi:

— Nu fi tâmpit! Dacă-1 ducem înapoi viu, or să ne dea o lună de permisie, dar când se va întrema, își va cere banii și comandantul o să-și dea seama într-o clipă cine i-a luat.

Tăcu.

— Dar ce s-ar întâmpla dacă am găsi cadavrul câteva ore mai târziu?

— Ai fi în stare să lași un om să moară așa ?

— Îi facem o favoare, zise. Ce crezi că se va întâmpla când vor pune mâna pe el, după tot ce-a făcut? Au să-1 ciomăgească, au să-1 tortureze și, până la urmă, au să-1 spânzure. Nu?

— Asta nu e treaba mea. Eu îmi fac datoria întinse mâna și dădu la o parte vâlul ce acoperea

240

fața omului care zăcea inconștient. Privește-1 în față! Ești în stare să-1 omori?

Deși nu voia, grăsanul Mohamed Kader observă chipul plin de spuzeală, gălbejit și zbârcit, pe care o barbă aspră și albă îl îmbătrânea vizibil. Vru să-și îndepărteze imediat privirea, dar ceva îi atrase atenția și strigă deodată:

— Țsta nu poate fi *targui-lil* E Abdul-el-Kebir !

Ca și cum descoperirea l-ar fi avertizat de vreun pericol, puse mâna pe pușcă, dar chiar în acel moment răsunară două împușcături, doar două, și caporalul Abdel Osman și soldatul Mohamed Kader făcură un salt în aer de parcă o mână invizibilă i-ar fi împins cu putere și căzură de-a bușilea, primul peste Abdul-el-Kebir, iar al doilea cu fața în nisip.

Trecură câteva secunde în care nu se auzi nimic. Caporalul își întoarse cu greu capul, văzu fața tovarășului său cu un glonț în frunte și simți o durere puternică în piept și în stomac, dar făcu un efort și reuși să se întoarcă cu fața în sus, să se ridice cu greutate și să se uite în jur după cel care trăsese.

Nu văzu pe nimeni. Pustiul era la fel de nesfârșit ca întotdeauna, la fel de dezolant și neclintit, fără nici o posibilă ascunzătoare pentru un lunetist, dar în fața ochilor lui, a căror privire începea să se împăienjenească, își făcu apariția, pe jumătate gol și plin de sânge, ca o ființă de pe altă planetă ce ținea strâns în mână o armă, un om slab, dar puternic, care părea să se fi ivit din burta umflată a cămilei moarte.

Trecu pe lângă el, după ce-i aruncă o scurtă privire pentru a se asigura că nu prezintă nici un pericol, împinse cu piciorul mitraliera grăsanului, îndepărtând-o, și se îndreptă grăbit spre

241

jeep, unde căută nerăbdător, până găsi un bidon cu apă și bău îndelung, fără să-și ia privirea de la rănit.

Bău, lăsând lichidul să i se scurgă pe gât și pe piept, înecându-se și tușind, iar apoi bând din nou, ca și cum n-ar fi făcut-o de ani de zile, și la sfârșit, când nu mai rămase nici o picătură, scoase un râgâit zgomotos și se sprijini un moment de roata de rezervă, ca să-și tragă sufletul după nemaipomenitul efort.

Luă alt bidon și se apropie de Abdul-el-Kebir, îi sprijini capul și-l făcu să bea cum se pricepu, cu toate că apa mai mult se risipea decât i se ducea pe gât. La urmă îi umezi fața, după care se întoarse spre rănit.

— Vrei apă ?

Caporalul Osman încuviință cu un gest. *Targui-ul* se apropie, îl luă pe după umeri, îl târî ca să-1 sprijine de mașină, la umbră, și-i dădu bidonul, ajutându-1 să bea. Văzu rana din piept, prin care sângele ieșea bolborosind, și clătină din cap.

— Cred că o să mori, spuse. Ai nevoie de un doctor și nu e nici unul pe aici pe-aproape.

Osman încuviință din cap și, cu greu, întrebă:

— Tu ești Gacel, așa-i ? Trebuia să fi știut și să-mi fi amintit trucul ăsta vânătoresc vechi.

Dar hainele, turbanul și vălul m-au derutat.

— Asta a fost și intenția mea.

— Cum ai știut că vom veni ?

— V-am descoperit în zori și-am avut timp să pregătesc totul.

— Ai omorât cămila?

— Ar fi murit oricum.

Caporalul tuși, lăsând să i se scurgă un firisor de sânge pe la colțul buzelor, și închise ochii cu

242

un gest de mare durere și descurajare. Când îi deschise din nou, făcu un semn spre săculețul care rămăsese alături de cadavrul grăsanului.

— Ai găsit Marea Caravană?

Încuviință cu un gest și arătă în spatele lui.

— E acolo, la trei zile de drum.

Celălalt clătină din cap, ca și cum i-ar fi venit greu să creadă sau l-ar fi uimit faptul că exista cu adevărat. Apoi închise ochii și respiră cu greutate.

Nu mai spuse nimic și, după zece minute, muri.

Gacel rămase nemișcat, stând pe vine în fața lui, respectându-i agonia, și doar când își dădu seama că îi căzuse capul pe piept se ridică și, folosindu-și ultimele forțe, târî corpul lui Abdulel-Kebir până în partea din spate a mașinii.

Se odihni puțin, pentru că efortul fusese prea mare, apoi îi scoase lui Abdul, care încă nu-și revenise, hainele, vălul și turbanul și se îmbrăcă.

Când termină, se simți sfârșit. Bău din nou și se întinse la umbra jeepului, alături de corpul caporalului Osman. Adormi imediat.

După trei ore, îl trezi fâlfâitul de aripi al primilor vulturi. Unii intraseră deja în măruntaiele animalului mort, iar alții începeau să se apropie timid de cadavrul soldatului.

Privi spre cer. Păsările de pradă erau cu duzinile, căci se aflau chiar la marginea „pământului pustiu” și ai fi zis că apăruseră dintr-o dată, ca prin farmec, din tufișurile și arbuștii din *hamada*.

Se îngrijoră. Vulturii zburând în cercuri pe cer puteau fi văzuți de la mulți kilometri și nu știa la ce distanță se afla următoarea patrulă.

Cercetă nisipul. Era tare și, chiar dacă ar fi găsit în mașină târnăcoape și lopeți, nu se simțea în stare să sape o groapă în care să încapă doi oameni și o cămilă. Se uită apoi la fața lui Abdul, care respira mai bine, dar era departe de a-și fi

243

recăpătat cunoștința. îi dădu din nou să bea și constată că în mașină erau două bidoane pline cu apă, unul cu benzină și mâncare suficientă.

Se gândi îndelung; știa că trebuiau să plece de acolo cât mai repede, dar habar n-avea cum să pună în mișcare jeepul, care, în mâinile lui, era doar o grămadă inutilă de tinichea.

Încercă să-și aducă aminte. Locotenentul Razman conducea un vehicul identic și-i atrăsese atenția felul cum întorcea volanul într-o parte și-n alta și cum apăsa pedalele din podea și mișca încontinuu pârghia lungă cu o bilă neagră în vârf aflată în dreapta lui.

Se așeză pe scaunul șoferului și imită fiecare mișcare a locotenentului, mișcă volanul, apăsă cu forță fiecare pedală, frâna, ambreiajul și accelerația, încercând să miște dintr-o parte într-alta bila neagră, dar motorul rămase mut. Nici un sunet nu ajungea până la el și își dădu seama că toate acele mișcări serveau pentru a conduce, dar că mai înainte trebuia să reușească să pună motorul în mișcare.

Se aplecă și studie pe îndelete manetele mici, cheile, butoanele și indicatoarele de la bordul mașinii. Apăsă pe claxon și sperie vulturii, reuși să stropească parbrizul cu apă, pentru ca imediat această apă să fie împrăștiată într-o parte și în alta de două brațe oscilante, dar tot nu auzea doritul huruit al motorului.

În cele din urmă, văzu o cheie într-o broască.

O scoase; nu se întâmplă nimic. O băgă la loc, cu același rezultat. Încercă s-o răsucescă și monstrul mecanic prinse viață, tuși de trei ori, se zgâlțâi dintr-o parte într-alta și amuți.

Ochii i se umplură de bucurie când înțelese că era pe drumul cel bun. Răsuci cheia cu o mână, în timp ce cu cealaltă învârtea volanul

244

Înnebunit, dar cu același rezultat: tuse, zgâlțâială și tăcere.

Încercă cu cheia și cu maneta în același timp.

Nimic.

Cheia și pedala. Nimic.

Cheia și pedala din dreapta, și motorul urlă accelerat peste măsură, iar când, foarte încet, slăbi apăsarea piciorului, constată satisfăcut că mergea în continuare, sforăind domol.

Continuă să încerce cu frâna, ambreiajul, accelerația, frâna de mână, întrerupătoarele de lumini și schimbătorul de viteze și, când tocmai îl apucase disperarea, vehiculul făcu un salt înainte, roțile din spate trecură peste caporalul Osman și mașina se opri la trei metri mai încolo.

Vulturii bătură din aripi, nemulțumiți.

Repetă procedeul și avansa încă doi metri, încercă până în amurg și, când hotărî să se lase păgubaș, nu-1 despărțeau nici măcar o sută de metri de vulturi și morți.

Mancă și bău, pregăti o supă cu biscuiți, apă și miere, reuși să-1 facă pe Abdul-el-Kebir s-o înghită și, la căderea nopții, se ghemui cu genunchii strânși pe o pătură întinsă pe nisip și adormi îndată.

De data asta nu vulturii l-au trezit în zorii zilei, ci schelălăitul hienelor și al șacalilor ce-și disputau stârvurile, și timp de câteva minute ascultă hărțuiala, zgomotul oaselor rupte de fălcile puternice și al cărnii sfâșiate, smulsă dintr-o dată.

Gacel ura hienele. Detesta vulturii și șacalii, dar față de hiene simțea o aversiune pe care nu și-o putea controla de când, băiețandru fiind, aproape un copil, descoperise într-o dimineață că mâncaseră un ied abia născut și pe maică-sa.

Erau niște animale respingătoare și scârboase, șontoroage, lașe, trădătoare, murdare și feroce,

245

care, dacă se adunau suficient de multe, erau în stare să atace chiar și un om neînarmat. Adesea se întreba, fără să găsească un răspuns, pentru ce le lăsase Allah pe pământ.

Se apropie de Abdul, care dormea adânc, respirând acum normal. îi dădu să bea din nou și apoi se așeză, așteptând să se lumineze de ziuă, gândindu-se la faptul că el, Gacel Sayah, va intra în istoria deșertului și în legende ca primul om care a învins „pământul pustiu” din Tikdabra.

Și poate că, de asemenea, într-o zi se va ști că a fost și cel care a găsit în sfârșit Marea Caravană.

Marea Caravană! Ar fi fost de-ajuns ca ghizii ei să o ia puțin spre sud ca să se salveze, dar Allah n-a vrut să fie așa, și nimeni în afară de El nu putea ști pentru ce păcate groaznice îi pedepsise pe călătorii acesteia cu o soartă atât de înspăimântătoare. El împărțea viața și moartea, și singurul lucru pe care-l putea face era să-și accepte destinul în tăcere și să-i aducă mulțumiri că de data asta se arătase binevoitor cu el și îi îngăduise să scape și să-și salveze oaspetele.

Insh'Allah!

Se presupunea că acum se afla în altă țară, în afară de pericol, dar soldații continuau să-i fie dușmani și persecuția nu părea să se fi terminat.

Și nu exista nici o șansă de scăpare. Ultima cămilă era devorată acum de animalele de pradă; cât despre Abdul-el-Kebir, trebuiau să treacă niște zile bune până să poată face un pas. Doar acea bucată de metal neînsuflețit putea să-i scape de primejdie; și simți o profundă senzație de furie în fața neputinței și ignoranței sale.

Simplii soldați, beduinul cel mai jegos sau chiar un negru *akli* eliberat, care stătuseră câteva luni împreună cu francezii, erau în stare să facă

246

să meargă un vehicul mult mai mare ca ăsta, un camion greu plin de ciment, dar el, Gacel Sayah, *inmouchar* recunoscut pentru inteligența, curajul și istețimea sa, se simțea ca un copil prost în fața complicatei mașinării întortocheate și indescifrabile.

Obiectele fuseseră dintotdeauna dușmanii săi, le detesta, și viața lui de nomad se reducea la maximum două duzini din cele mai indispensabile, dar chiar și așa le respingea în mod instinctiv și lui, ca om liber și vânător singuratic ce era, îi ajungeau armele sale, *gerba* cu apă și harnașamentul

cămilei. Zilele petrecute în El-Akab, așteptând momentul potrivit ca să pună mâna pe guvernatorul Ben-Koufra, îl puseseră dintr-o dată în fața unui univers deconcertant, unde tuaregi autentici, la fel de austeri ca el în trecut, prinseseră gustul „lucrurilor”, lucruri pe care nu le cunoscuseră și de care nu avuseseră nevoie niciodată înainte, dar acum erau la fel de necesare pentru ei ca apa sau ca aerul pe care-l respirau.

Și mașina, senzația de a te mișca dintr-o parte într-alta fără nici un motiv aparent se transformaseră, din cât putuse să vadă, în cea mai presantă nevoie, fără ca pe tinerii nomazi și pe părinții lor să-i mai mulțumească lungile plimbări de zile și săptămâni pe întinderile pustii fără grabă și fără grijă, conștienți că locul unde trebuiau să ajungă se află acolo, la capătul drumului, și acolo va rămâne în vecii vecilor, oricât de încet ar merge.

Acum, printr-o ciudată ironie a destinului, el, Gacel, care ura și disprețuia atât de mult obiectele și simțea repulsie față de orice vehicul mecanic, se afla acolo, culcat alături de unul din ele, de care depindeau viața sa și cea a oaspetelui său, și se blestema pentru ignoranța lui și pentru că

181

nu se simțea capabil să-l oblige, dându-i câteva picioare, să alerge pe acea întindere spre libertatea aflată la doi pași.

Se luminează de ziuă. Alungă hienele și șacalii, dar vulturii continuau să vină cu zecile, pângărind cerul cu zborul lor funest, sfârtecând cu ciocurile lor puternice carnea animalului și a celor doi oameni care cu douăzeci și patru de ore în urmă erau încă plini de viață și croncănind în cele patru zări că acolo, la marginea *hamadei*, chiar la hotarul „pământului pustiu” din Tikdabra, omul dezlănțuise încă o dată o tragedie.

181

— în același pat în care stai tu acum și cam la aceeași oră, când toți dormeau, bărbatul tău i-a tăiat gâtul căpitanului meu și-a început să-și complice viața și mai mult decât înainte.

Laila făcu un gest instinctiv să se ridice din pat, însă sergentul Malik-el-Haideri îi puse mâna cu forță pe umăr și-o obligă să rămână pe loc.

— Nu ți-am dat voie să te miști, preciza. Și trebuie să te obișnuiești cu ideea că în Adoras, până când vor trimite alt ofițer, nimic nu se mișcă fără permisiunea mea.

Străbătu încăperea, se așează în vechiul balansoar în care răposatul Kaleb-el-Fasi își petrecea orele citind și legănându-se și se balansa ușor, fără să-și ia privirea de la fată.

— Ești foarte frumoasă, spuse în cele din urmă cu o voce puțin răgușită. Cea mai frumoasă tuaregă pe care-am văzut-o vreodată... Câți ani ai?

— Nu știu. Și nu sunt tuaregă. Sunt *akli*.

— *Akli* ? Fiică de sclavi! exclamă. Ia te uită !

Targui-ul ăsta trebuie să fie nebun după tine dacă și-a luat de nevastă o sclavă. Nu mă miră...

După cum arăți, pari a fi bună la pat. Ești bună la pat?

Nu primi nici un răspuns și se pare că nici nu-l aștepta. Căută o țigară în buzunarul cămășii, și-o aprinse cu bricheta care îi aparținuse căpitanului și fuma încet, lăsându-se învăluit de

249

fum și de imaginea fetei ce-l privea la rândul ei, semeață și sfidătoare.

— Știi de cât timp n-am văzut o femeie goală ?

Întrebă zâmbind cu amărăciune. Nu, nu poți să știi, pentru că nici măcar eu nu-mi amintesc.

Făcu un gest cu capul spre calendarul ce atârna deasupra patului.

— Curva asta grasă, care trebuie să aibă deja o sută de ani, e tot ce-am avut în timpul ăsta și mi-am petrecut ore întregi privind-o, masturbându-mă și visând la ziua când voi întâlni o femeie adevărată.

Căută o batistă și-și șterse sudoarea care-i curgea în voie pe gât.

— Și acum ești aici, ca în visele mele; chiar mai frumoasă și mai tânără decât am visat...

Făcu o pauză și apoi, încet, fără să ridice tonul, dar hotărât, adăugă:

— Dezbracă-te.

Laila rămase nemișcată, ca și cum nu l-ar fi auzit, și doar o ușoară licărire de teamă străluci în străfundul imenșilor săi ochi negri, în timp ce degetele i se crispau ușor pe pânza aspră și murdară a saltelei de paie.

Malik-el-Haideri așteaptă câteva clipe, își termină țigara, o puse cu grijă pe podea sub balansoar și lăsă ca acesta legănându-se, s-o strivească, își ridică ochii și-o privi fix.

— Ascultă! spuse. Există două feluri în care se poate rezolva această problemă: cu binele sau cu răul. Eu, personal, îl prefer pe cel dintâi, pentru că

întotdeauna este mai plăcut pentru amândoi. Tu te porți frumos, petrecem câteva momente plăcute, și eu, la rândul meu, mă port frumos și-ți fac captivitatea mai ușoară. Dacă opui rezistență, voi obține același lucru cu forța, dar apoi nu mă va mai interesa nicicum ce ți s-ar

183

putea întâmpla... Sau ce s-ar putea întâmpla cu ai tăi - zâmbi cu subînțeleș. Doi din băieții soțului tău sunt tare frumoși. Niște adolescenți foarte plăcuți la înfățișare... Ți-ai dat seama cum îi privesc unii dintre oamenii mei? De ani de zile stau aici închiși și cel puțin opt dintre ei ar fi fericiți dacă m-aș face că nu văd și le-aș da voie în noaptea asta, când toți dorm, să pună mâna pe băieți...

— Ești un porc.

— Nu mai mult decât oricare altul care a trăit cât timp am trăit eu în deșert.

Se opri din legănat și se aplecă în față, privind prin mica ferestruică dunele înalte ce înconjurau oaza.

— De aici lucrurile se văd altfel, pe măsură ce se scurg anii și pierzi speranța că într-o zi te vor lăsa să te întorci... Când înțelegi că nimeni, niciodată nu va simți nici cel mai mic interes sau milă pentru tine, nici tu nu mai simți interes sau milă pentru ceilalți.

O privi din nou.

— Nimeni, n-o să-mi dea nimic. Nimeni n-o să-mi dăruiască nimic dacă nu iau eu cu mâna mea și te asigur că, după ce-or să te vadă, or să încerce și alții... Dezbracă-te! repetă, și de data asta era un ordin.

Laila șovăi.

Încă mai încerca să reziste și toată ființa ei se răzvrătea împotriva ideii de a se supune, dar înțeleșese, o știa din momentul în care-1 văzuse pentru prima dată, că sergentul-major Malikel-Haideri era capabil de orice, inclusiv să le permită oamenilor săi să se distreze până la epuizare cu fiii soțului ei, pe care el o învățase să-i iubească de parcă ar fi fost ai ei.

183

În cele din urmă, foarte încet, se ridică în picioare, își încrucișă brațele, apucă rochia de poale și și-o trase peste cap, aruncând-o într-un colț. Corpul său puternic, tânăr și măsliniu, cu sâni mici și coapse tari, rămase complet gol, și sergentul Malik îl contemplă îndelung, fără să se oprească din legănat, ca și

când i-ar fi făcut plăcere ideea de a prelungi cât mai mult acel moment, desfătându-se cu fanteziile sale în așteptarea clipei când avea să se dezbrace la rândul lui.

Soarele era sus pe cer, duhoarea cadavrelor începea să devină insuportabilă și vulturii se transformaseră într-un nor împotriva căruia era zadarnic să lupți.

Zări mai întâi coloana de praf care se ridica spre vest, apropiindu-se cu repeziciune, și, când se urcă în jeep și încercă să studieze mecanismul mitralierei, hotărât să se apere, văzu pata cenușie, compactă a unui alt vehicul ce venea din sud, mai încet și mai greoi, pe a cărui turelă se afla un tun ușor cu tir rapid.

Vederea sa ageră îl făcu să înțeleagă că împotriva acestei arme orice încercare de rezistență era de prisos și încercă să se consoleze cu ideea că învinsese deșertul deserturilor din Tikdabra și că doar fidelitatea față de oaspetele lui reușise să-l înfrângă.

Își luă pușca și înainta până la marginea *hamadei*, fără să caute protecția stâncilor sau a tufișurilor, în timp ce Abdul-el-Kebir rămase în spatele său, în afara bății gloanțelor.

Își pregăti arma și așteptă, calculând distanța și momentul în care jeepul avea să ajungă în bătaia puștii, dar când putu să vadă perfect soldații și șovăi, cu arma pregătită, dacă să-l doboare pe șofer sau pe cel ce se pregătea să-și încarce

252

mitraliera, răsună în depărtare o explozie, un obuz şuieră prin aer și vehiculul zbură în bucăți, lovit în plin și oprindu-se pe loc, ca și cum s-ar fi izbit de un zid invizibil.

Un cadavru ciopârțit zbură la peste patruzeci de metri, altul se dezintegrează de parcă n-ar fi existat niciodată și, în câteva secunde, din jeep nu rămase decât o grămadă de fiare fumegânde.

Gacel Sayah, *inmouchar* din neamul KelTalgimus, supranumit Vânătorul, rămase împietrit, uluit, incapabil, poate pentru singura dată în viața lui, să înțeleagă ce se întâmpla în fața ochilor săi.

În cele din urmă, se întoarse încet spre cel de-al doilea vehicul, tancheta pe șenile ce-și continua drumul imperturbabilă și care se opri cam la douăzeci de metri de el, exact în punctul unde se uneau *hamada* și „pământul pustiu”.

Un om înalt, cu o mustață îngrijită, uniformă de culoarea nisipului și steluțe pe manșetă coborî imediat și înainta cu pas hotărât, oprindu-se în fața *targui-ului*.

— Abdul-el-Kebir ? întrebă.

Gacel arătă în spatele său.

Ofițerul răsuflă ușurat și clătină din cap ca și cum ar fi scăpat de o mare greutate.

— În numele guvernului meu și al meu personal, vă urez bun venit în țara noastră... Este o onoare pentru mine să vă escortez până la postul militar și să-1 însoțesc personal pe președintele Kebir până în capitală...

Începură să meargă încet spre vehicul și, în trecere, Gacel nu putu să nu arunce o lungă privire spre rămășițele jeepului distrus, care mai fumegau încă. Nou-venitul îl văzu și clătină din cap.

— Suntem o țară mică, săracă și pașnică, dar nu ne place să ne calce nimeni granițele.

253

Când ajunseră lângă corpul încă inconștient al lui Abdul-el-Kebir, îl examina cu atenție, se asigură că respiră normal și că pare în afara oricărui pericol și, ridicându-și ochii, privi îndelung întinderea nesfârșită care se deschidea înaintea lui.

— Niciodată n-aș fi crezut că cineva... cineva pe lumea asta... ar fi în stare să străbată locul ăsta blestemat!

Gacel zâmbi.

— Permite-mi un sfat, spuse. Ferește-te de Tikdabra!

185

După trei ore de drum, atinse ușor brațul ofițerului.

— Oprește, îi ceru.

Acesta se supuse, oprind jeepul, și ridică mâna pentru ca tancheta care-i urma să se oprească la rândul ei.

— Ce s-a întâmplat? vru să știe.

— Cobor aici.

— Aici ? se miră, aruncând o privire dezorientată întinderii de pietre și tufișuri. Ce vrei să faci aici?

— Mă întorc acasă, spuse *targui-ul*. Tu mergi spre sud. Familia mea este acolo, foarte departe, în nord-est, în munții Huaila... E timpul să mă întorc.

Militarul clătină din cap, ca și când i-ar fi fost greu să accepte.

— Pe jos? Și singur?

— O să-mi vândă careva o cămilă.

— E drum lung dacă ocolești „pământul pustiu”.

— De aceea trebuie să plec cât mai repede.

Ofițerul se întoarce și arată cu o mișcare a capului spre Abdul-el-Kebir, care dormea.

— Nu vrei să aștepti să se trezească? O să vrea să-ți mulțumească personal...

Gacel refuză cu naturalețe. Coborâse și-și luase armele și *gerba* cu apă.

186

— N-are pentru ce să-mi mulțumească.

Făcu o scurtă pauză.

— Voia să treacă granița și a trecut-o. Acum este oaspetele tău...

Li aruncă o privire prietenoasă.

— Urează-i noroc din partea mea.

Celălalt înțelese că hotărârea lui era fermă și că nimic n-ar fi putut să-1 facă să și-o schimbe.

— Ai nevoie de ceva? Întrebă. Bani sau provizii ?

Tăgădui și-i arată întinderea:

— Acum sunt un om bogat și în acest ținut am văzut mult vânat. N-am nevoie de nimic.

Rămase neclintit, în timp ce vehiculele treceau pe lângă el și se îndepărtau spre sud, și abia când praful care se ridicase se așeză din nou și zgomotul motoarelor se pierdu în depărtare privi în jurul său, se orienta, cu toate că pe întinsul podiș nu exista nici o formă de relief care să-i servească drept reper, și porni la drum fără grabă, cu aerul liniștit al drumetului ce străbate o pajiște într-un amurg blând, admirând peisajul, fiecare tufiș, fiecare piatră, fiecare pasăre și fiecare șarpe alunecos.

Avea apă, o pușcă bună și muniții; aceasta era lumea sa, inima deșertului pe care-1 iubea, și avea de gând să se bucure de drumul lung la capătul căruia urma să-și întâlnească soția, copiii, sclavii, caprele și cămilele.

Adia un vânt ușor și, pe înserat, animalele podișului își părăsiră ascunzișurile ca să pască frunzele tufișurilor pitice; acolo, în tufișuri, doborî un iepure frumos, pe care-1 mancă la lumina unui foc din ramuri de tamarin. Apoi

privi stelele care veniseră să-i țină de urât și se cufundă cu desfătare în amintirile sale: chipul și trupul Lailei, joaca și râsetele copiilor săi, vocea profundă și

187

cuvintele înțelepte ale prietenului său Abdul-elKebir și frumoasa, captivanta și memorabila aventură pe care îi fusese dat s-o trăiască în pragul maturității, care avea să-i marcheze viața pentru totdeauna și pe care bătrânii aveau s-o povestească ani și ani de-a rândul, uimind tinerii cu isprăvile singurului bărbat ce a sfidat o întreagă armată și „pământul pustiu” din Tikdabra în același timp.

Și le va povesti nepoților săi ce-a simțit în acea zi petrecută în tovărășia spiritelor Marii Caravane, și cum le mărturisise teama lui de-a muri în acel pustiu, și cum glasurile stinse ale mumiilor și degetele lor descărnate îi arătaseră drumul cel bun, și cum îl urmase trei zile și trei nopți, fără să se oprească nici măcar o dată în acest timp, conștient fiind că, dacă ar fi făcut-o, nici el și nici animalul n-ar mai fi fost în stare s-o pornească iarăși la drum, și cum deveniseră amândoi, datorită voinței lui de neînvins, adevărați roboți, insensibili la căldură, sete și oboseală.

Și acum stătea acolo, întins pe nisipul moale, simțind sub mână sa dulcea atingere a umedei *gerba* pline de apă, cu resturile iepurelui fumegând încă pe foc și săculețul cu aur atârnat la brâu și se simți împăcat cu el însuși și cu tot universul înconjurător, mândru că era bărbat și că era *târgui* și mândru, mai ales, că putuse demonstra că nimeni, nici măcar guvernul, nu-și putea permite luxul de a disprețui legile și obiceiurile poporului său.

Se gândi apoi cum va fi viața lui de acum înainte, departe de pășunile cunoscute și de locurile cu care se obișnuise de mic copil, dar nu-l neliniști ideea de a emigra dincolo de graniță, căci deșertul era același și continua să fie la fel pe mii de kilometri, oricare ar fi fost țara

187

unde s-ar fi stabilit; și n-avea de ce să se teamă că cineva ar veni să-i revendice nisipurile, pietrele și bolovănișurile, căci era limpede că, pe zi ce trecea, erau tot mai puțini cei care alegeau deșertul ca mod de viață.

Nu mai voia războaie, nici lupte și ducea dorul tihnitei lui *jaima*, al lungilor zile de vânătoare și al frumoaselor seri de taifas la lumina focului, ascultând o dată și încă o dată povestirile bătrânului Suilem, istorii pe care le

ascultase copil fiind și pe care va continua să le asculte, fără să se plictisească, până când bătrânul sclav avea să amuțească pentru totdeauna.

În amurgul celei de-a treia zile descoperi o tabără de *jaime* și *sheribe* lângă un puț.

Erau tuaregi și făceau parte din Poporul Lăncii, oameni săraci, dar amabili și primitivi, ce se învoiră să-i vândă cel mai bun *mehari*, sacrificară în cinstea lui un miel din care făcură un cușcuș foarte gustos, cum nu mai mâncase de mult, și îl invitară la o petrecere în noaptea următoare.

Înțelese că nu putea să-i jignească refuzându-i și scoase din săculețul de piele roșie de la gât 6 monedă grea de aur pe care-o puse în fața lui.

— Am să vin doar dacă plătesc eu mieii, spuse.

Doar cu condiția asta.

Stăpânul casei acceptă în tăcere, luă moneda și-o cercetă interesat:

— Nu se văd prea multe ca asta, zise. Acum circulă doar bancnote murdare, a căror valoare se schimbă de la o zi la alta. Cine ți-a dat-o?

— Un bătrân ce călăuzea caravane, răspunse fără să mintă, dar și fără să spună adevărul adevărat. Avea o grămadă.

188

— Cu din astea plăteau călăuzele și cămilarii, spuse celălalt convins. Cu din astea cumpărau animalele și proviziile... Știi, adăugă apoi cu un zâmbet ironic. Eu mă angajasem să însoțesc Marea Caravană, dar cu zece zile înainte de plecare am început să scuip sânge și m-au refuzat. „Ai tuberculoză, mi-au spus. N-ai ajunge nici măcar la Tripoli...” - clătină din cap, ca și cum i-ar fi fost greu să accepte capriciile destinului. În curând împlinesc nouăzeci de ani, continuă. Și din Marea Caravană n-a rămas nimic.

— Cum te-ai lecuit de oftică ? vru să știe Gacel.

Băiatul meu cel mare și prima mea soție au murit de asta.

— M-am înțeles cu un măcelar din Tombuctu, răspunse bătrânul. Am lucrat un an pe degeaba la el și, în schimb, m-a lăsat să mănânc carnea crudă de la cocoșele tuturor cămilelor pe care le tăia - zâmbi amuzat. Mă îngrășasem în așa hal, că arătam ca un butoi, dar până la urmă n-am mai scuipat sânge... Aproape două sute de cocoșe de cămilă! exclamă. De atunci nu m-am mai apropiat de un animal din ăsta în viața mea și prefer să merg pe jos trei luni decât să călăresc unul.

— Ești primul *imohag* pe care-1 aud vorbind rău de cămile, observă Gacel.

— Poate, veni răspunsul hâtru. Dar la fel de adevărat e că sunt și primul *imohag* care s-a lecut de oftică.

Frumoasa fată cu părul împletit în codițe subțiri, sâni frumoși și mâini cu palmele roșii, pline de bijuterii, acordă *amzad-v* cu o singură coardă, din care smulse un sunet ascuțit, ce păru mai curând un geamăt sau un râs strident, îl privi în ochi pe Gacel, străinul, căruia părea că-i dedică personal povestea sa, și spuse așa:

189

„Allah este mare. Lăudat fie - tăcu o clipă.

Se povestește, și asta nu s-a întâmplat în țara *imohagilor*, nici în cea a neamului Tekna, nici în Marrakech, Tunisia, Algeria sau Mauritania, ci acolo, în Arabia, aproape de orașul sfânt Mecca, unde orice credincios trebuie să meargă în pelerinaj cel puțin o dată în viață, se spune că ar fi trăit, cu mult timp în urmă, în înfloritorul și aglomeratul oraș Mir, gloria califilor, trei negustori isteți ce adunaseră, după mulți ani de afaceri împreună, o mare sumă de bani pe care au hotărât s-o investească într-un nou negoț...

Se pare, totuși, că acești negustori nu prea aveau încredere unul în altul, pentru că au pus aurul într-un săculeț și au hotărât să-1 lase spre păstrare stăpânei casei unde locuiau, cu porunca de a nu-1 da nici unuia din ei fără să fie și ceilalți de față.

La câteva zile după aceea, hotărâră să trimită o scrisoare în orașul vecin și, cum aveau nevoie de pergament, unul dintre ei spuse:

— Mă duc să-i cer pergament îndatoritoarei noastre gazde, pentru că sigur are.

Dar, intrând în casă, îi spuse acesteia:

— Dă-mi săculețul pe care ți l-am dat, că avem nevoie de el...

— N-o fac dacă nu sunt de față și prietenii tăi, răspunse femeia și, cu toate că celălalt insista, continuă să-1 refuze, până când istețul negustor îi spuse:

— Ieși la fereastră și-ai să vezi cum prietenii mei, care sunt în stradă, au să-ți spună să mi-1 dai...

Femeia făcu ce i se ceruse, în timp ce negustorul ieși și, apropiindu-se de cei doi, le spuse în șoaptă:

— Are pergamentul de care avem nevoie, dar nu vrea să ni-1 dea decât dacă i-1 cereți și voi.

Fără să știe de cursa pe care le-o întinsese, cei doi îi strigară femeii să facă ce-i spusese celălalt, și astfel ea îi dădu săculețul și hoțul fugi din oraș.

Când cei doi negustori au aflat de înșelătorie și și-au dat seama că rămăseseră fără bani, au dat vina pe sârmana femeie și au dus-o la caid, cerând să li se facă dreptate.

Judecătorul se dovedi a fi un om măsurat și inteligent, care ascultă ambele părți și, după o îndelungată gândire, rosti sentința:

— Eu cred că aveți dreptate să vă plângeți, și corect ar fi ca această femeie să vă înapoieze săculețul cu bani sau să vă dea ea banii... Dar cum în acest caz înțelegerea pe care ați făcut-o pune condiția să fie prezenți toți trei asociații când vi se va înmâna săculețul cu bani, consider că drept este să vă duceți să-1 căutați pe al treilea, să-1 aduceți în fața mea, și atunci eu personal mă voi ocupa ca înțelegerea să se împlinească...

Și astfel triumfară dreptatea și rațiunea, datorită bunei judecăți a aceluia înțelept caid.

Fie ca Allah să vrea ca întotdeauna să fie așa.

Lăudat fie..."

Fata ciupi coarda amzad-ului, sfârșindu-și astfel povestea, și apoi, fără să-și ia ochii de la Gacel, adăugă:

— Tu, care se pare că vii de atât de departe, de ce nu ne povestești ceva?

Gacel privi acel grup: cam douăzeci de fete și băieți adunați în jurul focului, pe cărbunii căruia se frigeau încet doi berbeci mari ce răspândeau o aromă dulce și pătrunzătoare, și spuse:

— Ce fel de poveste vreți să ascultați ?

190

— A ta, răspuse fata repede. De ce ești singur și așa de departe de casă? De ce plătești tot ce cumperi cu monede vechi de aur? Ce taină ascunzi ? În ciuda vălului pe care-1 porți, în ochii tăi se citește că ascunzi o mare taină.

— Ochii tăi sunt cei care văd o taină acolo unde nu e decât oboseală, spuse el. Am făcut o călătorie lungă. Poate cea mai lungă pe care a făcut-o cineva vreodată pe lumea asta... Am străbătut „pământul pustiu" din Tikdabra.

Cel care sosise ultimul la petrecere, un tânăr robust cu părul tuns scurt, cu ochii puțin sașii și o cicatrice adâncă brăzdându-i obrazul până la gât, întrebă dintr-o dată, cu voce tulburată:

— Tu ești Gacel Sayah, *inmouchar* din neamul Kel-Talgimus, a cărui familie și-a așezat tabăra în *guelta* din munții Huaila ?

Simți cum îi tresare inima.

— Da. Eu sunt.

— Am vești proaste pentru tine, spuse tânărul cu părere de rău. Vin din nord... S-a răspândit vestea din trib în trib, din *jaima* în *jaima*...

Soldații ți-au luat nevasta și copiii... Și pe toți ai tăi. A scăpat doar un bătrân sclav negru și el a spus: „Te așteaptă la *guelta* din Huaila ca să te omoare...”

Trebuie să faci un efort ca să oprească hohotul de plâns ce-i urca din rărunchi și încercă, mai mult chiar decât o făcuse în „pământul pustiu”, să-și stăpânească emoțiile.

— Unde i-au dus? Întrebă în cele din urmă, cu voce aparent liniștită.

— Nimeni nu știe. Poate că la El-Akab... Sau poate chiar mai în nord, în capitală... Vor să-i schimbe cu Abdul-el-Kebir...

Targui-ul se ridică în picioare și se îndepărtă fără grabă spre dune, urmărit de privirile tuturor

191

Într-o tăcere plină de respect, căci ca prin farmec bucuria petrecerii dispăruse și nimeni nu părea să-și dea seama că unul din berbeci se ardea.

Gri-gri, duhul nenorocirii, părea că se ivise din vâlvătaia focului și alungase cu suflarea lui fetidă strălucirea entuziastă din priviri și dorința cărnii de a petrece.

În întuneric, Gacel căzu în genunchi și-și îngropa fața în nisipul dunei, stăpânindu-se să nu dea frâu liber lacrimilor și înfigându-și unghiile în palmă până la sânge.

Nu mai era bărbatul bogat care se întorcea la liniștea căminului său după o lungă aventură.

Nu mai era nici măcar eroul care-1 smulsese pe Abdul-el-Kebir din ghearele dușmanilor săi și traversase cu el infernul „pământului pustiu”, lăsându-1 în siguranță de cealaltă parte a graniței. Acum era doar un biet imbecil, care pierduse tot ce avea pe lume din cauza nesăbuitei lui încăpățânări

de a respecta niște tradiții învechite ce nu mai reprezentau nimic pentru nimeni.

Laila!

Un fior, ca un curent de apă înghețată, îi străbătu șira spinării când și-o imagină în puterea acelor bărbați cu uniforme murdare, centiroane groase și cizme rău mirositoare. își aminti fețele lor când îl amenințau cu armele la intrarea *jaimei* sale, mizeria taberei lor, despotismul cu care-i tratau pe beduini în El-Akab și, cu toate că încercă în fel și chip să se stăpânească, un geamăt răgușit îi scăpă de pe buze, obligându-l să-și muște dosul mâinii.

— Nu face asta... Nu te abține. Cel mai puternic dintre oameni are dreptul să plângă într-un moment ca acesta.

își ridică privirea. Frumoasa fată cu părul împletit în codițe se așezase alături de el și întinsese

192

mâna să-1 mângâie pe față, așa cum ar fi făcut o mamă cu un copil speriat.

— Gata, a trecut, spuse.

Ea clătină din cap cu hotărâre.

— Nu încerca să mă păcălești. Nu a trecut...

Lucrurile astea nu trec. Rămân în adâncul ființei ca un glonț care nu iese. Eu o știu, pentru că mi-a murit bărbatul acum doi ani, și noaptea mâinile mele încă îl mai caută.

— Ea n-a murit. Nimeni n-ar îndrăzni să-i facă rău, spuse ca și cum ar fi încercat să se convingă pe el însuși. E aproape o copilă... Dumnezeu n-o să îngăduie să-i facă ceva.

— Nu există alt dumnezeu decât acela care vrem noi să existe, replică ea cu asprime. Poți să te încrezi în el dacă vrei. Nu strică. Dar dacă ai fost în stare să învingi „pământul pustiu” din Tikdabra, vei fi capabil să-ți recuperezi familia...

Sunt sigură.

— Și cum aș putea s-o fac? întrebă el descurajat. Ai auzit doar: îl vor pe Abdul-el Kebir, iar el nu mai e cu mine acum.

Fata îl privi fix la lumina strălucitoare a lunii pline care urcase sus pe cer, transformând noaptea în zi.

— Ai fi acceptat schimbul dacă acum ar mai fi fost cu tine? vru să știe.

— Sunt copiii mei, răspunse. Nevasta și copiii...

Tot ce am pe lumea asta.

— îți rămâne mândria ta de *târgui*, îi aminti ea. Și, din câte știu despre tine, ești cel mai mândru și cel mai viteaz dintre noi - se opri o clipă. Poate chiar prea mult... Când voi, războinicii, porniți la luptă, niciodată nu vă gândiți la răul pe care ni-l puteți face nouă, femeilor, care rămânem acasă și suferim loviturile sortii fără să avem parte de bucuriile gloriei - plescăi din

193

limbă, nemulțumită parcă de ea însăși. Dar n-ar^ venit să te învinovățesc, zise. Ce-ai făcut e bu^ făcut, și cu siguranță că ai avut motivele tale» Am venit pentru că, în asemenea momente, un bărbat are nevoie de cineva... Ți-ar plăcea să vorbești despre ea? ¹

Dădu din cap.

— E așa de tânără! suspină.

193

Ușa se deschise dintr-o dată și sergentul Malikel-Haideri sări din pat, repezindu-se să-și ia pistolul de pe masă, dar se opri când zări silueta locotenentului Razman profilându-se în lumina orbitoare de afară.

Pe jumătate gol cum era, făcu un efort să-și mențină aerul marțial, luă poziție de drepti, salutând și ciocnindu-și tocurele cizmelor, ceea ce păru cu adevărat ridicol, cu toate că pe figura locotenentului se vedea clar că nu avea dispoziția necesară să sesizeze comicul situației, și când ochii i se obișnuiră cu penumbra încăperii, se apropie de fereastră, deschise obloanele și arătă cu cravașa spre baraca alăturată:

— Sergent, cine sunt oamenii închiși acolo ?

vru să știe.

Sergentul simți cum o sudoare rece îi tâșnea din fiecare por al trupului, dar, încercând să-și păstreze calmul, răspunse:

— Familia *targu(-)ilui*.

— De cât timp se află aici ?

— De o săptămână.

Razman se întoarse spre el, nevenindu-i parcă să dea crezare celor auzite.

— O săptămână? repetă îngrozit. Vreți să spuneți că timp de o săptămână ați ținut închiși niște femei și niște copii ca să moară de căldură în infernul ăsta, fără să vă anunțați superiorii ?

194

— Radioul este stricat.

— Minciună... Acum am vorbit cu transmisionistul... Dumneavoastră ați ordonat să nu se folosească stația... De aceea mi-a fost imposibil să vă comunic că sosesc...

Dintr-o dată se întrerupse, căci privirea îi căzu pe silueta Lailei, complet goală, care se ghemuia speriată în cel mai îndepărtat colț al încăperii, în locul unde dormise pe o pătură veche, își plimbă privirea de mai multe ori de la fată la Malik-el-Haideri și, în cele din urmă, ca și cum s-ar fi temut, întrebă răgușit:

— Cine e ?

— Nevasta *targui-ului*... Dar nu e ce credeți dumneavoastră, domnule locotenent - încercă să se justifice. Nu e ce credeți dumneavoastră... Ea a acceptat de bunăvoie... A acceptat! repetă, întinzând mâinile într-un gest rugător.

Locotenentul Razman se apropie de Laila, care încerca să-și acopere goliciunea cu un colț al păturii.

— E adevărat că ai acceptat? vru să știe. Nu te-a forțat?

Tuarega îl privi fix, după care, întorcându-se spre sergent, răspunse cu hotărâre:

— Mi-a spus că, dacă nu accept, îi dă pe copii pe mâna soldaților.

Locotenentul Razman încuviință de câteva ori în tăcere, apoi se întoarse fără grabă și, arătând ușa, îi ordonă lui Malik:

— Ieșiți afară!

Acesta făcu un gest să-și ia hainele, dar locotenentul îl opri hotărât.

— Nu! Nu sunteți demn să mai purtați această uniformă... Ieșiți așa cum sunteți...

Sergentul-major Malik-el-Haideri ieși înaintea locotenentului și, când ajunse în pragul ușii,

194

se opri, căci în fața lui se aflau, în așteptare, toți oamenii din fort, însoțiți acum de soția lui Razman și de uriașul sergent Ajamuk.

— Indreptați-vă spre dune!

Se supuse, cu toate că nisipul fierbinte îi ardea tălpile, și merse în tăcere, cu capul plecat, fără să privească pe nimeni, până la poalele dunelor.

Când înțelese că nu mai putea înainta și că ar fi fost inutil să încerce să se cațere pe povârnișul abrupt, se întoarse, și nu se miră văzând că locotenentul își scosese din toc greoiul pistol regulamentar.

Îi zbură capul dintr-o singură împușcătură.

Razman rămase câteva clipe pe gânduri, uitându-se la cadavru, apoi, cu grijă, puse arma la loc, făcu cale întoarsă și se îndreptă spre cei de față, care nu se mișcaseră din loc și nu schițaseră nici un gest.

Îi privi pe rând, încercând să citească în adâncul ochilor fiecăruia, și, în cele din urmă, hotărât parcă să dea la iveală ceea ce ținuse ascuns în adâncul sufletului și-1 chinuia de multă vreme, spuse:

— Sunteți pleava armatei noastre... Oamenii pe care i-am disprețuit întotdeauna și soldații pe care niciodată n-aș fi vrut să-i comand... Hoți, asasini, drogați și violatori... Stârvuri - făcu o pauză. Dar, în fond, poate că nu sunteți decât victime, imaginea a ceea ce acest guvern a făcut din țara noastră - îi lăsă să mediteze un moment la cuvintele sale și, ridicând tonul, continuă: dar a sosit momentul ca lucrurile să se schimbe...

Președintele Abdul-el-Kebir a reușit să treacă granița și a lansat un apel către toți cei care doresc reinstaurarea democrației și libertății, să pornească la luptă - făcu o nouă pauză, de data aceasta mult mai dramatică, conștient de necesitatea unei anumite doze de histrionism: Eu

195

mă voi alătura lui! - mărturisi în cele din urmă.

Ceea ce am văzut azi a sfârșit prin a mă convinge și sunt dispus să rup cu trecutul și să reiau lupta alături de singurul om în care cred cu adevărat... Și vă dau o șansă... Cei care vor să mă urmeze, să treacă granița și să se unească cu Abdul-el-Kebir pot să mă însoțească...

Oamenii se priviră șovăielnici, nevenindu-le să creadă că cel mai frumos vis al lor, acela de a scăpa din infernul din Adoras și de a fugi din țară, le era oferit pe tavă de însuși ofițerul însărcinat să-i țină închiși.

Mulți dintre tovarășii lor încercaseră să fugă, dar fuseseră prinși, împușcați sau închiși pe viață, și, dintr-o dată, acest tânăr locotenent care abia sosise, cu uniforma lui îngrijită, însoțit de frumoasa lui soție și de un mastodont de sergent cu aspect de om de treabă, încerca să-i convingă că ceea ce până

acum fusese considerat unul din cele mai grave delictse se transformase, ca prin farmec, într-un act de eroism.

Unul dintre ei fu pe punctul să izbucnească în râs și altul sări în sus de bucurie când Razman, pe deplin conștient de ceea ce face și de adevăratele sentimente ale acelei trupe de răzvrățiți, ceru în mod solemn oamenii cei hotărâți să-1 urmeze să ridice brațul, păru că un singur resort invizibil puse în mișcare toate mâinile, făcându-le să se ridice spre cer la unison.

Locotenentul zâmbi ușor și schimbă o privire cu soția sa, care-i zâmbi la rândul ei. Apoi se întoarse spre Ajamuk:

— Pregătește totul, ordonă. Peste două ore plecăm - arătă cu cravașa spre baraca de la ale cărei ferestre cu gratii familia lui Gacel Sayah urmărise scena. Vin și ei cu noi, adăugă. O să-i lăsăm la adăpost, de cealaltă parte a graniței.

196

A fost o călătorie lungă, fără să știe precis încotro mergea pe drumul de întoarcere acasă, fără să știe unde-i era acum casa; în căutarea familiei sale, fără să știe dacă mai avea familie.

A fost o călătorie lungă.

La început spre apus, la o zi de drum de capătul „pământului pustiu”, și apoi, când își dădu seama că acesta se sfârșise, o luă spre mieznoapte, conștient că trecea din nou granița și că în orice moment puteau să apară soldații, care părea că deveniseră un coșmar pentru el.

A fost o călătorie lungă.

Și tristă.

Niciodată, nici măcar în cele mai grele momente, când la capătul Tikdabrei își dăduse seama că doar moartea îi rămăsese singurul tovarăș de drum, nu-și imaginase că întâmplările ar putea lua o asemenea întorsătură, căci pentru el, ca războinic și nobil al unui popor de nobili războinici, acea moarte însemna singura înfrângere definitivă.

Dar acum, dintr-o dată, ca trăsnet, descoperirea că moartea nu însemna nimic față de cruda realitate : să afle că ființele iubite deveniseră victimele propriului său război și că asta era de fapt adevărata și cea mai groaznică înfrângere.

În mintea lui se perindau o dată și încă o dată, obsesiv, chipurile fiilor săi, vocea Lailei sau

197

imagini repetate la infinit din viața lui în tabără, când totul era singurătate și tihnă la poalele marilor dune și anii treceau fără ca vreun om să tulbure liniștea unei vieți monotone și simple.

Zorii reci când Laila se ghemuia în brațele lui, căutând căldura trupului său; lungile dimineți cu lumină strălucitoare și neliniștea așteptării în căutarea vânatului; amiezile apăsătoare, cu arșiță sufocantă și dulce toropeală; amurgurile cu un cer roșu, când umbrele se prelungeau peste deșert ca și cum ar fi vrut să atingă marginea zării; și nopțile parfumate și dense, la lumina focului, repetând neobosit legende deja știute.

Le era frică de *harmatan*, care vuia când sufla, și de secetă; iubeau întinderea fără vânt, întunecimea norilor care se deschideau pentru ca pământul să se acopere cu un covor verde de *acheb*.

Capra care murea, tânăra cămilă care în sfârșit rămânea grea, plânsul celui mic, râsul celui mare, geamătul de plăcere al Lailei în penumbră...

Asta era viața lui, cea căreia îi ducea dorul, singura pe care și-o dorise și pe care o pierduse pentru că nu fusese în stare să îndure o jignire adusă onoarei lui de *târgui*.

Cine l-ar fi învinovățit că nu s-a înfruntat cu

O armată?

Cine nu l-ar învinovăți acum pentru că a făcut-o și și-a pierdut familia în această aventură?

Nu știa cât de mare era țara sa. Nici măcar nu avea habar câți locuitori are și, cu toate astea,

1 se împotrivesc ei, soldaților și cârmuitorilor ei, fără să se gândească vreo clipă ce consecințe putea avea marea lui ignoranță.

În ce colț al acelei uriașe țări avea să-și găsească nevasta și copiii? Care dintre toți locuitorii ei putea să-i dea vești despre ei?

197

Zi de zi, pe măsură ce înainta spre nord, își dădea seama de propria lui nimicnicie, cu toate că nici chiar deșertul, cu imensitatea lui, nu reușise să-i creeze complexe în peste patruzeci de ani de viață.

Acum se simțea minuscul, nu în fața măreției pământului, ci a josniciei acelor care îl locuiau, ce fuseseră în stare să implice femei și copii într-o luptă între bărbați.

Nu știa cu ce arme trebuia să lupte împotriva unor asemenea oameni. Nimeni nu-i explicase vreodată regulile aceluia joc, și își aminti iarăși vechea poveste pe care o istorisea întotdeauna negrul Suilem despre cele două familii ce se războiau între ele și ajunseseră să se urască atât de mult, încât la un moment dat îngropaseră un copil într-o dună și maică-sa înnebunise.

Dar asta se petrecuse o singură dată în istoria Saharei și provocase o asemenea spaimă printre locuitorii săi, încât amintirea acelei întâmplări se păstrase de-a lungul anilor și se transmisese din gură în gură când oamenii se adunau seara la povești, scârbindu-i pe adulți și slujind de învățătură celor mici.

„Vedeți dară cum ura și luptele nu duc la nimic altceva decât la teamă, nebunie și moarte.”

Putea repeta pe dinafară fiecare din vorbele bătrânului, și poate că acum, pentru prima dată după ce le ascultase ani în șir, își dădea seama cât de profund era înțelesul lor.

Muriseră atât de mulți oameni din acea dimineață îndepărtată când hotărâse să încalce pe *mehari* și să pornească prin deșert în căutarea onoarei sale pierdute, încât nu avea dreptul să se mire că o parte din sângele acelor morți îi stropea dintr-o dată pe el și pe ai săi.

198

I

Mubarrak, a cărui singură vină era că a condus o patrulă pe urmele unor oameni despre care nu știa nimic; căpitanul asudat, care se apăra spunând că nu făcuse decât să îndeplinească ordinele pe care trebuia să le asculte; cei paisprezece gardieni din Gerifies, care nu săvârșiseră altă greșală decât aceea de a dormi în drumul lui; soldații omorâți la hotarul „pământului pustiu” și cei ce zburaseră în aer după aceea, fără să aibă timp să vadă de unde le venea moartea...

Prea mulți, iar el, Gacel Sayah, nu avea decât o viață de oferit în schimb, o singură moarte cu care să compenseze atâtea morți.

Poate de aceea îi luaseră familia, ca parte din plata unei colosale datorii.

Insh'Allah! ar fi exclamat Abdul-el-Kebir.

Își aduse aminte încă o dată figura bătrânului și se întrebă ce se întâmplase cu el și dacă, așa cum promisese, reîncepuse lupta pentru putere.

„Era un nebun, murmură încetișor. Un nebun visător, din cei care se nasc predestinați să încaseze toate loviturile și să fie însoțiți de *gri-gri-ul* nenorocirii, ce călărește lângă ei, lipit de straietele lor. Era atât de mare forța acestui *gri-gri*, că mi-a transmis și mie o parte din nenorocirea lui.”

Beduinii credeau că acei *gri-gri* erau duhuri ale răului, ce puteau aduce boală, nenorociri sau moarte, și, cu toate că pe față tuaregii râdeau de aceste superstiții în care credeau doar servitorii și sclavii, adevărul e că până și cei mai nobili *inmouchari* se străduiau să ocolească anumite regiuni, vestite pentru duhurile lor rele, sau unii oameni despre care se știa cu siguranță că îi atrăgeau în mod deosebit pe *gri-gri*.

Era trist și tragic când un *gri-gri* prindea drag de cineva, căci în astfel de cazuri era zadarnic să

199

încerci să scapi chiar și pierzându-te la capătul pământului, îngropându-te în cea mai înaltă dintre dune sau traversând pe jos iadul din Tikdabra.

Acești *gri-gri* ți se lipeau de piele ca niște căpușe, ca mirosul sau vopseaua pânzeturilor, și acum *targui-ul* avea impresia că pusese stăpânire pe el *gri-gri-ul* morții, cel mai încăpățânat și insistent dintre toți, acela de care un războinic putea scăpa doar dacă lupta cu alt războinic, la care duhul morții era și mai puternic.

„De ce m-ai ales pe mine ? îl întreba uneori în nopțile când, la lumina focului, credea că îl vede așezat de cealaltă parte a flăcărilor. Eu nu te-am chemat niciodată. Soldații mi te-au adus acasă când căpitanul 1-a împușcat pe tânărul care dormea...”

Chiar din ziua aceea, din momentul când un oaspete este asasinat sub acoperișul tău, e logic să accepți că *gri-gri-ul* morții pune stăpânire pe stăpânul *jaimei*, așa cum *gri-gri-ul* adulterului se instalează pe vecie în soția ce și-a înșelat bărbatul în luna dinaintea nunții.

„Dar eu n-am fost de vină, protestă, încercând să-1 izgonească de lângă el. Am vrut să-1 apăr și mi-aș fi dat viața în schimbul vieții lui.”

Dar, așa cum spunea Suilem, acești *gri-gri* nu ascultă vorbele, rugămințile și nici chiar amenințările oamenilor, pentru că au propria lor judecată, și când prind drag de cineva nu-1 părăsesc până la sfârșitul veacurilor.

„A fost odată un om - povestea el - pe care îl îndrăgise în mod deosebit *gri-gri-ul* lăcustei.

Locuia în Arabia și, an după an, fără greș, plaga blestemată sosea să distrugă lanurile și câmpurile lui și ale tovarășilor săi.

Disperați, vecinii îl duseră în fața califului, rugându-1 să-1 execute, căci altfel aveau să moară

200

cu toții de foame, dar califul, care înțelesese că bietul om nu avea nici o vină, îi luă apărarea, spunând: «Dacă îl ucid, *gri-gri-ul* lăcustei, care îl iubește și dincolo de moarte, va veni în fiecare an la mormântul lui. Așa că poruncesc ca, atât acum, în viață, cât și ca spirit, mai târziu, după moarte, să facă o călătorie o dată la șapte ani până pe coasta de apus a Africii și să rămână acolo tot atâta timp. În felul acesta, cum și lăcusta e lucrarea lui Allah și nu ne putem împotrivi lui Allah, căci i-am aduce o jignire, vom împărți fără părtinire nenorocirea și vom avea parte, pe rând, de șapte ani de belșug și de șapte de sărăcie».

Așa făcu omul acela cât trăi și continuă s-o facă duhul său, și de aceea plaga se abate asupra noastră în această perioadă și apoi se întoarce, urmând sufletul mortului până în țara lui de baștină."

Indiferent dacă acea legendă era sau nu adevărată, așa se comporta lăcusta, însă tuaregii, mai șireți decât țărani din Arabia, rezolvaseră problema foamei într-un fel mult mai practic, preferând să devoreze insectele, așa cum acestea le devorau recoltele, decât să execute un nevinovat. Prăjite pe cărbuni sau făcute făină, deveniseră unul din alimentele lor preferate, și sosirea lor cu milioanele, acoperind soarele la amiază, pentru ei nu reprezenta imaginea mizeriei, ci, dimpotrivă, a prosperității și a belșugului timp de multe luni. Peste trei ani aveau să se întoarcă și Laila o să le facă făină, care, amestecată cu miere și curmale, o să-i încânte pe copii.

Îi plăceau prăjiturile acelea și ducea dorul ceasurilor din amurg, când mesteca o bucată, privind soarele ce se ascundea și sorbea ceaiul fierbinte la intrarea cortului său. Apoi, pe când femeile mulgeau cămilele ori flăcăii adunau caprele, se

200

plimba alene până la ghizdul puțului, să vadă până unde ajunge apa, și refuza să admită că totul se sfârșise și că nu se va mai întoarce niciodată la

fântâna și la palmierii lui sau alături de familia și animalele sale, pentru simplul fapt că invizibilului duh făcător de rele îi era dragă tovărășia sa.

„Pleacă! îl imploră încă o dată. Am obosit să te port cu mine și să ucid fără să știu de ce o fac.”

Știa însă că, chiar dacă *gri-gri-ul* ar fi vrut să plece, sufletele chinuite ale lui Mubarrak, căpitanului și soldaților nu i-ar fi îngăduit niciodată s-o facă.

201

o

Ba

La fiecare sfârșit de săptămână, Anuhar-el-Mojkri își părăsea comodul și răcorosul birou din Palatul guvernamental, se urca în vechea Simca, pe care o lăsa pe o străduță din apropiere, încărcată cu apă și provizii, și se îndrepta hurducându-se spre apropiatele contraforturi ale muntelui ce domina orașul El-Akab, pe a cărui culme se înălțau ruinele unei fortărețe inaccesibile, care le servise drept refugiu locuitorilor oazei în vremuri de război și incursiuni de pradă.

Nu mai era nimic de explorat printre zidurile fortului, de nerecunoscut acum, ale cărui pietre fuseseră folosite în bună parte de francezi ca să construiască clădirile publice din El-Akab, dar Anuhar-el-Mojkri descoperise că în peșterile și în pereții stâncoși ai îngustelor chei ce se deschideau în spatele ruinelor se aflau, dacă cercetai cu atenție și îndepărtai pulberea de milenii, o infinitate de picturi rupestre care vorbeau despre trecutul cel mai îndepărtat al Saharei și al locuitorilor săi.

Elefanți, girafe, antilope și leoparzi, scene de vânătoare, de amor și din viața de zi cu zi a străvechilor locuitori de pe acele meleaguri se iveau de sub degetele sale experte, ce curățau piatra cu nesfârșită grijă, lăsându-se conduse adesea doar de un soi de instinct de arheolog înnăscut,

201

care îl îndemna să caute o posibilă figură acolo unde, în mod logic, ar fi scrijelit-o el însuși.

Acela era marele lui secret și marea lui mândrie, și în minusculul său apartament de burlac se îngrămădeau sute de fotografii în culori, minunate, pe care le făcuse de-a lungul a peste doi ani de muncă meticuloasă; fotografiile care la un moment dat aveau să ilustreze o carte voluminoasă cu care Anuhar-el-

Mojkri avea să uimească lumea datorită descoperirii sale: *Frescele de la El-Akab*.

Și acolo, undeva, încă nu știa unde, dar avea un presentiment, urma să găsească, în sfârșit, ceea ce căutase de la început: o replică a „Marțienilor de la Tassili”, acele figuri gigantice, de peste doi metri înălțime, care evocau în mod fidel atitudinile și îmbrăcămintea astronauților ce vizitaseră, în noaptea timpurilor, regiunile care acum erau un deșert, dar atunci fuseseră probabil fertile și locuite de nenumărate animale exotice.

Încununarea tuturor ambițiilor nutrite de secretarul guvernatorului provinciei era, fără îndoială, să demonstreze că și acolo, atât de departe de Tassili, sosiseră locuitorii altei planete, și ar fi sacrificat bucuros promițătoarea sa carieră politică în schimbul unuia dintre acele desene, oricât de rudimentar ar fi fost.

În acel apăsător miez de zi, când soarele cădea ca plumbul topit pe extravaganta lui pălărie de paie, iar peretele neted al unei stânci, în fundul unei mici scobituri ferite de vânturi și ploi, îl făcea să nutrească speranțe întemeiate privind o nouă și, poate, revelatoare descoperire, o ciudată stare de agitație, ca o presimțire, puse stăpânire pe tot corpul său și își dădu seama că mâinile îi tremurau când pipăi tăietura adâncă a unei linii ce promitea să fie o siluetă înaltă cu contururi imprecise.

202

Își șterse sudoarea ce-i curgea pe frunte aburindu-i ochelarii, însemnă cu cretă albă linia care acum se vedea clar, bău o înghițitură mică de apă și tresări îngrozit când un glas cunoscut, grav și amenințător, întrebă în spatele său:

— Unde e familia mea?

Se întoarse pe jumătate, ca împins de un arc, și trebui să se sprijine de perete ca să nu cadă de spaimă când văzu, la mai puțin de trei metri de el, gura neagră a puștii și silueta semeață a *targui-ului* ce devenise coșmarul său.

— Tu?

Doar atât putu să spună.

— Da. Eu - veni răspunsul sec. Unde e familia mea?

— Familia ta? întrebă uimit. Ce treabă am eu cu familia ta? Ce s-a întâmplat cu ea?

— I-au luat soldații.

Anuhar-el-Mojkri simți că i se moaie picioarele, se așeză pe o piatră și își scoase pălăria, ștergându-și transpirația de pe față cu mâna:

— Soldații ? repetă neîncrezător. Imposibil!

Nu, nu e posibil... Aș fi știut - își șterse ochelarii cu o batistă pe care o scoase tremurând din buzunarul din spate al pantalonilor și îl privi pe Gacel în față cu ochii lui mici și miopi. Ascultă-mă adăugă, și tonul său părea sincer. Ministrul a menționat posibilitatea de a-ți aresta familia ca să facem un schimb cu Abdul-el-Kebir, dar generalul s-a împotrivit și nu s-a mai pomenit nimic de asta... Jur!

— Ce ministru? Unde locuiește?

— Ministrul de Interne... Madani. Aii Madani.

Locuiește în capitală... Dar mă îndoiesc că familia ta e acolo.

— Dacă nu e acolo, au luat-o soldații.

203

— Nu - respinse ideea cu mâna, profund convins. Sigur nu i-au luat soldații... Generalul e prieten cu mine. Luăm masa împreună de două ori pe săptămână. Nu e omul care să facă așa ceva și, dacă ar fi făcut-o, m-ar fi consultat...

— Familia mea a dispărut. Sclavul meu mi-a spus că i-au luat soldații și că cinci militari mă așteaptă și acum la *guelta* din munții Huaila.

— Poate nu sunt soldați, repetă încă o dată, sâcâitor, Anuhar-el-Mojkri. Or fi polițiști. Polițiști de-ai ministrului - clătină din cap și adăugă disprețuitor: Il cred în stare. E un pui de curvă își potrivi din nou ochelarii, acum perfect curați, și-l observă pe Gacel cu interes reînnoit. Chiar ai străbătut „pământul pustiu" din Tikdabra?

vru să știe.

În fața confirmării mute, scoase un șuierat scurt ce voia să exprime neîncredere sau admirație.

— E fantastic! exclamă. Realmente fantastic... Ai aflat că Abdul-el-Kebir e la Paris? îl sprijină francezii și e foarte posibil ca tu, un *târgui* analfabet, să schimbi cursul istoriei țării noastre...

— Nu mă interesează să schimb nimic, răspunse, întinzând mâna și apucând bidonul din care bău abia ridicându-și vălul. Nu vreau decât să-mi eliberez familia și să fiu lăsat în pace.

— Asta vrem toți: să trăim în pace. Tu cu familia ta și eu cu gravurile mele. Dar mă îndoiesc că ni se va permite.

Gacel făcu un gest cu capul spre desenele marcate cu cretă ce se vedeau pe stâncile din jur.

— Ce-i asta ? vru să știe.

— Istoria strămoșilor tăi. Ori istoria oamenilor care au locuit pe aceste pământuri înainte ca tuaregii să devină stăpânii deșertului.

204

— De ce faci asta ? De ce îți pierzi timpul cu asta, când ai putea să stai liniștit la umbră, la El-Akab?

Secretarul guvernatorului provinciei ridică din umeri.

— Poate pentru că mă simt dezamăgit de politică, zise. Ți-aduci aminte de Hassan-ben-Koufra ?

L-au destituit, a plecat în Elveția, unde strânsese o mică avere, și după două zile l-a călcat un camion cu răcoritoare. Ridicol! În câteva luni a ajuns, din „Viceregele deșertului”, pacientul unui spital acoperit de zăpadă, unde-și plânge picioarele rupte.

— Soția lui e cu el?

— Da.

— Atunci, nimic nu mai are importanță, spuse *targui-ul*. Se iubeau. l-am spionat mai multe zile și o știu bine.

Anuhar-el-Mojkri îl aprobă cu convingere.

— Era un ticălos, un politicastru fără scrupule și un hoț, un trădător și un escroc... Dar avea și o parte bună: dragostea lui pentru Tamar... Măcar pentru asta ar trebui să trăiască.

Gacel Sayah zâmbi ușor, deși celălalt nu putea să-l vadă, își plimbă privirea pe desenele de pe pereți și se ridică în picioare, luându-și arma:

— Poate datorită dragostei tale pentru istoria strămoșilor mei te las în viață acum, spuse. Dar încearcă să nu te miști de-aici și să nu mă denunți. Dacă te văd prin El-Akab înainte de luni, îți zbor creierii.

Celălalt își recuperase creta, periile și cârpele și se pregătea să se apuce din nou de treabă.

— Să n-ai nici o grijă! răspunse. N-aveam de gând s-o fac.

Apoi, pe când *targui-ul* se îndepărta, îi strigă:

— Și sper să-ți găsești familia!

205

Era un autobuz hodorogit. Cel mai jegos, mai rablagit și mai împutit vehicul de transport public care încercase să gonească vreodată pe o șosea, deși, ca să spunem adevărul, acela nu încerca nicidecum să gonească, ci se mărginea să înainteze astmatic, cu o viteză maximă de cincizeci de kilometri pe oră, pe întinderea cu tufișuri, printre coaste stâncoase și bolovănișuri nesfârșite.

Cam la fiecare două ore, era nevoit să se oprească din cauza unei pene de cauciuc sau pentru că roțile se înțepeneau în câte-o capcană de nisip, și atunci șoferul și taxatorul îi obligau pe călători să coboare cu tot calabalâcul - capre, câini și coșuri cu găini -, îndemnându-i să împingă sau să se așeze pe marginea drumului și să aștepte până schimbau roata.

De asemenea, la fiecare patru ore trebuiau să umple rezervorul de benzină recurgând la procedeul primitiv de a trage combustibilul cu un furtun din canistra legată bine pe acoperiș, iar la suișuri, când coasta era foarte abruptă, bărbații erau obligați să meargă pe jos.

Așa au călătorit timp de două zile și două nopți, înghesuiți ca niște curmale într-o pungă de piele de iepure, asudați și sufocați de zăduful de nesuportat, incapabili să prezică măcar cât avea să mai dureze acel supliciu sau dacă aveau

205

^ ^ fc*

să ajungă vreodată să zărească hotarele monotonului deșert.

La fiecare oprire, Gacel simțea impulsul de a părăsi vehiculul slinos și de a-și continua drumul pe jos, oricât de lung ar fi fost, dar la fiecare oprire își dădea seama că ar fi avut nevoie de luni de zile ca să ajungă în capitală cu propriile lui mijloace, și fiecă zi, fiecă oră pe care le pierdea puteau fi hotărâtoare pentru Laila și fiii săi.

Prin urmare continuă, răbdând un iad de nedescris din cauza spațiului închis, el, care iubea singurătatea și libertatea mai presus de orice, suportând negustorii guralivi, femeile isterice, copiii zgomotoși și găinile puturoase, incapabil să se transforme în piatră, cum izbutise să facă pe „pământul pustiu”, să se izoleze de tot ceea ce îl înconjura, să reușească să-și facă spiritul să-i părăsească temporar trupul.

Acolo, fiecare hârtop, fiecare hurducătură, fiecare pană de cauciuc și fiecare râgâială a vreunui vecin îl readuceau la realitate, și nici măcar în ceasurile târzii ale nopții nu reușea să cadă într-un scurt somn care să-i permită să-și redobândească forțele sau să se întoarcă în minte la ai săi.

În sfârșit, în zorii tulburi ai celei de-a treia zile, când un vânt insistent și lipicios, ce-ți sufla în față nori de praf cenușiu și înăbușitor, te împiedica să distingi conturul obiectelor mai departe de cincizeci de metri, străbătură un grup de căsuțe de chirpici, o matcă secătuită și o pietucă urât mirositoare și se opriră chiar în mijlocul a ceea ce fusese un vechi bazar, acum părăsit.

— Capul liniei! strigă taxatorul în timp ce cobora, dezmoțindu-și mâinile și picioarele și privind în jurul lui ca și cum i-ar fi venit greu să creadă că încă o dată încheiase cu succes nebuneasca odisee de a merge până la El-Akab și de a se întoarce cu viață. Lăudat fie Domnul!

206

Gacel coborî ultimul, privi zidurile dărăpănate ale bazarului, ce amenințau să-i cadă în cap de cum s-ar fi întezit vântul, și se apropie nedumerit de șofer.

— Asta-i capitala? vru să știe.

— Oh, nu! veni răspunsul, amuzat. Până aici ajungem noi. Dacă am avea pretenția să intrăm cu hărăbaia asta pe șoseaua națională, ne-ar băga la balamuc.

— Și ce trebuie să fac ca să ajung în capitală ?

— Poți lua alt autobuz, dar îți recomand trenul; e mai rapid.

— Ce e trenul ?

Pe celălalt nu păru să-1 mire întrebarea, căci acela nu era, bineînțeles, primul beduin pe care-1 transportase în cei aproape douăzeci de ani de când se hurduca prin deșert.

— Ar fi mai bine să te duci să-1 vezi chiar tu, îi răspunse. Mergi pe strada asta și, după trei cvartale, o să vezi o clădire maronie; acolo e...

— După trei ce ?

— Trei cvartale, trei încrucișări de străzi dădu din mână. În fine, presupun că acolo de unde vii nu există toate astea... Mergi drept înainte până vezi clădirea. Nu mai e alta.

Gacel făcu un gest de încuviințare, își luă pușca, spada și sacul de piele în care pusese muniții, ceva de-ale gurii și tot avutul său și porni în direcția indicată, dar taxatorul îi strigă de pe acoperișul autobuzului:

— Hei! Aici nu poți să umbli înarmat! Dacă te vede cineva, dai de bucluc... Ai permis?

— Ce?

— Permis de portarma - dădu din mână. N-ai!

Mi-am dat seama că n-ai... Ascunde chestia asta sau o să ajungi la pușcărie!

Gacel rămase încremenit în mijlocul bazarului, dezorientat și neștiind ce să facă, până

207

când, văzându-1 pe unul din pasageri care se îndrepta în direcție opusă cu un geamantan pe umăr, altul în mână și un sul de covoare sub braț, îi veni o idee. Alergă spre el.

— Îți cumpăr covoarele, zise, arătându-i o monedă de aur.

Celălalt nici măcar nu-i răspunse. Luă moneda, ridică brațul, lăsându-1 să ia sulul, și își văzu mai departe de drum, grăbind pasul, de teamă că acel *târgui* prost ar putea să se răzgândească.

Dar Gacel nu se răzgândi. Desfăcu covoarele, înfășură armele în ele, își puse sulul sub braț și porni spre gară.

Trenul era și mai jegos, mai incomod și mai zgomotos decât autobuzul și, cu toate că avea avantajul că nu-i explodau roțile, prezenta inconvenientul că îi umplea de fum și funingine pe pasageri și că se oprea cu exasperantă regularitate în toate orașele, comunele, satele și micile cătune de pe traseu.

Când îl văzu ivindu-se în gara strălucitoare, urlând și azvârlind jeturi de aburi ca un monstru mai potrivit cu poveștile negrului Suilem decât cu realitatea, Gacel fu cuprins de o panică incontrollabilă și trebui să apeleze la tot curajul lui de războinic și la tot controlul său de *inmouchar* al gloriosului Popor al Vălului ca să se lase târât de masa pasagerilor și să se urce cu chiu, cu vai într-un vagon cu banchete tari de lemn și ferestre fără geamuri.

Încercă să se poarte cum văzuse că făceau ceilalți; puse covoarele și sacul de piele pe locul pentru bagaje și se așeză în colțul cel mai îndepărtat, încercând să se convingă că, de fapt, mașina aceea nu era decât un fel de autobuz mare, care

207

mergea pe niște șine de oțel, evitând drumurile pline, de praf.

Dar când auzi fluierul și locomotiva se puse în mișcare cu o zdruncinătură bruscă, printre pufhituri, fiare ce se ciocneau între ele și țipetele mecanicului, îi săltă inima în piept și trebui să se țină cu forță de banchetă ca să nu se arunce în cap pe peron.

Iar la coborâșuri, cu aproape o sută de kilometri pe oră, cu aerul și fumul ce pătrundeau în voie pe fereastră, văzând cum treceau vertiginos pe lângă el stâlpi de telegraf, copaci și case, Gacel simțea că moare și mușca marginea vălului, ca să nu se pornească să strige să fie oprită mașina infernală.

Apoi, pe la jumătatea după-amiezii, apărură în fața ochilor săi munții și crezu că visează, pentru că niciodată nu-și închipuise că pot exista asemenea coloși, ce se înălțau ca o barieră impenetrabilă, abrupti, semeți și cu crestele îmbrăcate în alb.

Se întoarse spre o grăsană ce se așezase în spatele lui și-și petrecea o mare parte din timp dând țuță la doi prunci identici și întrebă:

— Ce e aia ?

— Zăpadă, răspuse femeia, dându-și aere de superioritate și profundă experiență. Și pune-ți ceva pe tine, că în curând o să se facă frig.

Într-adevăr, se făcu un frig cum *targui-ul* nu mai pomenise vreodată, pentru că un aer înghețat ce purta uneori fulgi microscopici puse stăpânire încetul cu încetul pe întregul vagon, obligându-i pe bieții călători să se înfofolească, tremurând, cu tot ce aveau la îndemână.

Când, aproape pe înserat, se opriră într-o minusculă gară de munte și conductorul anunță că aveau la dispoziție zece minute ca să-și cumpere ceva pentru cină, Gacel nu putu rezista tentației,

208

sări jos și alergă până la marginea peronului, ca să pipăie zăpada albă cu propriile-i mâini.

Il uimi consistența ei. Mai mult decât răceala, l-a impresionat acea moliciune de nedescris, ușor scârțâitoare, care se topea între degetele sale și nu era nici ca nisipul, nici ca piatra, era diferită de tot ceea ce pipăise până atunci, și s-a simțit tulburat, iar surpriza a fost atât de mare, încât i-a trebuit un timp ca să-și dea seama că îi înghețau picioarele, aproape goale în sandalele ușoare.

Se întoarse foarte încet, gânditor, aproape îngrozit de descoperirea sa, cumpără de la o negustoreasă o pătură groasă, de la alta un blid de cușcuș

cald și se întoarse la locul său să mănânce în tăcere, privind noaptea ce cădea, peisajul nins ce dispărea înghițit de umbre și peretele de lemn al vagonului, pe care pasageri plictisiți săpaseră cu briceagul tot soiul de inscripții ca să-și omoare timpul. Acolo, în gară, în picioare pe zăpadă, Gacel Sayah descoperise dintr-o dată că prezicerea bătrânei Khaltoum părea că avea să se împlinească. Deșertul, iubitul deșert unde se născuse, rămânea în urmă, la poalele acelor munți înalți acoperiți acum de pășuni verzi și copaci groși, iar el se îndrepta, orb și neștiutor, spre ținuturi îndepărtate și ostile, unde voia să-i înfrunte pe stăpânii lumii doar cu ajutorul unei spade vechi și a unei biete puști.

Îl trezi un scârțâit de frâne, o smucitură bruscă și glasuri de pe lumea cealaltă, glasuri somnoroase, răsfrânte de ecoul a ceea ce părea o imensă peșteră goală.

Scoase capul pe fereastră și se minună de înălțimea cupolei de fier și sticlă, ce părea și mai mare pentru că de-abia o luminau becurile livide și prăfuitele reclame luminoase.

209

Pasagerii care rămăseseră fideli lungii călătorii coborau acum cu geamantanele lor ponosite de carton și se îndepărtau cu pași oboșiți, blestemând orarul absurd al aceluia tren matusalemic, care ajungea întotdeauna la destinație cu mai bine de șase ore întârziere.

Coborî ultimul, cu covoarele, sacul de piele și pătura grea, și își îndreptă pașii pe urma celor ce dispăreau în spatele unei porți mari de sticlă mată, impresionat de măreția înaltei gări unde zburau cârduri de lilieci și unde nu se mai auzea decât pufăitul locomotivei, ce părea că respiră adânc, trăgându-și sufletul după epuizantul efort.

Apoi traversă marea sală de așteptare, cu marmură murdară și bănci lungi pe care dormeau familii întregi nedezipite de tristele lor bagaje, și, în sfârșit, trecu pragul ușii de la ieșire, oprindu-se la capătul monumentalei scări largi, ca să admire întinsa piață și clădirile masive care o înconjurau.

Îl copleși zidul de ferestre, uși și balcoane ce închidea aproape ermetic piața și clătină din cap cu neîncredere când simți diversitatea izurilor puturoase, absolut necunoscute lui, ce îl asaltară ca niște cerșetori înfomețați care îi așteptau nerăbdători sosirea.

Nu era miros de sudoare omenească, de excremente sau de animal mort și putrezit. Nu era nici mirosul de apă stricată în puțuri vechi sau de țap în

călduri. Era mai delicat, se simțea mai puțin, dar era la fel de neplăcut și de pătrunzător pentru nasul lui de om al spațiilor deschise; era un miros de oameni îngrămădiți, de mii de mâncăruri gătite unele lângă altele, de tomberoane cu gunoiul risipit pe trotuare de câini famelici și de cloace care lăsau să iasă duhoarea prin gurile de canal, de parcă tot orașul ar fi fost - și de fapt era - construit pe o mare adâncă de rahat.

210

Și aerul era dens. Calm și dens în noaptea caldă. Umed, sărat, calm și dens. Aer cu miros de pucioasă și plumb; de benzină arsă incomplet; de ulei care s-a prăjit de mii de ori.

Rămase nemișcat, gândindu-se dacă să pătrundă în orașul adormit sau să se întoarcă și să-și caute și el adăpost pe una dintre acele bănci lungi, în așteptarea zorilor, dar un bărbat cu o uniformă uzată și un chipiu roșu ieși din gară, trecu pe lângă el și, când ajunse pe ultima treaptă, se întoarse să-l privească.

— Ai pățit ceva ? vru să știe; și în fața negației mute, schiță un gest de înțelegere. Am priceput, spuse. E prima dată când vii la oraș... Ai unde să dormi?

— Nu.

— Știi un loc aproape de casă... Poate te primesc acolo...

Văzu că celălalt nu se hotărăște să se clintească și făcu un gest larg cu mâna, poftindu-l să-l urmeze.

— Hai! zise. Nu te teme... Nu-s curist și nici n-am intenția să te fur.

Îi plăcu chipul acelui bărbat, obosit, brăzdat de ridurile unei vieți grele, aproape galben din cauza ceasurilor de muncă de noapte, cu pleoapele înroșite și o mustață căzută, pătată de nicotină.

— Vino, insistă. Știi ce simți când ești singur într-un oraș ca ăsta. Eu am venit din Berberia acum cincisprezece ani cu mai puțin bagaj decât ai tu și o bucată de brânză sub braț - râse, făcând haz de el însuși. Și-acum, uite-mă... Am până și uniformă, un chipiu și un fluier...

Gacel ajunse în dreptul lui și străbătură piața, îndreptându-se spre marele bulevard ce începea în partea opusă și pe care trecea, din când în când, câte-un automobil solitar.

210

Apropie de centrul pieței, bărbatul se întoarse și îl privi cu atenție.

— Ești într-adevăr *târgui*? vru să știe.

— Da.

— Și e adevărat că nu-ți arăți fața decât familiei și prietenilor intimi?

— Da.

— Păi, să știi că aici o să ai necazuri, conchise.

Poliția nu permite să umbli cu chipul acoperit...

Le place să ne aibă sub control... Toți avem un carnet de identitate, cu poză și amprente digitale.

Făcu o pauză.

— Bănuiesc că n-ai avut niciodată un carnet de identitate... Sau da?

— Ce e un carnet de identitate ?

— Vezi?

Își reluaseră drumul, și bărbatul mergea fără grabă, de parcă nu-1 prea interesa să ajungă la destinație și îi plăceau acea plimbare nocturnă și conversația.

— Ferice de tine, continuă. Ferice de tine, dacă ai putut trăi fără el tot acest timp. Dar spune-mi, ce naiba cauți tu la oraș?

— Îl cunoști pe ministru ? întrebă brusc.

— Ministru ? Care ministru ?

— Aii Madani.

— Nu! veni repede răspunsul. Din fericire pentru mine, nu-1 cunosc pe Aii Madani... Și sper să nu fiu niciodată nevoit să-1 cunosc.

— Știi unde-1 pot găsi ?

— La minister, presupun.

— Unde e ministerul?

— Coborând pe bulevardul ăsta, tot înainte.

Când ajungi la promenada maritimă, la dreapta.

E o clădire cenușie cu copertine albe - zâmbi amuzat. Dar te sfătuiesc să nu te apropii de ea.

Se zice că noaptea se aud strigătele deținuților

211

torturați în beciuri. Deși unii spun că sunt vaietele sufletelor tuturor celor uciși acolo jos. În zori, scot cadavrele pe poarta din spate, într-un furgon de marfă.

— De ce îi omoară?

— Politica, răspuse celălalt cu un gest plictisit, în orașul ăsta blestemat totul e politică. Mai ales de când Abdul-el-Kebir e liber. O să iasă cu bucluc!

exclamă, apoi arată cu mâna o străduță laterală spre care se îndreptă, traversând strada principală. Vino! spuse. Pe-aici.

Dar Gacel tăgădui și arată spre capătul bulevardului :

— Nu, spuse. Mă duc la minister.

— La minister? se miră celălalt. La ora asta ?

De ce?

— Trebuie să-1 văd pe ministru.

— Dar ministrul nu locuiește acolo. Acolo lucrează. Ziua.

— O să-1 aștept.

— Fără să dormi ?

Feroviarul vru să spună ceva, dar deodată se uită la Gacel cu atenție, observă sulul de covoare pe care-1 strângea la piept, văzu hotărârea din ochii lui întunecați, dincolo de crăpătura dintre turban și vâl, și brusc se simți stânjenit, fără să știe exact din ce cauză.

— E târziu! spuse, cuprins de o neliniște subită.

E foarte târziu și mâine trebuie să lucrez.

Traversă strada foarte grăbit, cu riscul de a fi călcat de un mare camion de gunoi, și dispăru în întunericul străduței, după ce întoarse capul de mai multe ori ca să verifice dacă *targui-ul* venea după el.

Acesta nici măcar nu se clinti. Așteptă să dispară camionul și putoarea lui și continuă să meargă singur pe bulevardul lat, slab luminat,

212

cu silueta lui înaltă, veșmintele fluturându-i în vânt, absurd și anacronic în acel peisaj cu clădiri masive, ferestre întunecate și porți încuiate, stăpân absolut al orașului adormit, pe care părea că vrea să i-1 dispute doar un câine vagabond.

Mai târziu trecu o mașină galbenă, iar pe urmă o femeie îl chemă încetișor din pragul unei porți.

Se apropie respectuos și rămase descumpănit văzându-i decolteul și fusta crăpată ce lăsa să se vadă un picior, dar ea fu și mai încurcată când lumina unui felinar îi îngădui să-1 vadă bine.

— Ce vrei ? întrebă cu oarecare timiditate.

— Nu, nimic - se scuză prostituata. Te-am confundat cu un prieten.
Noapte bună!

— Noapte bună!

Își văzu mai departe de drum și, două străzi mai jos, îi atrase atenția un zgomot surd care devenea tot mai intens pe măsură ce înainta, un zgomot monoton și constant pe care nu reușea să-l recunoască, dar îi amintea de zgomotul unei pietre uriașe lovite ritmic de o suprafață de pământ bătătorit.

Traversă o amplă promenadă cu care părea că se sfârșește orașul și, când trecu de linia felinarelor înalte ce se înălțau chiar la marginea nisipului, putu vedea la lumina lor plaja întinsă, la capătul căreia se spărgeau cu furie valuri enorme, ce puneau nopții albe panașuri de spumă.

Se opri stupefiat. Din negură se ivea dintr-o dată o masă de apă cum nu-și putuse imagina vreodată că ar putea exista pe lumea asta, se încrețea pe culme, se înălța tot mai mult și se prăbușea asupra pământului, stârnind acel zgomot surd, apoi se retrăgea cu un murmur, ca să-și reia atacul cu forțe reînnoite.

Marea!

292

Înțelese că acolo se afla teribila mare de care vorbea atât de mult Suilem și pe care o pomeneau cu respect cei mai norocoși călători ce petrecuseră câte o noapte în *jaima* sa; și când un val lung, mai îndrăzneț, înainta impetuos pe nisip, gata să-i ude sandalele și să-i lingă poalele veșmântului, spaima ce puse stăpânire pe sufletul său fu atât de mare, că nu izbuti nici măcar să facă un pas înapoi și să o ia la fugă.

Marea din care se născuseră cândva strămoșii săi, garamanții; marea care scâldea coastele senegaleze și unde își găsea moartea marele râu ce hotărnicia deșertul la sud; marea unde se sfârșeau nisipurile și întregul univers cunoscut, dincolo de care doar francezii mai locuiau.

Marea pe care nu visase niciodată s-o vadă, la fel de îndepărtată pentru el ca steaua cea mai îndepărtată din ultima galaxie, graniță de netrecut pe care însuși Creatorul le-o pusese Fiilor Vântului, eterni nomazi ai tuturor pământurilor și ai tuturor nisipurilor.

Ajunsesse la capătul drumului său, și o știa.

Acea mare era hotarul universului, și mugetul ei mânios - glasul lui Allah, care îl avertiza că depășise limita forțelor sale și a ceea ce El le îngăduia

imohagilor din deșert și că se apropia clipa când va trebui să dea socoteală pentru neobrăzarea lui fără margini.

„O să mori departe de meleagurile tale”, prezisese bătrâna Khaltoum, și nu reușea să-și închipuie nimic mai străin de meleagurile lui decât acea barieră urlătoare de spumă albă ce se înălța furioasă în fața ochilor săi, dincolo de care nu izbutea să distingă decât adâncul nopții

Se așază pe nisipul uscat, departe de bătaia valurilor, și rămase acolo, foarte liniștit, rememorându-și viața și gândindu-se la soția lui, la

293

copii și la paradisul său pierdut, lăsând ceasurile să-și urmeze drumul, în așteptarea primei lumini a zorilor, o lumină albastru-verzuie și imprecisă ce începu să se întindă pe cer, îngăduindu-i să admire imensitatea întinderii de apă ce se deschidea în fața lui.

Dacă-și închipuise că zăpada, orașul și valurile epuizaseră definitiv capacitatea lui de a se mira, spectacolul pe care răsăritul îl oferi ochilor săi corectă din nou această greșală, căci cenușiul plumburiu și metalic al unei mări vălurite și amenințătoare avu darul să-1 hipnotizeze, cufundându-1 într-o transă în timpul căreia rămase nemișcat și absorbit, ca o statuie fără viață.

Apoi, prima rază de soare descompuse cenușiul într-un albastru luminos și un verde opac, încât albul spumei părea mai intens, contrastând cu negrul amenințător al unor nori prevestitori de furtună ce se apropiau dinspre apus, și urmă o explozie de forme și lumini cum nu și-ar fi putut imagina vreodată; și ar fi rămas pironit locului acolo ceasuri întregi, dacă un zgomot mare de mașini, în spatele său, nu l-ar fi smuls din meditație.

Orașul se trezea.

Ceea ce noaptea fusese doar ziduri înalte cu ferestre închise și imprecise pete întunecoase de vegetație, la lumina zilei se transformase într-o risipă de culori, unde roșul violent al autobuzelor contrasta cu albul fațadelor, galbenul taxiurilor, verdele copacilor frunzoși și amestecul anarhic al afișelor țipătoare ce acopereau zidurile cu miile.

Și lumea.

S-ar fi zis că toți locuitorii pământului își dăduseră întâlnire în dimineața aceea pe larga promenadă maritimă, intrând și ieșind din clădiri, ciocnindu-se și ferindu-se unii de alții, ducându-se

294

și întorcându-se, într-un soi de dans absurd în care, dintr-o dată, toți înțepeneau la marginea unui trotuar, ca să se arunce apoi pe neașteptate, la unison, pe caldarâmul larg, unde autobuzele, taxiurile și sute de vehicule de diferite forme se opreau brusc, de parcă le-ar fi frânat o puternică mână invizibilă.

După ce privi un timp spectacolul, Gacel ajunse la concluzia că mâna aceea aparținea unui bărbat grăsuț și predispus la apoplexie, care se agita încontinuu, ridicându-și și coborându-și brațele, de parcă puseseră stăpânire pe el tâmpenia și nebunia, suflând într-un fluier lung cu atâta insistență și furie, încât trecătorii se opreau ca și cum sunetul acela ar fi coborât chiar din gura Celui de Sus.

Era important bărbatul acela, nu încăpea îndoială, în ciuda feței sale roșii și a petelor de transpirație de pe uniformă, căci până și cele mai grele camioane se opreau când ridica mâna și doar când le dădea el voie îndrăzneau să-și continue drumul.

Și chiar în spatele lui, înaltă, masivă și încărcată, apărută de un grilaj gros și de o mică grădină cu copaci păliți, se înălța clădirea cenușie cu copertine albe de care-i vorbise feroviarul.

Acolo locuia sau, cel puțin, acolo lucra ministrul de Interne, Aii Madani, omul care îi răpise nevasta și copiii.

Luă o hotărâre, își adună lucrurile, traversă strada cu pas sigur și se apropie de grăsanul apoplectic, care-l privi evident mirat, dar fără să înceteze să-și agite brațele și să sufle în fluier.

Se opri în fața lui:

— Ministrul Madani locuiește acolo ? întrebă cu voce gravă și profundă, care-l impresiona pe polițist la fel sau poate chiar mai mult decât înfățișarea lui ciudată, veșmintele și chipul acoperit de văl până la ochi.

— Ce-ai zis ?

— Dacă ministrul Madani locuiește sau lucrează acolo...

— Da. Acolo își are biroul; peste cinci minute, la opt fix, o să sosească. Și-acum, circulă!

Gacel încuviință în tăcere, traversă din nou strada, urmărit de polițaiul derutat, ce-și pierduse pentru un moment ritmul activității, și se opri să aștepte la marginea plajei.

Exact după cinci minute se auzi urletul unei sirene, își făcură apariția doi motocicliști urmați de un automobil negru, lung și greoi, și toată circulația de pe bulevard se întrerupse pe loc, pentru ca acel convoi să intre maiestuos în mica grădină a clădirii cenușii.

De departe, Gacel putu zări silueta înaltă a unui bărbat elegant și semeț, care coborî din mașină însoțit de plecăciunile ceremonioase ale portarilor și funcționarilor și urcă fără grabă cele cinci trepte de marmură ale impunătoarei intrări, unde, de o parte și de alta, făceau de gardă doi soldați înarmați cu pistoale-mitralieră.

Când Madani dispăru, Gacel traversă iarăși strada, spre evidentă iritare a polițistului, care nu încetase să-l observe cu coada ochiului:

— Asta a fost ministrul? îl întrebă.

— Da. El era... Și ți-am spus să te cari!

Lasă-mă în pace!

— Nu! tonul *targui-ului* era tăios, hotărât și amenințător. Vreau să-i spui din partea mea că, dacă poimâine nu-mi eliberează familia, chiar aici, pe locul unde te afli acum, o să-l omor pe președinte.

Grăsanul îl privi complet uluit. Reacționa cu întârziere și, în cele din urmă, bolborosi proteste:

296

— Ce-ai spus ? Că o să-l omori pe președinte ?

— Exact, spuse și arătă cu degetul spre interiorul clădirii. Spune-i așa! Eu, Gacel Sayah, care l-am eliberat pe Abdul-el-Kebir și am ucis optsprezece soldați, o să-l omor pe președinte dacă nu-mi dă înapoi familia. Să ții minte! Poimâine !

Se răsuci pe călcâie și își deschise drum printre autobuzele și camioanele care se opriseră și claxonau insistent, pentru că omul însărcinat să dirijeze circulația părea că se transformase într-o statuie de sare ce privea cu ochi de vită moartă locul pe unde beduinul cel înalt dispăruse, înghițit de mulțime.

În următoarele zece minute, polițistul se strădui să-și recupereze controlul nervilor și să pună ordine cu chiu, cu vai în fluxul circulației, încercând să se convingă pe sine că nimic din ceea ce se întâmplase nu avea sens și că era vorba de o glumă de prost-gust sau de o halucinație din cauza muncii excesive.

Dar în siguranța cu care vorbise acel nebun era ceva ce continua să-1 neliniștească, așa cum îl neliniștea și faptul că pomenise de Abdul-elKebir și de eliberarea sa, acum, când toată lumea știa că președintele reușise să scape și se afla la Paris, de unde lansa partizanilor săi apeluri constante de a se reorganiza.

După o jumătate de oră, incapabil să se mai concentreze asupra muncii sale și conștient că era pe punctul să provoace un ambuteiaj sau un accident grav, își părăsi postul, traversă bulevardul și mica grădină a ministerului și intră, aproape tremurând, în imensul hol cu coloane înalte de marmură albă.

— Vreau să vorbesc cu șeful serviciului de pază, îi spuse primului ușier ce-i ieși în cale.

297

După cincisprezece minute, însuși ministrul Aii Madani îl studia atent, cu chipul îngrijorat și sprâncenele încruntate într-un mod comic, din spatele unui superb și aproape diafan birou de acaju lăcuit.

— Înalt, slab și cu fața acoperită de un văl ?
repetă, vrând să se asigure că celălalt nu greșea.

Ești convins?

— Sunt complet sigur, Excelență... Un *târgui* autentic, din ăia care se mai văd doar în cărțile poștale ilustrate. Până acum câțiva ani mai mișunau încă prin *casbah* și bazar, dar de când li s-a interzis să poarte vălul n-am mai văzut nici unul...

— El e, fără nici o îndoială, recunosc ministrul, care aprinsese o lungă țigaretă turcească cu imamea și părea absorbit de propriile-i gânduri. Repetați-mi cât mai exact posibil ceea ce v-a spus, adăugă după un timp.

— Că, dacă poimăine familia lui nu este pusă în libertate și lăsată aici, la colț, o să-1 omoare pe președinte...

— E nebun...

— Așa mi-am zis și eu, Excelență... Dar, uneori, nebunii ăștia sunt periculoși...

Aii Madani se întoarse spre colonelul Turki, ce îndeplinea funcția de șef al Securității statului și pe care îl putea considera autentica sa mână dreaptă, și schimbară o privire plină de profundă nedumerire.

— La ce familie se referă ? întrebă. Din câte știu, nici nu ne-am atins de familia lui.

— Poate nu-i vorba de același individ...

— Haide, Turki! Nu sunt mulți tuaregi pe lumea asta care pot ști povestea cu Abdul-el-Kebir și moartea soldaților ăloră. El trebuie să fie.

Se întoarse spre polițist și făcu un gest cu mâna, cerându-i să se retragă.

298

— Puteți pleca, spuse. Dar să nu vorbiți cu nimeni despre asta.

— Nici o grijă, Excelență! răspunse energic, în probleme de serviciu sunt un mormânt.

— Cu atât mai bine, veni răspunsul sec. Dacă vă țineți de cuvânt, o să vă propun pentru avansare. Dacă nu, o să mă ocup personal de dumneavoastră. E clar?

— Bineînțeles, Excelență. Bineînțeles.

După ce polițistul ieși din birou, ministrul

Madani se ridică, se apropie de fereastra mare, trase perdeaua și rămase multă vreme privind marea peste care se forma, în depărtare, un nor negru, creând un splendid efect de lumini și umbre.

— Deci a ajuns până aici, spuse cu glas tare, ca să-1 audă celălalt, dar vorbind de fapt cu el însuși. Blestematul ăsta de *târgui* nu se mulțumește cu milioanele de probleme pe care ni le-a făcut; are curajul să apară chiar aici, în fața porții noastre, și să ne sfideze... E nemaipomenit! Ridicol și nemaipomenit!

— Mi-ar plăcea să-1 cunosc...

— Pe toți dracii! Și mie, exclamă cu convingere. Un tip cu coaie ca el nu se întâlnește la tot pasul - strivi țigara de geam. Dar ce dracu' caută ?

întrebă dintr-o dată, prost dispus. Ce poveste e asta cu familia lui?

— N-am nici cea mai vagă idee, Excelență.

— la legătura cu El-Akab, ordonă. Vezi ce s-a întâmplat cu familia nebunului ăstuia. La naiba!

spuse printre dinți, în timp ce arunca mucul afară și privea cum cade chiar pe mașina lui, parcată într-un capăt al grădinii. De parcă n-aș avea destule pe cap cu Abdul - îl privi în ochi.

Ce dracu' fac oamenii tăi la Paris?

299

— Nu pot face nimic, Excelență, se scuză colonelul. Francezii îl țin sub protecție. Nici măcar n-am putut afla unde se află ascuns.

Ministrul se apropie din nou de biroul său și apucă un teanc de hârtii, arătându-i-le acuzator.

— Uită-te la astea! zise. Rapoarte despre generali care dezertează, oameni care trec granița ca să se alăture lui Abdul, întruniri secrete în garnizoanele din interior! Mai lipsește un *târgui* nebun care să încerce să-1 omoare pe președinte...

Caută-1! ordonă. Ai descrierea lui: un tip înalt, îmbrăcat ca o fantomă, cu un văl care îi acoperă fața și nu lasă să i se vadă decât ochii. Nu cred că sunt mulți ca el în oraș.

300

Găsi ceea ce căuta sub înfățișarea unui vechi templu *rumi*, una dintre acele biserici ciudate pe care francezii le împrăștiaseră pe tot teritoriul național, deși știau că niciodată nu vor reuși să convertească la creștinism nici măcar un musulman.

Înălțată pe un loc ce urma să devină un cartier elegant al capitalei, o zonă de mare lux chiar lângă plajă și faleză, fusese printre primele care suferiseră efectele revoluției și, cuprinsă de flăcări în miezul unei nopți întunecate, arsese până în zori fără ca vecinii sau pompierii să îndrăznească să stingă focul, știind că în întunecimea pădurilor din apropiere se ascundeau francțirorii naționaliști hotărâți să-1 doboare, la lumina focului, pe cel ce ar fi comis imprudența de a se apropia.

Așa că se transformase, cu timpul, într-un schelet înnegrit și prăfuit, adăpost pentru șobolani și șopârle, pe care chiar și vagabonzii îl ocoleau superstițioși de când unul dintre ei murise în mod misterios, în noaptea când, din întâmplare, se împlineau zece ani de la distrugerea sa.

Marea navă centrală nu mai avea acoperiș și vântul umed ce venea dinspre mare făcea ca locul să fie neplăcut, dar în fund, în spatele a ceea ce trebuie să fi fost, la vremea lui, altarul central, se deschidea o ușă ce dădea spre niște

301

mici încăperi adăpostite, dintre care două mai aveau, aproape intacte, majoritatea geamurilor la ferestre.

Era un loc solitar și liniștit, exact ce îi trebuia lui Gacel după cele mai agitate zile din existența lui, tulburat cum se simțea după ce străbătuse orașul buimăcit de mulțime, circulație și scandalul de nesuportat al unei lumi a cărei

principală grijă părea să fie aceea de a încerca să spargă timpanele celor care, asemenea *targui-ului*, erau obișnuiți dintotdeauna cu pacea și tăcerea.

Sfârșit, întinse pătura într-un colț și adormi îmbrățișându-și armele, asaltat de coșmaruri monstruoase în care trenuri, autobuze și mulțimi zgomotoase păreau că vor să se năpustească încontinuu asupra lui, zdrobindu-l și transformându-l într-o masă informă și sângerândă.

Se trezi în zori, tremurând de frig, dar transpirând abundent din cauza viselor pe care le avusese, și în primul moment simți că n-are aer și că o mână uriașă încearcă să-l sufoce, fiindcă, pentru prima dată în lunga sa viață, dormise sub un acoperiș de ciment și între patru pereți.

leși în prag. La o sută de metri în fața lui, marea era albastră și liniștită, foarte diferită de monstrul înspumat și înfuriat din ziua anterioară, și un soare strălucitor și puternic o împodobește cu reflexe argintii.

Cu o încetineală aproape ceremonioasă, deschise pachetul cu lucrurile cumpărate în prăvăliile din *casbah* și întinse totul pe pătură. Fixă o oglinjoară în balamaua ferestrei și se bărbieri pe uscat, cum făcea de când își aducea aminte, cu hangerul său ascuțit; apoi luă o foarfecă și își tunse părul negru, creț și sârmos atât de scurt, că aproape nu se năi recunosc după ce se privi

302

din nou în oglindă îndelung. La sfârșit, se duse la mare și se spălă conștiincios cu un săpun parfumat, surprins de gustul amar al apei, de sarea ce rămânea pe pielea lui și de puțina spumă pe care o făcea când se spăla.

Întorcându-se în adăpostul său, își puse niște pantaloni albaștri strâmți și o cămașă albă, simțindu-se ridicol.

Privi cu tristețe spre *gandurah*, spre turbanul și vâlul său și fu pe punctul de a și le pune din nou, dar înțelese că nu trebuia s-o facă, pentru că era pe deplin convins că până și în *casbah* atrăsese atenția cu veșmintele lui.

Îl amenințase pe cel mai puternic om al țării și, la ora aceea, poliția și armata căutau probabil un *targui* acoperit cu un *litham* ce lăsa să i se vadă doar ochii. Trebuia să se folosească deci de avantajul că nimeni nu-i cunoștea chipul și era convins că așa, cu noua lui înfățișare, nici măcar Laila n-ar fi fost în stare să-l recunoască.

Îl dezgusta ideea că niște străini puteau să-i vadă fața și se simțea rușinat ca și cum ar fi trebuit să iasă gol pe stradă și să se plimbe așa prin mulțime, pentru că într-o zi, cu mulți ani în urmă, când încetase să mai fie

copil, maică-sa îi dăruise prima sa *gandurah*, iar mai târziu, când devenise bărbat și războinic, *litham-ul* îl făcuse să simtă că merită întru totul respectul celorlalți. Fără acele veșminte se simțea ca în copilărie, ca în vremurile când putea să-și arate părțile rușinoase, fără ca nimeni să se scandalizeze din pricina asta.

Se plimbă prin încăpere și apoi trecu în vasta navă descoperită, încercând să se obișnuiască cu hainele lui noi făcând lungi plimbări, dar pantalonii îl strângeau și îl împiedicau să stea pe vine

303

mici încăperi adăpostite, dintre care două mai aveau, aproape intacte, majoritatea geamurilor la ferestre.

Era un loc solitar și liniștit, exact ce îi trebuia lui Gacel după cele mai agitate zile din existența lui, tulburat cum se simțea după ce străbătuse orașul buimăcit de mulțime, circulație și scandalul de nesuportat al unei lumi a cărei principală grijă părea să fie aceea de a încerca să spargă timpanele celor care, asemenea *targui-ului*, erau obișnuiți dintotdeauna cu pacea și tăcerea.

Sfârșit, întinse pătura într-un colț și adormi îmbrățișându-și armele, asaltat de coșmaruri monstruoase în care trenuri, autobuze și mulțimi zgomotoase păreau că vor să se năpustească încontinuu asupra lui, zdrobindu-l și transformându-l într-o masă informă și sângerândă.

Se trezi în zori, tremurând de frig, dar transpirând abundent din cauza viselor pe care le avusese, și în primul moment simți că n-are aer și că o mână uriașă încearcă să-l sufocă, fiindcă, pentru prima dată în lunga sa viață, dormise sub un acoperiș de ciment și între patru pereți.

Leși în prag. La o sută de metri în fața lui, marea era albastră și liniștită, foarte diferită de monstrul înspumat și înfuriat din ziua anterioară, și un soare strălucitor și puternic o împodobește cu reflexe argintii.

Cu o încetineală aproape ceremonioasă, deschise pachetul cu lucrurile cumpărate în prăvăliile din *casbah* și întinse totul pe pătură. Fixă o oglinjoară în balamaua ferestrei și se bărbieri pe uscat, cum făcea de când își aducea aminte, cu hangerul său ascuțit; apoi luă o foarfecă și își tunse părul negru, creț și sârmos atât de scurt, că aproape nu se mai recunosc după ce se privi

302

din nou în oglindă îndelung. La sfârșit, se duse la mare și se spălă conștiincios cu un săpun parfumat, surprins de gustul amar al apei, de sarea ce rămânea pe pielea lui și de puțina spumă pe care o făcea când se spăla.

Intorcându-se în adăpostul său, își puse niște pantaloni albaștri strâmți și o cămașă albă, simțindu-se ridicol.

Privi cu tristețe spre *gandurah*, spre turbanul și vâlul său și fu pe punctul de a și le pune din nou, dar înțelese că nu trebuia s-o facă, pentru că era pe deplin convins că până și în *casbah* atrăsese atenția cu veșmintele lui.

Îl amenințase pe cel mai puternic om al țării și, la ora aceea, poliția și armata căutau probabil un *târgui* acoperit cu un *litham* ce lăsa să i se vadă doar ochii. Trebuia să se folosească deci de avantajul că nimeni nu-i cunoștea chipul și era convins că așa, cu noua lui înfățișare, nici măcar Laila n-ar fi fost în stare să-l recunoască.

Îl dezgusta ideea că niște străini puteau să-i vadă fața și se simțea rușinat ca și cum ar fi trebuit să iasă gol pe stradă și să se plimbe așa prin mulțime, pentru că într-o zi, cu mulți ani în urmă, când încetase să mai fie copil, maică-sa îi dăruise prima sa *gandurah*, iar mai târziu, când devenise bărbat și războinic, *litham*-ul îl făcuse să simtă că merită întru totul respectul celorlalți. Fără acele veșminte se simțea ca în copilărie, ca în vremurile când putea să-și arate părțile rușinoase, fără ca nimeni să se scandalizeze din pricina asta.

Se plimbă prin încăpere și apoi trecu în vasta navă descoperită, încercând să se obișnuiască cu hainele lui noi făcând lungi plimbări, dar pantalonii îl strângeau și îl împiedicau să stea pe vine

222

și să rămână așa ceasuri întregi, într-o poziție în care se simțea comod, iar cămașa îl rodea, incomodându-l și provocându-i o mâncărime despre care nu știa dacă se datorează pânzei sau sării de mare.

În sfârșit, se dezbracă din nou și se înveli în pătură, lăsând să treacă astfel restul zilei, ghemuit și cufundat în gândurile sale, fără să mănânce sau să bea.

Închise ochii când întunericul puse stăpânire pe încăpere și îi redeschise odată cu primii zori.

Se îmbracă, învingându-și sila față de noile lui haine, și, când orașul începu să se trezească, se afla în fața clădirii cenușii a ministerului.

Nimeni nu acordă atenție aspectului său și nimeni nu-l privi ca pe unul care umblă gol pe stradă, dar în curând observă prezența polițiștilor înarmați cu pistoale-mitralieră, ce păreau că ocupă posturi strategice, în vreme ce grăsanul cu uniforma transpirată era la postul lui, agitându-și brațele, dar se vedea că era mai nervos decât de obicei și că arunca priviri furișe în jur.

„Mă caută, își spuse. Dar n-o să mă recunoască niciodată cu hainele astea...”

Mai târziu, la opt fix, cu o precizie de cronometru, cortegiul ministrului își făcu apariția la capătul bulevardului și Gacel observă cum Aii Madani urca repede scara monumentală, ca să intre imediat în clădire, fără să se mai oprească să salute pe nimeni de data aceasta.

Se așeză pe una din băncile de pe bulevard, ca unul dintre mulții pierdevară ce mișunau prin oraș, cu convingerea că dintr-o clipă în alta vor apărea Laila și fiii săi, ieșind chiar pe poarta aceea, dar, în cel mai adânc colțișor al sufletului său, cu toate că încerca în toate felurile s-o facă să tacă, o voce teribilă îi striga că își pierde timpul.

223

La amiază, Madani ieși din nou, însoțit de zgomotul motocicliștilor săi, și nu se mai întoarse, iar pe înserat, când nu mai avu nici o îndoială că nu intenționau să-i înapoieze familia, Gacel se ridică de pe bancă și se îndepărtă, fără țintă, conștient că, oricât ar fi încercat, acolo, în zăpăceala marelui oraș, nu avea nici o posibilitate să-și găsească ființele iubite.

Amenințarea la adresa președintelui nu servise la nimic și se întreba - fără să afle răspunsul - de ce mai aveau nevoie să-i rețină pe ai săi, dacă Abdul-el-Kebir era liber. Nu putea fi vorba decât de o răzbunare stupidă și lașă, pentru că cei ce făcuseră asta nu puteau încerca nici o plăcere făcând rău unor ființe lipsite de apărare, care nu aveau nici o vină.

— Poate nu m-au crezut, cugetă. Poate își închipuie că un *târgui* ignorant nu se va putea apropia niciodată de președinte.

Și poate că aveau dreptate, fiindcă în zilele acelea Gacel își dăduse seama de micimea lui în comparație cu universul complex al unei capitale unde cunoștințele, experiența sau hotărârea sa nu-i slujeau la nimic.

O pădure de clădiri scăldate de o imensă mare sărată, unde în multe colțuri se înălțau fântâni din care într-o zi țâșnea mai multă apă dulce decât consuma un beduin într-o viață întreagă, ridicată pe un pământ pietros ce

servea drept cuib pentru mii de șobolani, se transforma, în mod logic, într-un loc unde cel mai șiret, curajos, nobil și inteligent *imohag* din binecuvântatul neam Kel-Talgimus se simțea la fel de neputincios în fața luptei ca și cel mai umil dintre sclavii *akli*.

— Ați putea să-mi spuneți cum pot ajunge la Palatul președintelui?

224

A trebuit să întrebe asta de cinci ori și să asculte apoi cu maximă atenție tot atâtea răspunsuri, pentru că labirintul de străduțe, toate semănând între ele, i se părea indescifrabil, dar, tot insistând, ajunse, aproape către miezul nopții, în fața imensului parc delimitat de un grilaj înalt ce înconjură, pe cele patru laturi, cea mai luxoasă clădire pe care o văzuse în viața lui.

O gardă de onoare cu dolmane roșii și chipiuri frumoase cu panaș defila ascultând în mod automat comenzile și când, în cele din urmă, se retrase, lăsă în urma ei, la colțuri, santinele semețe, ce păreau mai degrabă statui decât ființe din carne și oase.

Cercetă pe îndelete uriașul parc și privirea îi căzu pe un grup compact de palmieri eleganți, ce se înălțau la mai puțin de două sute de metri de intrarea principală, dominând totul în jur.

Deseori, acolo, în de-acum îndepărtatul său deșert, Gacel stătuse cățărât zile întregi în coroana unui palmier ca aceia, dormind legat de tulpinile groase ale frunzelor, când pândea câte o turmă de antilope, al căror nas foarte fin le anunța întotdeauna, în orice împrejurare, prezența omului.

Străbătu cu privirea distanța dintre grilaj și grupul de palmieri și calculă că, dacă în timpul nopții ar fi izbutit să se urce într-unui din ei fără să fie văzut, avea multe posibilități să-1 împuște pe președinte în momentul când ar fi intrat sau ar fi ieșit din palat.

Era doar o chestiune de răbdare, și răbdarea era ceva ce îi prisosea întotdeauna unui tuareg.

224

De cum sună telefonul știi cine este, căci aceea era o linie directă pe care o folosea doar președintele.

— Da, domnule.

— Aii, generalul Al Humaid... - glasul se străduia să fie calm, dar se vedea clar că era tulburat. M-a sunat chiar acum ca să mă roage „respectuos” să convoc alegeri în cel mai scurt timp, pentru a evita vărsarea de sânge.

— Al Humaid!

Aii Madani își dădu seama că și vocea sa se tulbură și că, asemenea celuilalt, încerca, fără succes, să afișeze un calm pe care nu-l simțea.

— Dar Al Humaid vă datorează totul... Era un comandant obscur, care niciodată...

— Știu, Aii, știu - îl întrerupse glasul nerăbdător. Dar acum este aici, e guvernator militar într-o garnizoană-cheie, cu cele mai puternice unități de tancuri la ordinele lui...

— Destituiți-1!

— Asta ar precipita evenimentele... Dacă el se răzvrătește, toată provincia îl urmează. Și o provincie răsculată este exact ce le trebuie francezilor ca să se grăbească să recunoască un „guvern provizoriu”. Kabilii ăia din zona muntoasă n-au fost niciodată de partea noastră, Aii. Tu o știi mai bine ca mine.

225

— Dar nu puteți accepta să vă impună punctul lui de vedere! observă. Țara nu e pregătită pentru alegeri...

— Știu - veni răspunsul. De asta ți-am dat telefon... Ce-i cu Abdul?

— Cred că l-am găsit... E ținut într-un mic *château* din pădurea Saint-Germain, în zona Maison-Laffitte...

— Cunosc locul. O dată am stat trei zile ascunși în pădurea aia ca să pregătim un atentat.

Care e planul tău?

— Colonelul Turki a plecat aseară la Paris, via Geneva. La ora asta, ia probabil legătura cu oamenii săi. Aștept un telefon de la el dintr-un moment într-altul.

— Să acționeze cât mai repede posibil.

— Nu vreau s-o facă până nu e absolut sigur de rezultat - veni răspunsul. Dacă eșuăm, francezii n-or să ne mai dea o a doua ocazie.

— De acord... Ține-mă la curent.

Închise. Ministrul de Interne Aii Madani făcu la fel și rămase nemișcat în fotoliu un timp îndelungat, cufundat în gânduri, meditănd la ceea ce se putea întâmpla în cazul când colonelului Turki nu i-ar fi reușit lovitura și Abdul-el-Kebir ar fi continuat să agite națiunea. Generalul Al Humaid era primul, dar, fiindcă îl cunoștea bine, se îndoia că ar fi avut curajul să ia inițiativa și să i se

adreseze președintelui fără să aibă convingerea că ei se vor alătura imediat mai multe garnizoane.

Trecând în revistă diferite nume, calcula că cel puțin șapte provincii, ceea ce însemna a treia parte din forțele armate ale țării, aveau să treacă de partea lui Abdul-el-Kebir din primul moment.

De aici până la războiul civil declarat nu mai era decât un pas, mai ales dacă francezii voiau ca acest război să izbucnească. Încă nu le iertaseră

226

umilirea din urmă cu douăzeci de ani și tot mai visau să pună mâna din nou pe niște bogății pe care le consideraseră ale lor timp de un secol.

Aprinse una dintre frumoasele lui țigări turcești cu eleganta ei imamea, se ridică în picioare și se apropie de fereastră, de unde admiră marea liniștită, plaja pustie în acea perioadă a anului și largă promenadă maritimă, întrebându-se dacă sosise momentul să părăsească definitiv acel birou care îi plăcea atât de mult.

Străbătuse un drum lung ca să ajungă până acolo, un drum ce presupusese întemnițarea unui om pe care, în fond, îl admira și supunerea totală în fața altuia pe care, tot în fond, îl disprețuia. Un drum greu, într-adevăr, dar al cărui rod fusese că cea mai mare putere din țară se concentrase, cu timpul, în mâinile sale și nimeni - cu excepția, poate, a aceluia *târgui* blestemat - nu putuse face un pas fără aprobarea lui.

Dar acum simțea că această putere începea să se clatine și că ei se scurgea printre degete, ca lutul uscat de soare ce se fărâmițează și se face pulbere, și cu cât strângea pumnul, dorind s-o rețină, cu atât mai repede se risipea.

Refuza să accepte că statul monolitic pe care îl construiseră cu atâta sudoare și atâta sânge străin se dovedea până la urmă atât de fragil, încât simplul ecou al unui nume, Abdul-el-Kebir, era de-ajuns ca să se crape până la temelie, dar evenimentele se încăpățâneau să-i demonstreze că era adevărat și că, poate, sosise ceasul să înfrunte adevărul și să accepte înfrângerea.

Se întoarse la birou, ridică receptorul și formă numărul de acasă, așteptând ca servitorul s-o anunțe pe soția sa, iar când aceasta veni la telefon, vocea lui sună ciudat de răgușită, aproape rușinată:

226

— Fă-ți bagajele, iubito, îi ceru. Aș vrea să pleci pentru câteva zile la Tunis cu copiii... O să te anunț eu când să te întorci.

— Chiar așa de rău stau lucrurile?

— Încă nu știu, recunosc. Totul depinde de ce-o să facă Turki la Paris.

Puse receptorul în furcă și rămase pe gânduri vreme îndelungată, cu privirea pironită pe marele portret al președintelui, ce domina peretele din fund. Dacă Turki eșua sau hotăra să treacă de partea adversarului, se putea considera că totul e pierdut.

Întotdeauna crezuse orbește în eficiența și fidelitatea sa, dar acum era stăpânit de îndoiala că acea credință în colonel era pe deplin justificată.

pan:

At u.

227

Își petrecu cea mai mare parte a zilei străbătând de mai multe ori drumul dintre Palatul prezidențial și *casbah*, pentru că reușise să se familiarizeze cu aceasta din urmă și se simțea în stare să se ducă și să se întoarcă de acolo până la adăpostul său fără să se rătăcească, dar nu reușea să se orienteze pe străzile orașului modern, drepte și identice, străzi ce se deosebeau doar prin magazine sau prin niște înscrisuri pe care nu era capabil să le înțeleagă.

Mai târziu, cumpără dintr-o piață o cantitate mare de curmale, smochine și migdale, căci nu știa cât timp va trebui să stea ascuns în vârful palmierului, și găsi și o ploscă mare, pe care o umplu până la gură la fântâna cea mai apropiată.

Apoi se întoarse la biserica în ruine, verifică încă o dată starea armelor și așteptă răbdător, sprijinit de perete, încercând să nu se gândească decât la drumul pe care îl avea de făcut ca să ajungă la Palat.

Nu era nici țipenie în acea *casbah* cufundată în noapte când o străbătu în tăcere, speriiind pisicile, și un orologiu înșiră lent trei bătăi sonore când ajunse la prima stradă asfaltată. Ridică privirea spre cadranul luminos, care îl observă ca un ochi mare de ciclop, și negura nopții nu-i îngădui nici măcar să distingă conturul turnului,

311

Încât cadranul i se păru o imensă lună plină abia plutind deasupra zării.

Bulevardele păreau solitare fără prezența autobuzelor și a camioanelor de gunoi, și 1-a neliniștit calmul anormal, deși ora era înaintată.

Acest calm fu sfâșiat brusc de apariția unei mașini negre a poliției, ce trecu la distanță, cu o lumină intermitentă învârtindu-se deasupra ei, și în depărtare, socoti că pe lângă plajă, urlă o sirenă.

Grăbi pasul, tot mai neliniștit, dar trebui să se lipească de stâlpul unei porți când o altă mașină neagră se ivi la vreo două sute de metri, se opri la marginea trotuarului și farurile se stinseră.

Așteptă răbdător, dar s-ar fi zis că cei din mașină aleseseră acel punct, strategica încrucișare a două străzi, ca să facă de gardă, poate toată noaptea, și, după ce cugetă câteva minute, hotărî să se strecoare pe la cel mai apropiat colț de stradă, încercând să ocolească obstacolul și să iasă mai târziu în spatele polițiștilor.

Curând însă își dădu seama că se rătăcise după ce fusese obligat să se abată din drumul pe care îl memorase cu atâta efort. I se părea că toate străzile erau identice și că, în penumbra felinarelor triste, semănau unele cu altele; nu descoperi nici cea mai mică urmă a minusculelor amănunte pe care și le luase ca puncte de reper în timpul zilei.

Începu să se neliniștească, pentru că pe măsură ce înainta se simțea tot mai pierdut, și acolo nu erau vântul în fața căruia să se așeze, nici stelele ce-ar fi putut să-i arate drumul.

O mașină a poliției trecu, asurzind noaptea cu sirena ei, și el se aruncă sub o bancă, pentru ca apoi să se așeze pe ea și să se concentreze, într-o zadarnică încercare de a-și pune ordine în

228

gânduri și de a reuși să-și dea seama în ce parte a orașului gigantic, puturos și monstruos se afla Palatul prezidențial și în ce parte se aflau *casbah* și locurile ce îi păreau oarecum familiare.

În cele din urmă, înțelese că pierduse partida și că era mai prudent să facă imediat cale întoarsă și să încerce din nou a doua zi.

Se întoarse pe unde venise, dar problema era la fel de complicată atât la dus, cât și la întors și rătăci multă vreme, până ce la urechile lui ajunse vuietul mării, dădu de largul bulevard și se trezi, în sfârșit, în fața cunoscutului Minister de Interne.

Răsufală ușurat. De aici știa să ajungă la ascunzătoarea lui, dar, pe când grăbea pasul și era pe punctul de a intra pe întortocheata străduță ce urca spre

cartierul indigen, farurile unei mașini parcate lângă trotuar se aprinseră, orbindu-1, și o voce autoritară strigă:

— Hei, tu! Vino-ncoa'!

Primul lui impuls fu s-o ia la fugă în susul străzii, dar se stăpâni și se apropie de geamul din față, căutând să evite fasciculul de lumină ce-i rănea ochii.

Trei bărbați în uniformă îl studiară severi din interiorul mașinii.

— Ce cauți pe stradă la ora asta ? Întrebă cel care-1 strigase și care stătea lângă șofer. Nu știi că s-a declarat starea de necesitate?

— Starea cum? repetă prosteste.

— Starea de necesitate, idiotule. S-a spus la radio și la televiziune. De unde dracu' vii?

Gacel arătă vag în spatele lui.

— Din port...

— Și unde te duci ?

Făcu un semn cu bărbia spre străduță.

— Acasă...

229

— În regulă... Hai, dă-mi buletinul.

— N-am.

Tipul așezat pe bancheta din spate deschise portiera și ieși din mașină, ținând în mână, aparent fără intenția de a-1 folosi, un pistol-mitralieră scurt, și se apropie de *târgui* încet și cu o figură indolentă.

— Ia să vedem... Cum vine asta că n-ai buletin?

Toată lumea are buletin.

Era un bărbat vânjos, cu mustață stufoasă și înalt de stat, cu aspectul celui ce se simte sigur pe sine, dar, brusc, se frânse în două, slobozi un urlet de durere, din cauza puternicei lovituri pe care Gacel i-o dăduse cu patul puștii.

Aproape în aceeași clipă, *târgui-ul* azvârli covoarele pe parbrizul mașinii și o rupse la fugă, dând colțul și pierzându-se pe străduță.

După câteva secunde, o sirenă sfâșie noaptea, alarmând vecinii, și când fugarul se afla la jumătatea străzii, unul din polițiști își făcu apariția la colț și, fără să ochească, trase o rafală scurtă.

Impactul glonțului îl aruncă pe Gacel în față, în patru labe, cu fața spre treptele largi ale străduței, dar se răsuci ca o pisică, trase la rândul lui și-1 nimeri în piept pe polițist, care căzu pe spate.

Încercându-și arma din nou, se adăposti după un colț și așteaptă, respirând cu greutate, deși nu simțea nici o durere, cu toate că glonțul îi trecuse dintr-o parte în alta a pieptului, făcându-i o rană curată, iar piepții cămășii începeau să se înroșească de sânge.

Un cap se ivi de după colțul străzii, traseră fără să ochească și gloanțele se pierdură în noapte sau ricoșară în zidurile caselor, făcând țândări geamurile câtorva ferestre.

230

Începu să urce fără grabă, la adăpostul zidului, restul treptelor, și un singur foc îi ajunse pentru a-i face pe urmăritorii săi să înțeleagă că aveau de-a face cu un trăgător de primă mână și că nu era prudent să riște să li se zboare creierii.

Când, după câteva clipe, *targui-ul* dispăru în întuneric și în labirintul de străduțe și cotloane din *casbah*, cei doi polițiști rămași în picioare se sfătuiră o clipă din ochi, îl ridicară pe rănit, îl întinseră pe bancheta din spate și se îndepărtară în noapte spre un spital.

Amândoi știau că era nevoie de o armată întregă ca să încerci să găsești un fugar în întunecosul și întortocheatul univers al cartierului indigen.

230

Negresa Khaloum avusese dreptate și prezicerile ei se adevărașeră încă o dată; avea să moară acolo, într-un ungher murdar, în ruinele unui templu *rumi*, în inima unui oraș suprapopulat, ascultând vuietul mării, atât de departe cum nici nu se poate imagina de întinderea solitară a unui deșert pe ale cărui întinderi vântul alerga în libertate.

Încercă să-și astupe rana, cele două găuri, în față și în spate, își bandajă strâns pieptul cu turbanul lung și se înfodoli în pătură, tremurând de frig și de febră, rezemându-se într-un colț, ca să zacă într-o stare de semiconștiență, fără alți tovarăși decât durerea, amintirile și *gri-gri-ul* morții.

Nu-i mai slujea să se transforme în piatră sau să facă să i se îngroașe sângele ca să nu mai îmbibe turbanul slinos, și nu-i mai foloseau nici voința sa de fier sau tăria de caracter, pentru că voința i se frânsese sub lovitura unui

glonț de calibru mare, iar tăria lui de caracter nu mai era aceeași de când își pierduse orice speranță că-și va regăsi familia.

„...Vedeți dară cum luptele și războaiele nu duc la nimic, pentru că morții fiecărei părți se plătesc cu morții celeilalte părți...”

Mereu învățăturile bătrânului Suilem; mereu întoarcerea la aceeași istorie, pentru că adevărul

231

era că veacurile și chiar peisajele se puteau schimba, dar oamenii continuau să fie aceiași și, în cele din urmă, deveneau protagoniștii aceleiași tragedii, repetată de mii de ori, oricât s-ar fi schimbat timpul și spațiul.

Un război începuse pentru că o cămilă călcase o oaie a altui trib. Alt război asemănător începuse pentru că cineva nu respectase o veche tradiție. Putea fi vorba de înfruntarea între două familii cu forțe egale sau, ca în cazul lui, de un om împotriva unei armate. Rezultatul era același : *gri-gri-ul* morții punea stăpânire pe o nouă victimă și o împingea, lent, spre prăpastie.

Iar el se afla acolo, la marginea acelei prăpăstii, resemnat să cadă în adâncul ei, dar întristat, pentru că cei ce aveau să-i descopere cadavrul într-o bună zi urmau să vadă că glonțul îi intrase pe la spate, iar el, Gacel Sayah, știuse întotdeauna să se înfrunte cu dușmanul față în față.

Se întrebă dacă datorită acestor fapte va ajunge în Raiul făgăduit sau, dimpotrivă, va fi condamnat să rătăcească pe vecie prin „pământurile pustii” și i se făcu o milă fără margini de sufletul lui care, poate, avea să sfârșească întâlnindu-se cu cele ale călătorilor Marii Caravane.

Apoi o visă și văzu cămilele mumificate și scheletele învelite în zdrențe reluându-și marșul pe întinderea tăcută și, mai târziu, străbătând gara și pătrunzând în orașul adormit; clătină din cap în semn de refuz, izbindu-se de pereți, fiindcă avea convingerea că veneau după el și că, în curând, vor intra în marele naos pustiu, ca să-și așeze acolo tabăra în tihnă, așteptându-l să se hotărască să-i însoțească.

Nu voia să se întoarcă cu ei în deșert; nu voia să rătăcească în vecii vecilor prin „pământul

231

pustiu” din Tikdabra și le șopti încetișor, pentru că nu avea putere să strige, să plece fără el.

În cele din urmă, dormi trei zile lungi.

Când se trezi, pătura era îmbibată de transpirație și sânge, dar sângele nu mai curgea din răni, iar bandajul se transformase într-o crustă tare, lipită de piele. Încercă să se miște, dar durerea era atât de insuportabilă, că trebui să rămână complet nemișcat câteva ore, înainte de a se încumeta să schițeze gestul de a-și atinge rana. Mai apoi, reuși cu greu să se târască până la ploscă, bău pe săturate și adormi din nou.

Cât timp zăcu între viață și moarte, între trezie și inconștiență sau între vis și realitate, nimeni n-ar putea spune, iar el nici atât. Zile, poate săptămâni, dar când, în sfârșit, se trezi într-o dimineață și văzu că respiră normal, fără să simtă nici o durere, și că totul i se arăta așa cum știa că este cu adevărat, avu senzația că jumătate din viața lui se scursese între acei patru pereți și că trecuseră ani - poate veacuri - de când sosise în oraș.

Mancă nuci, curmale și migdale cu poftă și bău ultimii stropi de apă. Apoi se ridică cu greu în picioare și, sprijinindu-se de perete, reuși să facă niște pași, dar ameți și trebui să se întindă iarăși; se uită împrejur, strigă și fu sigur că *gri-gri-ul* morții nu mai dormea lângă culcușul său.

„Poate că negresa Khaloum a greșit - își spuse, fericit de descoperirea sa. Poate că în visele ei m-a văzut rănit și învins, dar n-a putut să-și imagineze că o să fiu în stare să birui moartea.”

În noaptea următoare izbuti să ajungă, în parte mergând, în parte târându-se, la fântâna din apropiere, unde se spală cu chiu, cu vai și reuși să-și desprindă bandajul, ce părea că se făcuse una cu pielea lui.

232

După patru zile, oricine ar fi îndrăznit să se aventureze în interiorul vechii biserici arse s-ar fi îngrozit văzând o fantomă înaltă, scheletică și șovăitoare, care își târa picioarele prin nava pustie, învingându-și oboseala și accesele de vomă, hotărâtă, cu o voință supraomenească, să-și redobândească echilibrul și să revină la viață.

Gacel Sayah știa că fiecare din acei pași îl îndepărta un pic de moarte și îl apropia puțin câte puțin de deșertul pe care îl iubea.

Așteptă să treacă încă o săptămână lungă, redobândindu-și forțele, până nu-i mai rămase nimic de mâncare și înțelese că sosise momentul să-și părăsească adăpostul pentru totdeauna.

Își spală rufele la fântână, se spală și el, aproape pe tot corpul, profitând de întuneric și de pustietatea cartierului, iar a doua zi de dimineață, când

soarele se înălță pe cer, puse în sacul de piele revolverul greu ce-i aparținuse căpitanului Kaleb-el-Fasi și, renunțând cu durere la spadă, pușcă și zdrențuitele sale *gandurah*, își începu încet drumul de întoarcere.

Se opri în *casbah*, unde mancă pe săturate, bău un ceai clocotit, tare și dulce, care făcu să-i circule sângele în vine cu putere, și își cumpără o cămașă nouă, de un albastru țipător, ce-l făcu să se simtă fericit pentru o clipă.

Refăcut, își reluă drumul, oprindu-se pentru scurt timp pe treptele unde fusese rănit și uitându-se la urmele lăsate de gloanțe pe pereții vechi.

Ajunse din nou la bulevardul larg; îl surprinse mulțimea ce se înghesuia pe ambele trotuare, și, când vru să treacă strada în direcția gării, îl opri un polițist în uniformă.

— Nu se poate traversa, spuse. Așteaptă.

— De ce?

233

— Trece președintele.

Nu trebuia să-1 vadă ca să știe că *gri-gri-ul* morții îl însoțea iar. De unde ieșise sau unde se ascunsese în tot acel timp nu putea ști, dar era acolo, agățându-se de cămașa lui și răsând pe sub mustață la gândul că la un moment dat putuse nutri prosteașca speranță că era liber.

Uitase de președinte. Uitase jurământul lui că o să-1 omoare dacă nu-i dă înapoi familia, dar acum, când clădirea gării se înălța în fața lui și îl despărteau o sută de metri de ea și de întoarcerea la deșertul și lumea lui, soarta părea că-și bate joc de bunele lui intenții și *gri-gri-ul* morții îi juca o festă tragică, fiindcă bărbatul care însemna începutul și sfârșitul tuturor necazurilor și nenorocirilor sale îi apărea în cale.

Insh'Allah !

Dacă aceasta era voința Sa și trebuia să-și țină promisiunea și să-1 omoare, o să-1 omoare, pentru că el, Gacel Sayah, oricât ar fi fost de nobil și *imohag* din binecuvântatul neam KelTalgimus, nu putea face nimic împotriva voinței Celui de Sus. Dacă acesta hotărâse ca, în acea zi și la acea oră, dușmanul său să se interpună încă o dată între el și viața pe care o alesese, însemna, probabil, că Preaînaltul decisese că acest dușman trebuia distrus și el, Gacel Sayah, era instrumentul ales să-1 nimicească.

Insh'Allah !

Trecură două motociclete cu sirenele urlând și, aproape în același moment, în susul bulevardului, oamenii începură să aclame și să aplaude.

Indiferent la tot ce nu avea legătură cu misiunea sa, *targui-ul* băgă mâna în sacul de piele și căută culasa revolverului.

234

Alți motocicliști, acum în formație, își făcură apariția în curbă și, la zece metri în spatele lor, înainta foarte încet un automobil negru, mare, închis, ce ascundea aproape complet altul, descoperit, în care un bărbat așezat în spate saluta ridicând brațele.

Polițiștii stăvileau mulțimea care striga și aplauda, iar de la ferestrele caselor femei și copii aruncau flori și serpentine colorate.

Strânse arma cu putere și așteptă. Orologiul gării slobozi două bătaii, îndemnându-1, parcă, încă o dată să uite totul, dar ecoul lor se pierdu în urletele sirenelor, strigăte și aplauze.

Targui-ul simți că-i vine să plângă, ochii i se încețoșară, blestemă cu glas tare *gri-gri-ul* morții, iar polițistul care stătea cu brațele întinse în fața lui se întoarce să-1 privească, surprins de o frază al cărei sens nu-1 pricepuse.

Grupul de motocicliști trecu, acoperind totul cu vacarmul motoarelor, apoi sosi mașina cea neagră și, în acea clipă, Gacel lăsă să-i cadă sacul cel mare de piele, îl dădu la o parte pe polițist cu un brânci, făcu un salt și din doi pași ajunse la trei metri de mașina deschisă, cu revolverul armat și gata să tragă.

Bărbatul care răspundea la ovații și urale cu brațele ridicate îl văzu aproape imediat, groaza i se întipări pe chip și întinse mâinile în fața lui, cu palmele deschise ca să se apere, în timp ce lăsa să-i scape un țipăt de spaimă.

Gacel trase de trei ori, înțelese că al doilea glonț îi pătrunsese în inimă, îi privi chipul ca să se asigure, după expresie, că îl omorâse și atunci, ca trăsnet de un fulger divin, rămase paralizat de uimire.

Răsună o rafală de pistol-mitralieră, și Gacel Sayah, *inmouchar* mai cunoscut cu porecla de

234

Vânătorul, căzu pe spate, mort, cu corpul ciuruit și nedumerirea zugrăvită pe chip.

Mașina acceleră brusc și sirenele începură să urle, deschizându-și drum în căutarea unui spital, într-o zadarnică încercare de a salva viața președintelui Abdul-el-Kebir în glorioasa zi a triumfalei sale reveniri la putere.

ai tiranoț

235

ÎN COLECȚIA „BIBLIOTECA POLIROM”

au apărut:

Nikos Kazantzakis - *Zorba Grecul*

F.M. Dostoievski - *Idiotul*

Gustave Flaubert - *Doamna Bovary*

Boris Pasternak - *Doctor Jivago*

*** - *Dulcea mea Doamnă /Eminul meu iubit.*

Correspondență inedită Mihai Eminescu -

Veronica Miele Oscar Wilde - Portretul lui Dorian Gray **D.H.** Lawrence - *Amantul doamnei Chatterley* F Scott Fitzgerald - *Blândețea nopții* Mihail Bulgakov - *Cupa vieții* Salman Rushdie - *Rușinea* Saul Bellow - *Ravelstein* **J.D.** Salinger - *Nouă povestiri* **Ian** McEwan - *Amsterdam* Andrei Makine - *Crima Olgăi Arbelina* **Jonathan Coe** - *Casa somnului* **J.D.** Salinger - *De veghe în lanul de secară* **John** Fowles - *Iubita locotenentului francez* **Josâ** Saramago - *Toate numele* Peter Ackroyd - *Documentele lui Platon* **D.H.** Lawrence - *Fii și îndrăgostiți* F. Scott Fitzgerald - *Marele Gatsby* **Antonio** Tabucchi - *Capul pierdut al lui*

Damasceno Monteiro Ernst **Jiinger** - *Grădini și drumuri* **I.S. Turgheniev** - *Prima iubire* Mika Waltari - *Etruscul*

Bernhard Schlink - *Cititorul*

Max Frisch - *Homo faber*

Dino Buzzati - *Deșertul tătarilor*

Andrei Makine - *Testamentul francez*

Kazuo Ishiguro - *Rămășițele zilei*

Saul Bellow - *Trăiește-ți clipa*

John Fowles - *Colecționarul*

A.P. Cehov - *Logodnica și alte povestiri*

Colm Toibin - *Povestea nopții*

Julian Barnes - *Anglia, Anglia*

Ismail Kadare - *Generalul armatei moarte*

Jose Saramago - *Pluta de piatră*

William Trevor - *Citindu-l pe Turgheniev*

Erico Verissimo - *Incident la Antares*

Aglaja Veteranyi - *De ce fierbe copilul în mămăligă*

Max Frisch - *Eu nu sunt Stiller*

Amelie Nothomb - *Igiena asasinului*

George Orwell - *Ferma Animalelor*

Michael Ondaatje - *Obsesia lui Anii*

J.D. Salinger - *Dulgheri, înălțați grinda*

acoperișului și Seymour: o prezentare **Luis Sepulveda** - *Bătrânul care citea romane*

de dragoste **Dino Buzzati** - *O dragoste* **D.H. Lawrence** - *Fata pierdută*

Umberto Eco - *Numele trandafirului* **J.D. Salinger** - *Franny și Zooey* **Muriel**

Spark - *Lorzi și complici* **Daniel Pennac** - *La căpcăunii veseli* **Daniil Harms** -

Mi se spune capucin **Boris Pasternak** - *Sub înaltă protecție* **Salman Rushdie**

- *Ultimul suspin al Maurului* **Giinter Grass** - *In mers de rac* **George Orwell** - *O*

mie nouă sute optzeci și patru **Amelie Nothomb** - *Uimire și cutremur*

Lawrence Durrell - *Cvartetul din Alexandria.*

Justine

Iris Murdoch - *Clopotul*

Italo Calvino - *Castelul destinelor încrucișate*

John Fowles - *Magicianul*

Ian McEwan - *Grădina de ciment*

Dai Sijie - *Balzac și Micuța Croitoreasă chineză*

Lawrence Durrell - *Cvartetul din Alexandria.*

Balthazar **Russell Banks** - *Dulcea lume de după* **Saul Bellow** - *Darul lui Humboldt* **Vladimir Nabokov** - *Lolita* **Aldous Huxley** - *Minunata lume nouă.*

Reîntoarcere în minunata lume nouă **Helen Fielding** - *Jurnalul lui*

Bridget Jones **I.S. Turgheniev** - *în ajun. Fum* **Paul Auster** - *Tombuctu* **FM.**

Dostoievski - *Demonii* **Malcolm Lowry** - *Sub vulcan* **Charles Bukowski** -

Femei **Max Frisch** - *Numele meu fie Gantenbein* **Mihail Bulgakov** - *Inimă de*

câine **Antonio Tabucchi** - *Se face tot mai târziu* **Mika Waltari** - *Egipteanul*

Iris Murdoch - *Marea, marea* **Henry James** - *Daisy Miller* **Alessandro**

Baricco - *Ocean Mare* **Arthur Rimbaud** - *Opere* **Dino Buzzati** - *Bărnabo,*

omul munților.

Secretul Pădurii Bătrâne **George Orwell** - *Zile birmaneze* **Lawrence Durrell** - *Cvartetul din Alexandria*.

Mountolive **William Faulkner** - *Zgomotul și furia* **P.G. Wodehouse** - *Greșeala lordului Emswortk* **Henry de Montherlant** - *Un asasin îmi e stăpân* **Michael Cunningham** - *Orele* **Juan Marsă** - *Vraja Shanghaiului* **Ismail Radare** - *Florile înghețate din martie*

Josê Saramago - *Evanghelia după Isus Cristos* Lev Tblstoi - *Anna Karenina* (2 voi.) Marguerite Yourcenar - *Ca o apă care curge* Tracy Chevalier - *Fata cu cerceș de perlă* Aldous Huxley - *Punct contrapunct* Leonard Cohen - *Joaca preferată* Oscar Wilde - *De Profundis*

Villiers de l'Isle-Adam - *Povestiri crude și insolite* Arturo Pe>ez-Reverte - *Tabloul flamand* Agneta Pleijel - *Lord Nevermore* Vladimir Nabokov - *Glorie*

Lawrence Durrell - *Cvartetul din Alexandria*. Clea

Tracy Chevalier - *Îngeri căzători*

Anna Gavalda - *O iubeam*

J.-K. Huysmans - *Liturghia neagră*

Alessandro Baricco - *Mătase*

E.A. Poe - *Masca Morții Roșii și alte povestiri*

Leonard Cohen - *Frumoșii învinși*

Andrei Platonov - *Moscova cea fericită și alte nuvele*

V.S. Naipaul - *Măscăricii*

Bernhard Schlink - *Evadări din iubire*

John Fowles - *Turnul de abanos*

Jack Kerouac - *Pe drum*

Graham Greene - *Americanul liniștit*

Salman Rushdie - *Harun și Marea de Povești*

Mihail Bulgakov - *Garda albă*

Kurt Vonnegut-F« *binecuvântat, domnule Rosewater*

Julio Cortăzar - *Toate focurile, focul*

Kurt Vonnegut - *Abatorul cincii*

Luis Sepiilveda - *Nume de toreador*

Graham Greene - *Comedianții*

William Faulkner - *Pogoară-te, Moise*

Michel Tournier - *Gaspar, Melhior & Baltazar*

William Burroughs - *Pederast*

Mika Waltari - *Amanții din Bizanț*
Nadejda Mandelștam - *Fără speranță*
Salman Rushdie - *Pământul de sub tălpile ei*
Josê Saramago - *Anul morții lui Ricardo Reis*
Vladimir Nabokov - *Invitație la eșafod*
Juan Marsâ - *Cozi de șopârlă*
Aglaja Veteranyi - *Raftul cu ultimele suflări*
Graham Greene - *La drum cu mătușă-mea*
Ian McEwan - *Ispășire*
Alain Robbe-Grillet - *Reluarea*
Katarina Frostenson - *Ioni*
P.G. Wodehouse - *Fulger în plină vară*
John Fowles - *Mantisa*
D.H. Lawrence - *Șarpele cu pene*
John Cheever - *Falconer*
Kurt Vonnegut - *Galâpagos*
Michel Tournier - *Picătura de aur*
Daniel Pennac - *Zâna carabină*
Dino Buzzati - *Marele portret*
Ismail Kadare - *Piramida*
Michel Houellebecq - *Platforma*
Haruki Murakami - *În căutarea oii fantastice*
Iris Murdoch - *Fiul cuvintelor*
Kazuo Ishiguro - *Pe când eram orfani*
Tomas Tranströmer - *Pagini din cartea nopții*
Charles Bukowski - *De duzină*
F.M. Dostoievski - *Jucătorul și alte microromane*
Alice Sebold - *Minunatele oase*
Philip Roth - *Pata umană*
Helen Fielding - *Bridget Jones : La limita rațiunii*
Sylvia Plath - *Clopotul de sticlă*
Primo Levi - *Mai este oare acesta un om ?*
Graham Greene - *Sfârșitul unei iubiri*
Andrei Makine - *Pământul și cerul lui Jacques Dorme*
Julio Cortázar - *Manuscris găsit într-un*

buzunar și alte povestiri Martin Amis - *Născuți morți* Jose Saramago - *Istoria asediului Lisabonei* P.G. Wodehouse - *Nori grei deasupra Castelului Blandings*

Laurence Steme - *Viața și opiniunile lui*

Tristram Shandy, Gentleman **Charles Bukowski** - *Factotum* **Jonathan Coe** - *Clubul putregaiurilor* **Charles Frazier** - *Cold Mountain* **Tim O'Brien** - *Vrăjitorul* **Arturo Perez-Reverte** - *Regina Sudului* **Haruki Murakami** - *Dans dans dans* **Daniel Pennac** - *Micuța vânzătoare de proză* **Daniel Defoe** - *Jurnal din Anul Ciumei* **Philip Roth** - *M-am măritat cu un comunist* **Georges Bataille** - *Madame Edwarda. Mortul.*

Istoria ochiului **Nathaniel Hawthorne** - *Casa cu șapte frontoane* **Elias Canetti** - *Orbirea* **Christian Haller** - *Muzica înghițită* **Kurt Vonnegut** - *Leagănul pisicii* **Arto Paasilinna** - *Morarul care urla la lună* **Alfredo Bryce Echenique** - *Grădina iubitei mele* **Torgny Lindgren** - *Caltaboșul* **Graham Greene** - *Puterea și gloria* **Italo Calvino** - *Palomar* **John Fowles** - *Daniel Martin* **Luis Sepulveda** - *Jurnalul unui killer*

sentimental. Yacare **Kobo Abe** - *Femeia nisipurilor* **Saul Bellow** - *Herzog* **Paul Auster** - *Cartea iluziilor* **Peter Beagle** - *Ultima licornă* **Nick Hornby** - *Febra stadioanelor* **Arturo Pârez-Reverte** - *Clubul Dumas* **Charles Bukowski** - *Poșta* **Eiji Yoshikawa** - *Musashi (2 voi.)* **Amelie Nothomb** - *Metafizica tuburilor* **John Steinbeck** - *Iarna vrajbei noastre* **Tracy Chevalier** - *Albastru pur* **Richard Brautigan** - *La pescuit de păstrăvi*

în America

Ernst Junger - *Pagini din Kirchhorst. Coliba din vie* **Erri De Luca** - *Tu - al meu* **Michael Ondaatje** - *în pielea unui leu* **P.G. Wodehouse** - *S-a făcut, Jeeves!*

Ian McEwan - *Inocentul* **Chuck Palahniuk** - *Fight Club* **Michel Tournier** - *Fecioara și căpcăunul* **Primo Levi** - *Armistițiul* **Shusaku Endo** - *Un idiot minunat* **Luis Sepulveda** - *Hot Line* **Gaetan Soucy** - *Fetița care iubea prea mult chibriturile*

Lauren Weisberger - *Diavolul se îmbracă de la Prada*

Richard Brautigan - *în zahăr de pepene*

Alessandro Baricco - *Fără sânge*

Graham Greene - *Consulul onorific*

Daniel Pennac - *Fructele pasiunii*

Amos Oz - *Să cunoști o femeie*
Ismail Radare - *Aprilie spulberat*
Amelie Nothomb - *Mercur*
Arturo Pârez-Reverte - *Maestrul de scrimă*
Ha Jin - *În așteptare*
Mary Shelley - *Frankenstein*
Margaret Mazzantini - *Nu te mișca*
Bruno Schulz - *Manechinele*
Vladimir Nabokov - *Ada sau ardoarea*
Daniel Mason - *Acordorul de pian*
P.G. Wodehouse - *Codul de onoare al Wooster-ilor*
Dai Sijie - *Complexul lui Di*
William Faulkner - *Absalom, Absalom !*
Vladimir Makanin - *Underground sau Un erou*
al timpului nostru **Italo Calvino** - *Iubiri dificile* **Sophie Kinsella** - *Mă*
dau în vânt după
cumpărături
Umberto Eco - *Misterioasa flacără a reginei Loana* **Elfriede Jelinek** -
Pianista **Raymond Carver** - *Taci, te rog!*
Max Frisch - *Montauk*
Chuck Palahniuk - *Sufocare*
Jonathan Franzen - *Corecții*
Ian McEwan - *Mângâieri străine*
Kurt Vonnegut - *Mama Noapte*
Norman Mailer - *Cei goi și cei morți*
Peter Beagle - *Un loc plăcut și numai al lor*
Amălie Nothomb - *Antichrista*
Mihail Bulgakov - *Scene moscovite*
Nick Hornby - *High Fidelity*
Tracy Chevalier - *Doamna și licornul*
Ryu Murakami - *Albastru nemărginit, aproape*
transparent **John Steinbeck** - *La răsărit de Eden* **Dino Buzzati** - *Cele*
mai frumoase povestiri **Jose Saramago** - *Eseu despre orbire* **Flannery**
O'Connor - *Sfetnicul din sânge* **J.L. Borges** - *Poezii* **Andrei Makine** - *Femeia*

care aștepta **Graham Greene** - *Expresul de Stambul* **D.H. Lawrence** - *Curcubeul* **Sophie Kinsella** - *Goana după cumpărături*

la New York **Amy Tan** - *Clubul Norocoaselor* **Kazuo Ishiguro** - *Un artist al lumii trecătoare* **Ken Kesey** - *Zbor deasupra unui cuib de cuci* **Martin Amis** - *Săgeata timpului* **Giinter Grass** - *Toba de tinichea* **Nadejda Mandelștam** - *Speranță abandonată* **Andrei Codrescu** - *Casanova în Boemia* **Jorge Luis Borges & Adolfo Bioy Casares** - *Cărți*

scrise în doi **F. Scott Fitzgerald** - *Dincoace de Paradis* **Daniel Pennac** - *Dictatorul și hamacul* **Bernhard Schlink** - *Crima lui Selb* **Tom Sharpe** - *Marea aspirație*

Amelie Nothomb - *Dicționar Robert de nume proprii*

William Faulkner - *Lumină de august*

Saul Bellow - *Iarna decanului*

Ian McEwan - *Copilul furat*

Helen Fielding - *Olivia Joules și imaginația*

hiperactivă **Tomas Tranströmer** - *Taina cea mare* **Jeffrey Eugenides** - *Middlesex* **William S. Burroughs** - *Junky* **Arturo Pérez-Reverte** - *Conspirația din Sevilla* **P.G. Wodehouse** - *Sezonul de împerechere* **Amos Oz** - *Soțul meu, Michael* **Michel Houellebecq** - *Extinderea domeniului luptei* **Salman Rushdie** - *Orient, Occident* **Philip Roth** - *Complexul lui Portnoy* **John Fowles** - *Omidă*

Javier Marías - *Chipul tău, mâine. 1. Febră și lance*

Mihail Bulgakov - *Însemnările unui tânăr medic*

Graham Greene - *Factorul uman*

Michael Cunningham - *O casă la capătul lumii*

Henry de Montherlant - *Micuța infantă de Castilia*

Carlos Ruiz Zafon - *Umbra vântului*

Raymond Carver - *Despre ce vorbim când vorbim*

despre iubire **E.A. Poe** - *Misterul lui Mărie Roget* **W. Somerset Maugham** - *Luna și doi bani jumate* **Ismail Radare** - *Fiica lui Agamemnon. Succesorul* **Claudio Gatti** - *Prevestirea* **Kurt Vonnegut** - *Hocus Pocus* **Bret Easton Ellis** - *American Psycho* **Alberto Vázquez-Figueroa** - *Tuareg*

în pregătire:

Mika Waltari - *Mikael Karvajalka* **Amy Tan** - *Fiica tămăduitorului de oase* **Salman Rushdie** - *Copiii din miez de noapte*

ÎN SERIA DE AUTOR „DAVID LODGE" au apărut:

Schimb de dame Ce mică-i lumea!

Meserie!

Terapia

Muzeul Britanic s-a dărâmat!

Vești din Paradis Gânduri ascunse Răcane, nu ți-e bine!

Cât să-ntindem coarda ?

Afară din adăpost

în pregătire :

Autorul la rampă!

ÎN SERIA DE AUTOR „AMIN

au apărut:

Periplul lui Baldassare Stânca lui Tanios Primul secol după Beatrice

Grădinile luminii

în pregătire:

Samarkand

ÎN SERIA DE AUTOR „HARURI MURAKAMI"

au apărut:

La sud de graniță, la vest de soare

Cronica păsării-arc

Pădurea norvegiană

Iubita mea, Sputnik

În căutarea oii fantastice

La capătul lumii și în țara aspră a minunilor

în pregătire:

Elefantul a dispărut

www.polirom.ro

Redactor: Emanuela Stoleriu Coperta: Radu Răileanu

Tehnoredactor: Constantin Mihăescu

Bun de tipar: august 2005. Apărut: 2005 Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • RO. Box 266 700506, Iași, Tel. & Fax (0232) 21.41.00 ; (0232) 21.41.11; (0232)21.74.40 (difuzare); E-mail : office@polirom.ro

București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.R 37 • P.O. Box 1-728, 030174 Tel.: (021) 313.89.78; E-mail : office.bucuresti@polirom.ro

Valoarea timbrului literar este de 2% din prețul de vânzare și se adaugă acestuia. Sumele se virează la Uniunea Scriitorilor din România, cont nr. 2511.1-171.1/ROL

Tiparul executat la S.C. Polirom ABB S.A.

700180, Iași, Calea Chișinăului nr. 32 Tel.: (0232)230323; Fax: (0232)230485

^ o a« > ^